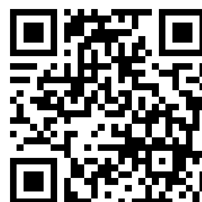
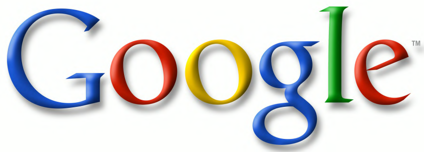

BIBLIOGRAPHIE

DER

MIDDELNEDERLANDSCHE

TAAL- EN LETTERKUNDE.

BIBLIOGRAPHIE

DER

MIDDELNEDERLANDSCHE

TAAL- EN LETTERKUNDE

DOOR

LOUIS D. PETIT,
Conservator bij de Bibliotheek der Rijks-Universiteit te Leiden
en Bibliothecaris van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde aldaar.

TWEEDE DEEL

DE LITERATUUR BEVATTENDE VERSCHENEN VAN 1888—1910.

BOEKHANDEL EN DRUKKERIJ
VOORHEEN
E. J. BRILL — LEIDEN.
1910.

BOEKDRUKKERIJ VOORHEEN E. J. BRILL. — LEIDEN.

VOORREDE.

Het werk dat hiermede aan de beoefenaren der Middelnederlandsche taal- en letterkunde aangeboden wordt, is, zooals de titel aangeeft, een vervolg of tweede deel van de Bibliographie der Middelnederlandsche taal- en letterkunde, die in 1887 door de Koninklijke Vlaamsche Academie voor taal- en letterkunde met de gouden medaille bekroond werd en in 1888 bij de firma E. J. BRILL het licht zag; sluit zich in de wijze van bewerking (waarvan in de voorrede van dat werk uitvoerig rekenschap gegeven wordt) geheel daarbij aan en bevat de desbetreffende literatuur in afzonderlijke uitgaven en in tijdschriften verschenen van 1888 tot 1910.

Daar de volgorde der verschillende teksten geheel gelijk is aan die in het Eerste deel, wordt telkens met nummers tusschen haakjes naar de nummers van dat deel verwezen, en vond ik tevens gelegenheid voor dat deel verbeteringen en bijvoegingen, voor zoover zulks noodig bleek, aan te brengen, en daar op blz. 159—164 de titels voorkomen van hetgeen tijdens het drukken van het Tweede deel verscheen, vermelden beide deelen nu alles wat op het gebied der Middelnederlandsche taal- en letterkunde tot op 10 October 1910 uitgegeven is.

Dank zij de vriendelijke hulp van Dr. G. J. BOEKENOOGEN heb ik aan de opgaven der verschillende uitgaven van de Volksboekjes eene groote uitbreiding kunnen geven, en door de van hem verkregen inlichting alle tot dusverre bekende edities kunnen vermelden.

Eene nieuwe Afdeeling heb ik gemeend aan dit deel te moe-

ten toevoegen, n.l. het op blz. 153—158 voorkomende Aanhangsel: „Geschriften betreffende de beoefening en de beoefenaren „der Middelnederlandsche taal- en letterkunde" waarin men de levensschetsen vermeld zal vinden der talrijke Noord- en Zuid-Nederlandsche taalkundigen, aan wier kennis, energie en werkkracht onze taal- en letterkunde zooveel te danken heeft.

Aan het Alphabetisch Register is wederom zeer veel zorg besteed en daaraan door de opgave der beginregels van de talrijke uitgegeven gedichten, liederen, gebeden (de zoog. Initia) eene groote uitbreiding gegeven, waardoor ik meen mij te mogen vleien dat de waarde dezer Bibliographie verhoogd is en de studie der Middelnederlandsche taal- en letterkunde in veel opzichten gebaat wordt.

Erkentelijk voor het gunstig onthaal dat aan het in 1888 verschenen werk ten deel viel, bied ik hierbij dit Vervolg daarop aan, dat met veel liefde en toewijding bewerkt, naar ik hartelijk hoop, zeer veel gebruikt moge worden en veel nut moge stichten.

LEIDEN, 15 October 1910. LOUIS D. PETIT.

INHOUD.

I. TAALKUNDE.

1. Inleiding. — Geschiedenis.

Zie N°. 1—10.

1153. J. Verdam, De geschiedenis der Nederlandsche taal, in hoofdstukken geschetst. Leeuwarden, H. Suringar 1890 (XVI, 224 blz.) 8°.

I. Afd. Hoofdstuk V. Het Middelnederlandsch.

Beoord. in *De Schoolwereld* 1890, 16 Oct. *Amsterdammer Weekbl.* 1890, 2 Nov., d. A. Kluyver in *Ned. Spectator* 1890 blz. 229, d. T. H. de Beer in *Noord en Zuid* 1890 blz. 544, d. G. Kalff in *De Gids* 1890, IV blz. 466, *Schoolblad*, 10 Maart 1891, *Nieuw Schoolblad* 13 Mei 1891.

—— Uit de geschiedenis der Nederlandsche taal. 2e geheel omgewerkte uitgave van «De geschiedenis der Nederlandsche taal». Dordrecht, J. P. Revers 1902 (XVI, 304 blz.) 8°.

Hoofdstuk V. Het Middelnederlandsch.

Beoord. d. J. Koopmans in *Taal en Letteren* XII, 1902 blz. 376—84 d. A. Kluyver in *Onze Eeuw* 1902 IV blz. 610. — C. Lecoutere in *Bull. d. Musée Belge* VII, 5. — *Ned. Spectator* 1902 blz. 316.

1154. Jan te Winkel, Geschichte der Niederländischen Sprache. — In: *Grundriss der Germanischen Philologie herausg. von* H. Paul. Bd. I blz. 634—722. Strassburg, K. J. Trübner 1891.

—— Id. In: *Grundriss* u. s. w. 2e Aufl. Bd. I blz. 721—925. Strassburg, K. J. Trübner 1901.

—— Geschiedenis der Nederlandsche taal. Naar de tweede Hoogduitsche uitgave... vertaald door F. C. Wieder. Culemborg, Blom en Olivierse 1901 (IV, 245 blz) 8°.

Beoord. in *De Katholieke School* 12 Dec. 1901.

1155. J. Vercoullie, Schets eener historische Grammatica der Nederlandsche taal. — Phonologie en flexie. Gent, J. Vuylsteke, 1892 (VIII, 75 blz. en 2 krtn.) 8°.

Beoord. d. A. Kluyver in *Museum* I kol. 399—401; d. C. Lecoutere in *Bull. d. Musée Belge* 1901 N°. 3.

1156. Jan te Winkel, Inleiding tot de geschiedenis der Nederlandsche taal. Culemborg, Blom en Olivierse 1905 (XX, 509 blz.) 8°.

Beoord. d. A. Kluyver in *Museum* XII kol. 418 en in *Ned. Spectator* 1905 blz. 317; d. E. Lecoutere in *Bull. d. Musée Belge* 1905 Nov., W. v. Schothorst in *Weekbl. v. gymn. onderw.* 1905/6 n°. 11; J. Verdam in *Onze Eeuw* 1906, I blz. 335; A. Kluyver in *De Gids* 1906, II blz. 53; C. C. Uhlenbeck in *Taal en Letteren* XVI blz. 205; C. G. N. de Vooys in *Taal en Letteren* XVI blz. 369, 497 en in *De Beweging* 1906, III blz. 135, d. B. H. Peteri in *Noord en Zuid* XXX blz. 346.

2. Spraakleer.

Zie N⁰. 11—60.

1157. A. Van Speybrouck, Spelling in de Brugsche Stadsrekening van 1302, ten oorbore eener middelvlaamsche Spraakkunst. — *Ann. d. l. Soc. d'émulation p. l'étude d. l'hist. d. l. Flandre* IV Sér. Tom. IX, 1886. blz. 163—186.

1158. W. L. van Helten, Middelnederlandsche Spraakkunst. Groningen, J. B. Wolters 1887 (VIII, 526 blz.) 8°.

Beoord. d. E. Martin in *Literaturbl. f. Germ. Philol.* IX, 1888 kol. 256—257.

1159. F. A. Stoett, Beknopte Middelnederlandsche Spraakkunst. 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1889—90. 2 dln. 8°.

I Syntaxis (20, 148, 16 blz.). II Etymologie (8, 110, 12 blz.).
I Beoordeeld d. J. W. Muller in *Taal en Letteren* III 1893 blz. 171—187.
II „ d. W. L. de Vreese in *Ned. Museum* IVe Rks. Jrg. I 1891 dl. I blz. 64—66.

—— Middelnederlandsche Spraakkunst. Syntaxis. 2e geheel omgewerkte druk. Met zaakregister. 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1909 (XVI, 275 blz.) 8°. Zie 2009.

1160. P. Willems, L. Roersch en G. Gezelle, Verslag over de ingekomen antwoorden op de tweede prijsvraag: Nauwkeurige en volledige studie over het gebruik van het voornaamwoord van den tweeden persoon enkelvoud (*du*, *dijn*) bij de Mnl. schrijvers. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1889 blz. 297—306.

1161. H. Meert, Het voornaamwoord *du*. Gent, A. Siffer 1890 (IX, 90 blz.) 8°.

Inhoud: — Een woord vooraf. — Uitspraak. — Lexicographie. — Syntaxis. — Historisch overzicht.
Bekroond en uitgegeven door de Kon. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.
Beoord. in *Het Belfort* V 1890, 1e halfj. blz. 370—371 en door W. Duflou in *Ned. Museum* III Rks. Jrg. IV, 1890 dl. I blz. 378.

1162. Jan Craeynest, Het kwamen drie ruiters geloopen. — *Biekorf*, 1890 blz. 129—135.

Over het gebruik van het woordje *Het*.

1163. L. Roersch, P. Willems en G. Gezelle, Verslag over de ingekomen antwoorden op de prijsvraag: De Klank- en Vormleer van het Mnl. dialect der St.-Servatius-legende van Heynrijck van Veldeke. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1890 blz. 287—289.

1164. W. L. van Helten, Bijdragen tot de Dietsche Grammatica. (Vervolg van N⁰. 59). — *Tijdschr. v. N. T. en L.* dl. X, 1891 blz. 203—240, XI, 1892 blz. 160—197.

1165. J. H. Kern, Klankleer der Limburgsche Sermoenen. Acad. proefschrift [der Rijks-Univ. Leiden]. Groningen, J. B. Wolters 1891 (VIII, 94 blz.) 8°.

Inhoud: I. Het Handschrift. Vroegere uitgaven. — II. De bron der Sermoenen. — III. Algemeene opmerkingen over het dialect der Sermoenen. Hulpmiddelen. — IV Klankleer.

Beoord. d. A. Kluyver in *Taal en Letteren* II, 1892 blz. 316—320 en in *Tijdschr. v. Ned. Taal- en Letterk.* XI, 1892 blz. 316.

1166. P. Willems, S. Daems en J. Bols, Verslag over antwoorden op de prijsvraag: De Klank- en Vormleer in de werken van Jan van Ruusbroec. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1892 blz. 137—148; 1893, blz. 100—103.

1167. F. Leviticus, De Klank en Vormleer van het Mnl. dialect der St. Servatius-legende van Heynrijck van Veldeken. Gent, A. Siffer 1892 (IV, 172 blz.) 8°.

Inhoud: Inleiding. — Klankleer. — Vormleer.

Bekroond en uitgegeven door de Kon. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.

Beoord. door J. Duqué in *Limburgsch Jaarboek* II 1893—94 blz. 150—151, d. J. Franck in *Taal en Letteren* VIII, 1898, blz. 135—138, d. J. H. Kern Hz. in *Literaturbl. f. Germ. u. Rom. Philol.* XIII, 1892 Kol. 403—404.

—— Laut- und Flexionslehre der Sprache der St. Servatius-legende Heinrichs von Veldeke, nach dem Leidener Ms. mit Heranziehung der übrigen handschriftlichen Fragmente. Inaug. Diss. [der Univ. Leipzig]. Haarlem, Erven F. Bohn 1899 (VI, 134 blz.) 8°.

Inhoud: Einleitung. — Lautlehre. — Orthographie. Vokale. — Konsonanten. — Flexionslehre. — Starke Flexion. — Schwache Flexion. — Konsonantische Stämme. — Personennamen.

Beoord. d. L. Scharpé in *Leuvensche Bijdragen* IV, 1900—1902 blz. 196; d. J. H. Kern Hz., in *Museum* VIII, 1900 Kol. 213—218.

1168. H. Claeys, Jan van Ruusbroec's taal en stijl. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1894 blz. 184—235.

1169. J. Verdam, Laten als werkwoord van wijze in het Nederlandsch en Middelnederlandsch. — *Versl. d. K. Akad. d. Wetensch.* IIIe Rks., dl. X, 1894 blz. 197—228.

1170. P. Willems, S. Daems, en M. van Droogenbroeck, Verslag over een antwoord op de prijsvraag: Taalkundige studie over de VII Vroeden van binnen Rome. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1894 blz. 59—67.

1171. G. Engels, Over het gebruik van den conjunctief en de casus bij Maerlant, een bijdrage tot de Middelnederlandsche Syntaxis. Proefschrift. Groningen, Scholtens & Zoon 1895 (XII, 182 blz.) 8°.

1172. E. de Neef, Klank- en Vormleer van het gedicht Van den VII Vroeden van binnen Rome. Gent, A. Siffer 1847. (85 blz.) 8°.

Bekroond en uitgegeven door de Kon. Vlaamsche Akademie voor Taal- en Letterkunde.

1173. K. de Flou, G. Gezelle en W. de Vreese, Verslag over ontvangen antwoord op de prijsvraag: Eene taalkundige studie over het Mnl. proza in... opstellen die geene letterkundige strekking vertoonen. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1898 blz. 156—173.

1174. H. Meert, Vormleer van de taal van Ruusbroec. Gent, A. Siffer 1901 (130 blz.) 8°.

Inhoud: I Vervoeging. — II Verbuiging.

Bekroond en uitgegeven door de Kon. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.

Beoordeeld d. L. Scharpé in *Dietsche Warande en Belfort* 1903 II blz. 90.

1175. W. de Vreese, K. de Flou en E. Gailliard, Verslag over een antwoord op de prijsvraag: Eene vergelijkende klank- en vormleer der verschillende Middelvlaamsche dialecten, zooals die uit oorkonden kan opgemaakt worden. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1903, I, blz. 169—177.

1176. Jan te Winkel, De uitspraak der u + w in het Middelnederlandsch. — *Album Kern* 1903 blz. 171—176.

1177. E. Gailliard, De dubbele aa in oorkonden van Brugschen oorsprong van 1282. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1906 blz. 197—200.

1178. J. A. Vor der Hake, De aanspreekvormen in 't Nederlandsch. I. De Middeleeuwen. Proefschrift. Utrecht, P. den Boer 1908 (VIII, 240 blz.) 8°.

Inhoud: 1 Inleiding. — 2 De behandeling van het onderwerp met betrekking tot de Nederl., Fransche en Duitsche taal. — 3 Heinric van Veldeke. — 4 Speelmanspoëzie. — 5 De Roman. — 6 Dierenepos en fabelverzamelingen. — 7 Geestelijk proza en geestelijke poëzie (de Bijbel en zijn invloed). — 8 Maerlant's werken. — 9 De didactiek. — 10 Sproken en boerden. — 11 De dramatische poëzie. — 12 Rechtsliteratuur. — 13 De lyrische poëzie.

Beoord. d. C. G. N. de Vooys in *N. Taalgids* II blz. 205. F. A. Stoett in *Museum* XV 1908 blz. 331, d. Ehrismann in *Anz. f. dtsches Alterthum* XXXIII, 1909 blz. 225.

1179. S. Hofker, De taal van Melis Stoke. Proefschrift [der Univ. Amsterdam]. Groningen, M. de Waal 1908 (VIII, 100 blz.) 8°.

Inhoud: I. De handschriften. — II. Het vocalisme van Stoke in verband met de afwijkingen in de handschriften. — III. Het consonantisme van Stoke in verband met de afwijkingen in de handschriften. — IV. Stoke's taal. Zijn afkomst.

Beoord. d. N. van Wijk in *N. Taalgids* II blz. 313.

1180. Joh. Franck, Die inclination im mittelniederländischen. — *Versl. d. K. Acad. v. Wet.* IVe Rks. dl. X 1909 blz. 44—101.

1181. W. de Vries, Methathesis van korte vocaal tusschen *r* en dentaal en aanneming van *o*-kleur. Rekking van *or* vóór dentaal. Umlaut van *ur*. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXVIII, 1909 blz. 221—258.

1182. Joh. Franck, Mittelniederländische Grammatik. Mit Lesestücken und Glossar. 2e neubearb. Auflage. Leipzig, C. H. Tauchnitz 1910 (X, 295 blz.) 8°.
Inhoud: Grammatik. Einleitung. — Lautlehre. — Flexionslehre. — Wort- und Sachregister zur Grammatik. — Lesestücke. — Poëtische Stücke. — Prosaische Stücke. — Glossar zu den Lesestücken.

Zie 2051, 2052.

3. Versbouw.

Zie N°. 61—69.

1183. F. van Veerdeghem, Over Middelnederlandschen versbouw. — *Handelingen v. h. XXVe Ned. Taal- en Letterk. Congres* 1890 blz. 381—384.

1184. H. Meert, Het vers en het berijmd proza in de werken van Jan van Ruusbroec. — *Ned. Museum* IVe Rks. Ie jrg. 1891 dl. I blz. 241—258.

1185. C. Lecoutere, î-ei-rijmen in het Middelnederlandsch. — *Leuvensche Bijdragen* V, 1903—4, blz. 141—146.

1186. J. Geurts, Bijdrage tot de Geschiedenis van het Rijm in de Nederlandsche Poëzie. Gent, A. Siffer 1904—6. 2 dln. (XVI, 396; XII, 418 blz.) 8°.
Bekroond en uitgegeven door de Kon. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde.
Hierin o. a. Ie Boek. Het rijm in de middelnederlandsche poëzie. — 1 Algemeene beschouwingen. — 2 Zuiver en onzuiver rijm. — 3 Eensluidende (of gelijke) rijmen. — 4 Gebruik en plaats van de rijmen. — 5 Het rijm in de gedichten in strophischen vorm.

1187. J. Verdam, De rijmen in Maerlant's Historie van Troyen. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 156—189, 257—298; XXIV, 1905 blz. 172—196.

1188. C. G. N. de Vooys, Opmerkingen over Nederlandse versbouw. II De Middeleeuwen. — *Taal en Lett.* XV, 1905 blz. 133—150.

4. Glossen, Woorden, Woordverklaring en Tekstcritiek.

Zie N°. 70—107.

De groote menigte woorden, verklaard en besproken in de hieronder vermelde boekwerken en tijdschriftartikelen, of in de verschillende uitgaven van Middelnederlandsche teksten in de hierachter volgende Afdeeling Letterkunde, zijn hier *niet* afzonderlijk opgenomen, daar die toch alle behandeld zijn of zullen worden in het Middelnederl. Woordenboek van E. Verwijs en J. Verdam en in het Middelnederl.

Handwoordenboek van J. Verdam. — De in de hier genoemde boeken behandelde plaatsen der dichtwerken, of de tijdschriftartikelen gewijd aan de tekstcritiek van een bijzonder gedicht echter, zijn alle in de hierachter volgende Afd. Letterkunde bij de titels der verschillende Dichtwerken vermeld.

1189. M. de Vries, Verspreide taalkundige opstellen uitgekozen en herdrukt onder toezicht van S. G. de Vries. 's-Gravenhage, Leiden, M. Nijhoff en A. W. Sijthoff 1894 (VIII, 380 blz.) 8°.

De hierin voorkomende opstellen met betrekking tot de Middelnederl. taal- en letterkunde zijn in de verschillende afdeelingen dezer Bibliographie vermeld.

Beoord. d. J. te Winkel in *Ned. Spectator* 1894 blz. 361—64 en d. A. Kluyver in *Museum* II 1894 kol. 314—16.

1190. F. Buitenrust Hettema, Dietsche kleinigheden. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* VIII, 1888 blz. 62—68.

1191. C. van de Water, Middelnederlandsche kleinigheden. — *Als voren* VIII, 1888 blz. 221—230.

1192. Franken, Etymologisch tusschengerecht. — Etymologische tusschenschotel. — *Noord en Zuid* XI, 1888 blz. 114—115, 274—279

1193. W. L. van Helten, Woordverklaringen. — *Feestbundel aan* M. de Vries *aangeboden* 1889 blz. 17—29.

1194. J. te Winkel, Germanismen in het Middelnederlandsch. — *Noord en Zuid* XII, 1889 blz. 116—135.

1195. Joh. A. E. Franken, Een randschrift [over 't voorg.] — *Als voren* XII, 1889 blz. 336—341.

1196. S. Buisman, Aanteekeningen bij het lezen van Mnl. proza. — *Als voren* XII, 1889 blz. 276—283.

1197. J. Verdam, Dietsche verscheidenheden (Vervolg van N°. 102). — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 232—243; X, 1891, blz. 1—13; XII, 1893 blz. 131—140; XIII, 1894 blz. 161—178, 318—320; XIV, 1895 blz. 8—16; XV, 1896 blz. 129—136; XVI, 1897, blz. 1—20, 163—175; XVII, 1898, blz. 310—319; XVIII, 1899, blz. 49—63.

1198. G. Penon, Verscheidenheden. — *Als voren* IX, 1890, blz. 1—12.

1199. H. J. Eymael, Mnl. sprokkelingen uit Verwijs' Bloemlezing. — *Als voren* IX, 1890, blz. 141—143.

1200. W. L. de Vreese, Kleine tekstverbeteringen. — *Als voren* XIII, 1894 blz. 73—76.

1201. J. Verdam, Nieuwe of minder bekende woorden uit een Haagschen Bijbel van 1360. — *Als voren* XVI, 1897 blz. 1—20.

1202. J. J. Salverda de Grave, Bijdragen tot de kennis der uit het Fransch overgenomen woorden in het Nederlandsch. C. De Mnl. woorden. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVI, 1897, blz. 85—98. id. XV (1896) bl. 172-219; Taal en Letteren 1897, bl. 97.

1203. Joh. Franck, Aus der Komburger Handschrift. III. Beiträge zum Mnl. Wörterbuche. — *Als voren* XVII, 1898 blz. 272—280.

1204. J. J. Salverda de Grave, Les mots dialectaux du français en moyen-néerlandais. — *Romania* XXX, 1901 blz. 65—112.
Beoord. d. W. Horn in *Ztschrift f. franz. Sprache und Litt.* XXVI blz. 202.

1205. J. Gimberg, Bijdragen tot de Mnl. woordkunde. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902 blz. 131—145.

1206. W. L. de Vreese, Kleinigheden [over mnl. woorden]. — *Als voren* XXII, 1903 blz. 72—78.

1207. P. Leendertz Jr., Een paar mnl. bastaardwoorden. — *Als voren* XXIII, 1904 blz. 80.

1208. L. Willems Azn., Middelnederlandsche lexicographische noten. I. — *Als voren* XXVII, 1908 blz. 186—225.

5. Woordenboeken.

Zie N⁰. 108—122.

1209. Het Nederduitsch Glossarium [van de stedelijke Bibliotheek] van Bern (Zie N⁰. 110) bewerkt d. F. Buitenrust Hettema. Groningen, J. B. Wolters 1889 (XXXI, 98 blz.) 8°.
Bibliotheek van Middelnederlandsche Letterkunde. Afl. 43.
Beoord. d. R. Sprenger in *Literaturblatt f. German. und Roman. Philologie* XII, 1891 Kol. 77. Zie 2010.

1210. Fragment van een Vocabularius, voorkomende in D. E. Baringii Clavis Diplomatica. Hannover 1754 mededeg. d. A. Beets. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894 blz. 77—83.

1211*a*. Gerhard de Schueren, Incipit vocabularius qui intitulatur Teuthonista vulgariter dicendo der Duytschlender, cet. Coloniae Typis Arnoldi Ther Hoernen 1477. fol.
Het 1e gedeelte, Duitsch-Latijn is herdrukt onder den titel:

b. Teuthonista of Duytschlender van Gherard van der Schueren, uitg. door wijlen C. Boonzajer, verrijkt met eene voorrede van J. A. Clignett. Leyden, Herdingh en Du Mortier 1804 (XCII, 323 blz.) 4°.

c. G. van der Schueren's Teuthonista of Duytschlender. In eene nieuwe bewerking vanwege de Maatschappij der

Nederlandsche Letterkunde uitgegeven door J. Verdam. Leiden, E. J. Brill 1896 (XX, 512 blz.) 8°,

Beoord. d. A. Kluyver in *Museum* IV, 1896 Kol. 155—157, d. G. in *Ned. Spectator* 1896 N°. 28 en d. J. Franck in *Anzeiger f. dts. Alterth.* XXIV, 1898 blz. 145—155.

1212. W. de Vreese, Van der Schueren's Teuthonista opnieuw uitgegeven. — *Het Belfort* XI, 1896, 1ᵉ halfj. blz. 395—402.

1213. D. H. G. Bellaard, Gert van der Schueren's Teuthonista of Duytschlender. Lexicographische onderzoekingen en klankleer. Proefschrift [der Rijks-Universiteit te Utrecht]. 's-Hertogenbosch, C. N. Teulings 1904 (VIII, 204 blz.) 8°.

Inhoud: Inleiding. Afd. I. Lexicographische onderzoekingen. — Afd. II. De klankleer. — Bijlagen. A. Voorrede uit het Eerste Deel van den Teuthonista. — B. Voorrede uit het Tweede Deel van den Teuthonista. — C. Afschrift van twee gecopiëerde brieven van Boonzajer. — De Vocabularius Ex quo op de Univ. Bibl. te Utrecht.

Beoord. d. A. Beets in *Museum* XI, 1904, Kol. 377—379.

1214. Glossaire flamand-latin du XIIIᵉ siècle, publ. par M. Gilliodts-Van Severen d'après un MS. de la Bibliothèque de la ville de Bruges. — *Compte rendu d. séances de la Comm. R. d'histoire* 4ᵉ Sér. Tom. IX, 1881 blz. 169—208.

1215. K. de Flou, Een belangrijk taalwerk. — *Nederl. Dicht- en Kunsthalle* VI, 1883 blz. 38—51.

Bespreking van E. Gailliard, Glossaire Flamand (Zie N°. 121).

1216. J. Vercoullie, Beoord. van K. Stallaert, Glossarium (Zie N°. 122). — *Nederl. Museum* 3ᵉ Rks. 2ᵉ Jrg. I 1888 blz. 230—236; 4ᵉ Rks. 1ᵉ Jrg. 1891 I blz. 388.

1217. A. M. Molenaar, Nalezingen op Oudemans Middelnederl. woordenboek (N°. 119). — *Navorscher* 1889—98 passim.

1218. E. Verwijs en J. Verdam, Middelnederlandsch Woordenboek (Vervolg van N°. 120). Dl. II—VII afl. 1—12. 's Gravenhage, M. Nijhoff 1894—1910. gr 8°.

Dl. II, D-G. — Dl. III, H-K. — Dl. IV, L-N. — Dl. V, O. — Dl. VI, P-R, dl. VII Afl. 1—12. S-Somer.

1219. J. Verdam, Middelnederlandsch handwoordenboek. Afl. 1—7 (A-Over). 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1908—10 (blz. 1—448). 8°.

Beoord. d. F. A. Stoett in *Museum* XV, 1908, kol. 414—417.

II. LETTERKUNDE.

1. Inleiding — Geschiedenis.

Zie N°. 123—224.

1220 H. van Wijn, Gedagten over het begin en den voortgang der letterkunde in Nederland. — H. van Wijn, *Huiszittend leven* I 1801 blz. 253.

1221. G. H. M. Delprat, Die Brüderschaft des gemeinsamen Lebens. Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche, Literatur und Pädagogik des XIV, XV und XVI Jahrhunderts. Deutsch bearbeitet und mit Zusätzen und einem Anhange versehen von G. Mohnike. Leipzig, Cnobloch 1840. 8°.

Vertaling van N°. 134.

1222. L. de Backer, De la langue Néerlandaise et des premiers monuments littéraires écrits en Néerlandais. Leçon d'ouverture du cours de littérature Néerlandaise. Paris, E. Thorin 1868 (18 blz.) 8°.

1223. W. Moll, Bijdrage tot de kennis van het middeneeuwsch bijgeloof. — *Stud. en bijdr. op 't gebied der histor. theol.* II 1872 blz. 387—396.

Met mededeeling van een gedeelte van een Spieghel der biechten, het eerste der Tien Geboden.

1224 E. Verwijs, Bijdrage tot de kennis van het oude volksgeloof. — *Als voren* II 1872 blz. 397—414.

Met mededeeling van gedeelten uit Der Zielen troost. Herlem 1484.

1225. P. Alberdingk Thijm, L'ancienne littérature flamande. — *Courrier de la Meuse* 1874, 6 *Mars*.

— Een blik op de aloude Vlaamsche lettervruchten. Loven, K. Fonteyn 1877 (12 blz.) 8°.

Vlugschriften, uitg. door het Davids-Fonds N°. 3.

1226. A. Gittée, Beoord. van J. Stecher, Histoire de la littérature Néerlandaise en Belgique (N°. 219). — *Revue de l'Instruction publ. en Belgique* XXX, 1887 blz. 233—237.

1227. Cd Busken Huet, Het land van Rembrandt. Studien over de Noordnederlandsche beschaving in de XVIIe eeuw. 2e geheel herziene en bijgewerkte druk. Haarlem, H. D. Tjeenk Willink 1886. 2 dln. 8°.

Dl. I. Hoofdstuk VI, Overzicht der (mnl.) letteren. Blz. 417—515.

1228. H. Haerynck, Beoordeeling van J. te Winkel's Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde (N°. 220). Schaarbeek, De van Doorslaer-Verbeken 1887 (16 blz.) 8°.

1229. B. Dr. Jonckbloet en de »gewijde poëzie« der middeleeuwen. — *Het Belfort* IV, 1889 1e halfj. blz. 50—59.

1230. W. Everts, Geschiedenis der Nederlandsche letteren. Een handboek voor gymnasiën en hoogere burgerscholen. Met eene verklarende woordenlijst. 4e herz. druk. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen 1890 (VIII, 352 blz.) 8°.

Blz. 15—136. Middeleeuwsche letteren. 1150—1550.

1231. J. G. R. Acquoy, De stichtelijke prozaliteratuur onzer vaderen vóór de Hervorming. — *Handel. v. d. Maatsch. d. N. L.* 1891—92 blz. 25—43.

1232. L. Gautier, Les Epopées Françaises. Etude sur les origines et l'histoire de la littérature nationale. 2e éd. Tome II. Paris, H. Welter 1892 (VIII, 803 blz.). 8°.

Bldz. 293—301. Chap. XXIV. Les voyages de l'Epopée Française. II. En Néerlande.

1233. A. Auger, Etude sur les mystiques des Pays-Bas au moyen-âge. — *Mém. cour. p. l'Acad. R. d. Bruxelles* 1892 *Collection in* 8°. Tom. XLVI (354 blz.).

Livre III. Jean Ruysbroeck. — Livre IV. Les mystiques postérieurs à Ruysbroeck. Gerard Groot, Florus Radewijns, Thomas à Kempis, Hendrik Mande et Gerlach Peters.

1234. Jan te Winkel, Niederländische Literatur. — In *Grundriss der Germanischen Philologie herausg. von* H. Paul. Strassburg, K. J. Trübner 1893 Bd. II. blz. 453—493.

I. Einleitung. — II. Der Ritterroman. — III. Moralische und geistliche Erzählungen. — IV. Jacob van Maerlant. — V. Die Lyrik des 12—14 Jahrh. — VI. Die Didaktik des 13—14 Jahrh.. — VII. Die mittelalterliche Prosa. — VIII. Die mittelalterliche Schaubühne.

1235. Jan ten Brink, Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde. Geïllustreerd onder toezicht van J. H. W. Unger. Met facsimilés in chromolithographie, reproductiën van titels, bladzijden en illustratiën uit middeleeuwsche handschriften, incunabelen en zeldzame boeken, en met portretten. Amsterdam, Uitgevers-Maatschappij »Elsevier« 1897 (XII, 698 blz.) gr. 8°.

Blz. 1—254. Eerste Tijdvak. Middeleeuwen 1175—1550. I Oorsprong der middeleeuwsche epische zangen. — II. Vlaanderen, Brabant, Holland en Zeeland, 1050—1300. — III. Hendrik van Veldeke. — IV. Frankische Romans. — V. Britsche Romans. — VI. Oostersche Romans. — VII. Classieke Romans. — VIII. Het Diergedicht. — IX. Hagiographische Geschriften. — X. Het Lied in de XII en XIII eeuwen. — XI. Didactische Poëzie. 1 Jacob van Maerlant. 2 Maerlants School. 3 Invloed der didactische poëzie op rijmkroniek en roman. 4. Lyrische Didactiek. — XII. Dramatische Poëzie. — XIII. Het Lied in het Bourgondische en Oostenrijksche tijdvak. — XIV. Het Dietsche proza in de middeleeuwen.

Beoord. d. H. E. Moltzer in *Ned. Spectator* 1895 blz. 215, G. Kalff in *Museum* III 1895 kol. 299—303; IV, 1896, kol. 188—190, V, 1897 kol. 260—262, A. Verwey in *Tweemaand. Tijdschrift* IIIe Jrg 1897 dl. II blz. 382—388.

1236. J. Verdam, Sporen van volksgeloof in onze taal- en letterkunde. — *Handel. en Meded. v. d. Mtsch. d. N. L.* 1897—98. blz. 35—86.

1237. C. G. N. de Vooys, Bijdrage tot de kennis van het middeleeuwse volksgeloof. — *Ned. Archief v. Kerkgesch.* N. S. I 1902 blz. 357—385.

Met mededeeling van het 1e Gebod naar een HS. der Fidei Com. bibl. te Weenen en naar een HS. der Univ. bibl. te Gent en der X Geboden naar een HS. der Hofbibl. te Weenen.

1238. K. O. Meinsma, Middeleeuwsche bibliotheken. Acad. proefschrift. Amsterdam, Gebr. Binger 1902 (VIII, 325 blz.) 8°.

Beoord. d. E. W. Moes in *Tijdschr. v. boek- en bibliotheekwezen* I 1903 blz. 205—207; G. A. Meyer in *De Katholiek* CXXXIII blz. 196—200. — A. G. in *Taal en Letteren* XIII blz. 28—35; d. M. Schoengen in *Museum* XIII, 1906. Kol. 305—309, 350—353.

1239. A. Matthijs, Een paar woorden over de Nederlandsche Letterkunde en haar ontstaan. Antwerpen, De Nederlandsche Boekhandel 1903. (30 blz.). 8°.

Vereeniging Hooger Onderwijs voor 't Volk. Antwerpen. Katholieke Vlaamsche Hoogeschooluitbreiding N°. 46.

1240. P. H. van Moerkerken Jr., De Satire in de Nederlandsche kunst der Middeleeuwen. Acad. proefschrift [der Rijks-Univ. Utrecht]. Amsterdam, S. L. van Looy 1904 (VIII, 244 blz). 8°.

Inhoud: I Inleiding, — II. Jacob van Maerlant, Jan Boendale en Jan de Weert. — III. Reinaert. — IV. De Satire in liederen, boerden, sproken, enz.

Beoord. d. P. J. Blok in *Onze Eeuw* 1905 Febr. L. Knappert in *Tijdspiegel* 1905 Febr. C. G. N. de Vooys in *De Beweging* 1905 Mrt. A. S. Kok, *Ned. Spectator* 1905 N°. 32. J. Franck in *Zeitschr. f. dts. Philologie* XXXVII, 4, *Leuvensche Bijdragen* VI, 2; d. Loman, in *Teylers Theol. Tijdschrift* IV, 1; d. E. Martin in *Ztschr. f. dts. Alterth. Anz.* L 1—2; *Zeitschr. d. Vereins f. Volksk.* XV, 2; J. Franck in *Literaturbl. f. Germ. Philol.* XXXVII, 1905 Kol. 536—40; C. Gezelle in *Ann. d. l. Soc. d'émul. de Bruges* LVI, 1906 blz. 305—309.

1241. J. L. Ph. Duyser, Beknopt overzicht van de geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde en van haar hoofdvormen in proza en poëzie. 3e druk. Groningen J. B. Wolters 1906 (144 blz.) 8°.

Inhoud o. a. § 42. Overzicht van het tijdperk der Mnl. letterkunde. — § 43—45. De Ridderromans. — § 46. Het Dierenepos. — § 47—48. Geestelijke poëzie en liederen. — § 49—50. Jacob van Maerlant en zijn school. — § 51—52. Sproken en Sprooksprekers. — Het proza. — § 53—54. Het geestelijk en wereldlijk drama.

1242. J. van der Valk, Onze letterkunde. Overzicht der Nederlandsche letterkunde met bloemlezing I. Middeleeuwen. Rotterdam, Bredée 1906. (VIII, 496 blz.). 8°.

1243. G. Kalff, Geschiedenis der Nederlandsche Letterkunde. Dl. I—V. Groningen, J. B. Wolters 1906—9. 8°.

Inhoud van Dl. I. Voorspel I—II. Boek I. Standenpoëzie. Inleiding. 1 Ridderpoëzie. 2 Geestelijke Poëzie (Hadewijch). 3 Poëzie der Gemeenten

(Reinaert). — Vroegste lyriek. — Jacob van Maerlant. — Dichters, Voordragers, Publiek. — Tusschenspel. — Ontkieming van het Nationaliteitsgevoel. — Boek II. Standenpoëzie. — De stem der Gemeenten. Inleiding. — Ridderpoëzie in verval. — Geestelijke epische poëzie en proza (Ruusbroec). — Poëzie der Gemeenten (Vervolg). — Het Leerdicht. — Reinaert II. — Verhalende en lyrische poëzie. — Ontwikkeling van het Literair Leven. — Willem van Hildegaersberch. — Dirc Potter. — Alphab. Register. — Dl. II. Boek II (Vervolg en slot). Oorsprong en eerste ontwikkeling van het Drama. — Boek III. Inleiding. Ghesellen van den Rethorycke en Beroepsdichters. — De Lyriek. — Het Drama. — Het Proza. — Het literair leven. — Overgang tot den Nieuwen Tijd enz.

Beoord. d. G. Huet in *Romania* XXXV, 1906 blz. 466—469; d. C. G. N. de Vooys in *Museum* XIII, 1906 Kol. 421—429 en XIV 190 Kol. 405; d. J. Koopman in *De Beweging* 1906, III blz. 115—131 en d. Van der Bergh v. Eysinga in *Dts. Literaturz.* 1908 N°. 4, Van Eck in *Lit. Zentralblatt* 1906 N°. 26, A. Nyland in *De Gids* 1907 N°. 3, C. Lecoutere in *Bull. du Musée Belge* XIII 1909 blz. 192.

1244. C. G. N. de Vooys, Litteratuur en leven in de XVe eeuw [naar aanleiding van Geschiedenis d. Nederl. Letterk. van G. Kalff, Dl. II]. — *De Beweging* 1907, IV blz. 199—212.

1245. Jan te Winkel, De ontwikkelingsgang der Nederlandsche letterkunde. Haarlem, Erven F. Bohn 1909. Afl. 1—10. 8°.

Dl. I. Inhoud. Inleiding. — Ie Tijdvak. Middeleeuwsche letterkunde 1180—1430. — 1. Vóór de geboorte der Nederl. letteren. — 2. De eerste beginselen der Dietsche dichtkunst. — 3. De Frankische ridderroman. — 4. De roman van den Vos Reinaerde. — 5. De Britsche ridderromans. — 6. De Classieke en Oostersche ridderromans. — 7. Maerlant en de zijnen als strijders voor waarheid, verlichting en goede zeden. — 8. Kerk en godsdienst in de poëzie, — 9. De dichters tegenover de sociale beweging. — 10. Menestreelen, Zangers en Sprooksprekers. — 11. Abele spelen en Sotternien. — 12. Allegorie en Minnekunst. — 13. De myst'ek in lied en proza. — 14. Leering en stichting in proza.

Beoord. d. C. H. Ph. Meyer in *Museum* XVI 1909 Kol. 171—173 C. Lecoutere in *Bull. du Musée Belge* XIII, 1909 blz. 385.

1246. C. G. N. de Vooys, Historische schets van de Nederlandsche Letterkunde voor schoolgebruik en hoofdacte-studie. Groningen, J. B. Wolters 1908 (XII, 204 blz.) 8°.

Bldz. 4—23. II. De Middeleeuwen. — 2. Het begin van onze letterkunde. — 3. Wat het verstaan van de Mnl. letterkunde moeilijk maakt. — 4. De historische samenhang. — 5. Ridderromans. — 6. Het dierenepos. Van den Vos Reinaerde. — 7. Jacob van Maerlant. — 8. Maerlant's nawerking. — 9. Geestelijke poëzie. — 10. Jan van Ruusbroec. Het stichtelijke proza onder invloed van de „moderne devotie" — 11. Willem van Hildegaersberch. Dirc Potter. — 12. Het Drama. — 14. De Rederijkers.

Beoord. d. G. F. Haspels in *Onze Eeuw* 1908 Aug., R. A. Kollewijn in *Museum* XVI 1909 Kol. 197.

—— Id. 2^e druk. Groningen, J. B. Wolters 1909. (XII, 206 blz.). 8°.

Beoord. d. J. N. van Hall in *De Gids* 1909 N°. 5. — R. A. Kollewijn in *Museum* XVI, 1909 Kol. 425.

Zie 2011.

2. Levensbeschrijvingen enz. van middeleeuwsche schrijvers.

(Alphabetisch naar de voornamen der schrijvers).
Zie N⁰. 225—346.

1247. Biographieën van beroemde mannen uit den Deventer-kring. Uitg. d. D. A. Brinkerink [naar een HS. uit de Prov. Bibliotheek te Leeuwarden]. — *Archief v. d. geschied. v. h. Aartsb. Utrecht* XXVII, 1901 blz. 400—423; XXVIII, 1902 blz. 1—37, 225—276, 321—343; XXIX, 1903, blz. 1—39.
Gerrit de Groote, Florens Radewijns, Johan Brinckerinck, Rudolf Dier van Muiden, Peter van Amsterdam, Melis van Buren, Lubbert Bosch, Gerard Zerbolt van Zutphen, Hendrik Bruin, Johan van Vianen, Johan Kessel en Arnold van Schoonhoven.

1248. J. F. Willems, Anthonie de Roovere. — *Belg. Museum* IX, 1845 blz. 187—195, X, 1846 blz. 45—46.

1249. Aug. Ricour, Anthonie de Roover, poète de Bruges au XVᵉ siècle. — *Bull. du Com. Flam. d. France* I 1857—59 blz. 347—355.

1250. Jos. Samyn, Bartholomeus Engelsman. — *Biekorf* I, 1890 blz. 87—89.

1251. Zuster Berthe. — *De Volksmissionaris* XX, 1899 blz. 289, 337.

1251*. De ketterin Bloemardine. — Zie N⁰. 1276—1288.

1252. Nap. de Pauw, Twee Middelnederlandsche dichters [Boudin van der Luere en Jan van Hulst]. — *Versl. d. K. Vl. Acad. 1888* blz, 377—378.

1253. —— Het leven en de werken van Diederic van Assenede en Willem uten Hove. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1901 II blz. 22—53.
Met 5 bijlagen, waaronder: Fragmenten van den Vlaamschen Bestiaris en Fragmenten van den Franschen Bestiaris.

1254. E. Martin, Dirc Potter. — *Allg. Deutsche Biographie* XXVI 1888, blz. 487.

1255. F. de Potter. Everaard Taybaert, dichter van het begin der XVᵉ eeuw. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1891 blz. 86.

1256. J. H. Gerretsen, Florentius Radewijns. Proefschrift [der Rijks-Univ. Utrecht]. Nijmegen, H. ten Hoet, 1891 (VIII, 144 blz.) 8°.

1257. De Eerbiedwaardige Florentius Radewijns. — *De Volksmissionaris* XIX, 1898 blz. 293, 385, 481, 529.

1258. Dese punten sijn genamen uyten leven onses weerdigen vaders meyster here Florens. — Uitg. d. D. A. Brinkerink naar een HS. in de Prov. Bibliotheek te Leeuwarden. — *Arch. v. d. Gesch. v. h. Aartsb. Utrecht* XXVIII, 1902 blz. 1—21.

1259. G. Bonet-Maury, Gérard de Groote, un précurseur de la Réforme au quatorzième siècle, d'après des documents inédits. Paris, Sandoz et Fischbacher 1878 (IV, 100 blz.) 8°.

1260. J. C. van Slee, Gerhard Groote. — *Allg. Dtsche Biographie* IX 1879 blz. 730—733.

1261. K. Grube, Gerhard Groot und seine Stiftungen. Köln, J. P. Bachem 1883 (VIII, 100 blz.) 8°.

2e Vereinsschrift der Görres-gesellschaft zur Pflege der Wissenschaft im Katholischen Deutschland.

1262. Een berijmde levensschets van Geert Groote, uitg. naar een HS. in de bibliotheek der Bollandisten d. V. Becker. — *De Katholiek* XC. N. R. II, 1886 blz. 197—207.

1263. P. Alberdingk Thijm, Gerhard Groote. — Wetzer *und* Welte's *Kirchenlexikon.* 2e Aufl. Bd. V, 1888 Kolom 1286—1289.

1264. L. Schulze, Zur Geschichte der Brüder von gemeinsamen Leben. I Zu Geert Groote's bisher unbekannten Schriften. — *Zeitschr. f. Kirchengesch.* XI, 1890 blz. 577—586.

1265. M. Schoengen, Die Schule von Zwolle von ihren Anfängen bis zu dem Auftreten des Humanismus. Dissertation. Freiburg (Schweiz) 1898 (XX, 127 blz.) 8°.

Kapitel II. Johan Cel und de Groote.
Beoord. d. G. Brom in *De Katholiek* CXIV 1898 blz. 313—320; d. J. C. van Slee in *Museum* VI, 1898 Kol. 303—307, d. A. Roersch in *Bull. du Musée Belge* 1899 N°. 6; d. O. Clemen in *Dtsche Literaturz.* 1900 N°. 8.

1266. W. Preger, Beiträge zur Geschichte der religiösen Bewegung in den Niederlanden in der 2 Hälfte des 14 Jahrh. [G. Groote]. — *Abhandl. d. Hist. Classe d. K. Bayer. Acad.* XXI 1898 blz. 1—64.

1267. De Eerbiedwaardige Geert Groote. — *De Volks-Missionaris* XIX, 1898, blz. 1, 49, 97, 151, 193, 241.

1268. L. Schulze, Geert Groote. — *Realencykl. f. prot. Theol.* 3e Aufl. VII 1899 blz. 185—191.

1269. Dit is genamen uyten leven onses weerdigen vaders meyster Geryt die Grote. Uitg. [naar een HS. in de Prov. Bibliotheek te Leeuwarden] d. D. A. Brinkerink. — *Arch. v. d. Gesch. v. h. Aartsb. Utrecht* XXVII 1901 blz. 410—423.

1270. W. J. Kühler, De prediking van Geert Groote. — *Teyler's Theol. Tijdschrift* V 1907, blz. 51—87, 108—233.

1270*. De Vita Magistri Gerardi Magni van Petrus Horn [in MS. N°. 8849—59 der Kon. Bibl. te Brussel] medeged. d. W. J. Kühler. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. VI, 1909 blz. 325—370.

Zie 2012.

1271. F. van Veerdeghem, Broeder Geraert. — Bldz. XVII, XVIII zijner uitgave van het *Leven van Sint Lutgart.* Leiden, E. J. Brill 1899.

1272. F. de Potter, Geeraard Pijsekin. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1891 blz. 87.

1273. Gerlach Peters. — *De Volks-Missionaris* XXII, 1901, blz. 1, 6, 49, 54.

1274. J. D. de Stoppelaar, Gerlacus Petersz. Een kloosterling uit den bloeitijd van het Monasterium Windesemense (1378—1411). Proefschrift [der Doopsgez. Societeit]. Leiden, E. J. Brill 1900 (IV, 85 blz.). 8°.

Inhoud I. Literatuuroverzicht en Bronnen. — II. Ontwaakt geestelijk leven. — III. Het leven in het Klooster te Windesheim. IV. Gerlach Petersz (zijn leven). — V. Gerlach Petersz (zijn geschriften).

1275. E. Martin, Gellis de Wevel. — *Allg. Dtsche Biographie* XLII, 1897 blz. 263.

1276. A. Heylen, Historische verhandelinge nopende de kettery der Bloemardine en verscheyde uytstekende religieuse kweekelingen der Kempen. 's-Hertogenbosch 1791. 8°.

1277. Edw. van Even, Bloemardinne, de Brusselsche Ketterin, gest. in 1335 en hare volgelingen in de XV[e] eeuw. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1894 blz. 357—390. Herdrukt in *Nederl. Dichterhalle* 1895.

1278. —— Hadewijch, de Vlaamsche dichteres uit de 13[e] eeuw. — *Dietsche Warande* N. R. VIII, 1895 blz. 365—370.

1279. —— Hadewijch en Bloemardinne. — *Als voren* N. R. IX, 1896 blz. 49—57.

1280. P. Fredericq, De geheimzinnige ketterin Bloemardinne [Zuster Hadewych] en de Secte der »Nuwe« te Brussel in de XIVe eeuw. — *Versl. Kon. Acad. v. Wet. Lett.* IIIe R. dl. XII, 1896 blz. 77—98. Herdrukt in P. Fredericq, *Geschiedenis der Inquisitie in de Nederlanden*, Dl. II 1897 blz. 40—60.

1281. G. Kalff, Hadewych en hare poëzie. — *Handel. v. d. Mts. d. N. L.* 1902—3 blz. 56—58.

1282. L. Willems Azn., De ketter Willem van Hildernissem en diens verhouding tot Bloemaerdinne. — *Mélanges Paul Fréderico* 1904 blz. 259. Zie 2013.

1283. H. J. van Veen, Bloemardine, de Brusselsche Ketterin uit de XIVe eeuw. — *Theol. Tijdschrift* XXXVIII, 1904 blz. 226—232.

1284. K. Ruelens, Jan van Ruysbroek en Blommardine. — In *Werken van Zuster Hadewych.* III. Gent, 1905 blz. XXI—XCVI.

1285. G. Brom, Hadewych. — *Van onzen tijd* VI, 1906, blz. 207—218.

1286. Joh^a. Snellen, Hadewigiana. — *Tijdschr. v. N. T. en. L.* XXVI, 1907 blz. 1—14.

1287. J. van Mierlo, Was Hadewych de ketterin Blomardinne? — *Dietsche War. en Belfort* 1908 blz. 267—286.

1288. L. Willems, Hadewych-Bloemardine. — *Handel. v. h. XXX Ned. Taal- en Letterk. Congres, Leiden* 1910 blz. 127—135. — Debat tusschen J. Snellen, P. Fredericq, J. van Mierlo en L. Willems. blz. 135—140. Zie 2014.

1289. R. P. J. M. Bouman, Hellu. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXV, 1906, blz. 78—79.

1290. G. Visser, Hendrik Mande. Bijdrage tot de kennis der Noord-Nederlandsche mystiek. Proefschrift [der Rijks-Univ. Leiden]. 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1899 (VIII, 114 blz.) 8°.
Inhoud: Inleiding. I. Mande's leven. — II. Mande's geschriften. — III. Mande's Mystiek. Ruusbroec.
Beoord. in *Ned. Spectator* 1899 N⁰. 27.

1291. Hendrik Mande. — *De Volks-Missionaris* XXI, 1900, blz. 337, 385, 433, 529.

1292. L. Schulze, Hendrik Mande. — *Realencycl. f. prot. Theol.* XII, 1903, blz. 183—188.

1293. Twee Limburgsche handschriften uit de XVe eeuw afkomstig uit een vrouwenklooster te Venray en aangekocht door de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage. — *Maasgouw* XV, 1898 blz. 45.
Het eene bevat eene autobiographie van Hendrik Suso in het Nederlandsch.

1294. C. Kraus, Heinrich von Veldeke und die mittelhochdeutsche Dichtersprache. Mit einem Excurs von Edw. Schröder. Halle, M. Niemeyer 1899 8°.
Beoord. d. J. H. Kern Hz. in *Museum* VIII, 1900. Kol. 213—218.

1295. J. W. Muller, Mr. Henric van Alcmaer. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* VII, 1887 blz. 251—260.

1296. Edw. van Even, Jacob van Maerlant. Tielt, Horta de Laere 1852 (36 blz.) 8°.

1297. E. Schotmans Jr., Verhandelingen over de Nederl. Letterkunde I. Jacob van Maerlant. Voordracht gehouden in de Maatschappij de Veilkrans. Antwerpen, E. Donné 1864. 8°.

1298. Em. Hiel, Gedicht op Van Maerlant. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1887 blz. 309—311; 1888 blz. 16—20.

1299. Bethune de Villers, Le tombeau de Jacob van Maerlant à Damme. — *Bull. d. Comm. R. d'Art et d'Archéol. de Belgique* XXVII, 1888 blz. 433—463.

1300. A. Vermast, Jacob van Maerlant. Gent, J. Vuylsteke 1890 (60 blz.) 8°.
Volksboekjes uitg. door het Willems-Fonds te Gent N⁰. 9.

1301. Jan te Winkel, Maerlant's werken, beschouwd als spiegel van de XIIIe eeuw. 2e omgewerkte druk [van N⁰. 317]. Gent, J. Vuylsteke, 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1892 (XVI, 535 blz). 8°.

Inhoud. I. Vlaanderen vóór en in Maerlant's tijd. — II. Maerlant's leven en werken. — III. Maerlant en de kerkleer. — IV. Maerlant en het godsdienstig leven. — V. Maerlant en de geestelijkheid. — VI. Maerlant en de hoogere standen. — VII. Maerlant en de wetenschap. — VIII. Maerlant en de geschiedschrijving. — IX. Maerlant en de kunst. — X. Maerlant en het nageslacht. — Bladwijzer van personennamen en van Maerlant's werken.

Beoord. d. F. Buitenrust Hettema in *Taal en Letteren* III, 1893 blz. 53—56, Th. Nolen in *Ned. Spectator* 1892 blz. 176—177.

1302. W. L. de Vreese, Jacques de Maerlant. — *Biogr. Nation.* XIII, 1894—95 Kol. 64—118.

Met zeer uitvoerige literatuuropgave.

1303. A. Verwey, Maerlant en de middeleeuwen. — *Taal en Letteren* IV, 1894 blz. 364.

1304. G. Engels, Gebruik van den conjunctief en de casus bij Maerlant. — Zie N⁰. 1171.

1305. J. W. Muller, Een nieuw bericht omtrent Maerlant's leven en werken. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXVIII, 1909 blz. 278—292.

1306. E. van Even, Een onbekende Vlaamsche dichter uit de XV[e] eeuw. Jan Amoers, Monnik van Vlierbeek. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1897 blz. 667—670. — *Leven en werken v Z. Ned. Schrijvers* blz. 16.

1307. H. Haerynck, Jan Boendale ook geheeten Jan de Clerc: zijn leven, zijne werken en zijn tijd. Gent, Siffer 1889. 8°.

a. E. S. Jan Boendale, of de Schepenklerk van Antwerpen [naar aanleiding van het voorg.] — *Het Belfort* IV, 1889, 2[e] halfj. blz. 411—418.

b. Een weinig woordenvitterij [naar aanleiding van H. Haerynck, Jan Boendale]. — *Het Volksbelang* 1890 N⁰. 24.

c. W. de Vreese, Zuidnederlandsche taal- en letterkundige wetenschap [naar aanleiding van H. Haerynck, Jan Boendale]. — *Ned. Museum* 1890 dl. I, blz. 53, 285, dl. II blz. 5, 73, 333; 1891 dl. I, blz. 102, 212, 329.

1308. —— Jan Boendale. — *Leven en werken v. Z. Ned. Schrijvers* blz. 115.

1308* —— Boendale's sterfjaar. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894 blz. 157.

1309. P. L. Bender, Naar aanleiding van »Jan, u arme clerc« in den Lekenspieghel (dl. III blz. 278). — *Als voren* XVIII, 1899 blz. 313—314.

1310. L. Gilliodts-van-Severen, Notices sur Jean van Hulst. — *Inventaire d. Archives de la ville de Bruges*, 1873—76, II blz. 392, III, 265, 294, 300, 402; IV, 81, 469.

1311. C. G. N. de Vooys, Twee Christen-demokraten uit de XIVe eeuw. I. Jan van Leeuwen »die goede coc van Groenendale. — II. Een onbekende leek. — *De XXe Eeuw* IXe Jrg. 1903 dl. I blz. 156—182, dl. II blz. 280—310.

1312. —— De handschriften van Jan van Leeuwen's werken [met mededeeling van »De prologhe« der verzamelde werken uit het Brusselsch handschrift]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXII, 1903 blz. 138—157.

1313. J. C. van Slee, Jan van Rode. — *Allg. Dtsche Biographie* XXIX, 1889, blz. 6—7.

1314. W. de Vreese, Jan van Rode. — *Biogr. Nation.* XIX, 1907 kol. 570—571.

1315. E. Martin, Jan de Weert. — *Allg. Dtsche Biographie* XLI, 1896 blz. 420.

1316. P. Alberdingk Thijm, Johannes Brinckerinck. — Wetzer *und* Welte's *Kirchenlexikon*. 2e Aufl. II, 1883 kol. 1301.

1317. L. Schulze, Johannes Brinckerinck. — *Realencykl. f. prot. Theol.* 3e Aufl. III 1897 blz. 409—411.

1318. Johannes Brinckerinck van Zutphen. — *De Volks-Missionaris* XXIII, 1902 blz. 58, 109, 220, 266.

1319. Van den leven ende wanderinge des eersamen vaders here Iohan Brinkerinck. — Uitg. d. D. A. Brinkerink naar een HS. in de Prov. Bibliotheek van Friesland. — *Archief v. d. gesch. v. h. Aartsb. Utrecht* XXVIII, 1902 blz. 22.

1320. W. J. Kühler, Johannes Brinckerinck en zijn klooster te Diepenveen. Acad. proefschrift [der Univ. Amsterdam]. Rotterdam, W. Nevens 1908. (XIX, 392 blz.) M. facs. 8°.

Inhoud: Inleiding. — I. Joh. Brinckerinck en de zijnen vóór de stichting van Diepenveen. — II. De uitwendige geschiedenis van het klooster. — III. De inwendige geschiedenis van het klooster. — IV. Invloed naar buiten. — Bijlagen.

1321. J. E. ter Gouw, Pater Johannes Brugman. — *Noord en Zuid* XXVIII, 1905 blz. 125—128.

1322. Van Iohannes Kessel. — Naar een HS. der Prov. Bibliotheek van Friesland, uitg. d. D. A. Brinkerink. — *Arch. v. d. gesch. v. h. Aartsb. Utrecht.* XXIX 1903 blz. 4—30.

Als bijlage: Dit sijn sommige punten van deses heiligen mans oefninge.

1323. H. Pomerii De vita et miraculis fratris Johannis Ruusbroec, nunc primum ed. ex codice Bruxell. 2926—28. — *Analecta Bollandiana* IV 1885 blz. 282—308.

1324. A. Miraeus, Elogia et Testimonia variorum de V. Joanne Rusbroquio. Bruxellis J. Pepermanus 1622 (40 p.) 12°.

1325. Ch. Henriquez, Vita Joannis Rusbrochii prioris Virides-Vallis ordinis Canonicorum regularium S. Augustini. Bruxellis, J. Pepermanus 1622. 8°.

1326, Relatio de fide digna, de sanctitate vitae ac miraculis Joan. Rusbrochii. Antverpiae ex off. Plantiniana 1623. 8°.

1327. B. Lopez, Vida y obras del venerable Juan Rusbroquio. Madrid, M. Alvarez 1696. 8°.

1328. Het leven van den hoogh-verlichten leeraer der verborghen goddelijcke wetenschap den salighen Joannis Ruysbrochius. Gent, A. Graet (c. 1717) 8°.

1329. J. G. V. Engelhardt, Richard von St. Victor und Johannes Ruysbroeck, zur Geschichte der Mystischen Theologie. Erlangen, Palm 1838. 8°.

1330. J. F. Willems, Iets over en van den gelukzaligen Jan van Ruysbroek, prioor van Groenendael. — *Belg. Museum* IX, 1845 blz. 159—177.

Uit de »Expositie van den Tabernacule« wordt hier medegedeeld het tafereel van de zeden der slechte geestelijken.

1331 F. Böhringer, Johannes Ruysbroeck. — In: Böhringer, *Die deutschen Mystiker.* Zürich 1855 blz. 442—661.

1332. G. C. Schmidt, Etude sur Jean Rusbroeck, le docteur extatique et divin, Théologicien mystique du XIVe siècle. Sa vie, ses écrits et sa doctrine. Thèse. Strassbourg 1859 (60 blz.) 8°.

1333. A. Cornette, Over berijmd proza in het Middelnederlandsch [vooral over Johannes Ruysbroeck]. — *Ned. Dicht- en Kunsthalle* IV, 1882 blz. 471—475.

1334. O. Schmid, Joh. Ruisbroeck. — *Allg. Dtsche Biographie* XXIX 1889 blz. 626—630.

1335. M. Maeterlinck, Ruysbroeck l'admirable. — *Revue générale* 1889 blz. 453, 633.

1336. H. Claeys, Jan van Ruusbroeck. — *Het Belfort* V 1890 blz. 381—384.

1337. A. Auger, De doctrina et meritis Joannis van Ruysbroeck. Diss. theol. Lovanii, J. van Linthout 1892 (XII, 200 blz.). 8°.

Inhoud: I. De doctrina philosophica et theologica J. v. R. — II. De doctrina mystica J. v. R. — III. De Mysticismo speculativo J. v. R. — IV. De partibus quas habuit J. v. R. in Ecclesiae reformatione.

1338. La vie de Ruysbroeck l'admirable, traduite pour la première fois du Flamand en Français par L. de Busscher. — *Revue Blanche* 1896, 15 Févr. 1, 15 Mars, 15 Avril.

Vertaling van het „Leven" voorafgaande aan 't Cieraet der gheestelyken Bruloft [door pater Gabriel] Brussel 1624 (Zie N°. 923 *b*).

1339. P. Fredericq, De godsdienstige beroeringen in de Nederlanden tijdens de 14e eeuw. — *Versl. d. Alg. verg. v. h. Hist. Gen. te Utrecht* 16 April 1895 blz. 49—51.

1340. W. L. de Vreese, Bijdragen tot de kennis van het leven en de werken van Jan van Ruusbroec [uitg. naar het HS. op de Kon. Bibl. te Brussel, met opgave der varianten van het HS. te Gent]. — *Het Belfort* X, 1895, 2e halfj. blz. 5—20, 102—114, 169—181, 253—263 XI, 1896, 1e halfj. blz. 57—67, 95—101, 188—196.

1 Die Prologe van her Gerardus. — 2 Een tractaat over de werken en de leer van Jan van Ruusbroec door een zijner volgelingen. — 3 De lofredenen van Jan van Leeuwen, den kok van Groenendaal, op Jan van Ruusbroec. — 4 De oorspronkelijke tekst van twee brieven van Jan van Ruusbroec. — 5 „Dat boec vanden twaelf Dogheden" wel degelijk een werk van Jan van Ruusbroec. — 6 Aanhangsel. Nog andere brieven van Ruusbroec.

Beoord. in *Ned. Spectator* 1896 blz. 133; d. E. T. Kuiper in *Museum* IV, 1896 Kol. 217—219; d. G. in *De Katholiek* CX 1896 blz. 456.

1341. A. Auger, Sur une doctrine spéciale des mystiques du XIVe siècle en Belgique: Ruysbroeck et la vie commune. — *Compte rendu du 3e Congrès scient. internat. d. Cath. Sect. d. Sciences religieuses* 1895 blz. 297—304.

1342. A. A. van Otterloo, Johannes Ruysbroeck. Een bijdrage tot de kennis van den ontwikkelingsgang der Mystiek. Opnieuw uitg. door J. C. van Slee. Met een woord tot inleiding van Paul Fredericq. 's-Gravenhage, Gebr. Belinfante 1896 (XXIV, 391 blz.). 8°.

Inhoud: Inleiding. Hoofdst. 1. Het wezen der Mystiek. — 2 De historische gang der Mystiek. — 3 Ruysbroeck's leven. — 4 Ruysbroeck's geschriften. — 5 De speculatieve grondbeginselen van Ruysbroeck's Mystiek. — 6 De practische zijde van Ruysbroeck's Mystiek. — 7 Ruysbroeck tegenover de dwaalbegrippen van zijn tijd. — 8 Ruysbroeck en de Kerk, de Sacramenten en de laatste dingen.

Beoord. d. W. P. C. Knuttel in *Ned. Spectator* 1897 blz. 34—36; d. J. Tideman in *Tijdspiegel* 1897 I blz. 378, d. C. Lecoutere in *Bull. d. Musée Belge* 1898 N°. 1.

1343. W. de Vreese, De handschriften van Jan van Ruusbroec's werken. Stuk I. II. Gent, A. Siffer 1900—1902 (blz. 1—700). 8°.

Uitg. d. d. Kon. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.

1344. K. Ruelens, Jan van Ruysbroek en Blommardine. — In: *Werken van Zuster Hadewijch*, III. Gent 1905 blz. XXI—XCVI.

1345. S. D. van Veen, Ruysbroeck — *Realencycl. f. prot. Theol.* 3e Aufl. Bd. XVII. 1906, blz. 267—273.

1346. J. Laenen, De Dienaar Gods Jan van Ruysbroeck, zijn leven, zijn eeredienst, zijn werken. — *La vie diocésaine. Bulletin du Diocèse de Malines* I (1907).

1347. J. van den Bergh van Eysinga-Elias, Ruusbroec in verband met de Fransche en Duitsche mystiek. — *De Gids* 1907 II blz. 275—302.

1348. Cl. Van der Straeten, Jan van Ruysbroeck. — *'t Daghet in den Oosten* 24e Jrg. 1908 blz. 33—37, 65—69.

1349. W. de Vreese, Jean de Ruysbroeck. — *Biogr. Nation.* XX. 1909, kol. 507—591. Zie 2015.
Met zeer uitvoerige literatuuropgaven.

1350. J. van Mierlo Jr., Het leven van Jan van Ruysbroeck door Pomerius en Surius. — *Dtsche War. en Belfort* 1910, I blz. 109—130. Zie 2016.

1351. De taal, de stijl en het vers van Ruusbroeck. — Zie N°. 1168, 1174, 1184.

1352. E. Martin, Lodewijk van Velthem. — *Allg. Dtsche Biographie* XXXIX, 1895 blz. 596—597.

1353. —— Melis Stoke. — *Als voren* XXXVI, 1893 blz. 323.

1354. Jan te Winkel, Het karakter en de staatkundige denkbeelden van Melis Stoke. — *Historische Avonden* 1896 blz. 36—85.

1355. S. Hofkes, De Taal van Melis Stoke. — Zie N°. 1179.

1356. E. Martin, Noydekin. — *Allg. Dtsche Biographie* XXIV 1887 blz. 48.

1357. L. Willems, Noydekin. — *Biogr. Nation.* XV, 1899, kol. 940—91.

1358. E. Martin, Penninc. — *Allg. Dtsche Biographie* XXV, 1887 blz. 357—358.

1359. W. de Vreese, Penninck. — *Biogr. Nation.* XVI, 1901, kol. 892—895.

1360. E. Martin, Philipp Utenbroek. — *Allg. Dtsche Biogr.* XXXIX, 1895 blz. 408—409.

1361. —— Willem. — *Als voren* XLIII, 1898 blz. 263—265.

1362. Ed. van Even, Willem van Affighem, abt van St. Truijen, Nederduitsch dichter (1260—1297). — *Mengelingen v. d. gesch. v. Braband* 1871 blz. 283—291.

1363. F. van Veerdeghem, Willem van Affighem. — Blz. XIII—XVI zijner uitg. van het *Leven van Sint Lutgart*. Leiden 1899.

1364. J. Franck, Eine literarische Persönlichkeit des XIII Jahrh. in den Niederlanden [Willem van Affighem]. — *N. Jahrb. f. d. klass. Altertum* XIII, 1904 blz. 424—442.

1364*. Extract uit het Register E. L. 32 van de Leenk. bl. 22 aangaande »Willem van Delf, den Dichter« (1337). — Medegedeeld d. H. van Wijn in *Bijv. en Aanm. voor het IVe deel der Vaderl. Gesch. van* J. Wagenaar, 1791, blz. 82.

1365. E. Martin, Willem Utenhove. — *Allg. Dtsche Biographie* XXXIX, 1895 blz. 415.

1366. Nap. de Pauw, Willem uten Hove. — Zie N⁰. 1253.

---

3. Bibliographie. — Opgaven van Handschriften van gemengden inhoud.

Zie N⁰. 347—386.

De hier vermelde opgaven zijn van algemeenen aard. — Berichten en mededeelingen omtrent Handschriften van bijzondere gedichten vindt men in de hierachter volgende afdeelingen bij de titels dier gedichten vermeld.

1367. P. Willems, Nap. de Pauw en F. Van der Haeghen, Verslag over de ingekomen antwoorden op de Tweede Prijsvraag: Eene stelselmatige lijst van Mnl. werken. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1887, blz. 233—245.

1368. Louis D. Petit, Bibliographie der Middelnederlandsche Taal- en Letterkunde. Leiden, E. J. Brill 1888 (XVI, 298 blz). 8°.

Bekroond door de Kon. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.

Beoord. d. J. A. Alberdinck Thijm in *De Amsterd. Weekbl.* 1888 N⁰. 601. G. Kalff in *Ned. Spect.* 1888 blz. 369; J. Vercoullie in *Ned. Museum* 3ᵉ Rks. 3ᵉ Jrg. I 1889 blz. 170—172; E. Martin in *Anz. f. dtsches Altert.* XV, 1889 blz. 370. G. Huet in *Bibl. de l'Ecole d. Chartes* XLIX, blz. 666; v. Kochendörffer in *Literaturzeitung* 1890, blz. 90. J. te Winkel in *Literaturblatt f Germ. Philol.* XI, 1890 Kol. 309—400. M. Nijhoff in *Bibl. Advers.* II Rks. Dl. I blz. 103—106. J. W. Muller in *Centralblatt f. Bibliotheksw.* 1890 blz. 251—255.

a. Th. J. I. Arnold, Mededeelingen betreffende de Bibliographie der Middelnederlandsche Letterkunde. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1889, blz. 13—35.

b. Louis D. Petit, Brief aan de Kon. Vlaamsche Academie te Gent [over het voorg.]. — *Als voren* 1889 blz. 134—146.

c. Th. J. I. Arnold, Antwoord op het voorg. — *Als voren* 1889 blz. 146—151.

De overdrukken van *b* en *c* verschenen o. d. t.: Brief aan de K. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde te Gent door Louis D. Petit, ter zelfverdediging tegen gemaakte aanmerkingen, met des Heeren Arnold wederantwoord. Gent, A. Siffer 1889 (20 blz.). 8°.

1369*a*. W. de Vreese, Over Mnl. handschriftkunde in verband met taal- en letterkunde. Voordracht uitgesproken op het 2ᵉ Nederl. Philologen-Congres. — *Taal en Letteren* X, 1900 blz. 337—348.

Zie hierover *Versl. en Meded. d. K. Vlaamsche Acad. v. Taal- en Letterk.* 1901 II blz. 381—388.

b. W. de Vreese, Over eene Bibliotheca Neerlandica Manuscripta. — *Versl. d. K. Vl. Acad* 1902 II blz. 205—250. Zie *Handel. v. d. Mts. d. N. L.* 1902—3 blz. 59, 60.

Aangekondigd d. H. Brugmans in *Ned. Spectator* 1903 blz. 117—118, d. A. de Cock in *Volkskunde* XV blz. 125.

c. —— Een Bibliotheca Neerlandica Manuscripta. — *Taal en Letteren* XIII, 1903 blz. 271—286.

d. —— De gedenkstukken onzer middeleeuwsche letterkunde. Rede. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1905 blz. 431—448.

e. —— Ueber eine Bibliotheca Neerlandica Manuscripta. — *Zeitschr. f. dtsches Altert.* LI 1909 blz. 59—79.

1370. Géd. Huet, Catalogue des Manuscrits Néerlandais de la Bibliothèque Nationale. Paris 1886 (74 blz.). 8°.

1371. J. Gielen, Twee handschriften uit de XVe eeuw. — *De Maasgouw* VIII, 1886 blz. 1, 2.

Het eene HS. is getiteld: Het leven onses Heeren Jesu Christi; het tweede is een Vlaamsch Gebedenboek.

1372. J. G. R. Acquoy, HS. N⁰. 1042 van Meerman (eene verzameling van meerendeels geestelijke liederen tot ± 1525). — *Handel. v. d. M. d. N. L.* 1888 blz. 56—64.

1373. K. Stallaert, Verslag over het HS. onlangs door het Belgisch Staatsbestuur aangekocht te Cheltenham. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1888 blz. 241—251.

Dit HS. bevat.: Maerlant's Spiegel historiael, Vanden VII vroeden van binnen Rome, Die Rose enz.

1374. S. G. de Vries, Leidsche handschriften uit de bibliotheek van Sir Thomas Phillipps te Cheltenham. — *Ned. Spectator* 1890 blz. 86—89.

Hieronder bevinden zich: een volledig hs. van Jacob van Maerlant's Spiegel historiael, Ie partie; Jan van Heelu's Rijmchronyk betr. den slag bij Woeringen, en van den Grimbergschen oorlog.

1375. G. Kalff, Handschriften der Universiteitsbibliotheek te Amsterdam, geschenk van Dr. S. Bormans. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890 blz. 161—189.

Hieronder bevinden zich: Levens van S. Lutgardis en S. Christina, fragment van Gwidekijn van Sassen, van Rosafiere, de Roovere, Van der mollen feeste enz.

1376 E. Ippel, Die niederländischen Meerman-Handschriften des Sir Th. Phillips in der K. Bibliothek zu Berlin. — In: *Verzeichniss d. von d. K. Bibl. zu Berlin erworbenen Meerman HSS.* Berlin 1892, blz. 13, 14.

N⁰. 32. Reyze van Joh. Voet [de Hese] in het Oosten, 1398; van Jacop Kreynck en Deryck Vogel na den heyligen Grave Christi, 1479, N⁰. 29 Rijmspreuken. De overige HSS. hebben betrekking op staats- en rechtswetenschap.

1377. J. Verdam, Nieuwe aanwinsten voor de kennis van het Middelnederlandsch. — *Versl. d. K. Akad. v. Wetensch.* IIIe Rks., dl. VIII, 1892 blz. 19—28.

Over de Reinaertfragmenten gevonden te Darmstadt; een fragment van den Sp. Hist. 1^{e} part. te Rostock gevonden; een fragment van den Sp. Hist. in België gevonden; een fragment van den Walewein, enz. enz.

1378. F. van Veerdeghem, Nederlandsche handschriften in Engeland. — *Tijdschr. v. Ned. T. en L.* XIV, 1895 blz. 1—7, 167.

1379. K. de Flou en Edw. Gailliard, 1e—3e Verslag houdende beschrijving der HSS.... in Engeland onderzocht [Beschrijving der Mnl. HSS. die in Engeland bewaard worden]. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 31—263; 1896, blz. 79—337; 1897 blz 373—502.

Verslag over 200 HSS. voorhanden in het Britsch Museum.

1380. L. Scharpé, Middelnederlandsche handschriften in Engeland [naar aanleiding van het voorg.] — *Het Belfort* XI, 1896, 2e halfj. blz. 278—284.

1381. P. Leendertz Jr., Het Zutfensch-Groningsche handschrift [thans in de Univ. Bibl. te Groningen]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV, 1895, blz. 265—283, XV, 1896, blz. 81—99, 270—276, XVI, 1897 blz. 25—43, 129—142.

1382. J. Verdam, Nieuwe aanwinsten voor de kennis onzer middeleeuwsche taal. — *Versl. d. K. Akad. v. Wetensch.* 3^{e} R. dl. XII, 1896, blz. 133—184.

Over een te Leuven gevonden fragment van den Spiegel Hist.; een nieuw HS. der Martijns gevonden te Oxford; het origineel der eerste 17 strophen van Maerlant's Disputacie van Onser Vrouwe, enz. enz.

1383. R. Priebsch, Deutsche Handschriften in England beschrieben. Bd. I. II. Erlangen, Fr. Junge 1896—1901. 4°.

I. Ashburnham-place. Cambridge. Cheltenham. Oxford. Wigan. Mit einem Anhang ungedruckter Stücke (VI, 355 blz.).

II. Das British Museum. Mit einem Anhang über die Guildhall-Bibliothek (VIII, 349 blz.).

Hierin wordt een menigte mnl. HSS. beschreven. — Beoord. d. P. Leendertz in *Museum* IV, 1896 Kol. 251—55,

1384. Nap. de Pauw, Inhoudsopgave van het Oudenaardsch HS. van Dr. Van der Meersch. — *Middelnederl. Ged. en Fragm.* 1897 blz. 702.

1385. —— Idem van Handschrift N°. 697 ter Bibliotheek der Gentsche Hoogeschool (Eertijds N°. 14 Serrure.) — *Als voren* blz. 703—704.

1385*. —— Idem van Handschrift N°. 1121 ter Bibliotheek der Gentsche Hoogeschool. — *Als voren* blz. 705—708.

1386 Nap. de Pauw, Inhoudsopgave van Handschrift N°. 837—845 ter Kon. Bibliotheek van Brussel. — *Middelnederl. Ged. en Fragm.* 1897 blz. 719—722.

Met mededeeling der eerste pagina: Hier beghint deerste etaet, van Adam tot dat Noë in der arcken ghinc.

1387. H. Roes, Een liederen-handschrift [uit het laatst der XVIe eeuw in bezit van L. Goyaerts te Tilburg]. — *Dietsche Warande* N. R. dl. X, 1897 blz. 260, 381, 446.

Hierin komen slechts enkele mnl. liederen voor.

1388. P. Bergmans, Notice sur un Ms. flamand à miniatures du XVe siècle. — *Ann. d. l'Acad. R. d'Archéol. d. Belgique* 5e Sér. T. I 1898 blz. 213.

Dit HS. berust in de Univ. Bibl. te Gent en bevat eene mnl. vertaling der boeken des N. Testaments, de boeken der Makkabeën en de Destructie van Jerusalem van Flavius Josephus.

1389. J. Verdam, Nieuwe aanwinsten voor onze kennis der middeleeuwsche taal- en letterkunde. — *Versl. d. K. Akad. v. Wetensch. Afd. Letterk.* 4^e R. dl. III, 1899 blz. 288—315.

Over het Leven der H. Lutgard, den Spiegel der Sonden, een mnl. bewerking van het Hooglied, een fragment van Merlijn, een fragment van Van den Levene Ons Heren, een fragment van Die wrake van Ragisel, een 2^e HS. der Pelgrimage van den mensceliker creaturen, en De Pauw's uitg. der vertaling van de Kroniek van Froissart d. Potter van der Loo.

1390. —— Nieuwe Mnl. fragmenten [geschonken aan de Maatschappij d. Nederl. Letterkunde te Leiden door Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden]. — *Tijdschr. v. Ned. T. en L.* XXI, 1902 blz. 1—34.

Fragmenten van Maerlant's Spiegel Historiael, der Naturen Bloeme en den Rijmbijbel; van de Dietsche Doctrinale en van Boendale's Teesteye.

1391. W. de Vreese, De Dietsche boeken van 't Rookloester omstreeks het jaar 1400. — *Album Kern* 1903 blz. 397—403.

1392. P. Leendertz Jr., Het Hulthemsche handschrift. — *Middelnederl. Dramat. Poëzie* 1907 blz. I—XI.

1393. —— Doorhalingen en verbeteringen in het Hulthemsche HS. — Bijlage III van het voorg. blz. 449—452.

---

4. Tekstuitgaven en Critiek.

I. Verzamelingen.

Zie N°. 387—1152.

De hier vermelde verzamelingen zijn van algemeenen aard. De verzamelingen van Liederen, van Sproken, Boerden en verhalende Gedichten, van Tooneelstukken, van Prozastukken enz., enz., zoeke men in de desbetreffende hierachter volgende afdeelingen. — De werken en stukken verschenen in de hier vermelde Verzamelingen zijn alle met hun afzonderlijke titels in de hierachter volgende afdeelingen opgenomen.

1394. Bibliotheek van Middelnederlandsche Letterkunde, onder

redactie van H. E. Moltzer en J. te Winkel [afl. 53 enz. onder redactie van J. Verdam en J. te Winkel]. Afl 43—74. Groningen, J. B. Wolters 1889—1903. Leiden, A. W. Sijthoff 1904—1909. 8°.

Afl. 43. Het Nederduitsch glossarium van Bern, uitg. d. F. Buitenrust Hettema.
Afl. 44. Frederik III en Karel de Stoute te Trier 1473 enz. uitg. d. H. E. Moltzer.
Afl. 45. Levens en legenden van heiligen. I. uitg. d. H. E. Moltzer.
Afl. 46—48, 50, 51, 52, 53. De Limburgsche sermoenen uitg. d. J. H. Kern.
Afl. 49. Het Heilige Kruis en de Denensage te Breda uitg. d. L. Wirth.
Afl. 54, 55, 61. De levens van Jezus in het Mnl. uitg. d. J. Bergsma. 1—3.
Afl. 56, 57, 59, 60. Maerlants Strophische gedichten bewerkt d. J. Franck en J. Verdam.
Afl. 58, 62. Parthonopeus van Bloys. Opnieuw uitg. d. A. v. Berkum. 1—2.
Afl. 63, 66, 67, 71. Mnl. dramatische poëzie uitg. d. P. Leendertz Jr.
Afl. 64, 65, 68, 69. Des Coninx Summe uitg. d. C. Tinbergen.
Afl. 70, 72—74. Van den doechden der vuriger maechden van diepenveen uitg. d. D. A. Brinkerink.
Ferguut van E. Verwijs opnieuw bewerkt en uitg. d. J. Verdam.

1395. Van alle tijden. Onder redactie van C. G. Kaakebeen en J. Ligthart. N°. I—III. Groningen, J. B. Wolters 1902—9. 8°.

I. Esmoreit. Abel spel uit de XIVe ceuw.
II. Beatrijs.
III. Reinaert de Vos.

1396. Leuvense Tekstuitgaven [onder red. van L. Scharpé]. N°. I—IV. Leuven, Keurboekerij 1906—8. 8°.

I. Esopet. Uitg. door J. de Cock.
IV. Hadewijch Proza. Uitg. door J. van Mierlo Jr.
II, III zijn werken uit de XVIe ceuw.

1397. J. Verdam, Over de Oudvlaamsche Liederen en andere Gedichten der 14e en 15e eeuw [uitg. d. C. Carton in 1849] (Zie N°. 394). — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890 blz. 273—301.

1398. N. Geerts, Die altflämischen Lieder der Handschrift Rhetorijcke ende ghebeden-bouck van Mher Loys van den Gruythuyse (N°. 394). Ein Beitrag zur Beurteilung ihrer Sprache, ihres Verhältnisses zu deutschen Liedersammlungen, ihrer Metrik, sowie zur Verfasserfrage. Inaug. Diss.... der Univ. Zürich, Halle, E. Karras 1909 (VIII, 122 S.) 8°.

Inhoud: Einleitung. — I. Die Sprache. — II. Das Verhältnis der Ovl. L. zu deutschen Liedersammlungen. — III. Die Metrik. — IV. Der Stil. — V. Der Dichter. — Anhang. Beitrag zur Textkritik.

1399. Kleine mittelniederländische Dichtungen. Aus einer HS. in der Kön. Bibliothek zu Berlin herausg. von H. Brandes. — *Jahrbuch d. Ver. f. Niederd. Sprachf.* XIII 1887 blz. 111—121.

1400. Nap. de Pauw, Mededeeling van eenen uittegeven bundel Middelnederlandsche Gedichten en Fragmenten. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1891 blz. 399—405.

1401. Middelnederlandsche Gedichten en Fragmenten uitg. door Napoleon de Pauw. Gent, A. Siffer 1893—1903. Dl. I, II. (Dl. I, 728 blz.; Dl. II, blz. 1—276). 8°.

Dl. I. Geestelijke en zedelijke gedichten.
„ II. Wereldlijke gedichten.
Uitg. door de Kon. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.
Beoord. d. J. te Winkel in *Liter. Centralbl.* 1894 N°. 51.

1402. J. Verdam, Kleine middelnederlandsche overblijfselen. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 285—305.

1403. W. de Vreese, Nieuwe Mnl. fragmenten [in de Univ. Bibliotheek te Gent]. — *Als voren* XIII, 1894 blz. 235—255, XIV, 1895 blz. 38—52, XV, 1896, blz. 73—78, 277—307, XVII, 1898 blz. 200—222, XIX, 1901 blz. 269—288.

1404. Gedichten uit het Haagsche Liederhandschrift uitgegeven en toegelicht uit de Middelhoogduitsche lyriek. Acad. proefschrift van J^a. A^a. Nijland. Leiden, G. Los 1896 (XVI, 224 blz.). 8°.

Inhoud: Middelhoogduitsche Lyriek. Inleiding. Provencaalsche en Noordfransche Lyriek. I. Geschiedenis der mhd. Lyriek. — II. Inhoud der mhd. Lyriek. Minnelyriek. — Spruchpoesie. — Noten. — Het Haagsche Liederhandschrift. — Gedichten.
Beoord. door J. J. A. A. Frantzen in *Taal en Letteren* VI, 1896 blz. 199—204; d. H. C. Muller in *Ned. Spectator* 1896 N°. 8.

a. De lyriek in de middeleeuwen [naar aanleiding van het voorg.]. — *Noord en Zuid* XIX, 1896 blz. 245—260.

1405. L. Scharpé, Uit een HS. der Stadsboekerij te Brugge [bevattende aanteekeningen van verschillenden aard en gedichtjes]. — *Leuv. Bijdragen* I 1896 blz. 61—74.

1406. J. Franck, Aus der Komburger Handschrift. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898, blz. 269—282.

1407. —— Mittelniederländisches aus Köln. — *Als voren* XVIII, 1899 blz. 268—283.

1408. A. Beets, Uit een Berlijnsch handschrift. — *Als voren* XXII, 1903, blz. 179—202.

1409. C. G. N. de Vooys, Verspreide mnl. geestelike gedichten, liederen en rijmspreuken. — *Als voren* XXIII, 1904 blz. 41—79.

1410. Karolingsche verhalen. Carel en Elegast. De vier Heemskinderen. Willem van Oranje. Floris en Blancefloer. In nieuwer form overgebracht door Jos. A. Alberdingk Thijm. 3^e uitg. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen [1884] (XI, 231 blz.). 8°.

II. Bloemlezingen.

Zie N⁰. 407—418.

1411. Nederlandsche dicht- en prozawerken. Bloemlezing uit de Nederlandsche letteren, ten gebruike bij Dr. W. J. A. Jonckbloets »Geschiedenis der Nederlandsche letterkunde«, door G. Penon, voortgezet door C. Honigh. Dl. I. II. Middeleeuwen. Groningen, J. B. Wolters 1889—96. 2 dln. (dl. I, XX, 508 blz.; dl. II, IV, 460 blz.). 8°.

De in dl. I afgedrukte stukken met aantt. van G. Penon zijn in de verschillende afdeelingen dezer Bibliographie opgenomen.

1412. Oud-Nederlandsch Leesboek voor H. B. S. en Gymnasium. Tot de Negentiende Eeuw. Met woordenlijst, door J. H. van den Bosch. Utrecht, H. Honig 1897—98. 2 dln. (Dl. I, XII, 202 blz.; Dl II, VIII, 307 blz.) 8°.

In Dl. I komen voor gedeelten uit Reynaert de Vos, Floris en Blancefloer, uit Van Boendale's Leekenspieghel, De eerste bliscap van Maria, Van den H. Sacramente van den Nieuwervaart, Clute van Nu noch enz.

Beoord. d. J. Koopmans in *Ned. Spectator* 1898 N⁰. 16. d. C. Lecoutere in *Bull. du Musée Belge* 1898 N⁰. 6, d. E. T. Kuiper in *Museum* VI, 1898 Kol. 201—2.

1413. Bloemlezing uit Middelnederlandsche dichters bijeenverzameld door Eelco Verwijs. [N⁰. 414] Dl. IV Woordenlijst, opnieuw bewerkt en belangrijk vermeerderd door G. Penon [en na diens dood uitgegeven door F. A. Stoett]. Zutphen, W. J. Thieme & Co. 1890 (VIII, 503 blz.). 8°.

Beoord. d. F. Buitenrust Hettema in *Taal en Lett.* I 1891 blz. 74—77; d. C. H. den Hertog in *Noord en Zuid* XIII, 1890 blz. 480; A. Gittée in *Dietsche Warande* N. R. IV 1891 blz. 529—531.

1414. H. J. Eymael, Middelnederlandsche sprokkelingen uit Verwijs' Bloemlezing. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX 1890, blz. 141—143.

1415. F. W. Drijver, Middelnederlandsche Dichtkunst; proeve van behandeling. Gent, A. Siffer 1901 (IV, 50 blz.). 8°.

Hierin komen voor passages uit: Die Bouc van Seden, Van Zeden, Karel ende Elegast, Beatrijs, Die Borchgravinne van Vergi, Van den Vos Reinaerde enz. met overzetting in onze hedendaagsche taal. — Herdruk van artt. voorkomende in *Het Belfort.*

Beoord. d. P. in *Noord en Zuid* XXV, 1902 blz. 255.

1416. W. van Schothorst, Leer- en leesboek ten gebruike bij het onderwijs in de geschiedenis der Nederlandsche letterkunde I. 1200—1700. Utrecht, Kemink & Zoon 1906 (XII, 250 blz.). 8°.

Beoord. d. W. Pik in *Weekblad v. Gymn. en middelb. onderw.* 1905/6 N⁰. 38.

1417. J. te Winkel, Het Ridderwezen, geschetst volgens de Ridderromans. — *Jaarverslag v. h. Kon. Oudheidk. Genootschap over* 1893—94.

Beoord. d. A. Ising in den *Nederl. Spectator* 1895 blz. 135—136.

1418. J. te Winkel, De bewoners van een kasteel in de XIIIe eeuw. — *Gesch. opstellen ter eere* v. H. C. Rogge, 1902 blz. 265—320.

1419. F. E. J. M. Baudet, De Maaltijd en de Keuken in de Middeleeuwen. Acad. proefschrift [der Rijks-Univ. Utrecht]. Leiden, A. W. Sijthoff 1904 (XII, 164 blz. met pl.). 8°.

Inhoud: Een woord vooraf. — De Maaltijd. — De Spijzen en Dranken. — De Keuken.

Beoord. d. J. J. Salverda de Grave in *Museum* XII, 1905 kol. 227. J. Proot in *Tijdschr. voor Gesch.* 1905 Afl. 1.

III. GERMAANSCHE SAGEN.

Zie N^0. 419—420.

1420. **Van den bere Wisselauwe.** (N^0. 420).

Das Bruchstück Van bere Wisselauwe [in de Bibliotheek van het Britsch Museum te Londen vroeger behoorende aan C. P. Serrure] herausg. van E. Martin Strassburg, K. J. Trübner 1889. 8°.

Quellen und Forschungen zur Sprach- und Culturgeschichte der Germanischen Völker. Hft. LXV (S. 35—73).

Beoord. d. A. Leitzmann in *Literaturblatt f. Germ. Phil.* X, 1889 Kol. 292.

IV. CLASSIEKE ROMANS.

Zie N^0. 421—425.

1421. J. Koopmans, Middelnederlandse romans. — *Taal en Lett.* X, 1900 blz. 137—150, 185—195, 321—336, 465—479.

1422. **Historie van Troyen** door Jacob van Maerlant. (N^0. 421).

a. E. Gailliard, Verslag zijner reis naar het Kasteel Wisse, onder Weeze (Rijn-Prov.) om afschrift te nemen van het HS. van Maerlant's Istory van Troyen. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1888, blz. 204—207.

b. Dit is die istory van Troyen van Jacob van Maerlant, naar het vijftiendeeuwsche HS. van Wessel van de Loe met al de mnl. fragmenten diplomatisch uitgegeven d. Nap. de Pauw en Edw. Gailliard. Dl. I—IV $^1/_3$. Gent, A. Siffer 1889—92 (Dl. I, 423 blz. en facs.; II, 399 blz.; III, 366 blz.; IV, blz. 1—284). M. facs.

Uitg. d. de Kon. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.

Dl. IV bevat een tabellarisch overzicht der 16 gekende Mnl. fragmenten van Maerlant's Historie van Troyen uit 6 verschillende HSS. en verder A. Fragment Serrure (Mnl. Bibl. 421 II c). — B. Fragment Weemaes (Mnl. Bibl. 421 II j). — C. Fragment Feifalik (421 II i). — D. Fragment d'Hulster (421 II c). — E. Fragment Van Hulthem, 1 en 2 (421 I a). — F. Fragment Gallée (421 I b). — G. Fragment Van Hulthem, 3 (421 I a). — H. Fragment Ackersdijck (421 II b). — I. Fragment Holtrop, 1 (421 II e). — J. Fragment Van Hulthem, 4 (421 II d). — K. Fragment Weemaes

1422. **Historie van Troyen** — Vervolg.

2 (421 II j). — L. Fragment Van Hulthem, 5 (421 II d). — M. Fragment Holtrop, 2 (421 II m). — N. Fragment Vergauwen (421 II g). — O. Fragment Gaillard (421 II h). — P. Fragment Daems (1422 c). (Met facs.).

c. S. Daems, Nieuw ontdekt fragment van Maerlant's »Istory van Troyen« [ontdekt door Kanunnik Waltman van Spilbeeck]. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1891 blz. 343—349.

d. W. de Vreese, Troyen 4779. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894 blz. 76.

e. J. Verdam, Een en ander over Maerlant's Historie van Troyen. — *Handel. v. d. Mts. d. N. L.* 1903—4 blz. 40—41.

f. —— Over Maerlant's Historie van Troyen. — *Versl. d. K. Akad. v. Wet.* 4e Rks. dl. VI, 1904 blz. 344—379.

g. Voor J. Verdam, De rijmen in Maerlant's Historie van Troyen zie men hiervóór N⁰. 1187. Zie 2053.

1423. **Alexanders Geesten** door Jacob van Maerlant (N⁰. 422).

a. L. Roersch, Woordenboek op Alexander's geesten van Jacob van Maerlant. Afl. 1 (A-Daar). Gent, Liliaert, Siffer & Co. 1888 (II, blz. 1—68). 8°.

Uitg. d. d. K. Vlaamsche Akademie v. Taal- en Letterkunde. — Niet voortgezet.

b. C. van de Water, Alexander IV, 876. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* VIII, 1888, bl. 221—223.

c. J. Verdam, Alexander X, 788. — *Als voren* X, 1891, blz. 5—7.

d. J. Koopmans, Maerlant's Alexander. — *Taal en Lett.* VIII, 1898 blz. 93—104.

e. Fragmenten van Alexander. Uitg. naar een HS. in de Fürstl. Fürstenb. Hofbibl. te Donau-Eschingen d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* II 1903 blz. 1—19.

Deze fragmenten bevatten: VIIe boek v. 1014—1310 en Xe boek v. 170—468.

V. Frankische Romans.

Zie N⁰. 426—446.

1424. **Carel ende Elegast**. (N⁰. 428).

a. Carel ende Elegast. Uitg. d. G. Penon naar Jonckbloets uitgave (N⁰. 428) in *Ned. dicht- en prozawerken* (hiervóór N⁰. 1411) I. 1889, blz. 1—41. Verg. *aldaar* blz. V—VII.

1424. **Carel ende Elegast**. — Vervolg.

b. J. Bergsma, Bijdrage tot de tekstcritiek van den Karel ende Elegast. Groningen, J. B. Wolters 1890 (82 blz.). 8°.

Beoord. d. J. Franck in *Literaturz.* 1892 blz. 120 en in *Taal en Lett.* II, 1892 blz. 308—310; J. te Winkel in *Tijdschr. v. N. T. en L.* X, blz. 305—322.

c. Karel ende Elegast, opnieuw uitgegeven door E. T. Kuiper. Acad. proefschrift. Amsterdam, P. N. van Kampen & Zn. 1890 (VIII, 169 blz.). 8°.

Beoordeeld d. J. Franck in *Literaturz.* 1892 blz. 120—121 en in *Taal en Lett.* II, 1892 blz. 308—310; W. L. de Vreese in *Ned. Museum* 4e Rks. 1e Jrg., 2e dl. 1891 blz. 181—188; d. G. Paris in *Romania* XXI, 1892 blz. 296—298

d. J. te Winkel, Karel ende Elegast [naar aanleiding van het voorg.] — *Tijdschr. v. N. T. en L.* X, 1891 blz. 305—322.

e. F. W. Drijver, Karel ende Elegast. — *Het Belfort* VII, 1892, 2e halfj. blz. 363—467.

Mededeeling van 50 verzen met overzetting in de hedendaagsche taal.

f. Karel ende Elegast. Opnieuw uitg. en toegelicht d. J. Bergsma. Zutphen, W. J. Thieme & Co. 1893 (94 blz.) kl. 8°.

Klassiek letterkundig Panthéon N°. 132.

g. H. Kern, De Sage van Karel en Elegast bij de Mongolen. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XII, 1893 blz. 196—198.

h. C. C. Uhlenbeck, Volch-Elegast. — *Als voren* XII, 1893, blz. 198—201.

i. Karel ende Elegast. Middeleeuws Riddergedicht met verklarende aantekeningen door H. W. E. Moller. Amsterdam, E. van der Vecht 1904 (64 blz.). 8°.

j. J. Koopmans, Karel en Elegast. — *Taal en Lett.* XV 1905 blz. 1—16.

k. Carel en Elegast. — *Karolingsche verhalen in nieuwer form overgebracht door* J. A. Alberdingk Thijm. 3e uitg. (1884) bl. 1—24.

1425. **Het Roelandslied**. (N°. 430).

a. P. Zeegers, Het Roelantslied uit aesthetisch oogpunt beschouwd. — *Studiën op godsd., wetensch. en letterk. gebied.* N. R. Jrg. XXIX, dl. 48, 1897 blz. 234—265.

b. —— Het Roelantslied onder maatschappelijk en godsdienstig oogpunt. — *Als voren*, dl. 48, 1897 blz. 384—414.

1425. **Het Roelandslied.** — Vervolg.

c. De nieuwste uitgave der bewerking als volksboek o. d. t.: »Den droefliken strijt die opten berch van Roncevale in Hispanien gheschiede daer Rolant ende Olivier metten fluer van Kerstenryc verslagen waren« bewerkt door G. J. Boekenoogen verscheen in 1902 te Leiden bij E. J. Brill, als dl. I der Nederlandsche Volksboeken opnieuw uitgegeven van wege de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde. — Op blz. 81—86 komt voor een opgave der verschillende uitgaven van dit volksboek en op blz. 87—88 een overzicht der litteratuur betreffende het volksboek.

Beoord. d. P. J. Blok in *Onze Eeuw* 1903, I blz. 159, d. F. A. Stoett in *Museum* X, 1903 N⁰. 6.

1426. **Willem van Oringen.** (N⁰. 431).

a. J. Verdam, Stellen (W. v. O. v. 61—65). — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXV, 1906 blz. 151—152.

b. Willem van Oranje. — *Karolingsche verhalen. In nieuwer form overgebracht* door Jos. A. Alberdingk Thijm. 3ᵉ ~~omgew.~~ uitg. Amst, (1884.) bl. 193—203.

Deze bewerking is in dichtmaat.

1427. **Saksenstrijd.** (N⁰. 434).

Fragment uitg. d. J. H. Bormans (434*a*): Opnieuw medegedeeld d. L. de Baecker in: *Chants historiques de la Flandre* 1855 blz. 105—110.

1428. **Loyhier ende Malaert.** (N⁰. 435).

Een nieuw fragment van den roman van Loyhier en Malaert uitg. d. G. Kalff naar een HS. in het Museum Plantijn Moretus. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XII 1893, blz. 241—250.

1429. **Roman der Lorreinen.** (N⁰. 437).

a. Het 4ᵉ fragment uit Giessen opnieuw uitgegeven door L. de Baecker in: *Chants historiques de la Flandre* 1855 blz. 114—118.

b. Roman der Lorreinen. Eerste fragment van het tweede boek. — Uitg. d. G. Penon naar Jonckbloet's uitgave (N⁰. 437 g). — *Ned. Dicht- en Prozawerken* (N⁰. 1411) I, 1889 blz. 43—103, verg. *aldaar* blz. VIII.

c. H. J. Eymael, Lorreinen II v. 2011—2017. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 141.

d. G. Huet, Les fragments de la traduction Néerlandaise des Lorrains. — *Romania* XXI, 1892 blz. 361—399.

I. Analyse des fragments conservés. — II. Plan du poème Néerlandais. — III. Comparaison avec les versions Françaises. — IV. Sources et caractère de l'original Français perdu.

1429. **Roman der Lorreinen.** — Vervolg.

e. G. J. Boekenoogen, Van als. (IV. Lorr. V, 297). — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 12—14.

f. G. Huet, La version Néerlandaise des Lorrains. Nouvelles études. — *Romania* XXXIV, 1905, blz. 1—23.

I. Date du poème Néerlandais. — II. Le poème Néerlandais est-il original ou traduit du Français. — III. Données nouvelles, sur le contenu de la branche Néerlandaise. — IV. Notes supplémentaires. — Verg. G. J. Boekenoogen, *Tijdschr. v. boek- en bibliotheekw.* III blz. 123.

1430. **Renout van Montalbaen** of **De Heemskinderen.** (N⁰. 438).

a. Reinolt von Montelban oder die Heimonskinder. Herausg. von F. Pfaff. Tübingen 1885 (IV, 680 blz.). 8°.

Bibliothek des Litterarischen Vereins in Stuttgart. CLXXIV.
Bldz. 506—520: Die Heemskinderen.

b. A. Gittée, De sage der Vier Heemskinderen. — *Ned. Museum* IIIe R. jrg. II, dl. II 1888, blz. 163—168.

c. Reinoud van Montalbaen of de vier Heemskinderen. Twee fragmenten door Edw. van Even in een boek van 1471 ontdekt, thans berustende te ? uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* [N⁰. 1401] II 1903 blz. 108—111.

d. Marie Loke, Les versions Néerlandaises de Renaud de Montauban étudiées dans leurs rapports avec le poème français. Thèse de doctorat d'Université. Toulouse, E. Privat 1906 (186 p.). 8°.

Inhoud: Chap. I. La version moyen-néerlandaise. — La rédaction néerlandaise en vers (Rt.) — La rédaction allemande en vers (P). — Source commune de Rt. et de P. — Le livre populaire néerlandais (h) — Le livre populaire allemand (a). — Source commune de h et de a. — Source commune de x et de y. — Chap. II. Sect. I. Les différents épisodes. — Sect. II. Comparaison générale de la version française et de la version néerlandaise.

Beoord. d. G. Huet in *Romania* XXXV, 1906 blz. 464—465 en in *Le Moyen Age* 2e S. XI 1907 blz. 148—150, d. J. J. Salverda de Grave in *Rev. Critique* 1906 N⁰. 40, K. Sneyders de Vogel in *Museum* XIV, 424.

e. G. Roethe, Günser bruchstück des mnl. Renout von Montalbaen. — *Zeitschr. f. dtsches altert.* XLVIII, 1906 blz. 129—146.

f. De vier Heemskinderen. — *Karolingsche verhalen. In nieuwer form overgebracht* d. J. A. Alberdingk Thijm. 3^e ~~omgew.~~ uitg. (1884) bl. 25—191. -/ 8

g. Van de vier Heemskinderen verschenen o. a. de volgende uitgaven in proza als volksboek:

Gouda bij Govert van Ghemen, einde der 15^e eeuw, waarvan een fragment berust ter Kon. Bibl. te 's-Gravenhage.
Leyden, Jan Seversone 1508. 4⁰.
Amsterdam, Wed. Gijsbert de Groot 1713. 4⁰.

1430. **Renout van Montalban** of **De Heemskinderen**. — Vervolg.

Amsterdam, Erve Wed. Gijsbert de Groot en Antony van Dam 1718. 4⁰.
Amsterdam, Gijsbert de Groot Keur 1752. 4⁰.
Amsterdam, Erven Wed. Jacobus van Egmont 1761. 4⁰.
Amsterdam, Wed. Hendrik van der Putte 1767. 4⁰.
Amsterdam, Erve H. van der Putte 1788. 4⁰.
Amsterdam, S. en W. Koene 1795. 4⁰.
Amsterdam, S. en W. Koene 1802. 4⁰.

De latere uitgave van J. C. Matthes, Groningen J. B. Wolters 1872 is vermeld onder N⁰. 438, n. i.

Verkorte en gezuiverde uitgaven met kerkelijke goedkeuring van 1619 verschenen:

Antwerpen, P. J. Rymers z. j. c. 1770. 4⁰.
Antwerpen, J. H. Heyliger c. 1790. 4⁰.
Antwerpen, J. N. Vinck (begin der 19e eeuw) 4⁰.
Gent, L. van Paemel (1817—1845) 8⁰.
Antwerpen, Jos. Thys (c. 1830—1840). 8⁰.
Gent, Isabella Carolina van Paemel (c. 1848). 8⁰.
Gent, Snoeck Ducaju & Zoon (verschillende drukken). 8⁰.

Zie over het volksboek: G. J. Boekenoogen in *Tijdschr. v. boek- en bibl. wezen* III, 1905 blz. 124.

1431. **Madelghijs**. (N⁰. 439).

a. De historie van Madelgijs, zijnde eene inleiding tot de geschiedenis der vier Heemskinderen, naar het Nederlandsche Volksboek bewerkt, en met de vereischte wijzigingen nader aan haren oorsprong gebragt door J. d. B. [J. de Buscoos, schuilnaam van J. C. A. Hezenmans] uitg. d. J. A. Alberdingk Thijm. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen 1861. 4°.

b. Madelghijs' kintsheit, al de gekende fragmenten critisch uitg. en vergeleken met het Duitsche HS. door Nap. de Pauw. Gent, A. Siffer 1889 (208 blz. en 1 facs.). 8°.

Uitg. d. d. Kon. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.

Inhoud: Inhalt der Heidelberger HS. nach Gervinus, Geschichte der Deutschen Dichtung met Jonckbloet's vertaling daarvan; Inhoud van het Duitsche Volksboek, uitg. Simrock 1865; Inhoud van het Vlaamsche Volksboek uitg. Van Paemel, 1609. Mittelhochdeutsche Uebersetzung (Heidelberger HS). — Mnl. Fragmenten. A. Fragment Mone (N⁰. 439 d. e.). — B. Fragment Franck. Ongedrukt fragment van den heer Rosenthal te München. — C. Fragment Bormans (N⁰. 439 c. e.). — D. 1e Fragment De Wind (N⁰. 439 e). — E. 1e Fragment Serrure. Ongedrukt HS. Bibl. Hoogeschool te Gent. — F. 2e Fragment Serrure (N⁰. 439 e). — G. H. 2e en 3e Fragment De Wind (N⁰. 439 e). — I. Fragment Bilderdijk (N⁰. 439 b. e.).

c. Twee nieuwe Malegijsfragmenten. Naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent uitg. d. W. de Vreese, met collatie van fragment E. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XV, 1896, blz. 283—307.

d. G. Huet, Sur la rédaction Néerlandaise de Maugis d'Aigremont, suivi de fragments inédits [à la Bibl. Nationale à Paris]. — *Romania* XXVI, 1897 blz. 495—516.

e. H. Schmidt-Wartenberg, The Berlin Fragment of the Madelghijs. — *Journ. of Germ. Philol.* I, 1897 blz.

1431. **Madelghijs.** — Vervolg.
239—246. Herdrukt d. J. Verdam o. d. t. Een weinig bekend Malegijs-fragment. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XX, 1901 blz. 1—18.

f. De nieuwste uitgave van dit Volksboek, bewerkt door E. T. Kuiper verscheen in 1903 bij E. J. Brill te Leiden, als dl. V der Nederlandsche Volksboeken opnieuw uitgegeven vanwege de Maatschappij der Nederl. Letterkunde. — Bladz. 349—361 dezer uitgave bevatten een overzicht der verschillende uitgaven van het volksboek en blz. 362—363 een overzicht der litteratuur betreffende het volksboek. — Zie G. J. Boekenoogen in *Tijdschr. v. boek- en bibl. wezen* III 1905 blz. 125—128.

g. W. de Vreese, Over eene Gentsche uitgave van de Historie van Malegijs. — *Tijdschr. v. boek- en bibl. wezen* VI, 1908 blz. 269—273.

1432. **Aiol.** (N⁰. 440).
J. H. Kern, Collatie van de Limburgsche Aiolfragmenten [uitg. d. J. Verdam in 1883 (440 *h*)]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892, blz. 213—224.

1433. **Huge van Bordeeus.** (N⁰. 441).
a. Vergelijk pag. VIII—XII der voorrede van Huon de Bordeaux, chanson de geste publ. par F. Guessard et C. Grandmaison. Paris, F. Vieweg 1860.

b. J. Verdam, Een nieuw fragment van den Huge van Bordeeus [in de Bibliotheek v. d. Maatsch. d. Nederl. Letterk. uit de nalatenschap van dr. J. G. R. Acquoy]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898 blz. 89—104.

c. Als volksboek verschenen de volgende uitgaven:
Antwerpen, W. Vorsterman (begin 16e eeuw.) 4⁰.
Voor den herdruk daarvan door L. Wolf in 1860 zie men 441, *e*.
Antwerpen, Jan van Ghelen 1584. 4⁰.
Antwerpen, G. Leestens 1632. 4⁰.
Amsterdam, Ch. Barendsz. Smiens (midden der 17e eeuw). //0. /1

1434. **Floovant.** (N⁰. 443).
De Floovante vetustiore Gallico poemate et de Merovingo Cyclo scripsit et adjecit nunc primum edita Olavianam Flovents sagae versionem et excerpta e Parisiensi codice »Il libro de Fioravante« A. Darmesteter. Lutetiae Parisiorum, F. Vieweg 1877 (VIII, 190 blz.). 8°.
Collection philologique. 9e Facs.
Pag. 40—44. Prs. II. Cap. II. De hollandico Floovante; quid inter gallicum et hollandicum intersit.

1435. **Borchgrave van Couchi.** (N⁰. 444).
a. Beoord. d. G. Paris van: Van den Borchgrave van Couchi, uitg. d. M. de Vries, 1887. — *Romania* XVII, 1888 blz. 456—459.

1435. **Borchgrave van Couchi.** — Vervolg.

b. M. de Vries, Scavote. Van den Borchgrave van Couchi I, 670. (Bijlage I van N⁰. 444). — Imbare. Idem II, 1295, 1665, 1698 (Bijlage II). — Zimperlijc. Idem II, 1548, en 1696. (Bijlage III). — Herdrukt in De Vries. *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz. 365—377.

c. J. Verdam, Een paar plaatsen uit de Couchy-fragmenten. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV, 1895 blz. 8—14.

d. —— Een onbekend afschrift van het Atrechtsche Couchy-fragment [in het bezit van den heer A. Guesnon te Parijs]. — *Als voren* XVII, 1898, blz. 304—309.

e. Die Borchgreve van Coetchy. Fragmenten van een hs. in het bezit van Nap. de Pauw en uitg. door hem in *Mnl. Ged. en Fragm.* (N⁰. 1401) II 1903 blz. 20—42.

„Deze twee fragmenten (296 en 296 verzen) behooren zonder twijfel tot het begin des romans".

f. J. Verdam, Een nieuw Mnl. Couchy-fragment [over het voorg.]. — *Handel. d. Mts. d. Ned. Lett.* 1908—9 blz. 56.

1436. **Sidrac.** — Vertaald naar de »Fontaine de toutes sciences« (N⁰. 445).

a. G. Penon, De proloog van den Sidrac. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 8—11.

b. W. de Vreese, Nederlandsche drukken van den Sidrac. — *Als voren* X, 1891, blz. 33—39.

c. Sydrac. Gedeelten uit HS. N⁰. 10286 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 186—187.

d. J. Franck, Aus der Komburger Handschrift. IV. Aus den Texten. Fragen des Königs Bottus an Sidrac. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898, blz. 282—283.

Als volksboek verschenen de volgende uitgaven:

Eene schoone historie gehyeten Sydrac. Leyden, [Hugo Jansz. van Woerden] 1495. fol.
Zie Campbell, Annales. 4e Suppl. N⁰. 981.
Antwerpen, Michiel Hillen 1522, fol.
Antwerpen, Willem Vorsterman 1540. fol.
Antwerpen, Jan Roelants 1564. fol.

1437. **Onbekende roman.**

Fragment van een onbekenden Ridderroman uit de bibliotheek van M. de Vries uitg. d. J. Verdam. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVI, 1897 blz. 294—305.

1438. **Fragmenten van Ridderromans.**

A. Galeane? — B. Guelloen? — C. Erman de la Voere? — Uitg. naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N⁰. 1401) Afl. 3, 1897 blz. 550—558.

VI. BRITSCHE ROMANS.

Zie 2018. Zie N⁰. 447—458.

1439. **Historie van den Grale en Merlijns boeck** door Jacob van Maerlant. (N⁰. 447).

a. Nieuwe Merlijnfragmenten [gevonden te Münster] uitg. d. J. Verdam. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIX, 1901 blz. 65—84. Verg. hiervóór N⁰. 1389.

Komen overeen met v. 3993—4021 en 18707—19041 der uitgave J. van Vloten (N⁰. 447 g).

b. Merlijn. Fragment op het Archief te Maastricht uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N⁰. 1401) II 1903 blz. 66—72.

Dit fragment komt overeen met v. 25579—25739 en 26694—26854 der uitgave van J. van Vloten (N⁰. 447 g.).

c. H. Bouwman, Verklarende en tekstcritische aanteekeningen op Maerlants »Historie van den Grale« en »Merlijns boek«. Proefschrift. Groningen, M. de Waal 1905 (VIII, 212 blz.). 8°.

1440. **Maskaroen.** (N⁰. 448).

G. Busken Huet, Iets over Maskaroen. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXVIII, 1909 blz. 262—273.

1441. **Roman van Lancelot.** — Bewerkt voornamelijk naar den Lancelot du Lac van Gautier Map. (N⁰. 449).

a. P. Märtens, Zur Lanzelotfrage. Eine literarhistorische Untersuchung. — *Romanische Studien* V, 1880 blz. 557—706.

b. G. Paris, Lancelot et le cerf au pied blanc. — *Hist. litt. de la France* XXX 1888 blz. 113—118.

c. Roman van Lancelot. II 1573—2341; 15994—16258; 18136—18624; III, 10197—10263. — Uitg. d. G. Penon naar Jonckbloet's uitgave (N⁰. 449 b) in *Ned. Dicht- en Prozaw.* (N⁰. 1411) I, 1889 blz. 189—234. Verg. *aldaar* blz. XI, XII.

d. H. J. Eymael, Lancelot II v. 15132—41. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 142.

e. J. Franck, Zum Lancelotwerk. I. Zum ursprünglichen Gedichte Wrake van Ragisel. — II. Die Lancelotcompilation und das Waleweinbuch. — Excurs über die Correcturen in der Lancelothandschrift. — *Als voren* XIX, 1901 blz. 1—51.

1442. **Perchevael.** — Vertaald naar Perceval le Gallois door Chrestien de Troies. (N⁰. 450).

a. A. G. van Hamel, Parsifal. — Perceval. — *De Gids,* 1888 III blz. 290—324.

1442. **Perchevael.** — Vervolg.

b. Een paar fragmenten van den Roman van Perchevael, uitg. naar een HS. afkomstig van J. H. Bormans door F. van Veerdeghem. — *Bull. d. l'Acad. R. d. Sc. de Belgique* IIIe S. t. XX, 1890 blz. 637—688.

c. Rapporten over het voorg. door P. Willems, L. Roersch en J. Stecher. — *Als voren* blz. 630—636.

d. J. te Winkel, De Perchevael en het Haagsche Lancelothandschrift [over het voorg. *b*]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* X, 1891 blz. 161—174.

e. —— Een fragment van den Perchevael [herdruk van het fragment d. F. Deycks in 1859 uitgegeven. Zie N⁰. 450 *b*]. — *Als voren* XIII, 1894 blz. 24—27.

f. Perchevael en Walewein. Nieuwe uitg. der door F. Deycks in 1859 uitg. fragmenten uitg. d. N. de Pauw, naar het HS. in de Landsbibliotheek te Dusseldorf en een fragment naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N⁰. 1401) II 1903 blz. 73—107.

1443. **Walewein.** — Vertaald door Penninc en Pieter Vostaert. (N⁰. 451).

a. Vergelijk: G. Paris, Gauvain et l'échiquier. — *Histoire litt. de la France* XXX, 1888 blz. 82—84.

b. Roman van Walewein. Vs. 1—1350 vert. door Penninc; en Vs. 9586—11198 vert. door Pieter Vostaert. Uitg. d. G. Penon naar Jonckbloet's uitgave (N⁰. 451 c) in *Ned. Dicht- en Prozawerken* (N⁰. 1411) I, 1889 blz. 105—187. Verg. *aldaar* blz. VIII—XI.

c. G. H. Betz, Walewein. Met penteekeningen van P. de Josselin de Jong. Leiden, E. J. Brill 1890 (IV, 136 blz.) 4°.

Aangekondigd d. P. A. M. Boele van Hensbroek in *Nederl. Spectator* 1890 blz. 424—425.

d. G. Penon, Walewein, vs. 546, 8090. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 1—5.

e. J. Verdam, Collatie fragment Walewein [voorhanden in de Univ. Bibl. te Gent]. — *Versl. d. K. Akad. v. Wet.* IIIe Rks. dl. VIII, 1892 blz. 29—32. Zie *aldaar* blz. 21.

f. J. Koopmans, Middelnederlandse romans. IV. De Walewein. — *Taal en Lett.* X, 1900 blz. 465—479.

1444. **Walewein en Keye.** (N⁰. 452).

Vergelijk G. Paris, Gauvain et Keu. — *Histoire litt. de la France* XXX, 1888 blz. 84—86.

1445. **Die Wrake van Ragisel.** — Vertaald naar La Vengeance de Raguidel van Raoul. (N⁰. 453).

a. Vergelijk: G. Paris, La Vengeance de Raguidel. — *Hist. litt. de la France* XXX 1888 blz. 65—67.

b. J. te Winkel, De Wrake van Ragisel [herdruk van het door F. Deycks in 1859 onder den titel van Walewein uitgegeven fragment [N⁰. 450 b]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894 blz. 116—129.

c. H. E. Moltzer, Een nieuw Ragisel-fragment [in de Kon. Staatsbibliotheek te Düsseldorf]. — *Versl. d. K. Acad. v. Wet.* 3ᵉ Rks. dl. XII 1896 blz. 43—55.

d. Een nieuw Ragisel-fragment [naar het HS. te Düsseldorf] Met facs. Uitg. d. H. E. Moltzer. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV, 1895 blz. 232—237. Zie hiervóór N⁰. 1389.

e. J. Franck, Zum Lancelotwerk. I. Zum ursprünglichen Gedichte Wrake van Ragisel. — *Als voren* XIX, 1901 blz. 1—29.

Uitg. van een fragment in het Hist. Archiv te Keulen.

1446. **Ferguut.** — Vertaald naar: Les avontures de Frigus par Guillaume le Clerc. (N⁰. 454).

a. M. de Vries, Ferguut vs. 2561 (N⁰. 454 g]. — Herdrukt in M. de Vries, *Verspr. taalkundige opstellen* 1894, blz. 107—112.

b. —— Ferguut vs. 1743 (N⁰. 454 k). — *Herdrukt als voren* 1894 blz. 148—151.

c. J. Verdam, Ferguut, 2222 volg. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898, blz. 310—312.

d. B. Ferguut, vs. 1852—53. — *Als voren* XVII, 1898 blz. 88.

e. J. Koopmans, Middelnederlandse romans. III. De Ferguut. — *Taal en Lett.* X, 1900 blz. 321—336.

f. Ferguut van Eelco Verwijs, opnieuw bewerkt en uitgegeven door J. Verdam. Leiden, A. W. Sijthoff's Uitg. Mij. 1908 (XL, 288 blz.). 8°.

Bibliotheek van Middelnederlandsche Letterkunde.

Inhoud: Inleiding. — 1 De Oudfransche tekst. — 2 Inhoud van het Oudfransche werk. — 3 Inhoud van den Dietschen tekst. — 4 Is de Ferguut het werk van twee verschillende dichters? — 5 Vertaling en Vertaler. — 6 Het Handschrift en de uitgave.

Beoord. d. G. Huet in *Revue Critique* 1908 N⁰. 46; J. W. Muller in *Museum* XVI, 1909 Kol. 211—216.

1447. **Moriaen.** (N⁰. 455).

a. Vergelijk: G. Paris, Morien. — *Hist. litt. de la France* XXX 1888 blz. 247—254.

b. J. Koopmans, Middelnederlandse romans. II. De Moriaen. — *Taal en Lett.* X, 1900 blz. 185—195.

1448. **Ridder metter mouwen**. (N⁰. 456).
Vergelijk voor Lancelot III v. 14581—18602 G. Paris, Le chevalier à la manche. — *Hist. litt. de la France* XXX, 1888 blz. 121—123.

1449. **Torec**. Door Jacob van Maerlant vertaald naar het Fransch. (N⁰. 457).
a. Vergelijk G. Paris, Torec. — *Hist. litt. de la France* XXX, 1888 blz. 263—269.
b. Roman van Torec. Vs. 2246—2639. Uitg. d. G. Penon naar J. te Winkel's uitgave (N⁰. 457 *b*) in *Ned. Dicht- en Prozawerken* (N⁰. 1411) I 1889 blz. 379—391. Verg. *aldaar* blz. XVII.
c. J. Koopmans, Middelnederlandse romans. I. De Torec. — *Taal en Lett.* X, 1900, blz. 137—150.

VII. Oostersche Romans.
Zie N⁰. 459—468.

1450. **Parthonopeus van Bloys**. Naar het Fransch: Partonopeus de Blois van Dénis Piramus. (N⁰. 459).
a. Parthonopeus ende Melior. Vs. 352—1432; 1793—2802 en Parth. fr. — Uitg. d. G. Penon naar Bormans' uitgave (N⁰. 459 *i*) in: *Ned. Dicht- en Prozaw.* (N⁰. 1411) I 1889 blz. 235—315. Verg. *aldaar* blz. XII—XIV.
b. J. Verdam Parthonopeus 2697, 2698. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894, blz. 319—320.
c. A. van Berkum, De mnl. bewerking van den Parthonopeus-roman en hare verhouding tot het oudfransche origineel. Acad. proefschrift [der Univ. Leiden]. Groningen, J. B. Wolters 1897 (CL blz.). 8°.
Inhoud: I. Handschriften. — II. Bron van het Mnl. gedicht. — III. Vergelijking van het Mnl. gedicht met den Partonopeus de Blois.
Beoord. d. J. J. Salverda de Grave in *Museum* V, 1897, Kol. 218—223; G. Paris in *Romania* XXVI, 1897 blz. 574; G. Kalff in *Literaturbl. f. Germ. Philol.* XIX, 1898, Kol. 61—63; J. Franck in *Anz. f. dtsches Altert.* XXIV, 1898, blz. 275—278; E. Martin in *Zeitschr. f. Rom. Phil.* XXII, 4.
d. Parthonopeus van Bloys. Op nieuw uitg. door A. van Berkum. Afl. 1. 2. Groningen, J. B. Wolters 1897—98 (blz. I—CL en 1—40). 8°.
Bibliotheek van Middelnederlandsche letterkunde. Afl. 58, 62.
Bldz. I—CL zijn geheel gelijk aan voorg. N⁰. — Niet voortgezet. Deze afl. bevatten de Brusselsche fragmenten, blad I—V en Jena fragmenten blad 1.
e. J. Franck, Mittelniederländisches aus Köln. II. Aus dem Parthonopeus. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVIII 1899 blz. 269—274.

1451. **Floris ende Blancefloer.** Vertaald door Diederic van Assenede naar het Fransche Floire et Blanceflor. (N⁰. 460).

a. Floris en Blancefloer in eene 19ᵉ eeuwsche berijming medegedeeld d. L. de Baecker. — *Chants historiques de la Flandre* 1855 blz. 121—127.

b. Floris en Blancefloer. — *Karolingsche verhalen. In nieuwer form overgebracht door* J. A. Alberdingk Thijm. 3ᵉ *uitg.* (1884) blz. 205—231.

c. W. Zuidema, Floris ende Blancefloer vs. 53—75, 315—20, enz. — *Noord en Zuid* XI, 1888 blz. 249—250.

d. J. Tideman, Floris ende Blancefloer. — Tideman, *Studien en schetsen op het gebied v. d. gesch. en letterk. v. Nederland* 1892 blz. 1—32.

e. H. J. Boeken, De Historie van Floris en Blancefloer [verwerkt tot een strofisch gedicht in zeven hoofdstukken]. Amsterdam, S. L. van Looy 1898 (VI, 74 blz., 2 platen van M. Bauer). Kl. 4°.

Beoord. d. W. G. van Nouhuys in *Nederl. Spectator* 1898 blz. 285—287.

f. J. Reinhold, Floire et Blancheflor. Etude de littérature comparée. Thèse. Paris, E. Larose, P. Geuthner 1906 (VIII, 172 p.). 8°.

Chap. I, 4. Les traductions anglaise et néerlandaise se rattachent au second Ms. français B.

g. Fragment van eene uitgave van het volksboek van Floris ende Blancefloer uit het begin der 16ᵉ eeuw voorhanden in de Univ. Bibl. te Gent uitg. d. W. de Vreese. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XV 1895, blz. 277—282.

h. De nieuwste uitgave van het Volksboek, bewerkt door G. J. Boekenoogen verscheen in 1903 bij E. J. Brill te Leiden, als dl. II der Nederlandsche Volksboeken opnieuw uitgegeven vanwege de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde. — Op blz. 49—53 bevat deze uitgave een herdruk van het fragment van den oudsten druk van het volksboek (Zie hierboven *g.*), blz. 54—60 het uit het volksboek getrokken historielied, en op blz. 61—81 een overzicht der verschillende uitgaven van het volksboek en op blz. 82—84 een overzicht der litteratuur betreffende het volksboek. — Zie verder G. J. Boekenoogen in *Tijdschr. v. boek- en bibl. wezen* III 1905 blz. 128—131.

1452. **Valentijn en Nameloos.** Vertaald naar het Fransch (N⁰. 462).

a. W. de Vreese, Een nieuw fragment van Valentijn en Nameloos [op het Rijksarchief te Gent]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 140—162.

Dit fragment behoort tusschen de twee reeds bekende fragmenten.

1452. **Valentijn en Nameloos.** — Vervolg.

b. J. te Winkel, Valentijn en Nameloos [Naar aanleiding van het voorg.]. — *Als voren* XI, 1892, blz 229—236.

c. Het onder N⁰. 462 *f* vermelde volksboek is niet ontleend aan den Mnl. roman, maar in de 16ᵉ eeuw rechtstreeks naar het Fransche volksboek vertaald en had dus aldaar niet vermeld behoeven te worden, daar het volksboek met onzen Mnl. tekst niets te maken heeft, gelijk reeds de titel en persoonsnamen uitwijzen.

1453. **Flandrijs.** (N⁰. 463).

a. M. de Vries, Doende was gewone. Flandrijs, 1, 313 (N⁰. 463 *d*). — Herdrukt in De Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz. 278—283.

b. Joh. Franck, Leidener Bruchstück des Flandrijs. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* VIII 1888, blz. 247—253.
Behoort tusschen de reeds bekende fragmenten III en IV.

c. J. Verdam, Sweren op sinen tant. (Flandrijs-fragmenten uitg. d. J. Franck, vs. 301 volgg.). — *Als voren* XXII, 1903 blz. 157—159.

1454. **Segbelijn van Jherusalem.** (N⁰. 464).

a. E. Spanoghe, Seghelijn van Iherusalem, vs. 5844 v. v. uitg. d. Verdam in 1878 (N⁰. 464 *g*). — *Als voren* XI, 1892 blz. 92.

b. J. Koopmans, Seghelijn van Jerusalem. — *Taal en Lett.* XII, 1902, blz. 385—410.

1455. **Ridder metten zwane.** Vertaald naar het Fransch. (N⁰. 465).

a. Een korte inhoud van den roman bewerkt door Ph. Blommaert werd medegedeeld in *Belg. Museum* III 1839 blz. 265—275.

b. W. de Vreese, Fragment van eene 16ᵉ eeuwsche uitgave van het volksboek van de Ridder metter zwane. [Naar een blad in de Univ. Bibl. te Gent]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV, 1895 blz. 38—52.

c. Het volksboek is opnieuw uitgegeven d. G. J. Boekenoogen bij E. J. Brill te Leiden, 1910 als dl. III der Nederlandsche Volksboeken opnieuw uitgegeven van wege de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde. Op blz. 87—93 bevat deze uitgave een herdruk van het fragment van den oudsten druk (1455 *b*), blz. 94—121 het uit het volksboek getrokken Historielied en blz. 122—135 een overzicht der verschillende uitgaven van het volksboek.

1456. **Barlaam en Josaphat.**

j. W. de Vreese, Fragment van een berijmde geschiede-

1456. **Barlaam en Josaphat.** — Vervolg.
nis van Barlaam en Josaphat? [HS. in de Univ. Bibl. te Gent]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV, 1895 blz. 168—172.

1457. **Roman van Limborch** door Heinric van Aken. (N⁰. 466).
a. J. Verdam, Het Brusselsche handschrift van den Limborch, en zijn belang voor den door Van den Bergh uitgegeven tekst. (N⁰. 466 *e*). — *Versl. d. K. Akad. v. Wet.* IIIe R., dl. V, 1888 blz. 125—153.

b. —— Het Brusselsche handschrift van Hein van Aken's Limborch. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* VIII, 1888, blz. 161—210.

c. E. T. Kuiper, Het Heidelbergsche handschrift van den Limborch. — *Als voren* VIII, 1888, blz. 210—220.

d. G. Kalff, Een paar fragmenten van den Roman van Limborch [in de bibliotheek van wijlen Mr. Royaards van der Ham]. — *Als voren* XVII, 1898, blz. 297—301.
Komen overeen met V, 1141—1158: 1191—1211. — VI, 2139—2161, 2192—2214.

e. J. Franck, Mittelniederländisches aus Köln. III. Aus dem Roman van Limborch. — *Als voren* XVIII, 1899, blz. 274—278.'
Varianten van IV 207—248; 331—370, 1647—1806; V, 186—399, 663—702, 783—822.

f. Kinderen van Limborch. Fragmenten uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* II 1903 blz. 42—65.
I^e Fragment (zie N⁰. 466 f) behoorende aan N. de Pauw bevat met eenige leemten Boek VIII, vers 837—1024, 1217 tot IX, 231. — Collatie van het IIe Fragment in het Museum Plantijn-Moretus te Antwerpen.

g. Als Volksboek verschenen de volgende uitgaven:
Antwerpen, W. Vorsterman 1516.
Antwerpen, J. van Soest 1710.
Amsterdam, Wed. G. de Groot 1730.
Amsterdam, Gijsb. de Groot Keur 1739.
Amsterdam, J. Kannewet z. j.
Amsterdam, Erven wed. J. van Egmont z. j.
Nijmegen, Isaac van Campen 1773.
Deventer, J. de Lange 1773.
Amsterdam, Erve H. van der Putte en B. Boekhout z. j.
Amsterdam, B. Koene 1777 en z. j.
Amsterdam, S. en W. Koene 1798 en z. j.

1458. **Die Rose.** — Vertaling van Le Roman de la Rose par Guillaume de Lorris et Jehan de Meung (N⁰. 468).
a. M. de Vries, Rose, bl. 254, vs. 65 (N⁰. 468 *i*). — Herdrukt in De Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz. 206—207.

b. Die Rose. Een wedergevonden fragment der tweede bewerking, vanwege de Maatschappij der Nederlandsche

1458. **Die Rose.** — Vervolg.
Letterkunde te Leiden uitg. [naar het HS. in de Koninkl. Bibliotheek te Brussel, afkomstig van Sir Th. Phillipps] d. J. Verdam. — *Handel. v. d. Mts. d. Ned. Letterk.* 1895—96 blz. 192—228. Zie hiervóór N⁰. 1373.
Ook verschenen als Toevoegsel op Die Rose van Heinric van Aken, uitg. d. E. Verwijs in 1868 (N⁰. 468 *i*).

c. P. Leendertz Jr., Rose 8832. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVIII, 1899 blz. 153.

d. J. Verdam, Rose 8832. — *Als voren* XIX, 1901, blz. 132—133.

e. —— Een nieuw fragment van »Die Rose« [v. 10951—11298 en 12032—12384] gevonden te Nordkirchen. — *Als voren* XXV, 1906 blz. 140—145.

f. F. A. Stoett, Rose, 3655. — *Als voren* XXVII, 1908 blz. 30.

g. Zie over het HS. van die Rose in 1825 gevonden. — *Brieven aan* J. F. Willems uitg. d. J. Bols. Gent 1909 blz. 99, 105. Zie 2019.

1459. **Van den VII Vroeden van binnen Rome.**

a. Van den VII Vroeden van binnen Rome. Een dichtwerk der XIVᵉ eeuw. Uitg. [naar het HS. der Kon. Bibl. te Brussel] op last der K. Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde d. K. Stallaert. Gent 1889 (XX, 132 blz.). 8°.
Met uitvoerige Woordenlijst. — Zie hiervóór N⁰. 1373.
Beoord. in *Dietsche Warande* N. S. II 1889 blz. 725—726.

b. F. A. Stoett, Van den VII Vroeden van binnen Rome. — *Noord en Zuid* XII, 1889 blz. 511—539.
Naar aanleiding der uitgave van K. Stallaert.

c. K. Stallaert, Antwoord op het voorg.— *Het Belfort* V, 1890, 1ᵉ halfj. blz. 173—190.

d. F. A. Stoett, Antwoord op het voorg. — *Als voren* V, 1890 blz. 313—324.

e. A. J. Botermans, Die hystorie van die seven wijse mannen van romen. Proefschrift [der Univ. Utrecht]. Haarlem, Erven F. Bohn 1898 (VIII, 228 blz.). 8°.
Inhoud: I Herkomst en Ontwikkeling van Sindibād's Boek. Bewerkingen en Vertalingen. — II. Het Middelnederlandsche Volksboek. Bibliographische Beschrijving der vergeleken Uitgaven. — III. Wilden's Schauspiel en ons Volksboek. — Aanteekeningen op den tekst van 1479.
Beoord. d. W. Golther in *Literaturbl. f. Germ. Philol.* XXII 1901 Kol. 406; d. Keidel in *Zeitschr. f. vergl. Literaturgesch.* XIV blz. 217—221; d. G. Paris in *Romania* XXVIII, 1899 blz. 448—450, d. F. A. Stoett in *Museum* VI, 1898 Kol. 187—188. *Liter. Centralblatt* 1899 N⁰. 22.

f. H. P. B. Plomp, De Middelnederlandsche bewerking van het gedicht van den VII Vroeden van binnen Rome.

1459. **Van den VII Vroeden van binnen Rome.** — Vervolg. Proefschrift. Utrecht, J. van Boekhoven 1899 (VIII, 97, 67 blz.). 8°.

Inhoud: Hoofdstuk I. Het Thorpe-handschrift. — Hoofdstuk II. Het Middelnederlandsch gedicht. — a. Onderzoek naar het voorbeeld van den Mnl. tekst. — b. Beschouwingen over het Mnl. gedicht en den vertaler. — Bijlagen. Les sept sages de Rome. — Register der behandelde verzen enz.

Beoord. d. A. J. Botermans in *Taal en Letteren* IX, 1899 blz. 497—501, in *Literaturbl. f. Germ. Phil.* XXII, 1901 Kol. 201 en in de *Ned. Spectator* 1899 blz. 393—394; d. G. Paris in *Romania* XXVIII, 1899 blz. 448—450; d. E. T. Kuiper in *Museum* VII, 1899 Kol. 228—230.

g. A. de Cock, Het boek der zeven Wijzen. — *Volkskunde* XII 1899—1900, blz. 39—42.

h. Voor Klank- en Vormleer van het Gedicht Van de VII Vroeden van binnen Rome zie men hiervóór N⁰. 1172.

i. Die hystorie van die seuen wijse mannen van romen bewerkt door A. J. Botermans. Tekst (Herdruk naar het eenig bekende exemplaar der editio princeps, A° 1479, berustende in de Bibliotheca Academiae Georgiae Augustae te Göttingen). Haarlem, de Erven F. Bohn z. j. [1898] (2,10, 174 en 17 blz.). 8°.

In gothische letters met 2 houtsneden en gekleurde initialen. Zie voor de bibliographische beschrijving der overige uitgaven als volksboek het proefschrift van A. J. Botermans (hiervóór *e*) blz. 67.

1460. **Onbekend Riddergedicht.**
Fragment van een onbekend riddergedicht. Beg.: Bi daghe bi nachte. Uitg. d. G. Kalff naar een HS. in de Univ. Bibl. te Amsterdam. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 167.

VIII. Dierfabel en Dierenepos.

Zie N⁰. 469—472.

1461. A. de Cock, De bronnen van het middeleeuwsche Dierenepos. — *Volkskunde* VIII, 1895—96 blz. 87—90.

1462. **Esopet.** — Voornamelijk bewerkt naar: Anonymi fabulae Aesopeae en Romuli Fabulae. (N⁰. 469).

a. A. S. Kok, Een Middelnederl. Fabel [de Kraai en de Vos uit den Esopet]. — *Noord en Zuid* XVI, 1893 blz. 214—215.

b. Esopet [uitg. door] J. de Cock [naar het HS. van de Mtsch. d. Ned. Lett.). Leuven, H. Romans en Vanbrusselen 1906 (IV, 98 blz.). 8°.

Leuvense Tekstuitgaven I.

1463. **Van den Vos Reinaerde.** (N⁰. 470).

I. Inleiding.

a. Prudens van Duyse, Over Reinaert den Vos. Uit zijn nagelaten papieren in het licht gegeven door Florim. van Duyse. Roeselare, de Seyn-Verhougstrate 1882 (IV, 26 blz.). 8°.

b. J. W. Muller, Reinaerdiana. — *Ned. Spectator* 1888 blz. 122—124, 133—136.

c. L. Sudre, Les sources du Roman de Renart. Thèse. Paris, E. Bouillon 1892 (VII, 356 blz.). 8°.

Beoord. d. A. Jeanroy, *Rev. Critique* 1893 II p. 505; S. Singer, *Anz. f. deut. Alt.* XX, 248; W. Förster, *Lit. Centralbl.* 1893, 1393; C. Voretzsch, *Literaturbl. f. Germ. Phil.* 1895, kol. 15; L. Scharpé in *Het Belfort* 1894, 265; G. Paris in *Journ. d. Savants* 1894, blz. 542, 595, 725; E. Martin in *Ztsch. f. rom. Phil.* XVIII blz. 286—292; Singer in *Anz. dts. Altert.* XX blz. 248; J. W. Muller in *Museum* III 1895, 53—57 en *Taal en Lett.* V, blz. 129—160.

d. L. Scharpé, Van Reinaerde. — *Het Belfort* VIII, 1893 2e halfj. blz. 325—335, IX, 1894, 1e halfj. blz. 265—273.

e. J. W. Muller, De oorsprong van den Roman de Renart. — *Taal en Lett.* V, 1895 blz. 129—160.

Naar aanleiding van het boek van L. Sudre (hiervóór *c*).

f. P. De Reinaert. — *Noord en Zuid* XVIII, 1895 blz. 302—326.

g. L. Willems, Reinaerdiana. I. Van Maerlant als dichter van den Reinaert. Meyerus van eene dwaling vrijgepleit — II. Isengrims en Blauwvoeten. — III. De vervaardiging van den Reinaert. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVI, 1897 blz. 252—267.

h. W. L. de Vreese, Toespelingen op den Reinaert in een traktaatje uit de eerste helft der 15e eeuw in HS. op de Univ. Bibl. te Gent en in »De Doodt Vermaskert« door Geeraerdt van Wolsschaten, Antw. 1654. — *Als voren* XXII, 1903 blz. 75—77.

i. L. Maeterlinck, De dierensatire in de Vlaamsche handschriften. — *Tijdschr. v. boek- en biblioth. wezen* I 1903 blz. 99—116.

j. J. Franck, Maerlant und der Reinaert. — *Zeitschr. f. dtsches Altert.* XLVIII 1906 blz. 419—420.

k. G. Knothe, Untersuchungen über den Wortschatz von Reinaert I u. II. Inaug. Diss. Strassburg. M. Du Mont Schauberg 1907 (XII, 92 S.). 8°.

Inhalt: Einleitung. — Ier Thl. Einteilung der Wörter in 3 Typen A. B. C. — IIer Thl. Nähere Untersuchung der unter Typus A. aufgezählten Wörter.

Zie 2020, 2021.

1463. **Van den Vos Reinaerde.** — Vervolg.

II. Reinaert I (Van den Vos Reinaerde). Zie 2022.

a. M. de Vries, Reinaert, I v. 378 (N⁰. 470 II *h*). — Herdrukt in M. de Vries, *Verspr. taalkundige opstellen* 1894 blz. 113—115.

b. Van den Vos Reinaerde. Vs. 1891—2910. Uitg. d. G. Penon naar Jonckbloet's uitgave (N⁰. 470 II *f*). — *Ned. Dicht- en Prozawerken* (N⁰. 1411) I, 1889 blz. 317—346. Verg. *aldaar* blz. XIV—XVI.

c. J. W. Muller, Braeuwen-Breeuwen (Rein. I, 2892). — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1889 blz. 220.

d. Neue Fragmente [in der Grossherzogl. Hofbibliothek in Darmstadt] des Gedichts Van den Vos Reinaerde. Herausg. v. E. Martin. Strassburg, K. J. Trübner 1889. 8°.

Quellen und Forschungen zur Sprach- und Culturgeschichte der Germanischen Völker. Heft LXV (S. 1—34).

Deze fragmenten bevatten vs. 2590—2728 en 3024—3165.

Aangekondigd d. J. W. Muller in *Ned. Spectator* 1889 blz. 76, d. A. Leitzmann in *Lit.blatt f. Germ. und Rom. Phil.* X, 1889 Kol. 292, H. Brandes in *Ztschr. f. dts. Phil.* XXIII blz. 349 (Zie E. Martin, *aldaar* blz. 497). — Zie hiervóór N⁰. 1377.

— Nap. de Pauw, Over een nieuw fragment van Reinaert de Vos [het voorg.]. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1890 blz. 183—190.

e. C. Wiesner, Ueber einige deutsche Rechtsalterthümer in Willems Gedicht »Van den vos Reinaerde«. — *Program d. Elisabethgymn. zu Breslau* 1891 blz. 23. 1894, blz. 31.

f. G. J. Boekenoogen, Van als. (II. Collatie van den Rein. I). — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 6—9.

g. F. Buitenrust Hettema, Over Reynaert I. — *Als voren* XII, 1893, blz. 1—24.

Over den Proloog. blz. 1—9. — Tekstcritiek blz. 10—24.

h. J. Truyts, Als de Vos de Passie preekt, Boeren wacht uw Ganzen [naar aanleiding van Reinaert vs. 355—65, 389—400]. — *Het Belfort* VIII, 1893, 1e halfj. blz. 320—323.

i. F. W. Drijver, Van den vos Reinaerde. — *Als voren* X, 1895, 1e halfj. blz. 113—117. Zie hiervóór N⁰. 1415.

Mededeeling van 50 verzen met overzetting in de hedendaagsche taal.

j. J. Franck, Aus der Komburger Handschrift. I. Collation des Reinaert. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898 blz. 269—271.

k. —— Vyuergat (Rein. I, 1640). — *Als voren* XVII, 1898 blz. 283—285.

1463. **Van den Vos Reinaerde** — Vervolg.

l. J. W. Muller, Reinaert I, 1640. — *Als voren* XVII, 1898, blz. 286—291.

m. Is. Teirlinck, Hulsterloe in Reinaert de Vos. — *Dietsche Warande* N. R. XI, 1898 blz. 416—424, 458—469 en *Taal en Lett.* VIII, 1898 blz. 551—552.

n. J. Verdam, Een paar plaatsen uit den Reinaert. I. Past (Rein. I, 2680). II Scoien (Rein. I, 2867). — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIX, 1901 blz. 137—153.

o. Is. Teirlinck, Kriekeputte in Reinaert. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1901 I blz. 113—138.

p. J. Verdam, Eene plaats uit den Reinaert (vs. 800—804). — *Album Kern* 1903 blz. 189—192.

q. Van den Vos Reynaerde. Opnieuw naar het Comburgsche handschrift uitg. met inleiding, aanteekeningen en woordenlijst door F. Buitenrust Hettema en J. W. Muller. Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink z. j. [1903—1910] 2 dltjs. kl. 8°. M. facs.

Zwolsche Herdrukken N°. 18—20.
I. Tekst. 1903 (VIII, 99 blz.).
II. Inleiding, Aanteekeningen en Glossarium door F. Buitenrust Hettema 1910 (CLV, 167 blz.).
Beoord. in *Ned. Spectator* 1903 blz. 404; d. E. Martin in *Ztschr. f. dtsches Altert.* XLVII, 4; d. J. Verdam in *Museum* XII, 1905 Kol. 133.

r. J. W. Muller, Het samenstel van Willem's gedicht »Van den vos Reinaerde«. — *Handel. v. h. XXVIIIe Ned. T. en L. Congres* 1904 blz. 52—61, *Taal en Lett.* XIV 1904 blz. 481—498.

s. F. Buitenrust Hettema, Iets van de vos Reynaerde. — *Taal en Lett.* XIV, 1904 blz. 499—509, XV, 1905 blz. 158.

t. J. H. van den Bosch, Reinaert I 786 en 1643. — *Als voren* XV 1905 blz. 266, 426—429.

u. J. W. Muller, Een nieuw handschrift van den Reinaert. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1908 blz. 109—188. Verg. *aldaar* blz. 95—100. — *Versl. v. d Mts. d. Ned. Letterk.* 1907—8 blz. 83—84.

v. L. Willems, La découverte d'un nouveau manuscrit du Reinaert. — *Bull. d. la Soc. d'hist. et d'arch. de Gand,* XVI 1908 blz. 125—141.

w. —— Reinaerdiana IV. Tekstkritiek op Reinaert I. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXVII, 1908 blz. 50—98.

1463. **Van den Vos Reinaerde.** — Vervolg.

x. Reinaert de Vos [naar de uitg. van E. Martin, hierboven *c*]. Groningen, J. B. Wolters 1909 (142 blz.). 8°.
Van alle tijden. Onder redactie van C. G. Kaakebeen en J. Ligthart. N°. 3. Zie 2023.

y. Zie over de uitgave van J. F. Willems van 1836 (N°. 470 II *e*) *Brieven aan* J. F. Willems *uitg*. d. J. Bols. Gent 1909 blz. 550 op het jaar 1836 en blz. 404 den brief van J. B. van Hemel.

z. Van den Vos Reynaerde. Nach einer Handschrift des XIV Jahrh. im Besitze des Fürsten Salm-Reifferscheidt auf Dyck, herausg. von Herm. Degering. Münster (W.), F. Coppenrath 1910 (XXII, 110 blz. en facs.). 8°. Zie 2024

III Reinaert II (Reinaerts Historie).

a. M. de Vries, Reinaert, II vs. 5506 (Uitg. d. Martin, vs. 5496 (N°. 470 III *l*.). — Herdrukt in De Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz. 202—205.

b. —— Verdinken (Reinaert II vs. 4883 W., 4871 M) (N°. 470 III *u*). — *Herdrukt als voren* 1894 blz. 349—358.

c. —— Reinaert, II vs. 5377 en 5968 (M) (N°. 470 III *s*). — *Herdrukt als voren* 1894 blz. 320—322.

d. —— Vergiften, vergichten. Reinaert II vs. 5858 M) (N°. 470 III *u*). — *Herdrukt als voren* 1894 blz. 359—364.

e. K. Breul, Zu den Cambridger Reinaertfragmenten [uitg. d. F. Prien N°. 470 III *h*]. — *Beitr. u. Gesch. d. deutschen Sprache herausg. v.* H. Paul *und* W. Braune XIV 1888 blz. 377—378.

f. Corn[s]. van de Water, Reinaert II, 5048 en 5049. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* VIII 1888, blz. 223—225.

g. J. Verdam, Rein. II, 5133 vlg. e. e. — *Als voren* X, 1891, blz. 1—5.

h. G. J. Boekenoogen, Van als. III. (Eenige plaatsen uit den Rein. II). — *Als voren* XI, 1892 blz. 9—12.

i. Is. Teirlinck, Floorsbergen. — *Vlaamsche Kunstb.* 1898 blz. 173—180.

j. —— Reinaert (II) en Rabelais. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1904 I blz. 37—49.

k. —— Meister Abrioex van Trier. — *Als voren* 1907 blz. 781—805.

l. F. A. Stoett, Reynaert II, 4355. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXVII, 1908 blz. 29.

1463. **Van den Vos Reinaerde.** — Vervolg.

IV. Vertaling en Prozabewerkingen als Volksboek.

a. The History of Reynard the Fox [transl. and printed by William Caxton]. Ed. by W. J. Thoms. London, Percy Society 1844. 8°.

b. Id. Ed. by Edw. Arber. London 1878 (XVI, 120 blz.) 8°.
The English Scolar's Library of Old and Modern Works N° 1.

c. Id. Ed. by E. Goldschmid. Edinburgh 1884. 8°.
Bibliotheca curiosa. Vol. X, XI.

d. Id. Ed. by Morley. London 1889. 8°.
Carisbrooke Library.

e. Id. by F. S. Ellis. With Devices by Walter Crane. London 1894. 8°.

f. C. Heyman, Reynard the Fox. Transl. and printed by W. Caxton 1481. — *Taalstudie* VII, 1886 blz. 86—92.

g. H. Logeman, Reynard the Fox. — *Als voren* VII, 1886 blz. 213—217.

h. Die hystorie van Reynaert die Vos, naar den druk van 1479, vergeleken met William Caxton's Engelsche vertaling, met inleiding en aanteekeningen, uitg. d. J. W. Muller en H. Logeman. Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink 1892 (LVII, 213 blz.). 8°.
Inhoud: Inleiding. — I. De onderlinge betrekking der jongere bewerkingen van den Reinaert. — II. De prozaist en zijn arbeid. — III. De vroegere uitgaven. — IV. Deze uitgave. — V. De Engelsche vertaling door W. Caxton. — Tekst.
Beoord. door F. Buitenrust Hettema in *Taal en Letteren* II 1892 blz. 381—389, d. E. Martin in *Anzeiger f. dts. Alterth.* XIX 1893 blz. 271—273; d. Voretzsch in *Dts. Literaturztg.* 1893 N°. 14; d. J. te Winkel in *Lit. Centralblatt* 1893 N°. 38. d. Hirt in *Anglia Beiblatt* IV, blz. 72. A. Wagener in *Bull. de l'Acad. R. de Belgique* 1893 blz. 35; *Athenaeum* 1893 I blz. 668

i. A. Wagener, Note bibliographique sur Die hystorie van Reynaert die Vos, naar den druk van 1479, vergeleken met William Caxton's Eng. vertaling enz. door J. W. Muller en H. Logeman. — *Bull. de l'Ac. R. d. Sc. de Belgique* IIIe Sér. Tom. XXV, 1893 blz. 37—39.

j. P. Fijn van Draat »Die hystorie van Reynaert die Vos« and William Caxton's translation The history of Reynard the Fox. — *Englische Stud.* XXXIII 1904 blz. 182—186.

V. Latere berijmingen en bewerkingen.

a. Reinaart de Vos. Middeleeuwsch Dierenepos, in zeventien zangen. Voor de eerste maal in zijn geheel en in de oorspronkelijke maat bewerkt door Prudens van Duyse.

1463. **Van den Vos Reinaerde.** — Vervolg.

4e uitgave. Met portret en 21 platen. Roeselare, de Seyn-Verhoogstrate [1891] 8°.

Beoord. d. R. A. Kollewijn in *Taal en Letteren* I, 1891 bl. 250—251.

b. Reintje de Vos. Het oorspronkelijke vrij naverteld door E. Laurillard. Met 37 gravuren naar oorspronkelijke teekeningen. Utrecht, Gebrs. Van der Post 1891 (VIII, 292 blz.). 8°.

c. Reinaart-de-vos in nieuw-nederlandsch. Met de regels van den middeleeuwschen versbouw in Dietsch en Duitsch en onderzoek naar de quantiteit in Oud-Duitsch en Gotisch d. Jul. de Geyter. 8e uitg. Zutphen, W. J. Thieme & Co. 1898 (170, 101 blz.) 12°.

Klassiek en Letterkundig Pantheon. N°. 104.

Besproken d. R. de Caele in *Biekorf* IX, 1898 bl. 81—87 met afdruk van 2 brieven van H. Kern aan G. Gezelle.

d. Reinaert de Vos. Naar de handschriften van het middeleeuwsche Epos herwrocht door Stijn Streuvels (ps. van F. Lateur). Amsterdam Mtsch. v. goede en goedkoope lectuur [1907]. (219 en 8 blz.) 8°.

—— Id. Tweede herziene uitgave. Aldaar [1910] (220 blz.). 8°.

Nederlandsche Bibliotheek onder leiding van L. Simons. N°. XI, XII.

e. Reinaert de Vos voor de vierschaar van Koning Nobel den leeuw. Een nuttig en vermakelijk verhaal voor groote en kleine kinderen. Naverteld en uitgegeven door Stijn Streuvels [ps. van F. Lateur]. Opgeluisterd met teekeningen door Gust. van de Woestijne. Gedrukt bij V. Delille te Maldegem [1909]. (126 blz.). 8°.

f. Reinaert de Vos naar verschillende uitgaven van het middeleeuwsche Epos herwrocht door Stijn Streuvels [ps. van F. Lateur]. Met eene inleiding van J. W. Muller en verlucht met randen en teekeningen door B. W. Wierink. Amsterdam, L. J. Veen 1910 (216 blz.). 4°.

g. Voor de uitgaven als volksboek verschenen in de 17e en 18e eeuw zie men hierachter de Afd. Bijvoegsels. *n° 2025.*

IX. Geestelijke Gedichten.

Zie N°. 473—519 en hierachter ook de Afdeeling Geestelijke liederen.

De in N°. 1464—1469 uitgegeven gedichten zijn onder hunne bijzondere titels in deze Afd. opgenomen.

1464. Eenige oude Dietsche versjes. Uitg. naar een HS. afkomstig uit een Nederlandsch Franciscaner klooster d. V. Becker. — *De Katholiek* XCIV, 1888 blz. 386—394.

1465. Geestelijke en zedelijke Gedichten van het zoog. Rijmboek van Oudenaarde uit het Klooster van Eename en toegeschreven aan Martijn van Torout. — Uitgegeven d. Nap. de Pauw in *Mnl. Ged. en Fragm.* [N°. 1401] Afl. 2, 1893, blz. 290—402.

Zie over dit Rijmboek N°. 552 b. en *Brieven aan* J. F. Willems *uitg. d.* J. Bols. Gent 1909 blz. 377.

1466. Dietsce Rime. Geestelijke gedichten uit de XIIIe, XIVe en XVe eeuw naar een HS. van het einde der XVe eeuw [in de Boekerij v.h. Bisschoppelijk Seminarie te Brugge] uitgegeven en van aanteekeningen en woordenlijst voorzien d. K. de Gheldere. Brugge, Lod. de Plancke 1896 (VIII, 280 blz.). 8°.

1467. Angillis' Geestelijke gedichten. (N°. 477). Zijne voornaamste noten. Medegedeeld d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N°. 1401) Afl. 3, 1897 blz. 698—701.

1468. J. Verdam, Mnl. geestelijke poëzie [naar aanleiding van twee HSS. in de Boekerij der Kon. Akademie] — *Versl. K. Akad. d. Wet.* 4^e^ Rks. Dl. II, 1898. blz. 145—174.

1469. Mnl. geestelijke gedichten, liederen en rijmen, uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel d. W. L. de Vreese. — *Tijdschr. v. Ned. T. en L.* XIX, 1901, blz. 289—324, XX, 1901, blz. 249—290.

1470. **Van den levene ons Heren**. (N°. 478).

a. Van den levene Ons Heeren (Jhesus, Gods Sone). Fragmenten uitg. d. Nap. de Pauw naar het Rijmboek van Oudenaarde. -- *Mnl. Ged. en Fragm.* (N°. 1401) Afl. 2, 1893 bl. 310—319.

b. Dit is onzer vrouwen claghe. Naar het Zutfensch-Groningsch HS. (thans in de Univ. Bibl. te Groningen) uitg. d. P. Leendertz Jr. — *Tijdschr. v. Ned. T. en L.* XV, 1896, blz. 81—94.

Vers 1—380 komen overeen met v. 3267—3802 van *a.*

c. J. Verdam, Het mnl. dichtwerk Van den levene ons Heren. — *Versl. d. K. Akad. d. Wet.* 4^e^ Rks. dl. IV, 1901, blz. 358—385.

d. —— Een nieuw fragment van Van den levene ons Heren [gevonden in een gilderegister der St. Ursulakerk te Delft]. — *Tijdschr. v. Ned. T. en L.* XXI, 1902, blz. 205—226. Zie hiervóór N°. 1389.

1471. **Gedichten met betrekking tot het leven van Jezus** (N°. 479).

a. W. Moll, Leven van Jezus in verzen van Jan Boendale,

1471. **Gedichten met betrekking tot het leven van Jezus** — Vervolg.

en een soortgelijk van een onbekende. — Moll, *Johannes Brugman* II, 1854, blz. 14—21.

b. Gebete und Betrachtungen über das Leben Jesu in Mnl. Sprache aus einer in der Hauptbibliotheek der Francke-schen Stiftungen zu Halle a. S befindlichen HS. herausg. von R. Windel. — *Aus der Hauptbibliothek der Francke-schen Stiftungen.* 1903, blz. 27—50.

Beoordeeld d. C. G. N. de Vooys in *Museum* XI, 1904 Kol. 300—302.

c. Van ons Heren gheboerte.
Beg.: Eer die gheboerte Gods ghesciede. Uitg. naar het Hulthemsche HS. te Brussel d. C. P. Serrure. — *Vaderl. Museum* II, 1858, blz. 411—414.

d. Dit es vander toecomst ons heren.
Beg.: Een kint es ons gheboren. Naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904, blz. 45.

e. Jesu Namen.
Beg.: God de alle dynck hevet gewrocht. Nach einer HS. der Univ. Bibliothek zu Breslau mitgetheilt von H. Brandes. — *Jahrb. d. Ver. f. Niederd. Sprachf.* XI, 1885, blz. 173—176.

f. Een schoon carmen ofte cantilene van den alderzoetsten name Jesus, Jesus, Jesus.
Beg.: Van Jesus es menig zoet gedachte. Medegedeeld d. J. B. Baron Bethune uit *Histoire d. l. Salvation.* Anvers 1487 in *Biekorf* V, 1894, blz. 140—141.

„De oude spelling van dit stuk is, voor zoover wij dit noodig achtten, in nieuwerwetsche veranderd." Zie 2026.

g. Ons liefs Heren passie.
Beg.: Die soe wale dichten coeste. — Uitg. d. Nap. de Pauw naar het Hulthemsche HS. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* I. 1893, blz. 46—58.

h. Van het lijden christi.
Beg.: Eene fonteine hebbic vonden.
Uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Tijdschr. v. N. en L.* XX, 1901, blz. 273.

i. Op ons heere passie.
Beg.: In allen tijden Heer Jhesus lyden.
Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te Berlijn d. A. Beets. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXII, 1903, blz. 179—180.

j. J. Verdam. Het Tübingsche handschrift van Ons heren Passie [met mededeeling van den tekst, beg.: O mensch, o edel creatuur]. — *Als voren* XXV, 1906, blz. 190—242.

1471 **Gedichten met betrekking tot het leven van Jezus.** — Vervolg.

k. Twaalf begroetingen aan de werktuigen der Passie.
Beg.: Ic groetu, helich cruce Ons Heeren.
Uitg. d. K. de Gheldere naar een HS. in het bezit van Jkvr. L. van de Walle te Brugge. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894, blz. 315—318 en in *Dietsce Rime* 1896 blz. 112—117.

l. Van het avondmaal des heren.
Beg.: Wildij geestelijc Jhesum ontfaen.
Uitg d. W. L. de Vreese naar een HS. der Kon. Bibliotheek te Brussel. — *Als voren* XX, 1901, blz. 267.

m. Dit sijn die vij waerde die Ons Here ane den cruce sprac.
Beg.: Here Jhesus Christus, alsoe waerlike. — Uitg. d. Nap. de Pauw naar het Hulthemsche HS. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* I 1893, blz. 95—99.

n. De vij ghetiden van Onsen Here.
Beg.: O Here, doer dat bitter liden. — Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Als voren* 1893, blz. 59—61.

o. De vij Ghetiden noch.
Beg.: Ic hore die metten aneslaen. — Uitg. d. Nap de Pauw. — *Als voren*, blz. 62—64.

p. Noch de vij ghetiden van Onsen Here.
Beg.: God, om uwe ghenadicheit. — Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Als voren* blz. 65—67.

q. Van den zeven ghetiden.
Beg.: Ic wil v segghen openbaer.
Uitg. naar het Zutfensch-Groningsch HS. (thans in de Univ. Bibl. te Groningen) d. P. Leendertz Jr. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVI, 1897, blz. 25—30.

r. De liefde jesu.
Beg.: Van minnen binnic dus gewont.
Uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. der Kon. Bibliotheek te Brussel. — *Als voren* XX, 1901, blz 271—272.

s. Van Jhesus mynnen, een scoen ryme.
Beg.: O edele ziele mijn, en was die trouwe niet groet.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent. — *Mnl. Ged. en Fragm.* I 1893 blz. 245—246.

t. Dit sal men secghen vor Onsen Here ant cruce.
Beg.: Als men merket alle maniere.
Uitg. naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge d. K. de Gheldere. — *Dietsce Rime* 1896, blz. 86—90.

1472. **Dboec van den houte.** (N⁰. 480).
J. Koopmans, Iets over de geschiedenis van onzen middeneeuwse kruissage. — *Taal en Lett.* VII, 1897, blz. 321—337.

1473. **Gedichten met betrekking tot de Heilige Maagd.**
a. Aen Maria.
Beg.: Licht, der zonden deimsterheit. — Uitg. naar een HS. van den burggrave De Croeser De Berghes d. C. Carton. — *Oudvl. Lied.* 1849 blz. 26—29.

b. Den lof van Maria, Ghemaect op drie staven.
Beg.: Hoert na mi, ic wille beghinnen. — Uitg. d. Nap. de Pauw naar het Hulthemsche HS. — *Mnl. Ged. en Fragm.* I, 1893, blz. 1—10.

c. Varianten van Id. uit een HS. van Keulen waarvan het opschrift luidt: Van Onser Vrouwen lof, twelke dat Jacob van Maerland makede. — Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Als voren* 1893 blz. 693—699. — Verg. J. Franck in *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVIII, 1899, blz. 278—282.

d. De nuwe opvaert van Onser Vrouwen.
Beg.: Doen God, ons Here, met beswike. — Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Als voren* 1893, blz. 16—20.

e. Van Onser Vrouwen enen abelen sproke.
Beg.: Minen dienst die es bereit. — Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Als voren* 1893, blz. 37—38 en opnieuw d. J. Verdam in *Versl. d. K. Akad. v. Wet.* IVᵉ R. Dl. II, 1898 blz. 160.

f. Onser Vrouwen claghe.
Beg.: Die rike coninc van den trone. — Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Als voren* 1893 blz. 107—118. — Een gedeelte beg.: O minne, seit si, minne, minne, opnieuw uitg. d. J. Verdam in *Versl. d. K. Akad. v. Wet.* IVᵉ R. Dl. II, 1898, blz. 158.

g. Van Onser Vrouwen geslacht door Martijn van Thorout?
Beg.: Hort hier van Onser Vrowen. — Uitg. d. Nap. de Pauw naar het Rijmboek van Oudenaarde. — *Als voren*, 1893, blz. 302—304.

h. Klacht van Maria.
Beg.: Ic die niet en wiste wat. — Uitg.: d. K. de Gheldere naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge. — *Dietsce Rime* 1896, blz. 36 en opnieuw d. J. Verdam in *Versl. d. K. Acad. v. Wet.* IVᵉ R. Dl. II, 1898, blz. 157.

1473. **Gedichten met betrekking tot de Heilige Maagd.** — Vervolg.

i. Onser Vrouwen Vijf Pinen.
Beg.: O Maria, maghet soete. — Uitg. d. Nap. de Pauw naar het Hulthemsche HS. — *Mnl. Ged. en Fragm.* I. 1893 blz. 31—33.

j. Een lof van onser vrouwen.
Beg.: Die ic hebbe uut vercoren. — Uitg. naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent door C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 46.

k. Vijf „blijscapen" van Maria.
Beg.: Dit zijn marien V blijscapen tijtlike. — Uitg. naar een HS. in de Wiener Fidei Commis Bibl. door C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XXIII, 1904, blz. 75.

l. Seven „blijscapen" van Maria.
Beg.: Hierna volgen die blijscapen sevene. — Uitg. als voren d. C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XXIII, 1904, blz. 75.

m. Jonathas en Rosafiere (Marialegende).
G. Kalff, Handschriften der Universiteitsbibl. te Amsterdam. N⁰. 5. Fragment van een ridderroman: Rosafiere. Beg.: Met swaren rouwe, sonder saghen. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890 blz. 170—176. — Opnieuw d. Nap. de Pauw in *Mnl. Ged. en Fragm.* I blz. 494—529.
Zie hierover G. Kalff, *Gesch. d. Ned. Letterk.* I blz. 353.

n. Fragmenten eener volksuitg. van den roman van Jonathas en Rosafiere voorh. in d. Univ. Bibl. te Gent uitg. d. W. de Vreese. Beg.: Die mane die sceen herde scone. — *Als voren* XIII, 1894 blz. 247—255. Opnieuw d. Nap. de Pauw in *Mnl. Ged. en Fragm.* I, blz. 487—493.

1474. **Sproke van Beatrijs.** (N⁰. 483).

a. J. Prinsen J. Lzn. Beatrijs. — *Noord en Zuid* XIV, 1891, blz. 416—445.

b. Beatrijs. Uitg. d. G. Penon naar Jonckbloet's uitg (N⁰. 483*a*) in *Ned. Dicht- en Prozawerken* (N⁰. 1411) I, 1889 blz. 347—377. Verg. *aldaar* blz. XVI—XVII.

c. C. Lecoutere, Beatrijs. — *Leuvensche bijdragen*, III, 1899, blz. 248—271.
Op blz. 248—252 opgave van 120 afwijkingen van Penon's uitgave met het Handschrift.

d. F. W. Drijver, Beatrijs — *Het Belfort* VIII, 1893, 1e halfj. blz. 11—14. — Zie hiervóór N⁰. 1415.
Mededeeling van 50 verzen met eene overzetting in de hedendaagsche taal.

1474. **Sproke van Beatrijs.** — Vervolg.

e. Beatrijs. Naar het Haagsche HS. uitg. door C. G. Kaakebeen, met een paraphrase door Jan Ligthart en een penteekening door M. Struber. Groningen, J. B. Wolters 1902 (68 blz.) 8°.

Van alle tijden. Onder redactie van C. G. Kaakebeen en J. Ligthart. N°. 2.

f. Beatrijs, Vlaamsche legende uit de XIVe eeuw, geillustreerd door Ch. Doudelet. Antwerpen, J. E. Buschman. Amsterdam, L. J. Veen 1902. 4°.

g. P. C. Boutens, Beatrijs. Met eene teekening van Rie Cramer. Amsterdam, C. A. J. van Dishoeck 1908 (52 blz.). 8°.

Beoordeeld d. Alb. Verwey in *De Beweging* V, 1909, dl. I, blz. 365—372. Zie 2027, 2028.

1475. **Theophilus.** (N°. 484).

a. M. de Vries, Bijdrage tot de kritiek van het Mnl. gedicht Theophilus. (N°. 484*c*). — Herdrukt in M. de Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894, blz. 77—93.

b. J. Prinsen J. Lzn., Theophilus (Ootmoed, hulde en genade). — *Noord en Zuid* XV, 1892 blz. 233—249.

c. J. Koopmans, Theophilus. — *Taal en Lett.* XII, 1902, blz. 358-375.

1476. **Sinte Servatius-Legende** door Heinric van Veldeke (N°. 485).

a. A. Beets, Een brief van Jacob Grimm aan J. H. Bormans [over het HS. van de St. Servatius-legende] — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 78—81.

b. L. Scharpé. De HSS. van Veldeke's Servatius — *Leuvensche Bijdragen* III, 1899, blz. 5—22. M. facs.

Op blz. 16—21 is de tekst uitg. door J. H. Bormans (485 *a*) geplaatst naast de fragmenten uit Leipzig.

c. F. Leviticus, De Klank- en Vormleer van het Mnl. dialect der St. Servatius-Legende zie hiervóór N°. 1167.

1477. **Leven van Sinte Amand** door Gillis van Wevel. (N°. 486).

a. E. Spanoghe, Amand I, 66. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* VIII, 1888, blz. 320.

b. W. de Vreese, Leven van Sinte Amand. — *Als voren* X, 1891 blz. 158—159.

1478. **Van Sinte Brandane.** (N°. 487).

a. Van Sente Brandane naar het Comburgsche en het Hulthemsche handschrift opnieuw uitg. door E. Bonebakker. Amsterdam, Gebr. Binger 1894. 2 stukken. 4°.

I. De teksten [naast elkander gedrukt] (IV, 54 blz.). — II. Inleiding en Aanteekeningen (XX, 68 blz.).

1478. **Van Sinte Brandane.** — Vervolg.

Het IIe stuk verscheen ook als Acad. proefschrift bij de Rijks-Universiteit te Leiden o. d. t.:

Inleiding en aanteekeningen op een nieuwe uitgave der Middelnederlandsche Brandaenteksten.

Beoord. d. T. Buitenrust Hettema in *Taal en Letteren* IV, 1894 blz. 380—384; d. B. in *Noord en Zuid* XVIII, 1895 blz. 287—288; d. J. Vercoullie in *Rev. de l'Instruction publ. en Belgique* XXXVIII, 1895, blz. 47—50; d. J. Bergsma in *Museum* II, 1894 Kol. 391—393; d. G. Kalff in *Amsterdammer Weekbl.* 1894, 17 Juni; d. J. te Winkel in *Liter. Centralblatt* 1895 N⁰. 4.

b. De reis van Sint Brandaen, uit het Middeleeuwsch overgedicht en met zedelijke aanmerkingen opgehelderd door J. Drijvers. Averbode, Compret 1893 (76 blz.) 16°.

Eerst verschenen in den Bode van het Belgisch Aartsbroederschap van O. L. V. van het Heilig Hart te Averbode.

1479. **Sinte Franciscus Leven.** Naar het Latijn van S. Bonaventura door Jacob van Maerlant. (N⁰. 489).

a. T. D. Detmers, Aanteekeningen op de Mnl. berijming van Sinte Franciscus' leven. Proefschrift. Groningen, J. B. Wolters 1894 (VIII, 84 blz). 8°.

b. J. Verdam, St. Franciscus leven 450. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV, 1895 blz. 14, 15.

1480. **Leven van Sinte Christina** door Broeder Geraert, vrij naar het Latijn van Thomas Cantipratanus (N⁰. 490).

Zie over Thomas Cantipratanus: H. Sermon, Thomas Cantipratanus. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1902 I blz. 468—482 en over Christina de Wonderbare *aldaar* blz. 491—495.

1481. **Leven van Sinte Lutgardis** door Willem van Afflighem (N⁰. 491). Zie 2054.

a. F. van Veerdeghem, Willem van Afflighem's Sinte Lutgart. — *Bull. d. l'Acad. R. d. Belgique* 3e S. XXXIV 1897 blz. 1055—1086.

I. Willem van Afflighem. — II. Sinte Lutgart en hare levensbeschrijvers. — III. Ontdekking van het HS. [in de Kon. Bibl. te Kopenhagen]. — IV. Het Handschrift. — V. Inhoud van het Handschrift. — VI. Geschiedenis van het Handschrift. — VII. Enkele beschouwingen. — VIII. Uit het leven van S. Lutgart. A. Tprologe van dander partien. — B. Van din dat se die heiligen ende die ingle plagen te visiteerne. Laatste hoofdstuk van »dander partie«. — C. Van din dat si blent wart XI yar vor hare doet. 3e Part. 2e Hoofdstuk.

b. Leven van Sinte Lutgart, tweede en derde boek. Naar een Kopenhaagsch HS. [in de Kon. Bibliotheek] vanwege de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te

1481. **Leven van Sinte Lutgardis** door Willem van Affli-ghem. — Vervolg.

Leiden uitg. d. F. van Veerdeghem. Leiden, E. J. Brill 1899 (LXIX, 210 blz. en facs.). gr. 8°.

De inleiding bevat: Een woord vooraf. — 2. Aywières. — 3. Sinte Lutgart. — 4. Thomas van Cantimpré en zijne Vita Lutgardis. — 5. Dietsche vertalingen der Vita Lutgardis. — 6. Willem van Affli-ghem. — 7. Broeder Geraert. — 8. Het HS. der Sinte Lutgart. — 9. Ouderdom van het dichtwerk. — 10. De dichter. — 11. Het ge-dicht. — 12. Verhouding tot Broeder Geraert's en tot Cantimpré's Lutgardis. — 13. De Taal. — 14. De Versbouw. — 15. De Uit-gave. — 16. Besluit.

Beoord. d. P. Leendertz Jr. in *Museum* X, 1903 Kol. 118 - 121, 164—167 en *Revue de l'instruction publique en Belgique* XLVI, 1903 blz. 152.

c. J. Franck, Aus dem Wortschatz der Kopenhagener St. Lutgart. — *Tijdschr. v. Ned. T. en L.* XXII, 1903 blz. 285—291.

1482. **Sinte Kunera van Rhenen.**

a. K. Stallaert, De legende der heilige Kunera van Rheenen [met mededeeling van een gedeelte van een HS. in de Univ.-Bibliotheek te Gent getiteld: Van der edelren Kuneren gheboert. 119 verzen]. — *Dietsche Warande* N. R. IV 1891 blz. 28—36.

b. Sinte Kunera van Rheenen [in dichtmaat] uitg. naar een HS. der XVe eeuw in de Univ. Bibliotheek te Gent d. K. Stallaert. Gent, A. Siffer 1892 (29 blz.). 8°.

Het begin, vermoedelijk 65 verzen, ontbreekt.
Uitgave der K. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.

c. Sinte Kunera van Rheenen. Uitg. d. Nap. de Pauw naar het HS. der XVe eeuw in de Univ. Bibliotheek te Gent. — *Mnl. Ged. en Fragm.* 1e afl. 1893 blz. 247—271.

I. Die gheboert sunte Kuneren blz. 247. — II. Die passi sunte Kuneren blz. 252. — III. Die verheffinge sunte Kuneer. blz. 266.

d. Nap. de Pauw, Stallaert's noten op Kunera (met omwerking) — *Als voren* Afl. 3, 1897 blz. 709—718.

e. Dat Leuen ende die Passie ende Verheffinghe vander heyliger maget sinte Kunera die in die stadt van Renen rustende is. Met haer tekenē ende mirakelen die ghe-schiet sijn en noh dagelicx geschiē die god gedaē heeft doer die heylighe Maghet Sinte Kunera (Z. pl. c. 1515). 's-Gravenhage Mart. Nijhoff 1902 (48 blz). 4°.

Met houtsneden. Facsimile van den oorspronkelijken druk van c. 1515.

1483. **Van Sente Caterine,** door Martijn van Thorout? Fragment uitg. d. Nap. de Pauw naar het Rijmboek van Oudenaarde. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 2, 1893 blz. 305—309.

1484. **Van Sente Annen gheslachte.**
Uitg. naar het HS. op de Kon. Bibl. te Brussel d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 3, 1897 blz. 655—656.

1485. **Van sente Aechte** door eenen monnik [Martijn van Thorout] van het klooster Eename bij Oudenaarde 1286 (N°. 499).

a. Vijf fragmenten uitg. d. Nap. de Pauw naar het Rijmboek van Oudenaarde. — *Als voren* Afl. 2, 1893, blz. 332—356.

b. Slot der St. Agatha-legende. Medegedeeld d. R. Priebsch naar een HS. te Oxford. — *Deutsche Handschriften in England* I 1896 blz. 330.

1486. **Van sente Marie Egyptiake ende sente Zozimas of Zozimus,** door eenen monnik [Martijn van Thorout] van het klooster Eename bij Oudenaarde ten jare 1290 naar Sophronius?
Zes fragmenten, uitg. d. Nap. de Pauw naar het Rijmboek van Oudenaarde. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 2, 1893 blz. 366—389.

Geheel verschillend van het veel korter gedicht van 659 verzen naar Vincentius van Beauvais voork. in den Spieghel Historiael II[e] Part, VII[e] boek Cap. XL—XLVII [uitg. De Vries c. s. 1879 blz. 493—502]. De door N. de Pauw uitgegeven fragmenten komen overeen met Cap. XL, vs. 25—128; XLV, 34—48; XLVI, 1—68; XLVII, 1—17, 83—85.

1487. **Van sente Waerneer** door Martijn van Thorout?
Twee fragmenten, uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. te Oxford en een te Oudenaarde. — *Als voren* Afl. 2, 1893, blz. 357—365.

1488. **Van sente Eustaesse** d. Martijn v. Thorout? (N°. 500).
Fragmenten uitg. d. Nap. de Pauw naar het Rijmboek van Oudenaarde. — *Als voren* Afl. 2, 1893, blz. 320—331.

1489. **Legende van S. Wernher** door Martijn van Thorout.
Uitg. d. R. Priebsch naar een HS. te Oxford. — *Deutsche Handschriften in England* I 1896 blz. 331—333.

1490. **Het Heilige Kruis en de Denensage te Breda** (N°. 496 *b*).
Uitg. [naar het HS. in de St. Barbarakerk te Breda] d. L. Wirth. Groningen, J. B. Wolters 1893 (IV, 54 blz.). 8°.

Bibliotheek van Middelnederlandsche Letterkunde. Afl. 49.

Inhoud: Inleiding. — I. Het Handschrift. — II. De Denen-sage. — III. De legende van „Het Heilige Kruis". — O Crux lignum triumphale. — Aanteekeningen.

Als bijlage worden 9 prozastukken medegedeeld o. d. t.: Dit syn eendeel uanden miraculen, die onse here Jhesus Cristus ghewracht heeft, ouermids dat heylich cruys, dat tot Breda in die kerke staet. Vanden anderen mirakel, want dat yerste mirakel is uoer-

1490. **Het Heilige Kruis en de Desensage te Breda.** — Vervolg. schreuen in rimenden uersen in dat vierden blat uoer desen blade.

Beoord. d. F. A. Stoett in *Museum* I, 1893 Kol. 104—106; d. W. Zuidema in *Nederland* 1893 II blz. 112.

1491. **Het Hooglied.**

a. Fragmenten van een Oud-Nederduitsch Rijmwerk, met aanteekeningen en ophelderingen, medegedeeld door J. T. Bergman. — *N. Werken v. d. Maatsch. d. Ned. Lett.* III 2e st. (1834) blz. 227—276.

Onder N⁰. 582 abusief vermeld als een onbekend leerdicht.

b. E. Schröder, Die mittelniederländische Paraphrase des Hohenliedes [nach einer HS. im Archiv zu Wetzlar]. — *Jahrb. d. Vereins f. Niederd. Sprachf.* XIX, 1893, blz. 80—90.

Met mededeeling van een drietal proeven:
I. Hier beghinnen die boeken die gheheten sijn cantica canticorum.
II. Hoe salomoen dit boec makede.
II*a*. Van den drien vianden der doget.
III. Hoe die bruut te vreden is.

c. J. Verdam, Een fragment eener Hooglied-paraphrase [in Berlijn en Wetzlar bewaard]. — *Tijdschr. v. Ned. T. en L.* XXVI, 1907 blz. 115—127.

Met uitgave van gedeelten van XIV, van drierhande personen die hier te gader spreken van den brulocht; XV, Van drien pointen van minnen; XXI, Van des brudegoms borsten; XXII, Van den leden der heiligher kerstenheden.

1492. **Zuster Hadewijch** (N⁰. 517).

a. Werken der Vlaemsche dichteressen, uit den voortijd, uitg. met inleidingen en aanteekeningen door A. Angz. Angillis en Edw. Van Even. 1e dl. 1e afl. (I—XI en 20 blz.). Thielt 1853. 8°.

Ook onder den titel:

Liederen eener onbekende kloosterlinge uit de XIIIe eeuw, voor de eerste mael uitgegeven naar een HS. der Burgondische Bibliotheek, door A. Angz. Angillis en Edw. Van Even. Thielt 1853. M. facs. 8°.

Inhoudende 7 titellooze gedichten waarvan wij hier de aanvangregels mededeelen:
1. Ay al es nu die winter cout. — 2. Tsaermeer sal, in corten tide. — 3. Die tekene doen ons wel in scine. — 4. Nu sal die tijt ende voghele droeven. — 5. Al droevet die tijt ende vogheline. — 6. Alse ons ontsteet de merte. — 7. Biden nuwen iare.

Het 5e hiervan werd ook door J. F. Willems medegedeeld in *Belg. Mus.* II (1838) bl. 405—307 o. d. t.: Geestelijk minnelied.

Zie *Dietsche Warande* N. R. VIII, 1895, blz. 366. — De vermelding dezer titels onder N⁰. 507 als Gedichten van een onbekende Kloosterlinge is abusief.

b. M. Jöris, Untersuchungen über die Werken van Zuster

1492. **Zuster Hadewich.** — Vervolg.

Hadewych (I. Gedichten). Inaug.-Diss. Strassburg J. H. Ed. Heitz 1894 (86 blz.) 8°.

Inhoud. I. Einleitung. — II. Die metrische Form. — III. Einfluss der lateinischen Poesie des MA auf die Lieder Hadewijchs.

c. Liederen van Hadewijch, naar de drie bekende hss. kritisch uitgegeven met Inleiding en Woordenlijst. Acad. proefschrift [der Rijks-Univ. te Leiden] door Joh^a^. Snellen. Amsterdam. W. Versluijs 1907 (VIII, XXXV, 132 blz. 7 facs.) 4°.

Inhoud: Inleiding. Inhoud van Hadewijchs gedichten; haar aanleg, karakter, temperament. — Gegevens omtrent Hadewijch uit haar eigen mededeelingen. — Enkele opmerkingen over Hadewijch als dichter. — Liederen van Hadewijch. — Woordenlijst.

Hierin zijn de volgende liederen [gedichten] medegedeeld: 1. Ay, al es nu die winter cout. — 2. Tsaermeer sal in corten tide. — 3. Die tekene doen ons wel in scine. — 4. Nu sal die tijt ende de voghele droeven. — 5. Al droevet die tijt ende vogeline. — 6. Alse ons onsteet de merte. — 7. Bi den nuwen iare. — 8. Altoes machmen van minnen singhen. — 9. De voghelen hebben langhe geswegen. — 10. Nu es dit nuwe iaer. — 11. Nu es die edele tijt geboren. — 12. Men mach der nuwer tide. — 13. Ten blijsten tide van den iare. — 14. Al es die tijt blide over al. — 15. Men mach den nuwen tijt. — 16. Alse hem die tijt vernuwen sal. — 17. Dit nuwe iaer es ons ontstaen. — 18. Groeter goede vore den tide. — 19. Dit nuwe iaer es ons begonnen. — 20. Die tijt vernuwet ende te gheet. — 21. Alse ons de bloemen van den someren comen sijn. — 22. Mine noet es groet ende onbekint den lieden. — 23. Die tijt ghevet ons ten goede spoet. — 24. Die vogelen singhen clare. — 25. In allen tiden van den iare. — 26. Al es verdroevet dach ende tijt. — 27. Men mach biden corten daghen. — 28. Die vogle syn nu blide. — 29. Doer hogher trouwen minne. — 30. Men moet in allen tide. — 31. Om grote minne in hoghen ghedachte. — 32. Tsiaermeer ontspringhen ons de bloemen. — 33. Die tijt vernuwet met sinen iaren. — 34. In allen tiden, nuwe ende out. — 35. Die tijt es donker ende cout. — 36. Hoe dat iaer hevet sinen tijt. — 37. Het sal de tijt ons naken sciere. — 38. Alse ons de linten wert gheboren. — 39. Al meest sijn alle creaturen. — 40. Alse ons dit nuwe iaer ontsteet. — 41. Al es dit nuwe iaer begonnen. — 42. Comen es de droeve tijt. — 43. Alse ons onsteet de winter sware. — 44. Alse ons de vrochte van den iare. — 45. Ay, in welken soe verbaerd de tijt.

Beoordeeld d. J. A. N. Knuttel in *Museum* XV 1908 Kol. 95, d. C. G. N. de Vooys in *N. Taalgids* II, 1908 blz. 157.

d. J. Walch, Van gheesteliker minnen [naar aanleiding van het voorg.). — *Groot-Nederland* XIV, 1909, blz. 89—105.

1493. **Lof van den heylighen sacrament** door Antonie de Roovere.

Beg.: O wonderlijc werc o godlike ghifte.

Fol. 8—13 van Spieghel des Kersten gheloefs. Ter Goude, Ger. Leeuw 1478.

Zie Campbell, Annales N°. 1634.

Herdrukt in: Rethoricale werkẽ vã Anthonie de Roovere. Thantwerpen ... Jan vã Ghelen 1562.

1494. **Samenspraak tusschen een ziel die haar oordeel verwacht en een begraven lichaam.** Toegeschreven aan Martijn van Thorout.

Beg.: Als hic leefde op aerderike.

Gedeelten van het Oudenaardsche HS. uitg. d. D. J. van der Meersch. — *Belg. Museum* III, 1839, blz. 211.

Niet te verwarren met N⁰. 502. De aanteekening: Verg. *Belg. Mus.* moet daar vervallen.

1495. **Geestelijke Gedichten.**

Uitg. d. V. Becker naar een HS. afkomstig uit een Nederl. Franciscaner Klooster. — *De Katholiek* XCIV, 1888.

a. Gedicht zonder titel.
Beg.: Als ick beghyn tho dencken. Blz. 386—388.

b. A. B. C.
Beg : Dyt is dat gulden A. B. C. ghenant. Blz. 388—390.

c. Sequuntur pulchrae quaestiones.
Beg.: Een vraghe wie God meest mint. Blz. 390—391.

d. Een schone dusputacie als van den bitteren doot en van dat leven.
Beg.: Item die jonghelinck sprack. Blz. 391—394.

1496. **Geestelijke Gedichten.**

Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* I 1893—97.

a. Vanden Bogaert, die ene Clare maecte.
Beg.: In enen avent, des willic lien. — Naar het Hulthemsche HS. blz. 41—45.

Onder N⁰. 515 werd dit gedicht abusief aan Zuster Clara toegeschreven.

b. Van der Zielen ende van den Lichame. Vertaling der Visio Philiberti van Wouter Map (?) toegeschreven aan Martijn van Thorout. (N⁰. 502).
Beg.: Dat dien meest duegden sijn ghegeven.
Fragment uitg. naar het Oudenaerdsche HS. blz. 294—98.

c. Van der Messen.
Beg.: Nu hoort alle dese woort.
Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel, blz. 657—658.

d. Samenspraak tusschen de schriftuere en eenen jongelinck.
Beg.: Scriftuere, hierna hebbic gewacht.
Fragmenten, uitg. naar een HS. op de Univ. Bibl. te Gent, blz. 669—683.

e. Het H. Sacrament des Autaers.
Beg.: Soen staet onse broscer joecht.
Fragment van een gedicht naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent, blz. 558—559.

1497. **Van den clusenaere.**
Beg : Gheloeft ende ghebenedijt. Uitg. d. P. Leendertz Jr. naar het Zutfensch-Groningsch HS. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV, 1895 blz. 277—283.

1498. **Minnedichten.**
Uitg. d. W. de Vreese naar een HS. der Univ. Bibl. te Gent. — *Als voren* XIV, 1895, blz. 260—264.
a. Beg.: Billec mach dlief dienen haten.
b. » Een le (ve)... deens leven.

1499. **Gedichten op den dood.**
1 Beg.: O mensche, oft ghy docht ende wist den tyt.
2 « Ic wil leuen ende ic moet sterue͞.
Uitg. d. R. Priebsch naar een HS. te Oxford. — *Deutsche Handschriften in England* I 1896 blz. 320—326.

1500. **Een argument tusschen Ootmoedicheit ende die Ere vander werlt.**
Beg.: Och wonder boven alle wonder.
Uitg. d. J. Verdam naar een HS. in de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage. — *Versl. d. K. Akad. d. Wetensch.* IIIe Rks. Dl. XII, 1896 blz. 159—184.

1501. **Geestelijke gedichten zonder titel.**
a. Beg.: Ende ic sal lonen die zake.
Fragment uitg. uit HS. N^0^. 34392 in het Britsch Museum d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1896 blz. 249—252.
b. Beg.: In Jhesus name, nemt contfoert.
Uitg.: uit HS. Egerton 677 in het Britsch Museum d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1896 blz. 98. Zie N^0^. 1503.

1502. **Geestelijke Gedichten.**
Uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. d. Kon. Bibl. te Brussel. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIX, XX, 1901
a. Wat huwelijc in brinct ende wat vrede reynicheit den menschen geeft.
Beg.: Merct hier, ghi mechden, wie ghi sijt. XIX, Blz. 290.
b. Merct dit herde wel ende hulpt uwer zielen snel.
Beg.: Een ieghelijc si op syn hode altoes. XIX, Blz. 310.
c. Dits vander werelt loeser onsekerheit.
Beg.: O ghi alle die hier lijt. XX, Blz. 249.
d. Vander crancker broescher werelt.
Beg.: Ach waeromme mach blide wesen. XX, Blz. 257.
e. Van de liefde gods.
Beg.: Minnen natuere. XX, Blz. 259.
f. Van naestenliefde.
Beg.: Dye aen zaeghe(n) den corten tijt. XX, Blz. 274.

1503. **Gedichtje zonder titel.**
Beg.: In Jhesus name nemt contfoert.
Uitg. naar een HS. in het Britsch Museum d. W. L. de Vreese in zijn werk: *De Handschriften van Jan van Ruusbroec's werken* 1902 II, blz. 527. Zie N⁰. 1501, *b.*

1504. **Sente Augustijn.**
Beg.: O Maria, seer der ic mi verbliden van di.
Uitg. naar een HS. op de Kon. Bibl. te Brussel d. W. L. de Vreese. — *Als voren* II, 1902 blz. 603.

1505. **Een klein mnl. gedicht** door Hellu.
Beg.: Du en sulst niemāt dy lyden clagen.
Uitg. naar een HS. in de Bibl. van het Gymnasium te Katwijk d. R. P. J. M. Bouman. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902 blz. 151—152.

1506. **Geestelijke Gedichten.**
Uitg. d. A. Beets naar een HS. in de Kon. Bibl. te Berlijn. — *Als voren* XXII, 1903.
a. Beg.: DJe scutter die die sonne droech. Blz. 180—182.
b. » Dat ghy myn roc omme keert. Blz. 182—183.

1507. **Geestelijke Gedichten.**
Uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XXIII, 1904.
a. Dit es alte goeden... leeringhe om elken mensche te comenne int eeuwighe leven.
Beg.: Die metten borghers van hogher name. — Naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent, blz. 43.
b. Beg.: Eenen heremijt quam eens een ghedochte. — Naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent, blz. 45.
c. Beg.: Ay edele minne, In minen beginne. — Naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel, blz. 55—56.
d. Hier volghen merckelicke punten. (N⁰. 511).
Beg.: Heilicheit en leecht niet inden schijn. — Naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel, blz. 57.
e. Beg.: Ay wat zoeter luste.
Naar een HS. in het Stadsarchief te Aken, blz. 60.
f. Een subtile ghedicht van hogher godlicker mynnen.
Beg.: Tis tijt dat wi beghinnen.
Naar een HS. in de Univ. Bibl. te Würzburg, blz. 66.
g. Eyn gedicht van geestliker mynnen.
Beg.: It is tyt dat wy beginnen.
Naar een HS. der Kon. Bibl. te Berlijn, blz. 72.

Zie 2024.

X. Jacob van Maerlant.

Zie N⁰. 520—538.

1508. J. Verdam, Nieuwe aanwinsten voor de kennis van onze Middelnederlandsche taal en in het bijzonder voor de critiek van Maerlant. — *Versl. d. K. Akad. v. Wetensch.* IIIe Rks. dl. VI, 1889 blz. 88—101.

O. a. over de HSS. verkregen uit de bibliotheek van Sir Thomas Phillips, te Cheltenham, waaronder een HS. bevattende de geheele I^e^ partie van den Spiegel Historiael.

1509. J. Koopmans, Maerlant-Studiën. — *Taal en Letteren* VII, 1897 blz. 219—254, VIII, 1898 blz. 93—104, 183—196, IX, 1899, blz. 317—328, 385—390.

1510. G. Engels, Over het gebruik van den conjunctief en de casus bij Maerlant. — Zie hiervóór N⁰. 1171.

Verzamelingen. (N⁰. 520).

1511. Nederlandsche Dichters. Met proza van Albert Verwey. Vignetten van J. Toorop. — Jacob Maerlant. Amsterdam, S. L. van Looy en H. Gerlings 1894 (VIII, 122 blz.). 8°.

Bevat: Van Jacob ende van Martine. — Van den Lande van Oversee. — Der kerken clage.

1512. Jacob van Maerlant's Strophische gedichten, nieuwe uitgave bewerkt d. Joh. Franck en J. Verdam. Groningen, J. B. Wolters, 1898 (XCII, 300 blz.). 8°.

Bibliotheek van Middelnederlandsche Letterkunde. Zie hiervóór N⁰. 1382.

Inhoud: Inleiding. — 1. De Handschriften. — 2. De Latijnsche en de Fransche vertaling der Wapene-Martijns. — 3. De vroegere uitgaven. — 4. Onderlinge verwantschap der handschriften. — 5. De rijmen. — 6. De maker der Strophische gedichten. — 7. De bouw der strophen. — 8. Opmerkingen over versbouw en stijl. — 9. Dateering der gedichten. — 10. Maerlant's bronnen. — 11. Opmerkingen over inhoud en samenstelling. — 12. Beoordeeling der gedichten, hun roem en invloed bij de tijdgenooten. — 13. Wijze van uitgave. — Teksten: I. Wapene Martijn. — II. Dander Martijn. — III. Van der drievoudcheide. — Van den verkeerden Martine. — Ene disputacie van onser vrouwen ende van den heilighen cruce. — Van ons heren wonden. — Die clausule van der bible. — Van den lande van oversee. — Der kerken claghe. — Aanteekeningen. Verklarende woordenlijst.

Beoord. d. E. Martin in *Anzeiger f. dtsches Altert.* XXVI, 1900 blz. 83, 84, d. P. Leendertz Jr. in *Museum* VI, 1898 kol. 256—259, d. J. H. Gallée in *Ned. Spectator* 1899 blz. 70, *Liter. Centralblatt* 1899 Kol. 522.

b. P. Leendertz Jr., Naar aanleiding van Maerlant's Strophische Gedichten. 1 Bukelare. — 2 De verwantschap der HSS. — 3 De rijmen. — 4. Het rime riche of lettergreeprijm. — 4. De maker der Strophische ge-

dichten. — 5 Maerlants enjambementen. — 6 De dateering der gedichten. — 7 Opmerkingen over inhoud en samenstelling. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVIII, 1899 blz. 89—118.

c. J. W. Muller, De nieuwe uitgave van Maerlant's Strophische Gedichten. — *Taal en Lett.* X, 1900, blz. 481—506, 525—546.

d. P. Leendertz Jr., Maerlant's Strophische gedichten. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIX, 1901 blz. 153—182.

1513. **Martijns.** (N⁰. 521).

a. J. Koopmans, Maerlant-Studiën. — De Boetprediker. — *Taal en Lett.* VIII, 1898 blz. 183—196.

b. Zie over de Martijns de *Brieven aan* J. F. Willems *uitg. d.* J. Bols. Gent 1909, blz. 378.

I Eerste Martijn.

a. Proef van de Digtkunde der dertiende eeuw: uit het Boekjen, gezegt »Wapen Martijn«. — Medegedeeld d. H. van Wijn in *Bijvoegsels en Aanmerkingen voor het IVe deel der Vaderlandsche Geschiedenis van* J. Wagenaar 1791 blz. 82—84,

b. Wapene-Martijn. Uitg. d. G. Penon naar de uitgave van E. Verwijs (N⁰. 521 IV *b*). — *Ned. Dicht- en Prozaw.* (N⁰. 1411) I 1889 blz. 392—420.

c. Van Jacob ende van Martine. Met proza van Alb. Verwey. — In: *Nederl. dichters* (hiervóór N⁰. 1511) 1894 blz. 4—41.

d. Wapene Martijn. De eerste Martijn. Uitg. d. Joh. Franck en J. Verdam in hunne uitg. der *Strophische Gedichten* (hiervóór N⁰. 1512) 1898 blz. 1—45. Aant. blz. 151—174.

e. P. Fredericq, Wapene Martijn. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898, blz. 285.

f. Een fragment van Maerlant's Wapene Martijn [geschonken aan de Kon. Vlaamsche Acad. d. P. J. Goetschalckx]. — Medegedeeld d. E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1905 blz. 563—607.

In deze uitg. is de tekst van het fragment Goetschalckx afgedrukt naast die van het HS. van Heber te Gent en daaronder de tekst volgens de uitgave van Franck-Verdam.

Zie 2050. Vooraf gaat een verslag over dit nieuwe fragment van K. de Flou en een van W. de Vreese.

II, Dander Martijn.

a. Cª. van de Water, Bestaat er wel eene fout in den innerlijken samenhang van den tweeden Martijn? — *Tijdschr. v. N. T. en L.* VIII, 1888, blz. 228—231, 320.

1513. **Martijns.** — Vervolg.

b. Dander Martijn. Uitg. d. Joh. Franck en J. Verdam in hunne uitg. der *Strophische Gedichten* 1898 blz. 46—60. Aant. blz. 174—178.

III. Derde Martijn.

Van den drievoudecheide. Uitg. d. Joh. Franck en J. Verdam *als voren* 1898 blz. 61—85. Aant. blz. 179—190.

IV. Vertalingen.

a. Gilliodts van Severen, La traduction française du Wapen Martin. — Sect. II van zijn werk: L'oeuvre de Jean Brito prototypographe Brugeois voorkomende in *Ann. de l. Soc. d'émul. p. l'étude de l'hist. de l. Flandre* Ve Sér. Tom. X, 1897 blz. 74—107. M. facs.

Met mededeeling van 42 strophen van den eersten Martijn, strophe 6—9 van den tweeden Martijn, en 11 van den derden Martijn.

b. P. Fredericq, Nieuwe fragmenten der berijmde fransche vertaling van Maerlant's Drie Martijns [met mededeeling van 8 strophen]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898 blz. 33—45.

Herdruk van het voorgaande.

c. G. Huet, La traduction Française des Martins de Maerlant. — *Romania* XXIX, 1900 blz. 94—104.

d. Nap. de Pauw, Lettre à M. G. Huet [over het voorg.]. — *Als voren* XXIX, 1900 blz. 469.

V. Verkeerde Martijn.

Van den verkeerden Martine. Fragment uitg. d. Joh. Franck en J. Verdam in hunne uitgave der *Strophische Gedichten* (N^0. 1512) 1898 biz. 86—89. Aant. blz. 189—190.

VI. Vierde Martijn.

a. Het Vierde Boek van den Wapene-Martijn vermeld onder N^0. 521 VII *a* is niet door Hein van Aken geschreven zooals C. P. Serrure in *Vaderl. Museum* IV, 1861 blz. 55 zegt, maar door een zekeren Heinric.

b. M. de Vries, Alsegers ende Griet (Wapene Martijn v. 130—133) (N^0. 521 VII *b*). — Herdrukt in M. de Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz. 103—106.

c. W. L. van Helten, Naar aanleiding van den Vierden Martijn vs. 742—4. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902 blz. 119—121.

1514. **Van ons Heren wonden.** (N^0. 522).

a. M. de Vries, Over een nieuw fragment van het gedicht Van ons Heren wonden. — *Handel. en Med. v. d. Mts. d. Ned. Lett.* 1888 blz. 25.

b. K. de Gheldere, »Van ons heren wonden« naar een

1514. **Van ons Heren wonden.** — Vervolg.
HS. in de Boekerij v. h. Bisschoppelijk Seminarie te Brugge. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894 blz. 130—135.

c. J. Verdam, Een vierde tekst van »Ons Heren Wonden« [HS. der Kon. Bibliotheek te 's-Gravenhage]. — *Als voren* XIV, 1895, blz. 94—110.

d. Van ons heren wonden. Uitg. d. Joh. Franck en J. Verdam in hunne uitgave der *Strophische Gedichten* (N⁰. 1512) 1898 blz. 113—119. Aant. blz. 201—205.

1515. **Van den V Vrouden.** (N⁰. 523).
Van den vijf vrouden. — Uitg. d. Joh. Franck en J. Verdam *als voren* 1898 blz. 110—112. Aant. blz. 197—201.

1516. **Die Clausule van den Bible.** (N⁰. 524).
a. Die clausule van den bible. — Uitg. d. Joh. Franck en J. Verdam *als voren* 1898 blz. 120—135. Aant. blz. 206—225.

b. Cª. van de Water, Clausule 346. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* VIII, 1888 blz. 225—228.

1517. **Alexanders Geesten.** Zie N⁰. 1423.

1518. **Historie van den Grale en Merlijns boeck.** Zie N⁰. 1439.

1519. **Historie van Troyen.** Zie N⁰. 1422.

1519*. **Roman van Torec.** Zie N⁰. 1449.

1520. **Der Naturen Bloeme.** (N⁰. 530).
a. M. de Vries, Velm, vilm (Nat. Bl. IX, 520). — Herdrukt in De Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz. 346—348.

b. A. S. Kok, Jacob van Maerlant, William Shakespeare en Bilderdijk omtrent een oud bijgeloof. — *Noord en Zuid* XVI, 1893 blz. 331—336.
Handelt over Der Naturen bloeme Boek VII v. 285 enz.

c. —— Nog eens Shakespeare en Jacob van Maerlant. — *Als voren* XVII, 1894 blz. 14—15.
Handelt over Der Naturen bloeme (Bestiaris v. 25).

d. Der naturen bloeme. Gedeelten uit HS. N⁰. 11390 in het Britsch Museum (zie N⁰. 530 *e*), medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1896 blz. 313—314.

e. J. Verdam, Fragmenten van Maerlant's Naturen Bloeme geschonken aan de Maatschappij der Nederl. Letterkunde door Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902 blz. 22—29.
Bevatten: I 288—332, II 37—81, III 473—98, 523—48, 573—96,

1520. **Der Naturen Bloeme**. — Vervolg.

621—47, 671—706, 701—746; IV 759—1070; V 265—90, 315—41, 365—91, 415—441, 465—91, 515—40.

f. Maerlant. I. Uit Der Naturen Bloeme. Tilburgsche Handelsdrukkerij [1903] (46 blz.). 8°.

Inhoud: Overzicht der eigenaardigheden van het Middel-Nederlandsch. Etymologie. Spelling. Syntactische eigenaardigheden. — Tekst: Prologhe [v. 1—84, verder verschillende gedeelten].

Letterkundige Bibliotheek voor Katholieken bezorgd door de Leeraren van het R.-K. Gymnasium te Tilburg.

1521. **Heimlicheit der Heimlicheden.** (N°. 531).

A. J. Servaas van Rooijen, Natuurbeschrijvingen uit de middeleeuwen. I. De vier jaargetijden. — *Album d. Natuur* Oct. 1907 blz. 30—32.

Mededeeling in proza van vers 1055—1196.

1522. **Rijmbijbel.** — Vertaald naar de Historia Scolastica van Petrus Trecensis bijg. Comestor. (N°. 532).

a. De ridders van Van Maerlant [in den Rijmbijbel]. — *De Katholiek* XX, 1851 blz. 64.

b. Eislebener Bruchstücke einer HS. von Jacob van Maerlant's Rymbybel. Herausg. von R. Westphal. Eisleben, E. Schneider 1883 (16 blz.). 8°.

8 Fragmenten bevattende vers 21787—21802; 21831—21846; 21876—21891; 21921—21937; 23047—23062; 23092—23107; 23137—23152; 23232—23247 der uitg. van J. David (N°. 532 *r*).

c. Fragment aus Maerlants Rijmbijbel, mitgetheilt nach ein HS. in der Herzogl. Bibliothek zu Wolfenbüttel von O. v. Heinemann. — *Zeitschr. f. dts. Altert.* XXXII 1888 blz. 73—74.

Dit fragment bevat v: 6701—8, 6742—9, 6619—26, 6660—7 der uitgave van J. David (N°. 532 *r*).

d. Rijmbijbel. Vs. 11053—12098. Uitg. d. G. Penon naar Davids uitgave (N°. 532 *r*). — *Ned. Dicht- en Prozaw.* (N°. 1411) I, 1889 blz. 421—451. Verg. *aldaar* blz. XVIII.

e. Fragmenten van den Rijmbijbel van Jacob van Maerlant [in de Univ. Bibliotheek te Leuven] uitg. d. J. H. W. Goossens. — *Dietsche Warande* N. R. VIII 1895 blz. 27—38, 140—149.

Het eene fragment bevat 185 verzen en komt het meest overeen met vs. 1471—1651 van David's uitgave [N°. 532, *r*]; het tweede fragment bevat 184 verzen en komt overeen met vs. 2773—2956.

f. Maerlants Rijmbijbel. Geschiedenis van Tobias uit HS. N°. 10044 en 10045 Britsch Museum uitg. d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1896 blz. 84—94.

g. J. Koopmans, Maerlant-studiën. I. De Rijmbijbel. — *Taal en Lett.* VII, 1897 blz. 219—254.

1522. **Rijmbijbel.** — Vervolg.

i. J. Verdam, Fragment uit den Rijmbijbel, geschonken door Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden aan de Maatschappij d. Nederl. Letterkunde. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902 blz. 30.

Bevat vs. 33911—33955 en 34161—34214.

j. Nieuwe fragmenten van Maerlants Rijmbijbel uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N°. 1401) II 1903 blz. 116—152.

I. Fragmenten geschonken d. P. Génard aan de Kon. Vlaamsche Academie en overeenkomende met de verzen in de uitg. van J. David [N°. 532, *r*] dl. II blz. 191—199, 238—245, 256—368 en 372—375.

II. Fragment op het Staatsarchief te Gent en overeenkomende met voorn. uitg. II blz. 405—413.

III. Fragment op het Stadsarchief te Mechelen en overeenkomende met voorn. uitg. III blz. 231.

IV. Fragment in de Univ. Bibliotheek te Gent tot nogtoe onbekend herkomstig van C. P. Serrure en behoort te volgen na vers 3032 der voorn. uitg.

V. Fragmenten in de Univ. Bibliotheek te Gent, herkomstig van C. P. Serrure en overeenkomende met voorn. uitg. I blz. 586 en dl. II blz. 2 volg.

1523, **Spiegel Historiael,** met de vervolgen. — Vertaald naar het Latijn van Vincentius Bellovacensis, Speculum historiale (N°. 534).

a. Chronijk van Brabant, medegedeeld door B. J. L. de Geer van Jutfaas. — *Codex diplom. Neerl.* II° Ser. dl. 6 (1863) blz. 1—67.

Ontleend aan den Spiegel Historiael.

b. Chronijk van Holland, medegedeeld d. B. J. L. de Geer van Jutfaas. — *Als voren* II° S. dl. 6 (1863) blz. 68—79.

Is: Spiegel Historiael IV, 1, c. 46.

De vermelding van *a* en *b* onder N°. 550 *h* en *i* als behoorende tot het Wapenboeck van Gelre is abusief.

c. Chronijk van Vlaenderen, medegedeeld door B. J. L. de Geer van Jutfaas. — *Als voren* II° Ser. 6° dl. (1863) bl. 80—85.

Behoort tot Maerlant's Spiegel Historiael III⁸ c. 8, 9 v. 39—226 en niet tot de Rijmkroniek van Vlaanderen zooals bij N°. 548 *d* opgegeven wordt.

d. De vijf nieuwe HSS. van Maerlant's Spieghel Historiael. — *Versl. d. K. Vl. Acad.*. 1888 blz. 378—385. Zie hiervóór N°. 1508 en 1373.

I. Het Utrechtsch HS. — II. Het Brusselsch HS. — III. Het Brugsch HS. — IV. Het 1e Gentsch HS. — V. Het 2e Gentsch HS.

e. Spiegel Historiael. Verschillende stukken uitg. d. G. Penon naar de uitgave van M. de Vries en E. Verwijs (N°. 534 *w*). — *Dicht- en Prozaw.* (N°. 1411) I, 1889 blz. 452—508. Verg. *aldaar* blz. XVIII, XIX.

1523. **Spiegel Historiael** van Jacob van Maerlant. — Vervolg.

f. Mittelniederländische Bruchstücke, mitgetheilt nach einer HS. in der Univ. Bibliothek zu Rostock von K. E. H. Krause. — *Jahrb. d. Vereins f. Niederd. Sprachf.* XV, 1889 blz. 39—44.

I. Beg.: Maer dat die bede al ghemeene.
II. Van beduange. Beg.: Het betaemt bet den Jongelinge.
III. Van leringen. Beg.: Wie sal men mi mogen togen.
IV. Beg.: Ende menegen dinct dat wel vougen.
V. » Dats altoes die meeste bate.
Deze fragmenten behooren tot den Spiegel Historiael I 8e boek. Zie hiervóór N⁰. 1377.

g. J. Verdam, Nieuwe lezingen in Maerlant's Eerste Partie [in de HSS. verkregen uit de bibliotheek von Sir Thomas Phillips te Cheltenham, zie N⁰. 1508]. — *Versl. d. K. Vl. Akad.* IIIe Rks. VI 1889 blz. 101—135; VII, 1891 blz. 5—32.

h. K. Deflou, Een fragment van Jacob van Maerlants Spiegel historiael [Ie Partie, VIIIe Boec, cap. 34—42 in het bezit van den heer A. Dhaese te Brugge]. — *Ned. Dicht- en Kunsth.* XIII, 1890 blz. 489—495, 534—545.

i. W. L. de Vreese, Sp. Hist. II⁴, 22, 80. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV, 1895, blz. 7.

j. Drie nieuwe fragmenten van den Spieghel historiael 2e Partie [een in de Kon. Bibl. te Brussel en twee in de Univ. Bibl. te Gent] uitg. d. W. L. de Vreese. — *Als voren* XVII, 1898, blz. 200—222.

De nog onbekende strophen XIV c. 25, 26, 31—33, XXVIII, 117—119, 123—126 zijn hier afgedrukt. — Van de bekende regels de varianten.

k. J. Koopmans, Maerlant-Studiën. IV*a* Maerlants Kruisridders [Sp. hist. IVe p. IIIe B.]. — *Taal en Lett.* IX, 1899 blz. 317—328.

l. —— Maerlant-Studiën. IV*b*. Utenbroeke's Konstantijn. [Sp. hist. IIe P. Ve B.]. — *Als voren* IX, 1899 blz. 385—390.

m. J. Franck, Mittelniederländisches aus Köln. 1. Fragment aus Maerlants Spieghel Historiael. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVIII, 1899 blz. 268.

Met afdruk der varianten.

n. Uit Maerlant's Spiegel historiael [naar een HS. afkomstig van J. F. Willems en thans behoorende aan de Kon. Bibliotheek te Brussel] medegedeeld d. L. Scharpé. — *Biekorf* XI, 1900 blz. 33—38, 49—54.

Dit fragment bevat aan de voorzijde IIIe P. VIe B. LIXe C. Van sente Columbane ende sente Samsoene (v. 85—124). Noch van heligheu lieden ende van Sinte Amande (v. 1—15); keerzijde: Van den sevenden bouc. Hoe Mauricius ende Fokas keyser worden (v. 1—65).

1523. **Spiegel Historiael** van Jacob van Maerlant. — Vervolg.

o. J. Verdam, De fragmenten van den Spiegel Historiael geschonken door Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden aan de Maatschappij d. Nederl. Letterkunde. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902 blz. 4—22.

Bevatten: Ie P. VII, c. 21 v. 7—23, 41, c. 28 v. 28— c. 29 v. 27 en c. 31 v. 26—63.

p. Twee nieuwe fragmenten van den Spieghel Historiael naar een HS. op het Staatsarchief te Brugge medegedeeld d. K. de Flou. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1902, I blz. 399—467.

Het 1e fragment behoort tot de Ie Partie, 3e boek en het 2e fragm. tot de 4e partie en past bij de fragmenten door De Vries en Verwijs uitgegeven uit het 7e en 8e boek (Zie 534 *gg.*).

q. Nieuwe fragmenten van Maerlants Spieghel Historiael uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl.. Ged. en Fragm.* [N°. 1401] II 1903 blz. 153—250. — Zie hiervóór N°. 1377.

I. Fragment der Tweede Partie, Boek I c. 64—68 en komt overeen met de uitgave van M. de Vries, dl. IV blz. 48 volg. en behelst 448 onuitgegeven verzen. Blz. 153—171.

II. Fragment uit de Vierde Partie, Boek IV en V in de Bibliotheek d. Univ. te Gent. Blz. 171—250.

r. Nap. de Pauw, Tafel der fragmenten van den Spieghel Historiael. — *Als voren* II 1903 blz. 257—259.

s. Nieuw fragment van Maerlants Spieghel Historiael. [voorhanden in het Staatsarchief te Brugge]. Medegedeeld door K. de Flou. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1905 blz. 41—80.

De tekst van dit fragment komt overeen met c. L tot LX van de Ie Partie, het Ve Boek van den Spieghel Historiael.

t. Nieuwe fragmenten van Maerlants Sp. Hist. uitg. naar een HS. op het Rijks-Archief te 's-Hertogenbosch d. D. H. G. Bellaard. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIV, 1905 blz. 104—157. Zie *Tijdschr. v. Boek- en Bibl. wezen* II 1904 blz. 219—220.

Fragmenten uit IIIe P. Boek 3, C. 22 v. 27—74; c. 23, v. 1—122; c. 24 v. 1, c. 35 v. 54—72; c. 36, v. 1—122; c. 37, v. 1—73; c. 38, v. 83—94; c. 39 v. 1—30; c. 41 v. 28—126, c. 42 v. 1—74. — IIIe P. Boek 4, c. 30 v. 71—80; c. 31, v. 1—98; c. 32, v. 1—58, c. 33, v. 1—3; 37, v. 33—74, c. 38, v. 38—79. — IIIe P. Boek 8, c. 28, v. 9—64; c. 29, v. 89—106; c. 30, v. 1—68; c. 32, v. 1—24; c. 52, v. 66—78; c. 53, v. 1—78; c. 54, v. 1—62; c. 57, v. 1—10.

u. Een fragment van Maerlant's »Spieghel historiael« [in de bibl. der Leuvensche Hoogeschool] medegedeeld d. C. Lecoutere. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1906 blz. 29—55. Met facs.

Behoort tot het Ie Boek der I Partie en loopt van hoofdstuk 36, v.

1523. **Spiegel Historiael** van Jacob van Maerlant. — Vervolg.

33 tot hoofdst. 43 v. 15 en tot het IIe Boek, hoofdst. 25 v. 11 tot hoofdst. 32 v. 9.

1524. **Ene disputacie van Onser Vrouwen ende vanden heilighen Cruce** (N⁰. 536).

Uitg. d. Joh. Franck en J. Verdam in hunne uitgave der *Strophische Gedichten* (N⁰. 1512) 1898 blz. 90—109. Aant. blz. 190—199. Zie hiervóór N⁰. 1382.

1525. **Der Kerken Claghe** (N⁰. 537).

a. Der Kerken Clage. Met proza van Alb. Verwey. — In: *Nederl. Dichters* (N⁰. 1511) 1894 blz. 52—61.

b. W. de Vreese, Collatie van Maerlant's Kerken Clage. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894, blz, 256.

c. Der kerken claghe. — Uitg. d. Joh. Franck en J. Verdam in hunne uitgave der *Strophische Gedichten* (N⁰. 1512) 1898 blz. 144—150. Aant. blz. 231—236.

1526. **Van den Lande van Oversee** (N⁰. 538).

a. M. de Vries, Van den lande van oversee, str. 5 (N⁰. 538 *j*). — Herdrukt in De Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz. 270—273.

b. Van den lande van Oversee. Met proza van Alb. Verwey. — In: *Nederl. Dichters* (N⁰. 1511) 1894 blz. 42—51.

b. Van den lande van oversee. — Uitg. d. Joh. Franck en J. Verdam in hunne uitgave der *Strophische Gedichten* (N⁰. 1512) 1898 blz. 136—43. Aant. blz. 225—231.

1527. **Van den neghen besten;** een gedicht door Hennen van Merchtene toegeschreven aan Jacob van Maerlant. — Zie N⁰. 730. Vgl. n⁰. 1612 en 1635.

Beg.: Omdat ic hebbe in mine memorie.

Uitg. naar het HS. in de Kon. Bibl. te Brussel d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N⁰. 1401) Afl. 3, 1897 blz. 596—601.

XI. Berijmde Geschiedschrijving.

Zie N⁰. 539—551.

1528. **Rijmbijbel** door Jacob van Maerlant. Zie N⁰. 1522.

1529. **Spiegel historiael** door Jacob van Maerlant. Zie N⁰. 1523.

1530. **Spiegel historiael** door Lodewijc van Velthem (N⁰. 541).

a. M. de Vries, Velthem, IV, c. 38 vs. 57 (Zie N⁰. 541 *q*). — Herdrukt in De Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz. 197—201.

b. Ca. van de Water, Velthem's Spiegel Historiael.

1530 **Spiegel historiael** door Lodewijc van Velthem. — Vervolg. Tekstcritiek. I. Plaatsen in de eerste drie boeken, waarvan tot heden geen bronnen zijn aangewezen. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 22—90.

—— Idem. II. Plaatsen uit die hoofdstukken van Velthem's Sp. H. waarvan Heelu's Slag bij W. als bron heeft gediend. — *Als voren* X, 1890 blz. 204—219, 246—262.

c. J. Verdam, Nieuwe lezingen in Velthem's Spiegel Historiael I—IV Boek. — *Als voren* X, 1890 blz. 262—282.

d. H. J. Eymael, Velthem Spieg. Hist. II c. 15. — *Als voren* IX, 1890, blz. 142.

e. H. Pirenne, La version flamande et la version française de la bataille de Courtrai, Lodewijk van Velthem, Spiegel historiael Boek IV § 21—36. — *Compte rendu de la Comm. R. d'hist.* IVe Sér. T. XVII 1890 blz. 11—50.

f. —— Idem. Note supplémentaire. — *Alsvoren* Ve Sér. T. II, 1892 blz. 85—125.

g. H. van der Linden, De slag bij Kortrijk, verteld door Lodewijk van Velthem [Sp. hist. Boek IV Hoofdst. 31]. — *Handel. v. h. XXVe Ned. T. en L. Congres* 1890 blz. 392—395.

h. C. J. M. van Gelder-van de Water, Velthem's Spiegel historiael. Tekstcritiek. III. Plaatsen uit die hoofdstukken, waarvan latijnsche bronnen zijn aangewezen. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XII, 1893 blz. 150—166, 223—239.

i. F. Funck-Brentano, Mémoire sur la bataille de Courtray et les chroniqueurs qui en ont traité, pour servir à l'historiographie du règne de Philippe le Bel. — *Mém. prés. par divers savants à l'Acad. d. inscr. et belles-lettres* Ie Ser. X 1893 blz. 235—327.

Bladz. 265—272 Louis van Velthem.

j. H. Pirenne, Note sur l'édition du Spiegel Historiael de Van Velthem proposée à la Commission par H. Van der Linden et W. de Vreese. — *Compte rendu de la Comm. R. d'Hist.* 5e Sér. Tom. IV, 1894 blz. 321—324.

k. Gebed door den H. Ambrosius.
Beg.: O alre hogheste vader.
Uitg. naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge d. K. de Gheldere. — *Dietsce Rime* (N°. 1466) 1896 blz. 82—86 en opnieuw d. H. Van der Linden en W. de Vreese in hunne uitg. der Sp. H. (hierachter *p*).

Dit gedicht is eene onuitgegeven lezing van Sp. Hist. Boek I v. 1396—1534.

1530. **Spiegel historiael** d. Lodewijc van Velthem. — Vervolg.

l. H. Pirenne, Note sur un passage de Van Velthem [Boek IV § 31] relatif à la bataille de Courtrai. — *Compte rendu de la Comm. R. d'Hist.* 5e S. Tom. IX, 1899 blz. 202—220.

m. N. M. Hoogenhout, Untersuchungen zu Lodewijk van Velthem's Spiegel Historiael. Inaug. Dissertation [der Universität zu Strassburg]. Leiden, E. J. Brill 1902 (VIII, 76 blz.). 8°.

Inhoud: 1 Einleitende Uebersicht über Velthem's Leben und Werke. — 2 Velthem's geringe Kenntnis der engl. Geschichte. — 3 Velthem's Vorliebe für die Romantik. — 4. Einige Bemerkungen über Velthem's Haltung zur Artussage.

n. Spieghel Historiael van Lodewijk van Velthem [Ie Boek c. 27, v. 1898—2023] Van enen scoemakere een selsenhede. Naar het Hulthemsche HS. te Brussel uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* II, 1903 blz. 251—256. Zie hieronder *r*.

o. Een nieuw fragment van Lodewijk van Velthem's »Spiegel historiael« gevonden in de Bibliotheek der Hoogeschool te Leuven medegedeeld d. C. Lecoutere. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1906 blz. 755—768 en facs.

Dit fragment behoort tot het Ve boek en loopt van ongeveer het midden van het 44e hoofdstuk tot bijna het slot van het 49e.

p. Lodewijk van Velthem's voortzetting van den Spiegel Historiael (1248—1316) opnieuw uitg. [naar het HS. van de Bibl. d. Rijks-Univ. te Leiden] d. H. Van der Linden en W. de Vreese. Dl. I. Brussel, Hayez 1906 (XIV, 486 blz.). 4°.

Uitg. d. Academie R. des Sciences, des Lettres et des beaux Arts de Belgique. — Commission R. d'Histoire.

De fragmenten van andere HSS. (Zie No. 541) zijn in hun geheel tegenover den tekst van het Leidsche HS. medegedeeld. Dit Ie Deel bevat Boek I en II en als Aanhangsel Bk. I vs. 1396—1534 uit een HS. in het Bisschoppelijk Seminarium te Brugge voor het eerst uitgegeven door K. de Gheldere, in Dietsce Rimen, blz. 82 (zie hiervóór *k*).

Beoordeeld d. J. Vercoullie in *Revue de l'Instr. publ.* L, 1907 blz. 111—114; d. J. Verdam in *Museum* XIV 1907 Kol. 207, d. O. Oppermann in *Ned. Archievenblad* XVI 1907—8, blz. 200—203; E. Martin in *Ztschr. f. dts. Altert.* L 3; T. F. Tout in *Engl. Histor. Review* XXII 1907 blz. 786, d. A. de Cock in *Volkskunde* XV blz. 217; H. Brugmans in *Ned. Spectator* 1907 blz. 117.

q. S. G. de Vries, Het Büdinger fragment van Lodewijk van Velthem's Spiegel Historiael. — *Handel. en Meded. v. d. Mts. d. N. L.* 1906—7, blz. 71.

r. Van enen scoemakere een selsenhede [Sp. hist. I 27].

1530. **Spiegel historiael** d. Lodewijc van Velthem. — Vervolg. Afwijkende lezingen in het Hulthemsche HS. vergeleken met Le Long's uitgave (541 *h*) medegedeeld d. P. Leendertz Jr. in Bijlage II van *Mnl. dramat. Poezie* 1907 blz. 447. Zie hiervóór *v*.

1531. **Rijmkroniek** van Jan van Heelu (N°. 542).

a. R. Fruin, Verklaring van Jan van Heelu: vs. 2855. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* X, 1891 blz. 156—7 herdrukt in Fruin, *Verspreide Geschriften* VIII, blz. 154.

b. Zie *Brieven aan* J. F. Willems *uitg. d.* J. Bols, 1909 *Register* blz. 525 op Jan van Heelu.

1532. **Rijmkroniek** van Melis Stoke. Vertaald tot 1205 naar het Chronicon Egmundanum (N°. 544).

a. S. J. Fockema Andreae, Over de woorden »alse assyse« in het autograaf van Melis Stoke. — *Handel. en Meded. v. d. Mts. d. N. L.* 1886 blz. 77—79.

b. M. de Vries, Stoke, IX, vs. 998 (N°. 544 *q*). — Herdrukt in De Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz. 274—276.

c. J. Verdam, Melis Stoke I, 675. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* X, 1891 blz. 8—9.

d. Fragment van de Rijmkronijk van Melis Stoke in de Bibl. d. Hoogeschool te Gent. Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* [N°. 1401] II 1903 blz. 272—273.
Dit Fragment komt overeen met Brill's uitgave (N°. 544 s) II blz. 194—200.

e. S. Hofker, De taal van Melis Stoke. — Zie hiervóór N°. 1179.

1533. **Die Brabantsche Yeesten** door Jan Boendale (N°. 545).

a. P. van den Bogaert, Nasporingen omtrent de schrijvers der Brabantsche Yeesten. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1889 blz. 119—120.

b. W. de Vreese, Brabantsche Yeesten II 1039. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892, blz. 224.

c. J. F. D. Blöte, De Latijnsche bewerking der Brabantsche Yeesten. — *Als voren* XIX, 1901 blz. 207—229.

d. Zie *Brieven aan* J. F. Willems *uitg. d.* J. Bols, 1909 blz. 236, 371, 393.

1534. **Rijmkroniek van Vlaanderen** (N°. 548).

H. Pirenne, La Rijmkronijk van Vlaenderen et ses sources. — *Compte rendu d. l. Comm. R. d'hist.* IVe Sér. Tom. XV, 1888 blz. 346—364.
De Rijmkronijk van Vlaanderen, uitg. d. C. P. Serrure en vermeld onder N°. 548 *c* moet aldaar vervallen daar dit een gedicht der 16e eeuw is.

1535. **Korte Rijmkroniek van Brabant** (N°. 549).
Die corte coronike van Brabant.
Opnieuw uitg. d. J. H. Bormans [naar de uitgave van Ph. Blommaert (zie N°. 549 *a*) in *Les gestes des ducs de Brabant* Tom. III 1869 blz. CXLIII—CLV.

1536. **Cornicke van Brabant** door **Hennen van Merchtenen.**

a. F. VanderHaeghen, Bibliographische aanteekening over een HS. in Nederlandsche verzen, get.: Cornicke van Brabant, aangekocht voor de Univ. Bibl. te Gent. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1894 blz. 178—181.

b. Hennen van Merchtenen's Cornicke van Brabant (A°. 1414) uitg. [naar voornoemd HS.] d. Guido Gezelle. Gent, A. Siffer 1896 (235 blz.). 8°.
Uitg. d. K. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.

1537. **Roman van Cesar** (N°. 551 *b*).

a. Nieuwe Middelnederl. Fragmenten. VI Fragment van eene berijmde Romeinsche geschiedenis in de Univ. Bibl. te Gent] uitg. d. W. L. de Vreese. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XV, 1896 blz. 73—78 en opnieuw d. Nap. de Pauw in *Mnl. Ged. en Fragm.* 1897 blz. 723—728.

b. Fragmenten van eenen zoog. Roman van Cesar, uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. der Univ. Bibl. te Gent. — *Mnl. Ged. en Fragm.* 1897 blz. 530—550.
Deze fragmenten werden reeds gedeeltelijk uitgegeven door J. F. Willems in 1836 (Zie N°. 551 b).

1538. **Verschillende geschiedkundige gedichten.**

a. Druckelike clachte in Rijme van den grave Roelant. Afgedrukt in: *Van Brabant die excellente Cronike.* Antwerpen 1530. Sign. Nn ij.

b. Roelant de Doppere, Complaincte up t'land van Vlaendre.
Medegedeeld naar een HS. in de Bibliotheek te Douai d. A. Ricour. — *Bull. du Comité Flamand de France* I 1857—59 blz. 182—185.

c. N. Eleyscoof, Refrain nopende het opstelle van den ghelde.
Medegedeeld naar een HS. in de Bibliotheek te Douai d. A. Ricour. — *Als voren* I, 1857—59 blz. 188—192.

d. Frederik III en Karel de Stoute te Trier 1473, naar het Berlijnsche HS. (Zie 551 *f*) en een fragment van: Die enighe sprake ende vereneghinge die sunte Augustinus hadde mit God. Naar het hem toebehoorend HS. uitg. d. H. E. Moltzer. Groningen, J. B. Wolters 1890 (70 blz.). 0°.
Bibliotheek v. Middelnederlandsche letterkunde. Afl. 44.

1538. **Verschillende geschiedkundige gedichten.** — Vervolg.

e. Spotnamen van vijf Nederlandsche gewestmannen.
Beg.: Een groen raepkin.
Naar een HS. in het Rijks-Archief te Brussel medegedeeld d. F. de Potter. — *Het Belfort* VII, 1892, 2e halfj. blz. 356.

Naar een ander HS. werden deze verzen in 1838 door J. F. Willems afgedrukt in *Belg. Museum* II 1838 blz. 315—16 (Zie No. 551 c).

f. »Een ghenoechlijke historie van Gaver Capeel«.
Uitg. naar een HS. in de Univ. Bibliotheek te Gent door W. de Vreese. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894 blz. 235—247.

g. Jaarschriften.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (No. 1401) Afl. 3 1897 blz. 636—639.

Deze jaarschriften werden door J. F. Willems medegedeeld in het prozawerk: Nederl. gebeurtenissen van 942—1409 in *Belg. Museum* IV, 1840 blz. 193—217 (Zie No. 1088). //

h. Tafereel uit de middeleeuwse jodenvervolging.
Uitg. naar een HS. in de Stadsbibl. te Brugge door C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 46—54.

i. Berijmde Chronologie.
Uitg. d. C. G. N. de Vooys naar een Brusselsch HS. — *Als voren* XXIV, 1905 blz. 211—218.

j. Een geschiedkundig gedicht van 1494.
Beg. Waer blieft hy, compt hy oft nyet, lo Roy di franzia.
Uitg. naar een hs. in de Koninkl. Bibl. te Brussel d. C. C. van de Graft. — *Als voren* XXV, 1906 blz. 146—148.

Zie 2052.

XII. Didactische Poëzie, inzonderheid Maerlant's school.

Zie No. 552—585.

1539. **De dietsche Catoen** (No. 552).

a. De Boec van Catone. Collatie d. Nap. de Pauw van de uitg. van D. J. van der Meersch (No. 552 *h*) volgens het Rijmboek van Oudenaarde. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (No. 1401) Afl. 2, 1893 blz. 395—396.

b. W. L. de Vreese, Fragment eener vertaling der Disticha Catonis gedrukt door Jan Brito [behoorende aan de stad Brugge]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIX, 1901 blz. 275—288.

c. Zie de *Brieven aan* J. F. Willems *uitg. d.* L. Bols. 1909 blz. 377, 384.

Zie 2033.

1540. **Der Leken spiegel** door Jan Boendale (N⁰. 553).
a. J. Koopmans, Boendale's Lekenspiegel. — *Tweemaand. Tijdschr.* Jrg. V, 1899, 2e Dl. blz. 380—419 Jrg. VI, 1900, 1e Dl. blz. 214—244.

b. P. L. Bender, Naar aanleiding van »Jan, u arme clerc« in den L. Sp. [dl. III blz. 278]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVIII, 1899 blz. 313—314.

c. Der Leken Spiegel. Dese poente moet een here al (L. Sp. III 12). Afwijkende lezingen in het Hulthemsche HS. medegedeeld d. P. Leendertz Jr. in Bijl. II van de *Mnl. dramat. Poezie* 1907 blz. 447.

1541. **Jans Teesteye** door Jan Boendale (N⁰. 554).
a. Een edel exsempel ghemaect op den mensche. Beg.: Die hem wel bepeinsen woude [Jans Teesteye vs. 3884—4101]. Uitg. d. Nap. de Pauw naar het Hulthemsche HS. in Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N⁰. 1401) 1893 blz. 80—86.

b. J. Verdam, Fragment van Jans Teesteye geschonken door Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden aan de Maatschappij d. Nederl. Letterkunde. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902 blz. 31.
Bevat vs. 3900—3999.

1542. **Der goeder leiken reghel.**
Medegedeeld d. Nap. de Pauw naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N⁰. 1401) 1893 blz. 234—244.

1543 **Die Dietsche Doctrinale,** uit het Latijn vertaald en door sommigen toegeschreven aan Jan Boendale (N⁰. 556).
a. F. W. Drijver, Die dietsce Doctrinale. — *Het Belfort* XI, 1896 2e halfj. blz. 198—200.
Mededeeling van 50 verzen met overzetting in de hedendaagsche taal.

b. J. Verdam, Fragmenten uit de Dietsce Doctrinale geschonken door Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden aan de Maatsch. d. Nederl. Letterkunde. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902 blz. 31—34.
Bevatten Doctr. I, 552—892. II, 139—728.

c. R. Priebsch, Zwei neue Fragmente aus Jan de Clerk's Dietsche Doctrinale [gevonden in de bibliotheek van het Eton College en in het Britsch Museum te Londen]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902 blz. 227—237.
Het eerste bevat gedeelten van Boek I en II, het tweede van het IIIe Boek.

d. Fragment van den Dietscen Doctrinael, in het bezit van Nap. de Pauw en door hem uitg. in *Mnl. Ged. en Fragm.* [N⁰. 1401] II 1903 blz. 274—276.
Behoort tot Boek II en III.

1544. **De Bouc van Seden** (N⁰. 560).

a. M. de Vries, Edwyt (Boec van Seden vs. 1100) (N⁰. 560 *a*). — Herdrukt in De Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz. 318—319.

b. Die Bouc van Seden. Een middelnederlandsch zedekundig leerdicht, na Kausler, volgens het Comburger HS. opnieuw uitg. en toegelicht d. W. H. D. Suringar. Leiden, Gebr. Van der Hoek 1891 (XXXIX, 196 blz.). 8°.

De Inleiding bevat: Plaats vanwaar het dichtstuk te voorschijn kwam. — Onbekendheid van den vervaardiger. — Waarde van dit Leerdicht voor de geschiedenis der algemeene beschaving en de Taalkunde. — Gewaande onnauwkeurigheden. — Mnl. moraliseerende dichtstukken. — Latijnsche Epistolae morales. — Overeenstemming van dit Leerdicht met Der Leken Spieghel. — Inkleeding waarin hier de zedelessen worden voorgesteld. — Bronnen waaruit onze dichter geput heeft. — Het Comburger HS. — Audenaerdsch HS. — Haagsch fragment van Matthaeus. — Uitgaaf van Kausler. — Doel van deze uitgaaf.

Bladz. 1—51. Tekst. — Bladz. 52—130. Aanteekeningen. — Bladz. 131—196. Glossarium.

Beoord. *Amsterd. Weekbl.* 8 Febr. 1891 d. F. Buitenrust Hettema in *Taal en Letteren* II 1892 blz. 241—248, d. Xanthippus [F. Sandvoss] in *Allg. Kons. Monatsschr.* 1891, blz. 129, d. H. E. Moltzer in *Ned. Spect.* 1891 blz. 323—325. *Portefeuille* 1891 28 Nov. — *De Toekomst* 1892 Mei.

c. W. H. D. Suringar, Bronnen van Die bouc van Seden. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* X, 1891 blz. 257—261.

Aanvulling der Inleiding van voorg. N⁰. Over eene in Trier voorhanden uitgave: Facetus teutonice et latine.

d. Jan te Winkel, Middeleeuwsche Zedespreuken. Die bouc van Seden en Der Lekenspiegel. — *Dietsche Warande* N. R. dl. V 1892 blz. 60—76.

Vooral over Suringar's uitgave.

e. F. W. Drijver, Middelnederlandsche dichtkunst. Die Bouc van Seden. — Van Zeden. — *Het Belfort* VII, 1892, 2ᵉ halfj. blz. 278—286.

Mededeeling van 50 verzen van beiden met overzetting in de hedendaagsche taal.

f. De Boec van Seden. Fragmenten uitg. naar het Rijmboek van Oudenaarde d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N⁰. 1401) 2ᵉ afl. 1893, blz. 397—402.

Behalve het reeds in 1846 door D. J. v. d. Meersch uitg. fragment (N⁰. 560 b) worden hier nieuwe fragmenten medegedeeld.

g. Ander fragment van den Bouc van Seden, uitg. naar een HS. in de Univ. und Landes-Bibl. te Straatsburg d. Nap. de Pauw. — *Als voren* 2ᵉ afl. 1893, blz. 403—405.

Dit fragment komt niet voor in Suringar's uitgave.

h. F. A. Stoett, Bouc van Seden, vs. 656—658. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XII, 1893, blz. 278.

1545. **Van Zeden.**
Van Zeden Een tweede middelnederlandsch zedekundig leerdicht, uit het Comburger Handschrift voor 't eerst uitgegeven en toegelicht door W. H. D. Suringar. Leiden, Gebr. van der Hoek 1892 (XXVIII. 140 blz.). 8°.
Inhoud: Inleiding. — Tekst. — Glossarium.
Beoord. d. H. E. Moltzer in *Ned. Spectator* 1893 blz. 3—5.

1546. **Boec van der Wraken** (N°. 559).
Fragment van der Wrake. Naar het HS. Heber-Serrure te Gent uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* [N°. 1401] II 1903 blz. 260—271. Zie hiervóór N°. 1377.

1547. **Dietsce Lucidarius.** — Vertaling van het Elucidarium van Anselmus van Canterbury (N°. 562).
a. K. Schorbach, Studien über das Deutsche Volksbuch Lucidarius und seine Bearbeitungen in fremden Sprachen. Strassburg, Karl J. Trübner 1894 (VIII, 276 blz.). 8°.
VII. 8. Der mittelniederländische Lucidarius (in Versen).
Quellen und Forschungen zur Sprach- und Culturgeschichte der germanischen Völker, herausg. van A. Brandl, E. Martin, E. Schmidt. Heft 74.

b. Dietsche Lucidarius. Gedeelten van een HS. [in rijm] N°. Egert. 2324 in het Britsch Museum uitg. d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1896 blz. 257—258.

1548. **De Boec der Biechten** door Martijn van Thorout (N°. 563).
De Boec der Biechten door Martijn van Torout uitg. d. Nap. de Pauw naar het Rijmboek van Oudenaarde. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N°. 1401) Afl. 2, 1893, blz. 390—394.

1549. **Dit sijn de X Gheboden ons heeren.**
a. Beg.: (M) Ensche mij hoort, dits deerste ghebot.
Uitg. d. W. de Vreese naar een HS. der Univ. Bibl. te Gent. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV, 1895 blz. 181.

b. Beg.: Dit sijn die tien geboden.
Uitg. naar een HS. te Nizza d. K. de Gheldere. — *Dietsce Rime* (N°. 1466) 1896 blz. 171—172.

1550. **Natuurkunde des Geheelals** door Broeder Gheraert (N°. 567).
Natuurkunde van het heelal, door Geerart Lienhout. [Weleer vervaardigd ten dienste van heer Gijsbrecht van Aemstel]. Benevens eene verhandeling [in proza] over hetzelfde onderwerp door Broeder Thomas [een simpel leec, met eene aanprijzende voorrede van Broeder Aernt, Lesemeyster der minrebroeders te Utrecht A° 1300]. Uitg. d. L. G. Visscher. Utrecht L. E. Bosch & Zoon 1840 (IV, 176 blz.). 8°.

1551. **De cracht der mane** door Heinric van Hollant. (N°. 566).
De cracht der mane. Onuitgegeven gedicht ingelascht in de »Natuerkunde« in een Oudenaardsch HS. — Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* 1e afl. 1893 blz. 203—218.

—— Andere, geheel verschillende, vertaling, van hetzelfde Latijnsch werk. Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. der Univ. Bibl. te Gent. — *Als voren* 1893, blz. 219—223.

Zie 2034.

1552. **Natuerkunde over den mensch.**

a. Middelnederl. fragmenten voorhanden in de Kon. Bibl. te Brussel uitg. d. W. de Vreese. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 63—71.

b. [Drie] Fragmenten [in de Kon. Bibl. te Brussel]. — Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* 1e afl. 1893 blz. 191—201.

Dezelfde als de voorg. De Oudenaardsche fragmenten zijn ter vergelijking aan den voet der blz. afgedrukt.

1553. **De Computus** (N°. 568).
Van den manen zeden. Uitg. naar het Zutfensche Gron. HS. thans in de Univ. Bibl. te Groningen d. P. Leendertz Jr. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVI, 1897 blz. 129—141.

Met opgave der varianten in het HS. te Wolfenbüttel.

1554. **Der Mannen ende Vrouwen Heimelijcheit.**
Uitg. d. Nap. de Pauw naar het HS. der Koninkl. Bibl. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* 1e afl. 1893 blz. 122—190.

1555. **Cyromanchie** van den Pape van den Hamme.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. der Univ. Bibl. te Gent. — *Als voren* 1e afl. 1893 blz. 272—289.

1556. **Rinclus** van Gielijs en Hendrik van Molhem (N°. 570).

a. Vergelijk de Inleiding van A. G. van Hamel, Li romans de Carité et Miserere, du Renclus de Moiliens, poèmes de la fin du XIIe siècle. Paris, F. Vieweg 1885.

b. Het Mnl. leerdicht Rinclus [uitg. naar een HS. der Stedelijke Bibliotheek te Gent] d. P. Leendertz. Proefschrift [der Univ. Groningen]. Amsterdam, J. Leendertz & Zn. 1893 (VIII, 82 blz.). 8°.

Inhoud: Inleiding. — Tekst. — Aanteekeningen.

c. A. van Berkum, Rinclus 193. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XII, 1893, blz. 41—48.

d. W. de Vreese, Rinclus 988. — *Als voren* XIII, 1894 blz. 73.

1556. **Rinclus.** — Vervolg.

c. J. Verdam, Rinclus 340. — *Als voren* XIII, 1894 blz. 161—170.

1557. **Nieuwe Doctrinael** van Jan de Weert (N⁰. 572).

a. J. Koopmans, Jan de Weert's Nieuwe Doctrinael. — *Tweemaand. Tijdschr.* VIIᵉ Jrg. 1901 Dl I blz. 82—109.

b. J. Verdam, Nieuwe Doctrinale, vs. 2485 en 2584. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXV, 1906 blz. 152—154.

1558. **Wapene Rogier** van Jan de Weert (N⁰. 573).

J. Franck, Aus der Komburger Handschrift. II. Collation der Wapene Rogier. — *Als voren* XVII, 1898 blz. 271—272.

1559. **De Spieghel smenschen behoudenesse.**

Gedeelten uit HS. N⁰. 11575 in het Britsch Museum uitg. d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1896 blz. 273—294; 1897 blz. 439—463.

1560. **Die Spiegel der Sonden** door een onbekend Westvlaamsch dichter der XIVᵉ eeuw.

a. A. Lübben, Spieghel der zonden. [Mededeeling over een HS. in de Kön. Paulinische Bibliothek te Münster en afdruk van een der exempelen. — *Jahrb. d. Vereins f. Niederd. Sprachf.* IV 1878 blz. 54—61.

b. H. Babucke, Spieghel der zonden (Mnl. Handschrift des XV Jahrh. in der Paulinischen Bibliothek zu Münster). — *Als voren* XVII, 1891 blz. 97—135.

c. Nap. de Pauw, Over een op het Departements-Archief te Rijsel gevonden fragment van een onbekend mnl. didactisch gedicht. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1891, blz. 382—384.

d. —— Ontdekking van een onbekend Mnl. Gedicht »Spiegel der sonderen« [gevonden in Oudenaarde]. — *Als voren* 1891 blz. 471—483.

e. J. te Winkel, De Spiegel der sonden, een nieuw Mnl. leerdicht. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XII, 1893, blz. 25—40.

Met mededeeling van enkele gedeelten.

f. Fragmenten van den Spieghel der Sonden. Uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 2 1893 blz. 406—564.

I Fragmenten van Gent. Over Ghulsheit en Luxurie. — II Fragmenten van Amsterdam [nu te Gent] Over Vrecheit. — III Fragment van Geervliet. Over Woeker [in 1887 uitg. d. H. E. Moltzer, zie N⁰. 578]. — IV Fragment van Rijsel. — Nalezing. — Tweede Fragment van Gent.

1560. **Die Spiegel der Sonden.** — Vervolg.

g. Nap. de Pauw. Tafel der titels van den Spieghel der Sonden [in het Münstersch HS.]. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 3, 1897 blz. 465—486.

h. J. Verdam, Middelnederlandsche bewerkingen der stof van Schiller's »Gang nach dem Eisenhammer«. — *Handel. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1898—99 blz. 3—25.

Deze bewerkingen komen voor in den Spiegel der Sonden: Twe tongen te hebben is groete sunde, en in een der Maria-legenden [HS. in de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage]: Een alte sconen mirakel van onser liever sueter vrouwe maria.

i. Die Spiegel der Sonden. vanwege de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde uitg. d. J. Verdam. Leiden, E. J. Brill 1900—1901 2 dln. gr. 8°.

Dl. I. De berijmde tekst naar het Munstersche handschrift (X, 218 blz.).
„ II. Inleiding. — De prozatekst naar het Oudenaardsche handschrift. — Woordenlijst (LXXXVI, 390 blz.).

Beoord. d. L. Scharpé in *Leuvensche Bijdragen* IV, 1900—1902 blz. 196; V 1903—4 blz. 351, d. L. Scharpé in *Dietsche Warande* 1901 I blz. 205—207, J. Franck in *Anz. f. deutsches Altert.* XXIX, 1904 blz. 70—96, A. v. Berkum in *Museum* IX, 1901 kol. 39—42.

1561. **Boecke van den Kaetspele** door Jan Vanden Berghe (N°. 580).

a. D. Sleeckx, F. VanderHaeghen et P. Frédericq, Rapport sur Het gemoraliseerd Kaatsspel, door F. van Veerdeghem. — *Bull. de l'Acad. R. d. Sciences* III° Sér. Tom. XXIX 1895 blz. 97—104.

b. F. van Veerdeghem, Het gemoraliseerd Kaatsspel [naar een HS. in de Kon. Bibliotheek te Kopenhagen uitg. met eenige uittreksels uit den druk van 1477]. — *Als voren* III° Sér. Tom. XXIX, 1895 blz. 165—199.

Behalve de onder N°. 580 vermelde uitgave van 1477 verscheen er ook eene in 1498 bij H. Eckert v. Homburch te Delft.

1562. **Rijmspreuken** (N°. 583).

Vgl. 1882 *a.* Spreuken en oude rijmpjes der Abdij Kloosterrade. Medegedeeld d. J. Habets. — *Maasgouw* VIII, 1886 blz. 24. Zie 2055.

b. Mittelniederländische Spruchdichtungen [in ein HS. der K. K. Fidei-Kommisbibliothek in Wien] herausg. van W. Bäumker. — *Jahrb. d. Vereins f. Nd. Sprachf.* 1887, XIII blz. 104—110.

c. Middelnederlandsche rijmsnippers [uit verschillende HSS.] medegedeeld d. F. de Potter. — *Het Belfort* VII, 1892, 2° halfj. blz. 352—362.

d. Seneka leeren (N°. 583 *g*).
Dit sijn Seneka leeren, liever te noemen Tweespraec

1562. **Rijmspreuken.** — Vervolg.

tusscen enen Vader ende sinen Sone over alrehande swaer gheval. Een Mnl. zedekundig leerdicht, na Blommaert, volgens het Brusselsch Handschrift opnieuw uitgegeven en toegelicht door W. H. D. Suringar. Leiden, Gebr. van der Hoek 1895 (XXXII, 142 blz.). 8°.

Inhoud: Inleiding. — Tekst. — Glossarium.

Beoord. d. F. Sandvoss in *Korrespondenzbl. d. Vereins f. Niederd. Sprachf.* XVIII, 1894—95 blz. 15—16, H. E. Moltzer in *Ned. Spectator* 1895 blz. 87—89 en door M. Hertz in *Berlin. Phil. Wochenschr.* 1895 N°. 8.

e. F. W. Drijver, Seneka leeren. — *Het Belfort* X, 1895, 1e halfj. blz. 402—406.

Mededeeling van 50 verzen met overzetting in de hedendaagsche taal.

f. Zedelessen, vermoedelijk door Pieter van der Brant. Naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel uitg. d. F. de Potter. — *Het Belfort* VII, 1892, 2e halfj. blz. 358—362. — Opnieuw d. Nap. de Pauw in *Mnl. Ged. en Fragm.* 1897 blz. 644—650, 653.

1 Vele wijsheden.
Beg.: Scoene seden, sonder overmoet.
2 Vele dwaesheden.
Beg.: Grote hoverde ende oeghen moet.
3 Van eener dosinen verkeertheden.
Beg.: Prelate, die Gode niet en ontsien.
4 Virtuut van wine.
Beg.: Den besten dranc, die ic kinne.
5 De duecht van den wine.
Beg.: Ic segghe dat goeden wijn zekerlike.
6 Te scrivene up der stadt huus.
Beg.: Die eene stadt willen regieren.

Naar andere redactie is 3 uitg. in *Belg. Mus.* VI, 1842 blz. 213 en hieronder in *h*, *k* en *n*. — N°. 1 en 6 in *g*.

g. Rijmspreuken in een HS. in de Königl. Bibl. te Berlijn mededeg. d. E. Ippel. — *Die Niederl. Meerman-Handschriften* (hiervóór N°. 1376) 1892 blz. 12.

1. Gedichtje zonder titel.
Beg.: Schone seden sonder ouermoet.
2. Hoemē een stat regieren sal.
Beg.: Die enen stat regieren sal.

N°. 1 is een afwijkende lezing van het voorg. *f* 1 en N°. 2 van *f* 6.

h. Van dingen, die selden ghediën.
Beg.: Prelaten sunder Gods-ontsien.
Uitg. d. J. Verdam naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel [schutblad van een HS. der Naturen Bloeme]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 298—99.

Voor eene afwijkende redactie zie men *f* 3, *k* 9, *n*. Verg. C. G. N. de Vooys *aldaar* XXIII, 1904 blz. 71.

i. Van dinghen, die selden ghescien (N°. 689).
Beg.: Eene jaermarct sonder dief. — Uitg. d. J. Verdam naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Als voren* XI, 1892 blz. 298, zie *aldaar* XII, 1893, blz. 175.

1562. **Rijmspreuken.** — Vervolg.

j. Eene onuitgegeven Spreukenverzameling. Uitg. d. J. Verdam naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Als voren* XII, 1893, blz. 97—111.

Mededeeling van 56 spreuken van 2 en 4 regels.

k. Onbekende Rijmspreuken naar een HS. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk. uitg. d. J. Verdam. — *Als voren* XVI, 1897 blz. 306—309.

1 Beg.: Drie dinghen weet ic voerwaer.
2 „ Horen ende swighen is beyde goet.
3 „ Sy lonen op een crancken stof.
4 „ Du en selste dijn liden nyemant claghen.
5 „ Wie dunct dat ic misdoe.
6 „ Wye boven maten climt.
7 „ Houdet trou daer ghi trou vijnt.
8 „ Elc sie voer hem selven wel.
9 „ Een prelaet die god niet ontsiet.
10 „ En verlaet di niet op dijn maghen.
11 „ Die te recht regieren sal.
12 „ Leert verdragen, wie gij sijt.
13 „ Men vijnden vrienden, als wij lesen.

Naar andere redactie is N⁰. 9 uitgegeven, hiervóór in *f* en *h* en hieronder *n*.

l. 9 Proverbien uit een HS. der Kon. Bibl. te Brussel uitg. d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 3, 1897 blz. 651—652.

9 Proverbien van 2 en 4 regels.

m. Rijmspreuken uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XX, 1901.

1 Beg.: Die haers selfs ende Gode cleine waernemen van binnen. Blz. 256.
2 Beg.: Dat rat van aventuren is so wonderlic. Blz. 264.
3 „ Salomon doet ons een betoch. Blz. 274.
4 72 Rijmspreuken. Blz. 275—289.

n. Drei mittelniederländische Sprüche, mitgetheilt nach einem Papierblatte des XV. Jahrh. im Herzogl. Landeshauptarchive zu Wolfenbüttel von P. Zimmermann, mit Nachwort von C. Walther. — *Korrespondenzbl. d. Vereins f. Niederd. Sprachf.* XXIII, 1902 blz. 91—94. Verg. *aldaar* XXIV, 1903 blz. 59.

I Begin: Prelaten dye Got nyet ontsien. — II Halff quaet, halff güet. — III Mont halt vrunde.

Voor een afwijkende redactie van N⁰. 1 zie men hiervóór *f*, *h* en *k*.

o. Rijmspreuken. Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te Berlijn door A. Beets. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXII, 1903 blz. 184—201.

1 Als doude hont bast soude men wt sien. Blz. 193—195.
2 Alsmen alle dinc ouer ziet. Blz. 198—201.
3 Die meyer besculdicht bij zijnen heer. Blz. 196.
4 Dje wil der werelt dwalinge verstaen. Blz. 191—193.
5 Een goet wyf is een duer cleynoet. Blz. 189—191.

1562. **Rijmspreuken.** — Vervolg.

6 Eerbair wiuen salmen prisen. Blz. 184—188.
7 Hoe vervaerlic ay lacen zal hen syn dat sceyden. Blz. 195.
8 O mensche wair up bestu fier. Blz. 201.
9 Van lusten heb ic een weynich gedicht. Blz. 197.
10 Vrient van trouwen. Troest van vrouwen. Blz. 184.

p. Rijmspreuken uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XXIII, 1904.

1 Sunden scuwen ende ghenuechte derven. Blz. 42.
2 Vijf dinge syn alte guet. Blz. 43.
3 Een goede vrouwe is een edel ymage. Blz. 71.
4 Soe wie dat slaept als hij sayen sal. Blz. 71.
N⁰. 1 en 2 naar een Haagsch HS., N⁰. 3 en 4 naar een HS. in Dresden.

1563. **Raedsels.** (Zie N⁰. 584 *a-b*).

a. Gheraetsels. Uitg. d. Nap. de Pauw naar het HS. van de Kon. Bibl. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 3. 1897 blz. 640—643.

I. Beg.: XVII bederven meneghen man.
II. „ In den Miserere mei, Deus staet voorwaer.
III. „ Mijn vader wan mi hier te voren.
IV. „ Merct ende siet dese figuere. — Zie hierender *b*.
V. „ Hoort, ghi heeren, elc ende elc.
VI. „ Als de M, sijt seker des.

b. Een retsel....
Beg.: Merct ende siet die figuere.
Uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XX, 1901 blz. 263. — Zie *a* IV.

1564. **Rijmkalender.**
Uitg. d. F. van Veerdeghem [naar een HS. vroeger behoord hebbende aan J. Bormans]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* X, 1891 blz. 290—293. — Verg. A. Beets *aldaar* XI, 1892, blz. 243.

1565. **Gedicht op den Kalender** (N⁰. 585).
Gedicht op den Kalendier. Uitg. d. Nap. de Pauw naar het HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 3, 1897 blz. 581—592. — Pratique om den Kalender up de hant te wetene. — *Als voren* blz. 593—595.

1566. **Een mnl. Cisiojanus.**
Beg.: Die wil weten sonder boec.
Uitg. uit een HS. d. Herzogl. Bibl. te Wolffenbüttel d. P. Leendertz Jr. — *Oud-Holland* XVI, 1898 blz. 112—120.

XIII. Boerden, Sproken, Verhalen en Gedichttn.

Zie N⁰. 586—597.

1. Verzamelingen.

1567. P. Leendertz Jr., X Goede boerden [verbeteringen voor de uitg. van E. Verwijs, N⁰. 592]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XX, 1901 blz. 19.

2. Boerden, Sproken enz. waarvan de dichters bekend zijn.

1568. **Anthonis de Roovere.**

a. Rhetoricale werckē vā Anthonis de Roouere Brugghelinck, Vlaemsch Doctoor ende gheestich Poete. Carnation. Den VoYs hoort eer an XVJ, Jn MeYe bedert DJes doen CLaer de CVnstJChste DJChtere sterf. Anno 1482. Gheprint Thantwerpē ... bi mi Jan vā Ghelen. A°. 1562 (100 fol.). 8°.

Deze bundel bevat 114 gedichten uitgegeven gedeeltelijk naar het HS. van den schrijver, gedeeltelijk naar het Hantboech van een voornaam burger van Brugge.

b. Van pays en oorloghe, een Dialogus oft tsamensprekinghe, verhalende de schade eñ tquaet des Orloochs eñ des Paeys gherustheyt en weluaert. Beschreuen door Anthonis de Roouere. Thantwerpen, H. van Liesvelt 1557 (16 fol.). 8°.

—— Idem. Thantwerpen, J. van Ghelen 1578 (16 fol.). 8°.

c. Van der Mollenfeeste en Sotte Amoureusheyt. Uitg. d. J. F. Willems. — *Belg. Mus.* IX, 1845 blz. 189—194.

d. Vers inédits de De Roover. Uitg. naar een HS. in de Bibl. te Douai d. A. Ricour. — *Bull. du Comité Flamand de France* I, 1857—59 blz. 349—353.

Deze verzen komen onder N⁰. 38 en 60 reeds voor in *a*.

e. Referijn op de woorden: 't Es al lijdende sonder de mijnne Gods.
Uitg. d. C. P. Serrure naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent. — *Vaderl. Mus.* IV, 1861 blz. 121—124.

f. Pluymenstrycken.
Medegedeeld d. T. Pennema. — *Het Dompertje van den ouden Valentijn* N. R. dl. V. 1881—82 blz. 96.

g. Twee onuitgegeven gedichten.
I beg. Jhesus es een zoete gast.
II » O Maghet maria. Ic roepe tot v (N⁰. 830).
Uitg. naar een HS. in de Univ. Bibliotheek te Gent d. L. Scharpé. — *Biekorf* IV, 1893 blz. 134—138, 169—176, 225—231.

1568. **Anthonis de Roovere.** — Vervolg.

h. Lof vanden heylighen Sacramente (Zie 949).
Fragment uit HS. N°. 34392 in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1896 blz. 253—257.

1569. **Gillis de Rammeleere.**

Dit es testament, dat Gillis de Rammeleere ghemaect heeft. Uitg. naar een HS. op de Stedelijke Bibl. te Gent d. C. P. Serrure. — *Vaderl. Mus.* IV, 1861 blz. 117—121.

1570. **Jan Bartoen.**

Clachte op de doodt van Anthonis de Roovere, 1482. — In Rhetoricale wercke vā A. de Roovere. Thantwerpen, 1562 blz. 189 (N°. 1568 *a*) en medegedeeld d. J. F. Willems. — *Belg. Museum* IX, 1845 blz. 195—196.

1571. **Jan Boendale.**

a. Nog meer vanden wiven.

b. Dit es van gevene.
Uitg. d. F. A. Snellaert naar het Oxfordsche HS. — *Ned. Ged. uit de XIVe eeuw* 1869 blz. 276—284.

c. Van der wive wonderlijcheit werdt u hier een deel geseit. Een gedeeltelijk onuitgegeven hekeldicht van Jan Boendale uitg. d. K. Stallaert naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — *Dietsche Warande* N. R. II 1889 blz. 159—172.
Hetzelfde gedicht als *a*.

1572. **Jan Dinghelsche** of **d'Enghelsman.**

Referein. Beg.: Crancsinneghe, broesche criatuere.
Uitg. d. C. P. Serrure naar een HS. op de Sted. Bibl. te Gent. — *Vaderl. Mus.* IV, 1861 blz. 128—130.

1573. **Jan van Hulst.**

a. Gedichten uitg. naar een HS. van den Burggraaf De Croeser d. C. Carton. — *Oudvlaemsche Liederen* 1849.
Zedeles hoe een jongeling zich in de wereld moet gedragen. Blz. 479—488.
Beg.: O almoghende God Emanuel.
Van eenen joncchelinghe ende van eenen ermite. Blz. 489—517.
Beg.: Een jonghelinc vul der werelt luste.
Zededicht zonder titel. Blz. 518—540.
Beg.: Omme dat gherne bezondichde meinsghen.

b. Het »Salve Regina« van Jan van Hulst [uitg.] door Th. J. I. Arnold. — *Dietsche Warande N. R.* I (1876) bl. 542—560.
Zie de Afd. Verbeteringen en Bijvoegsels. n°. 2036.

c. Een lettervers of glossenlied op het Salve Regina [herdruk van het voorg.]. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. VII blz. 110—124.

1573. **Jan van Hulst.** — Vervolg.
d. J. Verdam, Aanteekeningen op het voorg. — *Als voren* N. S. VII blz. 227—228.

1574. **Pieter den Brant.**
Hiernaer volghen De Properheden van den viere Complexien, gedicht bij Pieteren den Brant int jaer XIIIIe ende XXXIIJ (1433).
Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 3, 1897 blz. 577—580.

1575. **Pieter van Iersele** (N°. 609).
A. Brants, Wisen raet van Vrouwen. — *Taal en Lett.* VIII, 1898, blz. 279—285.

1576. **Potterkin.**
Referein. Beg.: Hoort, meinschen broosscher dan eerden scerven.
Uitg. naar een HS. op de Stedel. Bibl. te Gent d. C. P. Serrure. — *Vaderl. Mus.* IV, 1861 blz. 130—131.

1577. **Willem van Hildegaersberch** (N°. 611).
J. H. Kern, Mndl. vuylst (Willem van Hildegaersberch 15 (blz. 34) 109. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXVIII, 1909 blz. 293—294.

1578. **Willem uten Hove** (N°. 595).
a. Beestearis.
Uitg. d. J. H. Bormans naar een HS. in zijn bezit. — *Bull. de l'Acad. R. de Belg.* IIe Ser. T. XXVII, 1869 blz. 488—504 met facs. — Opnieuw uitg. d. Nap. de Pauw. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1901 II blz. 43—49.
b. Hier beghint Ovidius.
Uitg. d. J. H. Bormans naar een HS. in zijn bezit. — *Bull. de l'Acad. R. de Belg.* IIe Sér. T. XXVII, 1869 blz. 505. — Opnieuw d. Nap. de Pauw. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1901 II blz. 50.

3. Boerden, Sproken en Gedichten waarvan de vervaardigers onbekend zijn.

Alphabetisch gerangschikt naar het eerste woord van den regel waarmede zij aanvangen.

1579. **A B C Spruch: Frauenpreis.**
Beg.: Abel was die vrouwe mijn.
Herausg. nach ein HS. in der Kön. Bibl. zu Berlin von H. Brandes. — *Jahrb. d. Vereins f. Nd. Sprachf.* XIII 1887 blz. 112—113. — Opnieuw d. A. Beets. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXII, 1903 blz. 183—184.

1580. **Levenslessen.**
Beg.: Aensich dinen verledenen tijt.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* [N°. 1404] 1896 blz. 206.

1581. **Van den A-B-C, vele abuse der werelt** (Zie N°. 613).
Beg.: Aensiet die vrouwen hoe si gaen.
Uitg. naar het HS. in de Kon. Bibl. te Brussel d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.*. (N°. 1401) Afl. 3, 1897, blz. 648—650. Met collatie van het Hulthemsche HS. — Opnieuw d. W. L. de Vreese. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIX, 1901 blz. 291.

1582. **Den A B C D E is dit.**
Beg.: Aen siet wan ghi comen sijt.
Uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Als voren* XX, 1901 blz. 266.

1583. **Peynst omden ouden hont die bast.**
Beg.: Als doude hont bast, soude men uut sien.
Herausg. nach einer HS. in der Kön. Bibl. zu Berlin von H. Brandes. — *Jahrb. d. Vereins f. Niederd. Sprachf.* XIII, 1887 blz. 115—117. Zie 2037

1584. **Rijck noch machtich en spaert die doot.**
Beg.: Als rijcheit ende machte mochten duyren.
Uitg. door A. Beets naar een hs. in de Kon. Bibl. te Berlijn. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 137.

1585. **Een onbekend gedicht over de hemelteekenen.**
Beg.: ... al sijn lijf.
Uitg. naar een HS. behoorende aan M. de Vries d. J. Verdam. — *Als voren* XI, 1892, blz. 299—305.

1586. **Exempel om twee parsoene deen jeghen dander te lesene.**
Hiernaer volcht een exempel om twee parsoene deen jeghen dander te lesene, deen redene, ende dander de broesche mensche.
Beg.: Als men alle dinc wel oversiet.
Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 3, 1897 blz. 659—664.

1587. **Niemen en mach tween heeren dienen.**
Beg.: Alse ic peinse ende visiere.
Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel d. J. Verdam. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 289—293. — Zie voor een andere redactie N°. 618.

1588. **Van Minnen.**
Beg.: Ay! in wiste noyt van minnen.
Uitg. naar het Hulthemsche HS. d. C. P. Serrure. — *Vaderl. Museum* I, 1855 blz. 387—389.

1589. **Verzuchting van een verliefde.**
Beg.: Ay! mocht mi noch soo ghescien.
Uitg. d. J. Verdam naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 297.

1590. **Van den hopper hoeys.**
Beg.: De Vader, God van Hemelrike.
Uitg. naar het HS. der Kon. Bibl. te Brussel d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 3, 1897, blz. 665—666.

1591. **Van den zomer und van den winter.**
Beg.: Der zomer spricht: »ich moez clagen.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* (N°. 1404) 1896 blz. 185—190.

1592. **Over het leven der geestelijken.**
Beg.: Deus wat leven leyden die papen!
Uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XX, 1901 blz. 261—262.

1593. **Dat creatueren qualijc te ghelovene sijn** (Zie N°. 634).
Beg.: Die creatueren geloeft.
Uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — *Als voren* XX, 1901 blz. 268—271.

1594. **Referein.**
Beg.: Die doot es moortdachtich boven allen dieren wreet.
Uitg. naar een HS. op de Stedel. Bibl. te Gent d. C. P. Serrure. — *Vaderl. Mus.* IV, 1861 blz. 131—133.

1595. **Van begrijpe.**
Beg.: Die met begrijpe quetst zine ghebueren.
Uitg. d. F. A. Stoett naar het Comburger HS. te Stuttgart. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 210—212.

1596. **Dat Edele lant van Cockaengen** (N°. 640).
Beg.: Die neringhe is menigherande.
R. Priebsch, Noch einmal »Van dat edele lant van Cockaengen [HS. der Kon. Bibl. te Brussel]. — *Als voren* XIII, 1894 blz. 185—191.

1597. **Ermahnung an Hofleute.**
Beg.: Die wil der werelt dwalinge verstaen.
Herausg. nach einer HS. in der Kön. Bibl. zu Berlin von H. Brandes. — *Jahrb. d. Vereins f. Niederd. Sprachf.* 1887, XIII blz. 113—115.

1598. **Gedicht zonder titel.**
Beg.: Doet wel die wile dat ghi levet.
Uitg. d. F. H. G. v. Iterson naar een HS. van het voorm. St. Jansklooster te Weesp. — *Stemm. uit den voortijd* 1857 blz. 4.

1599. **Referein.**
Beg.: d Woort Gods was, es, en sal inder eewicheit blijven.
Uitg. naar een HS. op de Stedelijke Bibl. te Gent d. C. P. Serrure. — *Vaderl. Mus.* IV, 1861 blz. 124—130.

1600. **Ghestedich wijf.**
Beg.: Een guet wijf, die eerlec leeft.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* (N°. 1404) 1896 blz. 216—217.

1601. **Hoe een Keyser twee princhen dede versoenen.**
Beg.: Een Keyser te Roeme was.
Uitg. d. E. von Kausler naar het Comburger HS. — *Denkm. altniederl. Sprache und Literatur* III (1866) blz. 118—125, 464.

Onder N°. 609 *b* werd dit gedicht abusief toegeschreven aan Pieter van Iersele.

1602. **Dit sijn de seven bande die Venus den minnere sande.**
Beg.: Eene gheviele mi, dat ic sat.
Uitg. o. d. t. Eene nog onbekende »Twistsprake« naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent d. W. L. de Vreese. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIX, 1901 blz. 269—274.

1603. **Gevolgen van den laster.**
Beg.: Eilaas! hoe menich mensche, groot ende cleene.
Uitg. d. F. de Potter. — *Het Belfort* VII, 1892, 2e halfj. blz. 358.

1604. **Van Reden en Truwe.**
Beg.: Ein edel voghedinne, die heyt Reden.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* (N°. 1404) 1896 blz. 191—192.

1605. **Ene scone exempel van eenen jonghen kinde ende van haren scoolmeester** (N°. 663).
Beg.: Ene scone exempel willic ontbinden.
J. Verdam, Mi liever. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIX, 1901 blz. 134—137.

1606. **Van twaelf poenten van eren.**
Beg.: Eren ende werdeghen scone vrouwen.
Uitg. d. J. Verdam naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — *Als voren* XI, 1892 blz. 296.

1607. **Vrouwenstrophen.**
Beg.: Eyn reyne wyf hoerde ich das claghen.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* (N°. 1404) 1896 blz. 204—206.

1608. **Vrouwenklacht.**
Beg.: Eyn wijf van onderscEyde.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Als voren* blz. 209—211.

1609. **Borchgravinne van Vergi.** — Naar het Fransch (N°. 670).
Beg.: Gherechte minnare waer ghi sijt.

a. Fragment eener tweede bewerking van Die Borchgravinne van Vergi. Uitg. d. J. Verdam naar een HS. op het Rijksarchief te Gent. — *Versl. d. K. Akad. d. Wet.* IIIe Rks., dl. VIII, 1892 blz. 33—46.

b. Die Borchgravinne van Vergi. Mnl. gedicht uit het begin der 14e eeuw. Uitg. [naar het HS. der tweede bewerking in de Univ. Bibl. te Gent] en toegelicht d. F. A. Stoett. Zutphen, W. J. Thieme & Co. 1892 (VIII, 102 blz.) kl. 8°.

Klassiek, letterkundig Pantheon. N°. 127.
Dezelfde bewerking als door J. Verdam is uitgegeven.
Beoord. d. F. Buitenrust Hettema in *Ned. Spectator* 1892 blz. 263—265.

c. F. W. Drijver, Die Borchgravinne van Vergi. — *Het Belfort* VIII 1893, 1e halfj. blz. 211—216.

Mededeeling van 50 verzen met eene overzetting in onze hedendaagsche taal.

d. W. L. de Vreese, Vergi 502. — Vergi fr. 12. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894 blz. 74—75.

e. E. Lorenz, Die altfranzösische Versnovelle von der Kastellanin von Vergi in spätern Bearbeitungen. Inauguraldissertation. Halle a. S., C. A. Kaemmerer & Co. 1909 (138 blz.). 8°.
In den handel gebracht onder den titel:

f. Die Kastellanin von Vergi in der Literatur Frankreichs, Italiens, der Niederlande, Englands und Deutschlands mit einer deutschen Uebersetzung der altfranzösischen Versnovelle und einem Anhange die »Kastellan von Couci« sage als »Gabrielle de Vergi«-legende. Herausg. von E. Lorenz. Halle a. S., C. A. Kaemmerer & Co. 1909 (155 S.). 8°.

Beoord. door A. Borgeld in *Museum* XVI 1909 Kol. 421—24, G. Huet in *Le Moyen Age* 1909 blz. 347.

1610. **Liebesgruss.**
Beg.: God geve u minlic goeden dach.
Mitgetheilt nach einer HS. im Reichsarchiv zu Haag von K. Koppmann. — *Jahrb. d. Vereins f. Nd. Sprachf.* III 1877, blz. 8.

1611. **Wijf, Vrouwe ende Maget.**
Beg.: God hiet sijn moeder wijf.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* (N°. 1404) 1896 blz. 211—213.

1612. **Van den neghen besten.**
Beg.: Hector, Priamus zoen van Troyen.
Uitg. naar een HS. in de Bibl. d. K. Akad. d. Wetensch.

1612. **Van den neghen besten.** — Vervolg.
te Amsterdam door Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N°. 1401) Afl. 3, 1897 blz. 599—601. Vgl. n° 1527.

1613. **Scheldlied.**
Beg.: Het sin lude, die mich vragen.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* (N°. 1404) 1896, blz. 198—199.

1614. **Icht of nicht.**
Beg.: Hoephe deyt mir diche singen.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Als voren* blz. 195—198.

1615. **Van dinghen die selden gheschien** (N°. 689).
Beg.: Ic beghinne in mijn ghedicht aldus.
Afwijkende lezingen in het Hulthemsche HS. medegedeeld d. P. Leendertz Jr. in Bijlage II D in *Middelnederl. dramat. Poezie* 1907 blz. 446.

1616. **Van gherechter Minnen ende de properheit daerof.**
Beg.: Ic bidde den heere van der Minnen.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N°. 1401) Afl. 3, 1897 blz. 562—568.

1617. **Ene edel exsempel** (N°. 700).
Beg.: Ic vant ghescreven op enen serc.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar het Hulthemsche HS. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N°. 1401) Afl. 1, 1897 blz. 28—30.

1618. **Van V letteren dat Wijf bediet.**
Beg.: Ic wil in dienste ghestade bliven.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — *Als voren* Afl. 3, 1897 blz. 569—572.

1619. **Van Claren.**
Beg.: Ich heb Claren op ghegeven.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* (N°. 1404) 1896 blz. 203—204.

1620. **Swigen brinct vele rusten in** (N°. 691).
Beg.: In can ghelaten, in moet dichten.
Uitg. d. J. Verdam naar een HS. behoorende aan M. de Vries. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892, blz. 293.

1621. **VII letteren daer men mede Wapene spelt.**
Beg.: In een prieel quam ic ghegaen.
Naar het Hulthemsche HS. uitg. d. C. P. Serrure. — *Vaderl. Mus.* I (1855) blz. 352—357.

1622. **Van de wijze en van de vroede maagden.**
Beg.: In mynre ioghet heb ic ghesatet.
Uitg. naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel d. L. Scharpé. — *Biekorf* IX, 1898 blz. 225—228.

1623. **Loflied van Vrient Tsernoyt.**
Beg.: In rijcher eeren wete.
Uitg. d. J. A. Nijland — *Ged. uit het Haagsche HS.* (N°. 1404) 1896 blz. 201—202.

1624. **Lof der vrouw.**
Beg.: In steden diensten wil ich bliven.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Als voren* blz. 202.

1625. **Der Welt Untreue.**
Beg.: Mensch, wes op dijn hoede altoes.
Herausg. nach einer HS. der Kön. Bibl. in Berlin von H. Brandes. — *Jahrb. d. Vereins f. Niederd. Sprachf.* XIII 1887, blz. 111—112.

1626. **Eene onbekende monorime.**
Beg.: Mensche, waerop moochstu di verlaten?
Uitg. d. J. Verdam naar een HS. in het bezit van M. de Vries. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XI, 1892 blz. 285—288.

1627. **Vrouwen Venus raad.**
Beg.: Mich ervruyt eyne reyne vrucht.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* (N°. 1404) 1896 blz. 206—209.

1628. **Wat gerechte minne si.**
Beg.: Mijn vrouwe Venus, die godinne.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Als voren* blz. 213—216.

1629. **Minnelied.**
Beg.: Mir ist ghemeert hertz und moyt.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Als voren* blz. 193—195.

1630. **Eene Reynardie.**
Van der vrouwen, die boven haren man Minde, ende wat er gesciede van.
Beg.: Nadien dat ic gemerken can.
Uitg. naar het HS. in de Kon. Bibl. te Brussel gekocht uit de boekerij van Sir Th. Philipps d. N. de Pauw. — *Middeln. Ged. en Fragm.* (N°. 1401) II 1903 blz. 112—116.

1631. **Ene figure** (N°. 727).
Beg.: O, alle menschen die hier lijdt.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar het Hulthemsche HS. te Brussel. — *Als voren* I 1893 blz. 34—36.

1632. **Gedicht zonder titel.**
Beg.: O blijde ghesichte vol alder envie.
Uitg. d. L. Scharpé naar een HS. in de Stadsboekerij te Brugge. — *Leuvensche Bijdr.* I 1896 blz. 69—70.

1633. **Gedicht zonder titel.**
Beg.: O mensche, peyst datstu moet sterven.
Uitg. naar een HS. in het Britsch Museum d. W. de Vreese in zijn werk *De Handschriften van Jan van Ruusbroec's werken* 1902 II, blz. 529.

1634. **Met viere letteren Mors ghispelt.**
Beg.: O Mors, ero mors tua, mors.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar het Hulthemsche HS. — *Mnl. Ged. en Fragm.* (N°. 1401) 1ᵉ afl. 1893 blz. 100—106.

1635. **Van den IX besten** (N°. 730).
Beg.: Omdat ic hebbe in mine memorie.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Als voren* 3ᵉ afl. 1897 blz. 602—635.
Met collatie met het Amsterdamsche HS. in 1844 d. M. de Vries uitgegeven en met het Comburger HS. in 1866 d. E. v. Kausler medegedeeld (Zie N°. 730 en 630). a 1527 Zie 2039. en 2032.

1636. **Onghenate.**
Beg.: O wee, das ich so wael weys.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* [N°. 1404] 1896 blz. 199.

1637. **Gedicht zonder titel.**
Beg.: O werlt, ghi slacht den sconen dootgrave.
Uitg. naar een HS. van de Maatsch. d. Ned. Letterk. d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904, blz. 43.

1638. **Gedicht over de kleuren (Een moy sprake van sesterhande verwe),** waarschijnlijk door Augustijnken van Dordt (N°. 739).
Beg.: Ses verwen syn op eerden.
Naar het HS. in het Britsch Museum N°. Add 10286 uitg. d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 193—200.

1639. **Die Jahreszeiten.**
Beg.: Van lusten heb ic een weynich gedicht.
Herausg. nach einer HS. in der Kön. Bibl. zu Berlin von H. Brandes. — *Jahrb. d. Vereins f. Nd. Sprachf.* XIII 1887, blz. 117—118. Zie 2038.

1640. **Van Vrou Venus ende van minne.**
Beg.: Venus, warom deys du dat.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche HS.* (N°. 1404) 1896, blz. 192—193.

1641. **Dit es van den scijtstoel.**
Beg.: Want wij her vergaert sijn.
Uitg. d. G. Kalff naar een HS. der Univ. Bibl. te Amsterdam. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890 blz. 185.

1642. **Berijmd recept** »Tegen die artiscuylsche pine«.
Beg.: Weest blide van geeste sonder grisen.
Uitg. naar een HS. op de Kon. Bibl. te Brussel d. W. L. de Vreese in zijn werk *De Handschriften van Jan van Ruusbroec's werken* II, 1902 blz. 691.

1643. **Pyramus en Thisbe** (naar Ovidius).
Beg.: Willen, een stuc hier te voren.
H. J. Eymael, Pyramus en Thisbe, vs. 122—130. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 143.

XIV. Liederen.

Zie N⁰. 761—848.

A. Inleiding.

1644. Fl. van Duyse, Het eenstemmig Fransch en Nederlandsch wereldlijk lied in de Belgische gewesten van de XIe eeuw tot heden uit een muzikaal oogpunt beschouwd. Gent, J. Vuylsteke 1896 (XII, 440 blz.). 8°.

Uittreksel uit het XLIX deel van de Bekroonde Verhandelingen der K. Academie van Belgie.

1644*. H. Roes, Het oude lied in de XIXe eeuw. Haarlem, St. Jacobs Godshuis 1897 (48 blz.). 8°.

1645. J. A. N. Knuttel, Het geestelijk lied in de Nederlanden voor de Kerkhervorming. Proefschrift [der Universiteit Leiden]. Rotterdam, W. L. en J. Brusse 1906 (XVI, 544 blz.). 8°.

Inhoud: Hoofdstuk I. Inleiding. — II. Bronnen. — III. Indeeling. — IV. Kerstliederen. — V. Verdere liederen ter eere van Jezus. — VI. Marialiederen. — VII. Heiligenliederen. — VII. Liederen op de „vier wtersten". — IX. Liederen van Inkeer en Zelfstrijd. — X. Raadgevende en vermanende liederen. — XI. Liederen van verschillenden inhoud. — XII. Invloed van het Wereldlijk lied. — XIII. Latijnsche invloeden. — XIV. Wederkeerige invloeden van het Nederlandsche en Duitsche Geestelijk lied. — Register.

Hierin wordt een groot aantal geestelijke liederen medegedeeld, naar HSS. en vooral naar het Devoot ende profitelyck boecxken. Antwerpen 1539, Het Hofken der geestelijcker Liedekens. Loven 1577 enz. Zie hierachter de Afd. Bijvoegsels en verbeteringen.

Beoord. d. A. S. Kok in *Nederl. Spectator* 1906 blz. 413—415; d. C. G. N. de Vooys in *De Beweging* 1907, I blz. 110—120, d. G. F. Haspels in *Onze Eeuw* 1907 I blz. 310—312; J. Koopmans in *Museum* XIV, 288.

Zie 2060.

1646. P. Fredericq, La chanson historique en langue Néerlandaise dans les Pays-Bas, avant les troubles religieux du XVIe siècle. — *Bull. de l'Acad. R. d. Sc. de Belg.* IIIe S. Tom. XXVII, 1894 blz. 802—830.

Hierin wordt een aantal liederen afgedrukt met bijgevoegde Fransche vertaling.

Beoord. in *Ned. Spectator* 1894 blz. 225.

1647. P. Fredericq, Onze historische volksliederen van vóór de godsdienstige beroerten der 16e eeuw. Met 18 zangwijzen. Gent, J. Vuylsteke, 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1894 (XII, 119 blz.). 8°.

Hoogeschool van Gent. Werken van den practischen leergang van vaderlandsche geschiedenis van Prof. P. Fredericq. IV.

Inhoud: Inleiding. — Onze historische liederen tot aan de 15e eeuw. — II. Onze historische liederen der 15e eeuw. — III. Onze historische liederen der 16e eeuw. — IV. Algemeen overzicht.

Beoord. in *Ned. Spect.* 1894 blz. 255 *Tijdspiegel* 1894 III blz. 346.

B. Verzamelingen.

1648. J. C. M. van Riemsdijk, Oud-Nederlandsche volksliederen [in een HS. op het Rijks-Archief te Maastricht]. — *Tijdschr. d. Vereen. v. N. Ned. Muziekgesch.* II 1887 blz. 205—207.

1649. C. C. van de Graft, Het Antwerpsche liederboek van 1544 met de uitgaaf van Hoffmann von Fallersleben vergeleken. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXII, 1903 blz. 160—178.

1650. Het oude Nederlandsche lied. Wereldlijke en geestelijke liederen uit vroegeren tijd. Teksten en Melodieën verzameld en toegelicht door Fl. van Duyse. 's-Gravenhage, M. Nijhoff, Antwerpen, De Nederlandsche Boekhandel 1903—1907. 3 dln. en Register (XXXVI, 2747 en 95 blz.). 8°.

Deel I: Inleiding. — Het wereldlijk lied. — Balladen en romancen. — Samenspraken. — Wachterliederen. — Meiliederen. — Minneliederen (Verstooten minnaars, minnesmart, verlangen, mijmering, afscheidsliederen). — Liederen over de verhouding van den mensch tot de natuur. — Liederen betreffende het huiselijk en maatschappelijk leven.

Deel II: Het wereldlijk lied (Vervolg). — Liederen betreffende het huiselijk en maatschappelijk leven (vervolg). Ghesellinnen en ghespeelkens. Ghildekens en drinkers. — Scherts en klucht. — Feest- en dansliederen. — Kinderliederen (Kleine keuze). — Verscheidenheden. — Liederen van historischen aard.

Deel III: Het geestelijk lied voor en na de Hervorming. — Kerstliederen. — Nieuwjaarsliederen. — Driekoningen. — Vlucht naar Egypte. —Jezus' lijden en strijden. — Meiliederen (geestelijke). — Minnende ziel. — Zieleklachten. — Verzaking aan de wereld. — Marialiederen. — Heiligenliederen. — Verhalen ontleend aan den Bijbel. — Legenden. — Verscheidenheden. — Liederen der Gereformeerden. — Bijvoegsels en verbeteringen.

Hierin worden 714 liederen medegedeeld.

Beoord. d. J. W. Enschedé in *Ned. Spectator* 1901 blz. 34—39. G. Kalff in *Museum* VIII, 1901 kol. 324; d. E. F. Kossmann in *Euphorion* X 1—2.

1651. J. W. Muller, Brokstukken van middeleeuwsche meerstemmige liederen [HS. der Univ. Bibl. te Utrecht]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXV, 1906 blz. 1—60.

Zie 2041.

C. Geestelijke Liederen.

Zie N⁰. 786—808.

1652. J. G. R. Acquoy, Middeleeuwsche geestelijke liederen en leisen, met eene klavierbegeleiding naar den aard hunner tonen. 's-Gravenhage, Mart. Nijhoff 1888 (XII, 58 blz.) 4°.

Hierin komen de volgende liederen voor:

1. Het daget inden oosten. — 2. Mi lust te loven hoochelic. — 3. Och heer der hemelen stichter. — 4. Ich heb ghejaecht al mijn leven lanc. — 5. Met vreuchden willen wi singen. — 6. Mit liden swaer ben ik bevaen. — 7. Het viel een hemels douwe. — 8. O Jesus bant, o vierich brant. — 9. Sijn vriendelijc oogen schinen. — 10. Een goet man had een dochterkijn. — 11. Al binnen der hooger mueren. — 12. Gegroet moet sijn die maget soet. — 13. Ic minde eens conincx sone. — 14. Heft op mijn cruijs wel soete bruyt. — 15. Ic wil mi gaen vertroosten. — 16. Al tusschen twe hoge bergen. — 17 O ghi die Jesus wijngaert plant. — 18. Ick heb een seer traech eselkyn. — 19. Solaes wil ic hanteren. — 20. Waer is die dochter van Syoen.

Benevens de volgende Leisen:

21. Nu zijt wellekome Jesu lieven Heer. — 22. Het was een maget uutvercoren. — 23. Nu laet ons allen Gode loven. — 24. Laet ons met herten reyne.

N⁰. 2 en 3 werden gedicht door Dirk van Herxen; 4, 5 door Johannes Brugman. Voor een vroegere uitg. van N⁰. 2 en 3 zie men N⁰. 1668 en voor een variant van N⁰. 14 N⁰. 804 en 1660.

Beoordeeld d. J. Hartog in *Nederl. Spectator* 1889 blz. 37—38, W. Bäumker in *Dietsche Warande* N. R. II, 1889 blz. 569—71.

1653. Niederländische geistliche Lieder nebst ihren Singweisen aus HSS. des XV. Jahrh. [in der K. K. Fideikommiss-bibliothek in Wien und in der Kön. Bibliothek in Berlin] herausg. mit Glossen von W. Bäumker. — *Vierteljahrsschrift f. Musikwissenschaft* IV, 1888 blz. 153—254, 287—350. Met facs.

Hierin komen de volgende liederen voor:

1. Jhesus cristus, marien soen. — 2. Des werrelts myn is al verloren. — 3. O Jhesu heer, keer v tot my. — 4. Verbliit v, lieue susterkyn. — 4a. O goede ihesu, wes ons bi. — 5. Ave maria, maget reyn. — 6. Maria coninghinne. — 6*b* Siet, wy moeten veruaren. — 7. Hi truer, die trueren wil. — 8. O Jhesu, wtuercoren heer. — 9. O ghy, die ihesus wyngart plant. — 10. Het is een dach der vrolicheit. — 11. Heer vader, hebt den ewigen loff. — 12. Ons is een kyndekyn geboren. — 13. Een kyndekyn is ons geboren. — 14 Jhesus is een kyndekyn cleyn. — 15. Kinder nu loeft die maghet marie. — 15. Die lelikyns wit. — 16. Magnum nomen Domini. — 17. Een alre lieffelicken een. — 18. Ic had soe gheern den heyligen gheest. — 19. Wat wonder heeft die myn gewracht? — 20. Ic sie den dach int oest opgaen. — 21. Mijn hert dat is in lyden. — 22. Och, nv mach ic wel trueren. — 23. O creatuer dyn clagen. — 24. O Ghi, die nv ter tiiden liidt. — 25. Mij verwondert bouen maten. — 26. O wel moechdi v verhogen. — 27. Een suuer maecht. — 28. O Jhesu heer. — 29. Got gruet v, suuer maecht margriet. — 30. O Suuer maechdelike staet. — 31. Wat baet, dat ic veel clage stel. — 32.

Tis guet in goeds taweerne te gaen. — 33, 34 Gode wil ic myn hertien op gheuen. — 35. Hoe luyde, soe sanc die lerer. — 36. Droch werrelt. — 37. Nu sterct ons god. — 38. Ic wil den heer getruuen. — 39. Mynnen, louen ende begheren. — 40. Ons is geboren nv ter tiit. — 41. Och! sal die edel siele. — 42. Coempt ons te hulpe. — 43. Des ons adam heeft beroeft. — 44. Siit vroelic. — 45. O wassende, bloyende gairde. — 46. Ic sat wel seer bedrouet. — 46*a*. Die alre zuetste ihesus. — 47. Mit desen nywen iare. — 48. Laet ons mit hartzen reyne. — 49. Wildi horen van ihesus woirden. — 50. Ay lieue ihesus, myn troist alleen. — 51. Als ic aensie myns leuens lanc. — 52. Heer ihesus cristus, lot ende danc. — 53. Ic dronc soe gaerne den zueten most. — 54. Midden inden hemel. — 55. Genaed, genaed dat is mijn wacht. — 56. Der suuerlicster reynre maecht. — 57. Een nye liet sal ic v leren. — 58. Mi lust te louen hoghentlyc. — 59. Nv is doch heen der heiligen stryt. — 60. Wat wonder heeft die mynne ghewrocht! — 61. Wes ghegruet, o wairde vrouwe. — 62. Myn hart is heymelic getoeghen. — 63. In dulci iubilo. — 64. Omnes nv laet ons gode louen. — 65. Ihesus cristus van nazareyne. — 66. O suuer maecht van ysrahel. — 67. Fonteyne, moeder, maghet reyne. — 68. Laet ons mit hogher vrolicheit. — 69. Kinder swycht. — 70. Ave maria, maghet pia. — 71. Begheerte nv vlieghet. — 72. O Jhesus bant, o vurich brant. — 73. Ic heb gheiaecht mijn leuen lanc. — 74. Die mey spruyt wt den dorren hout. — 75. Ic wil my seluen troesten. — 76. Den edel heer van hemelryc. — 77. O ghi, die ihesus wyngaert plant. — 78. Een cort iolyt. — 79. Doe die rose van iherico. — 80. Ave maria suete maecht. — 81. Als ic mi wel versinne. — 82. Als wi dair in ons seluen gaen. — 83. Och lieue heer, ic heb geladen. — 84. Wi willen ons gaen verheffen. — 85. Die werelt hielt mi in hair gewout. — 86. Ex sinu matris parvulus. — 87. Kyrie god is ghecomen.

N⁰. 29 is gedicht door Broeder Geraert, N⁰. 37 en 45 door Graaf Peter von Arberg, N⁰. 35 door Heinrich von Loufenberg, N⁰. 73 door Joh. Brugman.

b. J. G. R. Acquoy, Eene verzameling van Mnl. geestelijke liederen met hunne zangwijzen [over het voorg.]. — *Ned. Spectator* 1888 blz. 286—289.

c. P. Alberdingk Thijm, Bibliographische aanteekeningen. Niederländische geistliche Lieder nebst ihren Singweisen aus HSS. des XV. Jahrh. von W. Bäumker. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1888 blz. 236—241.

d. J. H. Scheltema, Bäumker's Niederländische geistliche Lieder. — *Caecilia* 1889 blz. 12.

e. G. Kalff, Over idem. — *Jahrb. d. Vereins f. Nd. Sprachf.* XIV 1888, blz. 158—160.

1654. Middelnederlandsche geestelijke liederen naar een Parijsch HS. [in de Bibliothèque Nationale] met inleiding en aanteekeningen uitg. d. C. Lecoutere. — *Leuvensche Bijdragen* III 1899 blz. 23—130.

Inhoud: Inleiding. I. Het handschrift. — II. De inhoud. — III. De uitgave. — Liederen.

1. Alle creatueren willic ave gaen. — 2. Het es daer in den sonnenscijn. — 3. Alder werelt Heylant. — 4. Joachims ende sinte Annen bloet. — 5. Geloeft soe si di maget Maria. — 6. Nu laet

ons singen, het es tijt. — 7. Kinder, nu loeft die maecht Marie. — 8. Laet ons met herten reyne. — 9. Een kindeken es ons geboren. — 10. Gelooft soe si die maget Marie. — 11. Die dorstich sijt draecht bliden moet. — 12. Die spiegel der genaden sijt. — 13. Kinder, loeft den ingel fijn. — 14. Ghi sijt daert alle tijt es mey. — 15. Franciscus in den beginne sijn sinne. — 16. Laet ons eeren ende loven. — 17. Nu laet ons sinte Franciscus loven. — 18. Laet ons sinte Claren loven. — 19. In die hoge weelde. — 20. Loeft alle die hier bi my sijn. — 21. Congratulemur hodie. — 22. Barbara, die reyne maecht. — 23. Kinder, al siwi in dit sneven. — 24. O Barbara, ons herte verblijt. — 25. Wi vermanen harer doecht. — 26. Barbara, die clare sonne. — 27. Scoender maeght, voer noch na. — 28. Ic hebbe een lief in minen sin gegedaen. — 29. Kinder, nu zijt allegader vroe. — 30. Een kindeken es geboren. — 31. Die Vader in der ewicheit. — 32. Laet ons met vollen chore. — 33. Wie wilt horen singen. — 34. Die dageraet geet op ende fijn. — 35. Die metten sterren is opgegaen. — 36. O eeuwige wijsheit, daer menich jaer. — 37. Hed es natuere met u solaes. — 38. Met herten ende met sinne. — 39. Dat scoenste kint es ons geboren. — 40. Ic bidde den oversten Heere. — 41. Die godheit vant der gracien vont. — 42. Doen Cristus was geboren. — 43. Jhesus Kerst, Mariën Kint. — [44. Gebed in proza]. — 45. In eenen boghaert quam ic ghegaen.

N⁰. 18 is getiteld: Tot sinte Claren. — N⁰. 21. Van sinte Berbelen. — N⁰. 27. Dits van sinte Berbelen. — N⁰. 33 en 34. De sancta Maria virgine. — N⁰. 38. De sancta Maria. — N⁰. 42. Voor den Kerstdach. — N⁰. 43. Van Jhesus Kerst Mariën sone.

Beoord. d. E. de Neef in *Revue Critique* 1900 N⁰. 22; J. Heinsius in *Dtsche Lit.zeit.* 1900 N⁰. 34; J. Vercoullie in *Rev. de l'Instr. publ.* XLIII; 1900, blz. 203. K. Helm in *Litt.blatt.* 1901 Kol. 6 d. E. T. Kuiper in *Museum* VII, 1899 Kol. 423—426.

1655. **Lofzangen tot God: Te Deum laudamus, Te Dominum confitemur.**

Beg.: Nu laet ons Gode loven.

Uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — *Tijdschrift v. N. T. en L.* XIX, 1901 blz 293—310.

1656. **Kerstliederen.**

a. Beg.: Ons ghenaket die avontstar.

Medegedeeld d. W. Moll o. d. t.: Jezus in het Kinderbad. — *Oude Tijd* 1869 blz. 209—212.

b. Een Mnl. Kerstliedje.

Beg.: Sy namen dat kindekyn metten teenen.

Uitg. d. J. G. R. Acquoy naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent. — *Arch. v. Ned. Kerkgesch.* IV 1893 blz. 334—336.

c. Beg.: Die coutste nacht die oit gewaert.

Uitg. naar een HS. in het Stadsarchief te Keulen door C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 63.

d. G. Penon, Geruchtelijck [Het is een dach van vrolicheden, 6]. — *Als voren* IX, 1890 blz. 5—8.

1657. **Liederen aan de Maagd Maria gewijd.**

a. Stabat Mater Dolorosa (N⁰. 798 *a*).
Beg.: Maria stont met groten rouwe.
Uitg. naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge d. K. de Gheldere. — *Dietsce Rime* (N⁰. 1466) 1896 blz. 100—101.

b. Een groetinge tot Maria, de moder Gods.
Beg.: Aue Mari, van goedes genade.
Medegedeeld uit een middeleeuwsch HS. in *De Katholiek* LV, 1869 blz. 348.

c. Marienlied.
Beg.: Ave moeder, reyne maecht.
Herausg. nach einer HS. in der Königl. Bibl. zu Berlin von H. Brandes. — *Jahrb. d. Vereins f. Niederd. Sprachf.* XIII 1887, blz. 118—121 en gedeeltelijk opnieuw uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 73—74.

d. Dats Ave maris stella in Dietsche.
Beg.: Ave sonder wee, sterre der zee!
Uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIX, 1901 blz. 292.

e. Maria-liederen.
1. Beg. Myt vrouden laet ons begynnen.
2. » Ene ioncfrouwe kuesch eñ schoene.
Naar een HS. der Königl. Bibliothek in Berlijn uitg. d. W. Bäumker. — *Dietsche Warande* N. R. III 1890 blz. 281—285.

f. Van Onser Vrouwen.
Beg.: O Maria, vrouwe, dijn reinecheit.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar het Hulthemsche HS. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 1 1893 blz. 77—79.

g. Van Onser Vrouwen Lof.
Beg.: Ne droech noeit overeen.
Naar het Oudenaardsche HS. uitg. d. Nap. de Pauw. — *Als voren* Afl. 2, 1893 blz. 299—301.

h. G. Gezelle, Uit eene Leyse ter eere der H. Maagd Maria.
Beg.: U croen blenct seer end u campielen. — *Dietsche Warande* N.R. VI 1893 blz. 392.

i. Ave Maria.
Ave moeder vul ghenaden.
Uitg. d. C. G. N. de Vooys naar een HS. in de Hofbibl. te München. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 67.

1658. **Psalmen** (N°. 801).

a. Miserere mei deus.
Beg.: Dat ic in idelheden dus.
Uitg. d. Baron van Westreenen van Tiellandt naar een HS. in zijn bezit. — *Verhandel. d. IIe Kl. v. h. Kon. Ned. Instituut* V 2e stuk 1831 blz. 15—31.

b. Miserere mei, Deus, door Jan van Hulst.
Beg.: Dat in ydelheden dus.
Uitg. naar een hs. behoorende aan den Burggraaf De Croeser De Berghes d. C. Carton. — *Oudvlaemsche Liederen* (N°. 774) blz. 1—21.

c. Miserere.
Beg.: Miserere mei deus.
Uitg. naar een HS. in de Hofbibliothek te München d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 68.

d. Miserere mei, Deus, secundum....
Uitg. naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge d. K. de Gheldere. — *Dietsce Rime* (N°. 1466) 1896, blz. 57—69.

e. Psalmen.
Uitg. d. K. de Gheldere. — *Als voren* 1896, blz. 15, 19, 23, 25, 26, 28, 30, 34.

f. J. Verdam, Achterstouwen [Boetpsalmen 102, 33]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV, 1895, blz. 15.

1659. **Zuster Bertken.**
Geestelijke liederen, voorkomende in: Een boecxken gemaket van Suster Bertken. Leyden, J. Seversen [1518].
1 Met desen nyen iare laet ons gedachtich sijn.
2 Mi quam een schoon geluyt in mijn oren.
3 Ic was in mijn hoofkyn om cruyt gegaen.
4 O Siele wtvercoren waerom begeerdi mi.
5 Die werelt hielt mij in haer gewout.
6 Hoge vrouden zijn hier boven in der ewicheit.
7 Nu hoert ic sal enen nyen sanc beginnen.
8 Jhesus den ic vercoren heb boven al dat ye gewert.

1660. **Devote zamenspraak tusschen Jezus en de ziel** (variant van N°. 804 en 1652).
Beg.: Hef op mijn cruus, gheminde bruyt..
Uitg. naar een HS. in de Hofbibliothek te München d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 69. Zie N°. 1652.

1661. **Een schoen gheestelijck liet van Ihesus.**
Beg.: Jherusalem daer woent mijn lief.
Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel d. C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XXIII, 1904 blz. 56.

1662. **Ein suverlich liechtken.**
Beg.: Ellendich is dat hertze mijn.
Uitg. naar een HS. in het Stadsarchief te Keulen door C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XXIII, 1904 blz. 61.

1663. **Lied op Sinte Agneta.**
Beg.: Agneta, dat edel kynt.
Uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XXIII, 1904 blz. 64.

1664. **Lofzangen op de H. Barbara.**
a. Beg.: Wi vermanen harer doecht.
Uitg. d. J Verdam naar een HS. in de Bibl. Nationale te Parijs. — *Versl. d. K. Akad. d. Wet.* 4e Rks. dl II, 1898 blz. 164.

b. Beg.: Eijn schoen fontein is ons ontsloten.
Uitg. naar een HS. in het Stadsarchief te Keulen d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 65.

1665. **Van sinte Jheronimus.**
a. Beg.: O God, lof moet u altijt sijn.
b. [D]ie hoge doerluchtighe leerre.
Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel d. C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XXIII, 1904 blz. 57.

1666. **Lofzang aan S. Johannes den Dooper.**
Beg.: Ic groete di, edel kint.
Uitg. naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge d. K. de Gheldere. — *Dietsce Rime* 1896 blz. 53—57.

1667. **Van Sinte Ontcommere.**
Beg.: O Wilgefortis Ontcommere ghenaemt.
Uitg. d. L. Scharpé naar een HS. in de Stadsboekerij te Brugge. — *Biekorf* VI 1895 blz. 259.

1668. **Chansons religieuses** de Théodoric de Gruter (sic).
a. 1 Mi lust te loven hoechlic.
2 Och heer, der hemelen stichter.
Uitg. d. E. de Coussemaker. — *Dietsche Warande* III 1857 *Partie Française* blz. 34—36. Opnieuw uitg. d. J. G. R. Acquoy in 1888, zie No. 1652.

b. Chansons religieuses. II Lettre d. M. G. H. M. Delprat au Directeur de la »Dietsche Warande". — *Als voren* III 1857 *Partie Française* blz. 76—78.
Waarin bewezen wordt dat de in voorg. artikel aan Theodoric de Gruter toegeschreven liederen vervaardigd werden door Dirk van Herxen.

1669. **Dit lieken maecte een riddere die convers was van onser oerdenen in Hollaent.**
Beg.: Jhesus in desen stonden.
Uitg. d. W. L. de Vreese naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIX, 1901 blz. 311—324 met facs.

1670. **Dit is en mercklick liet** (Zie N⁰. 805).
Beg.: Woe lude sanck die lerer op der tynnen.
Uitg. naar een HS. der Kön. Bibl. te Berlijn d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 72.

1671. **Dit is ok en schoen liet.**
Beg.: Nu sterk ons got yn onser noit.
Uitg. d. C. G. N. de Vooys naar een HS. der Kön. Bibl. te Berlijn. — *Als voren* XXIII, 1904 blz. 72.

1672. **Het daghet in den Oosten** (N⁰. 807 en 1652).
J. Roeseling, Van een oudt liedeken. — *Noord en Zuid* XXI, 1898, blz. 225—241.

1673. **Nieuwjaarslied uit de XVe eeuw.**
Beg.: Met desen nieuwen jare.
Medegedeeld in: *'t Daghet in den Oosten* XI, 1895 blz. 64.

1674. **Een oud Pinksterliedeken.**
Vander sinxenbloeme sermoene.
Beg.: Claes Wyncrunc minde het groene cruut.
Uitg. d. F. Berthold, Carmeliet. — *De Katholiek* CXXXII, 1907 blz. 79—80.

D. Gebeden

Zie N⁰. 809—841.

1675. **Gebeden** door Jan van Hulst.
Uitg. naar een HS. toebehoorende aan den Burggraaf De Croeser de Berghes d. C. Carton — *Oudvlaemsche Liederen* 1849 (N⁰. 774).
a. Het Lyden Christi.
Beg.: Benedicite, Dominus, Almachtich God, here Jhesus. Blz. 40—48.
b. Ave Maria.
Beg.: Ave, vul des hemels gratie. Blz. 49—54.
c. Ghebedt an de H. Maria.
Beg.: O, overvloiende fonteine. Blz. 456—478.

1676. **Gebeden uit een Livre d'heures der XVe eeuw.**
E. de Coussemaker, Un rayon de ma bibliothèque. — *Bull. du Com. Flamand de France* II 1861 blz. 178—192.

1676. **Gebeden.** — Vervolg.
Onder dezen titel zijn de volgende gebeden uit een Livre d'heures du XIVe siècle uitgegeven:
1 Een minlijc devoet ghebet tot onser liever soeter vrouwen.
Beg.: O Maria wtvercoren.
2 Van onser liever vrouwen.
Beg.: O Edel maghet, des hebt oec danc.
3 Van onser liever soeter vrouwen.
Beg.: God gruet u, wtverkoren God mynne.
4 Gebed zonder titel.
Beg.: Ic bidde bover milde heere.
5 Van onsen lieven heere Jhesus Christus devote bedenghen.
Beg.: Heere Jhesu-Christe also ghewaerlike.
6 Van onsen lieven heere.
Beg.: Heere Jhesu-Christe, ghi di hinct.
7 Van ons liefs heeren passie.
Beg.: Heere Jhesu Christe, ghi di hinct naect.
8 Noch van onsen lieven heere.
Beg.: Heere Jhesu Christe ghi die hinct.
9 Tot onsen heere.
Beg.: Heere Jhesu-Christe ghewaerich godes sone.
10 Een goede bedinghe totten cruce ons liefs heeren.
Beg.: Ic gruete u heilighe cruce ons heeren.

1677. **Gebed aan Sinte Wilgefortis.**
Beg.: Totter heyligher bruyt X ri en maghet s'ontcomere.
Uitg. d. W. P. H. Jansen naar een HS. der 14[e] eeuw. — *De Katholiek* IC, N. R. XI, 1891 blz 417—420.

1678. **Gebeden**, uitg. d. Nap. de Pauw naar het Hulthemsche HS. te Brussel. — *Mnl. Ged. en Fragm.* Afl. 1 1893
a Van Onser Vrouwen ene bedinghe.
Beg.: Ave, ghi sijt uutvercoren. Blz. 21—24.
b. Een ghebet van Onser Vrouwen.
Beg.: Ave Maria, ghebenedide vrouwe. Blz. 87.
c. Van onser Vrouwe ene bedinghe.
Beg.: Ave, vrouwe, vol alder eren. Blz. 68—70.
d. Van Onser Vrouwen ene goede bedinghe.
Beg.: Ave, vrouwe, vol ghenaden. Blz. 71—76.
e. De Vij Bloemen.
Beg.: God gruete u, edel rose roet. Blz. 25—27.
f. Ene bedinghe van Onser Vrouwen.
Beg.: Maria, vrouwe, edel maghet. Blz. 39—40.
g. Van Onser Vrouwen ene bedinghe.
Beg.: Maria, vrouwe, moeder ons Heren. Blz. 11—15.
h. Ene edel bedinghe van Onsen Here.
Beg.: O mensche, edel creature. Blz. 88—94.
Zie voor *c* N⁰. 1688, voor *e* N⁰. 817 en 1688 en voor *h* N⁰. 1682.

1679. **Gebed aen Onze Lieve Vrouw.**
Beg.: O reine maghet wutv...
Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent. — *Als voren* Afl. 3, 1897 blz. 560—561.

1680. **Bedinghe van Onser Vrouwen.**
Beg.: Coninghinne vul van ghenaden.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel. — *Als voren* Afl. 3, 1897 blz. 573—576.

1681. **Noch een scoon bedinghe van Sinte Catheline.**
Beg.: Ghegroet sijt edel scoone wise.
Uitg. d. L. Scharpé naar een HS. in de Stadsboekerij te Brugge. — *Biekorf* VI 1895 blz. 263—264.

1682. **Gebeden** uitg. d. K. de Gheldere naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge. — *Dietsce Rime* (N°. 1466) 1896.
a Paraphrase van Ave Maria.
Beg.: Ave, moeder van ghenaden. Blz. 75, 76.
b. Beg.: Ay God, Here van hemelrike. Blz. 37—38.
c. Dits anden Vader van hemelrike.
Beg.: Ay God, van hemelrike Vader. Blz. 91.
d. „ Dieghene die maecte Adame. Blz, 91.
e. „ Ghebenedijt zij God, hets dach. Blz. 94.
f. „ Heere, die ant cruce hinghes al bloot. Blz. 93.
g. „ Here, die des daghes niet en conste verbeiden. Blz. 95—98.
h. „ Here ende zone der maget Marie. Blz. 91—93.
i. Dit zijn die Ghetide van Onser Vrouwen door Gillis de Wevel.
Beg.: Helighe moeder Gods, zoete ende scone. Blz. 13—36. Verg. blz. 151, 277.
k. Beg.: Jhesus, ghebenedide Here. Blz. 99.
l. „ O goede Here, nu hore mi. Blz. 99.
m. Paraphrase van Onze Vader.
Beg.: O hemelsch Vader, God almachtich. Blz. 76—79.
n. „ O Here, die ghewerdicht mensche te zine. Blz. 38.
o. „ Xpristus Jhesus, zone des Vader. Blz. 79—82.
a. werd opnieuw d. J. Verdam uitg. in *Versl. d. K. Acad. v. Wetensch.* 4e R. dl. II 1898 blz. 156 en de eerste twaalf regels van *h* op blz. 172. *n* is een variant van een gedeelte van: Een edel bedinghe van Onsen Here, uitg. d. Nap. de Pauw. — Zie 1678 *h*.

1683. **Gebed.**
Beg.: Och of ic in den hemel waer.
Uitg. d. R. Priebsch naar een HS. te Cheltenham. — *Deutsche Handschriften in England* I, 1896 blz. 237.

1684. **Gebed tot Maria.**
Beg.: Maget Maria, ic roupe an hu.
Uitg. naar HS. N°. 2692 in het Britsch Museum d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1896 blz. 112—114.

1685. **Gebeden.**
1 Beg.: Anhoort, doch, Heere, dijnen diener belast.
2 Confoorteert my nu, ook Heer laudabel.
Uitg. naar HS. Sloane 1174 in het Britsch Museum d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1897 blz. 432—434.

1686. **Ghebedt Salomonis.** Prov. XXX.
Beg.: Overvloedighen rijcdom, noch aermoede groot.
Uitg. naar HS. Stowe N°. 30 in het Britsch Museum d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1897 blz. 435.

1687. **Ene bevelinghe.**
Beg.: Die dit leest met nuchteren monde.
Uitg. d. J. Verdam naar een HS. in de Bibl. Nation. te Parijs. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVI, 1897 blz. 309—313.

1688. **Gebeden**, uitg. d. J. Verdam naar HSS. in de bibl. d. Kon. Akademie. — *Versl. d. K. Akad. v. W.* IVe R. dl II 1898.
a Beg.: God groete u, edele rose roet. Blz. 162.
b »Ava Maria, vol der eeren. Blz. 168.
Zie N°. 1678 *c* en *e*.

1689. **Bevelinghe** (N°. 826).
Dese bedinghe sal men segghen smorghens vroe.
Beg.: In den ghebenediden name ons heren waric gheboren.
Naar een HS. van de K. Akad. d. Wetensch. opnieuw uitg. d. J. Verdam. — *Versl. d. K. Akad. v. Wet.* 4e Rks. dl. II 1898 blz. 170.

1690. **Gebeden** uitg. d. C. G. N. de Vooys. *a*, *b*, *d* naar een HS. der Hofbibl. te München, *c* naar een HS. in de Kon. Bibl. te 's Hage. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904.
a. Te noenen.
Beg.: Here God, nu staet my bi. Blz. 67.
b. „ O waerde heere, te compliëen hueren. Blz. 67.
c. „ O goedertieren heere. Blz. 42.
d. Gebed tot Maria.
Beg.: Ic groetu, maria vul van rauwen. Blz. 68.

1691. **Een scoen ghebet van Onser Vrouwen.**
Beg.: God gruz u, conincginne godertieren.
Medegedeeld d. J. A. F. Kronenberg, in *Maria's Heerlijkheid in Nederland* II 1907 blz. 116,

1692. **O intemorata in dietsche** (N°. 833).
Afwijkende lezingen in het Hulthemsche HS. medegedeeld d. P. Leendertz Jr. — *Middelnederl. Dramat. Poezie* 1907 blz. 446.

E. Wereldsche liederen.

Zie N°. 842—848.

1693. **Middelnederlandsche Historieliederen** toegelicht en verklaard door Ca. Ca. van de Graft. Acad. proefschrift der Univ. te Amsterdam. Epe, A. Hooiberg 1904 (VIII, 252 blz.). 8°.
Inhoud: Inleiding. — Overzicht. — Liederen.
Beoord. door N. D. Doedes in *Tijdspiegel* 1904 II blz. 219, J. L. in *Arch. Belges* VI blz. 5; J. M. Proot in *Taal en Letteren* XIV blz. 326—331; Fl. van Duyse in *Tijdschr. v. Boek- en Bibliotheekwezen* II blz. 4; A. de Cock in *Volkskunde* XVI blz. 179, P. Fredericq in *Museum* XII, 1905 Kol. 134—135, C. Lecoutere in *Bull. du Musée Belge* IX, 4, 5.

1694. **Zwei Verse eines niederländischen Liedes v. J. 1178.**
Beg.: Hoppe, hoppe, Wilekin, hoppe, Wilekin.
Mitgetheilt von W. Seelmann in: *Jahrb. d. Ver. f. Niederd. Sprachf.* X, 1884 blz. 157. — Opnieuw medegedeeld d. C. C van de Graft onder den titel van Dansliedje der Vlaamsche Huurlingen in England. — *Mnl. Historiel.* blz. 44.

1695. **Minneliederen van Jan I, Hertog van Brabant** (N⁰. 842).
a. De liederen van Jan I, Hertog van Brabant op muziek gebracht door Fl. van Duyse. — *Nederl. Museum* 3ᵉ Rks. Jrg. IV, dl. I 1890 blz. 218—232, 321—327; dl II blz. 50—56, 129—132, 157—164.
b. H. Boerma, De liederen van Hertog Jan van Brabant. Met bijlage: De liederen van Hertog Jan van Brabant gereconstrueerd op grond van de voorgaande beschouwingen. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XV, 1896, blz. 220—238.

1696. **Lied op Floris V** (N⁰. 844).
Beg.: Et viel in eenen tijt voerleden..
Voorkomende in HS. 194 van de Maatsch. d. Ned. Letterk. en uitg. door C. C. van de Graft. — *Mnl. Historiel.* 1904 blz. 55—58.

1697. **History liedt van Graef Floris ende Geraert van Velsen** (N⁰. 845).
a. Beg.: Wie wil horen een nieu liet.
Medegedeeld volgens de Rijmkroniek van Melis Stoke door C. C. van de Graft. — *Als voren* blz. 50—55.
b. R. C. Boer, Het lied van Geraert van Velsen. — *Gids* 1899 II blz. 273—308.

1698. **Van mijn here van Lelidam.**
Beg.: Het was op eenen Dijsendach.
Uitg. d. C. C. van de Graft, naar het Antwerpsche Liederboek van 1544. — *Mnl. Historiel.* blz. 81—84.

1699. **Nederlandsch Geeselaarslied.**
Beg.: Sve siner sele wille pleghen.
Uitg. d. P. Fredericq. — *Onze historische volksliederen* (N⁰. 1647) 1894 blz. 25—28.

1700. **Oproep van Maria van Bourgondie tot hare legers by hare troonsbeklimming.**
Beg.: Mijne gheminde, ick biddu hertelick.
Uitg. d. P. Fredericq naar de Excell. cronike van Vlaenderen. — *Als voren* blz. 41.

1701. **Een liedeken van den Slach van Blangijs.**
Beg.: Alsmen duysent vierhondert schreef.
Medegedeeld d. C. C. van de Graft naar het Antwerpsche Liederboek van 1544. — *Mnl. Historiel.* blz. 93—95.

1702. **Lied van Margareta van Oostenrijk** (N⁰. 847).
Beg.: Mijn hertken altijt heeft verlangen.
Een Oud-Nederlandsch Lied opnieuw uitgegeven door Fl. van Duyse. — *Ned. Dicht- en Kunsthalle* IX, 1887 blz. 291—298.

1703. **Djt lyedeken is van vrou Mari die Keyser maxsimyan (!) wijf die daer sterf thantwerpen.**
Beg.: Och doot, doot, doet die niement en spaert.
Uitg. d. R. Priebsch naar een HS. te Cheltenham in: *Deutsche Handschriften in England* I 1896 blz. 231 en naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel d. C. C. van de Graft in *Mnl. Historiel.* blz. 99—100.

1704. **Djt lyedekijn is van sinte Elysabets dochter die hertochin van enghelant.**
Beg.: Die strijt van vlanderen is op heuen.
Uitg. d. R. Priebsch naar een HS. te Cheltenham. — *Als voren* I 1896 blz. 230—231.

1705. **Dit liedekijn is van den edelen heer van brunesvick.**
Beg.: Dien edele heer van brunsesvick.
Uitg. d. R. Priebsch. — *Als voren* I 1896 blz. 232—233.

1706. **Djt lyedekijn gaet op die wijse Ic sie drie morghesterre Ende is van twee conninx kynder die malkander lief hadden.**
Beg.: Tusschen se berch hoghe.
Uitg. d. R. Priebsch. — *Als voren* I, 1896 blz. 233—235.

1707. **Dit is een liedekijn van vrou venis en van heer Danel.**
Beg.: Her Danel, ghy syt soe schon en man.
Uitg. d. R. Priebsch. — *Als voren* I 1896 blz. 235—236.

1708. **Naer Oosterland willen wij ryden.**
Aanmerkingen op het Oudnederlandsch lied, vergezeld van eene onuitgegeven oude melodie d. Fl. van Duyse. — *Ned. Dicht- en Kunsthalle* X, 1888 blz. 343—352.

1709. **Kerelslied.**
Beg.: Wi willen van den Kerels zinghen.
a. Uitg. d. L. de Baecker. — *Chants histor. d. l. Flandre* 1855 blz. 174—176.
b. Uitg. naar een HS. behoorende aan den Burggraaf De Croeser De Berghes d. C. Carton. — *Oudvl. liederen* (N⁰. 774) blz. 154—156.
c. Uitg. naar hetzelfde HS. thans in het bezit van den heer De Neve te Brugge door C. C. van de Graft. — *Mnl. Historiel.* 1904 blz. 60—62.

1710. **Lied op een oproer te Haarlem.**
Beg.: Wilt ghi horen een nuwe liet.
Uitg. naar een HS. in de Univ. Bibl. te Utrecht d. C. C. van de Graft. — *Als voren* blz. 102—105.

1711. **Van Vrou Marie van Bourgoengien.**
Beg.: O felle fortuyne, wat hebdy gewracht.
Uitg. d. C. C. van de Graft naar het Antwerpsche Liederboek van 1544. — *Mnl. Historiel.* blz. 97—99.

1712. **Kloekmoedigheid der Mechelaars.**
Beg.: Ghy heeren van Bruesele, wy makens u vroet.
Uitg. d. C. C. van de Graft naar Oude Vlaemsche liederen uitg. d. J. F. Willems. — *Als voren* blz. 75—78.

1713. **Een oudt liedeken** [op een bedevaart naar het H. Graf tot verwerving van den Ridderslag].
Beg.: Met luste willen wi singhen.
Uitg. d. C. C. van de Graft naar het Antwerpsche Liederboek van 1544. — *Als voren* blz. 88—90.

1714. **De legende van Tannhaeuser of heer Danielken.**
Beg.: Wildy hooren een goet nieuw liet.
Medegedeeld in *Ned. Dicht- en Kunsthalle* III 1880 blz. 199—200.

1715. **Liederen.**
Uitg. d. G. Kalff naar een HS. der Univ. Bibl. te Amsterdam. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890.

a. Een oudt liedeken.
Beg. O Venus bant o vierich brant. Blz. 177.
b. Vanden ruyter ut Bosschayen.
Beg.: Het quam een ruyterken ut Bosscayen. Blz. 178.
c. Caermen.
Beg.: Ic bidde u allen, wilt swijghen ende hoeren. Blz. 180.
d. De gans Alijt.
Beg.: Die custer die was saen bereet. Blz. 183.

1716. **Eyn liedeken.**
Beg.: Hophe ende troest halt mer das lijf.
Uitg. d. J. A. Nijland. — *Ged. uit het Haagsche Liederhs.* [N⁰. 1404] 1896 blz. 200—201.

1717. **Meidansliederen.**
a. Beg.: Och lief gesel, ic heb vernomen.
b. » Ic beghinne mijn liedekyn.
Uitg. d. J. W. Muller naar een HS. in de Univ. Bibl. te Utrecht. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXV, 1906 blz. 24, 27.

1718. **Liederen.**
a. Beg.: Ist mi bescheert, so moetic liden.
b. » Wouter was een vule... [druyt].
Uitg. d. J. W. Muller naar een HS. in de Univ. Bibl. te Utrecht. — *Als voren* XXV, 1906 blz. 11 en 29.

1719. **Dit lietken gaet als begint.**
Beg.: Ick sie de morgen sterre.
Uitg. naar een HS. der Wiener Fidei Commis Bibl. d. C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XXIII, 1904 blz. 78.

1720. **Dyt lydeken gaet op de wijse van claes mollenaer.**
Beg.: In vroechden is al de warlt wijt.
Uitg. naar een HS. der Wiener Fidei Commis Bibl. d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 77.

1721. **Straatkreten.**
Beg. . . . [goe]den kaecharinc, drughen harinc!
Uitg. d. J. W. Muller naar een HS. in de Univ. Bibl. te Utrecht. — *Als voren* XXV, 1906 blz. 30—32.

XV. Dramatische Poëzie.

Zie N°. 849—878.

a. Inleiding. — Geschiedenis.

1722. H. Vinckers JBzn., De oorsprong van het Nederlandsch Drama. — *Noord en Zuid* XIII, 1890 blz. 36—55.

1723. R. de Wolf, Bijdrage tot de kennis van ons middeleeuwsch tooneel. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIV 1895 blz. 301—304.

1724. G. Kalff, Bijdragen tot de geschiedenis van ons middeleeuwsch drama. — *Als voren* XXII 1903 blz. 304—320.
I. Jan van Beverley. — II. Mededeelingen omtrent kerkelijk en geestelijk drama, opvoering, inrichting van het tooneel, marionetten enz.

1725. J. A. Worp, Geschiedenis van het drama en van het tooneel in Nederland. Groningen, J. B. Wolters 1904—8. 2 dln. (VIII, 466 blz. VIII, 578 blz.). 8°.
Dl. I blz. 1—108. Inleiding. — De Middeleeuwen. Het geestelijk drama. 1 Het liturgisch drama. — 2 Het misterie. — 3 Heiligenspel en mirakelspel. — 4 Stomme vertooning, processie- en wagenspel, vastenavondspel, het feest van den ezelpaus. — 5 Spelers en Tooneel. — 6 Het geestelijk drama in later tijd. — Het wereldlijk drama. 1 Abele spelen. — 2 Klucht- en tafelspel. — Spelers en Tooneel.
Beoord. d. G. Kalff in *Deutsche Literaturzeit.* XXV Kol. 857—59; G. Huet in *Rev. Critique* 1904 N°. 14; P. J. Blok in *Onze Eeuw* IV Jrg. dl. II blz. 322; A. S. Kok in *Ned. Spectator* 1904 blz. 156—159; C. Lecoutere in *Bull. du Musée Belge* IX, blz. 36, F. Buitenrust Hettema in *Taal en Letteren* XVI, 1906 blz. 41, A. G. v. Hamel in *De Gids* 1906 IV, blz. 143, R. A. Kollewijn, *N. Taalgids* I 1907 blz. 87.

1725*. P. Alberdingk Thijm, Der Humor im alten niederländischen Schauspiel. — *Gottesminnen Monatsschr. f. relig. Dichtk.* III 1905 blz. 114—126, 209—215.

1726. P. Leendertz Jr. Wereldlijk en Kerkelijk tooneel in de middeleeuwen. — *Handel. v. h. IV Nederl. philologen-congres* 1904 blz. 82—84.

1726*. —— Over middeleeuwsche tooneelvertooningen. — *De Gids* 1909 II blz. 41—71.

1727. H. J. E. Endepols, Over middeleeuwsche tooneelvertooningen. — *Van onzen tijd.* X, Jrg, 1910, II, blz. 361—369.

1728. M. Jansen, Kerkelijk drama te Venlo in de middeneeuwen. — *Maasgouw* III 1881 blz. 521—522.

1729. J. H. A. Thus, Processie of »Ommegancks« spelen te Delft in de XVᵉ en XVIᵉ eeuw. — *De Katholiek* CXXVII, 1905 blz. 346—396.

1729*. P. Leendertz Jr., De groote ommegang te Brussel. — *Mnl. dram. Poezie* 1907 blz. 488—495.

1730. F. de Potter, Landjuweel van 1497. — *Het Belfort* IX, 1894 2ᵉ halfj. blz. 185—188.

1731. E. Soens, De rol van het »booze beginsel« op het middeleeuwsch tooneel. Gent, A. Siffer 1893 (146 blz.). 8°.

Bekroond en uitg. door de Kon. Vlaamsche Akademie voor Taal- en Letterkunde.

Beoord. d. P. Alberdingk Thijm, P. Génard en E. Hiel in: *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1892 blz. 104—108, d. S. in *Het Belfort* IX, 1894, 1ᵉ halfj. blz. 241—242.

1732. H. J. E. Endepols, Het decoratief en de opvoering van het Middelnederlandsche drama, volgens de Middelnederlandsche tooneelstukken. Acad. proefschrift [der Rijks-Univ. te Leiden]. Amsterdam, C. L. van Langenhuysen 1903 (VII, 140 blz. en pl.). 8°.

1. Inleiding. — 2 Het middeleeuwsche drama hier te lande. — 3 Het Tooneel. — 4 Het Decoratief. — 5 De Costumeering en Decorstukken. — 6 De Opvoering. — 7 Muziek en Figueren. Slotwoord.

Beoord. d. C. Lecoutere in *Bull. bibliogr. du Musée Belge* VIII 1904 blz. 179. — G. Huet in *Rev. critique* LVIII 1904 blz. 70 door? in *Studiën, Godsd. Wetensch. Lett. N. R.* Jrg. XXXVI, dl. 62, 1904 blz. 102—105, *Ned. Spectator* 1903 blz. 395—396, J. Franck in *Litt.blatt f. Germ. Phil.* XXXVII, 1905 kol. 283—286 en *Ztschr. f. dts. Philol.* XXXVII, 1905, blz. 283.

b. Verzamelingen.

1733. Middelnederlandsche dramatische Poëzie [uitg.] door P. Leendertz Jr. Leiden, A. W. Sijthoff's Uitg. Mij. [1907] (CCXVII, 696 blz.) 8°.

Bibliotheek van Middelnederlandsche Letterkunde.

De Inleiding bevat: I De handschriften en oude drukken. — II. Nieuwe uitgaven. — III. Omwerkingen en vertalingen. — IV. De opvoeringen. — V. Het tooneel en de tooneeltoestel. — VI. Inhoud en samenstelling. — VII. Dichters, tijd en plaats van vervaardiging. — VIII. De bronnen. — IX. Opmerkingen over den versbouw. — X. De taal. — XI Wijze van uitgeven. — XII. Afwijkende lezingen.

De Bijlagen bevatten o. a.: Algemeene prologen enz. — II. Onuitgegeven stukken uit het Hulthemsche handschrift. — III. Doorhalingen en verbeteringen in het Hulthemsche handschrift.

Bladz. 1—368 verschenen reeds in 1899—1903 als afl. 63, 66, 67, 71 der Bibliotheek van Middelnederlandsche Letterkunde.

Beoord. d. J. W. Muller in *Museum* XVII, 1910 Kol. 209—215 en d. G. Cohen *aldaar*, Kol. 330—332.

1734. **Algemeene Prologen.**

A. Een beghinsel van allen spele.
Beg.: Ghi heren, God daert al an staet.
Uitg. naar het Hulthemsche HS. d. H. Hoffmann v. Fallersleben. — *Horae Belgicae* [N⁰. 388] VI 1838, blz. 1, 2 en opnieuw d. P. Leendertz Jr. in *Mnl. dram. Poëzie* 1907 blz. 442—443. Aanteekeningen blz. 604—5.

B. Sottelicke boerde.
Beg.: Godt groete u, heer coninc hooghe ghezeten.
Uitg. naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent d. C. P. Serrure. — *Vaderl. Museum* V blz. 368 en opnieuw d. P. Leendertz Jr. — *Mnl. dram. poëzie* 1907 blz. 444.

c. Kerkelijk (geestelijk) drama.

Zie N⁰. 859—862.

1735. **Sevenste bliscap van Maria** (N⁰. 860).

a. James, De sevenste bliscap van Maria. — *Het Belfort* V 1890, 2ᵉ halfj. blz. 107—114.

b. Die sevenste bliscap van onser vrouwen. Mysteriespel der XVᵉ eeuw. Uitg. naar het HS. in de Kon. Bibl. te Brussel d. P. Leendertz Jr. — *Mnl. dram. poëzie* 1907 blz. 329—387. Aanteekeningen blz. 576—592. Zie ook Bijlage VII blz. 488—495 en de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1736. **Het spel van de V vroede ende van de V dwaeze maegden.**

a. Het spel van de V vroede ende van de V dwaeze maegden. Naar een HS. van het begin der XVIᵉ eeuw. [uitg. d. J. Ketele]. Gent, C. Annoot-Braeckman [1846]. (54 blz.) 8°.
Maetschappij d. Vlaemsche Bibliophilen. 2ᵉ Ser. N⁰. 6.

b. Het spel van de V vroede ende van de V dwaze maegden. Uitg. naar voorg. uitgave d. P. Leendertz Jr. — *Mnl. dram. Poëzie* 1907 blz. 388—422. Aanteekeningen blz. 592—600. Zie verder de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1737. **Spel vanden heiligen Sacramente** door Smeken (N⁰. 861).
Dat es tspel vanden heiligen Sacramente vander Nyeuwer vaert. Uitg. naar het HS. der St. Barbarakerk te Breda d. P. Leendertz Jr. — *Als voren* Afl. 3, 1900 blz. 213—276. Aanteekeningen blz. 549—563, 605—610. — Zie verder de verschillende hoofdstukken der Inleiding.
Als Bijlage V, blz. 456—466 zijn afgedrukt de in het HS. voorkomende prozastukken en twee gedichten: *a* beg.: Ter eeren Gods lichaam om een betamen soet, *b* O wonderlic werc, o godlic ghift.

Zie 2042.

1738. **Mariken van Nieumeghen.**

a. J. W. Muller, Een en ander over Mariken van Nieumeghen. — *Taal en Letteren* XV 1905 blz. 225—248.

b. J. Koopmans, Mariken van Nieumeghen. — *De Beweging* V, 1909 blz. 42—54.

c. Die waerachtige en een seer wonderlycke historie van Mariken van nieumeghen die meer dan seuen iaren mette duuel woede en verkeerde. (Antwerpen, W. Vorsterman c. 1518). 's-Gravenhage, Mart. Nijhoff (64 blz.). 4°.

Uitg. d. P. Leendertz Jr. Met houtsnede. Facsimile van den oorspronkelijken druk van c. 1518.

Beoord. d. K. Verhaegh Jr. in *Nederl. Spectator* 1905 blz. 19—20, G. Kalff in *Dts. Literaturz.* 1905, N⁰. 10.

d. Mary of Nymwegen. Here begynneth a littel story that was of a trewthe dane in the lande of Gelders of a maiden that was named Mary of Nimwegen that was the dyvels paramour by the space of VII yere lang. Imprynted at Antwerpe by me John Duisbroedge (c. 1520). 8°.

e. Een schone historie ende een seer wonderlijcke ende waerachtige geschiedenisse van Mariken van Nimweghen, hoe sy meer dan seven jaren met den duyvel woonde en verkeerde. Op een nieu ghecorrigeert. Utrecht, Hermen van Borculo 1608. 4°.

f. —— Idem. Antwerpen, P. Stroobant 1615. 4°.

g. —— Idem [uitg. d. Jul. de Saint-Genois]. Gent, C. Annoot-Braeckman 1853 (X, 78 blz.). Gr. 8°.

Maetschappij d. Vlaemsche Bibliophilen. N⁰. 5.

h. Marieken van Nijmegen; eene Nederlandsche volkslegende uit de 16e eeuw; met eene inleiding, woordverklaring en aanteekeningen [van J. van Vloten]. 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1854 (XIV, 58 blz.). 8°.

Herdruk der uitgave van Hermen van Borculo te Utrecht 1608.

i. Een scoon spel van Mariken van Nieumeghen, die meer dan seven iaren metten duvel woende ende verkeerde. — Uitg. naar 4 oude drukken d. P. Leendertz Jr. — *Mnl. dram. Poezie* 1907 blz. 277—328. Aanteekeningen blz. 564—576. — Blz. 473—487 bijlage VI eene bewerking als historielied. — Zie voor de oude drukken, vertalingen enz., de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

d. Moraliteiten.

1739. **Den Spyeghel der Salicheit van Elckerlyc,** waarschijnlijk door Petrus Dorlandus.

a. Een schoen boecxken ghemaect in een maniere van enen spele of batimente op Elckerlijck. Delf in Hollant, z. n. v. d. of j. [C. Snellaert c. 1495]. (32 blz.) 8°.

1739. **Den Spyeghel der Salicheit van Elckerlyc.** — Vervolg.

b. Boecxken ghemaect in een maniere van enen spele oft batimente op Elckerlijck. Delf in Hollant, z. n. v. d. of j. [C. Snellaert c. 1496] (32 blz.) 8°.

c. Den Spieghel der Salicheit van elckerlijc Hoe dat elckerlijc mensche wert ghedaecht gode rekeninghe te doen van sinen wercken. Antwerpen, by Eckert van Homberch 1501. 8°.

d. —— Idem. Tantwerpen Willem Vorsterman [c. 1525]. 8°.

e. Elckerlijk, a fifteenth century Dutch morality (presumably by Petrus Dorlandus) and Everyman a nearly contemporary translation. A contribution to the history of the literary relations of Holland and England. Ed. [volgens de uitgave van Vorsterman] by H. Logeman. Gand, Clemm 1892 (XXXIV, 98 p.). 8°.

Inhoud: Introduction. 1. Description of the texts. — 2. Manner of editing. — 3. The author and the date. — 4. Englands debt to Holland. — Texts.

Université de Gand. Recueil de travaux publ. par la Faculté de philosophie et lettres. 5e Fasc.

Beoord. d. J. Bolte in *Arch. Stud. d. n. Sprachen*, 1892 blz. 413. — d. G. Kalff in *Taal en L.*, 1894 blz. 112. — Zie A. Wagener in *Bull. de l'Ac. R. des Sc. de Belgique* XXIII, 1892 blz. 277.

f. Den Spyeghel der salicheyt van Elckerlijc, critisch uitgegeven [naar de uitg. van Vorsterman] en van een inleiding en aanteekeningen voorzien. Proefschrift van K. H. de Raaf. Groningen, P. Noordhoff 1897 (VIII, 94 blz.). 8°.

Inhoud: Inleiding. 1. Over de verhouding der Nederl. moraliteit Spyeghel der salicheyt tot de Eng. morality Everyman. — 2. Over de wijze der vertaling. — 3. De auteur en de tijd der Mnl. vertaling. — 4. De onderlinge verhouding der ons bekende teksten van den Spyeghel der salicheit. — 5. Wijze van uitgaaf. — Tekst. — Aanteekeningen.

Beoord. d. H. Logeman in *Taal en Letteren* VIII, 1898, blz. 139—144; d. G. Kalff in *Museum* V, 1897 Kol. 178—180, d. F. Holthausen in *Anglia Beiblatt* VIII blz. 201.

g. H. Logeman, Elckerlyc-Everyman. De vraag naar de Prioriteit opnieuw onderzocht. Gand, Vuylsteke 1902 (IV, 175 blz.). 8°.

Université de Gand. Recueil de travaux publ. par la Faculté de philosophie et lettres. 28e Fasc.

Beoord. d. P. de R. in *Rev. de l'Univ. d. Bruxelles* VIII blz. 393. — V. Tourneur in *Rev. critique* 1903 blz. 179; C. Lecoutere in *Bull. bibliogr. du Musée Belge* 1903, blz. 6, H. E. Moltzer in *Ned. Spectator* 1892 blz. 67—69, K. H. de Raaf in *Museum* X, 1903 Kol. 45—47. W. Bang in *Engl. Studien* XXXV, blz. 116.

Zie 2043.

1739. **Den Spyeghel der Salicheit van Elckerlyc.** — Vervolg.

h. Edw. B. Koster, Homulus-Elckerlijc. — *Ned. Spect.* 1903 blz. 202—204, 226—229.

i. K. H. de Raaf, Nogmaals een en ander over de verhouding van Den Spyeghel der Salicheyt van Elckerlyc tot The somonyng of Everyman. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXII, 1903, blz. 241—284.

j. Den Spyegel der Salicheyt van Elckerlyc, hoe dat elckerlyc mensche wert ghedaecht Gode rekeninghe te doen [uitg. d. K. H. de Raaf]. Larensche Kunsthandel 1907 (48 blz). 8°.
Beoord. d. P. Leendertz Jr. in *De Gids* 1907, III blz. 359—363.

e. Wereldlijk drama.

Zie N°. 863—878.

1740. **Esmoreit** en de sotternie **Lippijn** (N°. 863).

a. F. Buitenrust Hettema, Het abel spel de Esmoreit. — *Taal en Letteren* XI, 1901 blz. 209—227.

b. R. A. Kollewijn, De narede van de Esmoreit. — *Als voren* XI, 1901 blz. 471, 472.

c. W. L. van Helten, Het slot van den Esmoreit. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902 blz. 121—122.

d. Een abel spel van Esmoreit, sconincx sone van Ceciliën ende ene sotternie [Lippijn] daer na volghende. — Uitg. naar het Hulthemsche HS. d. P. Leendertz Jr. — *Mnl. Dram. Poezie* 1e afl. 1899 blz. 1—37. Aanteekeningen blz. 496—505. Zie de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

e. Esmoreit. Abel spel uit de XIVe eeuw [naar de uitgave van P. Leendertz Jr. uitg. d. C. G. Kaakebeen]. Groningen, J. B. Wolters 1901 (56 blz.). 8°.
Van alle tijden. Onder redactie van C. G. Kaakebeen en J. Ligthart. N°. 1. — 4e druk in 1910.

f. Esmoreit. Middeleeuwsch drama, uitg. [naar het Hulthemsche HS.] d. P. Leendertz Jr. Leiden, A. W. Sijthoff's uitg. Mij. [1907] (XVII, 43 blz.). 8°.
Inhoud: Inleiding. — 1 Inhoud en samenstelling. — 2 Kunstwaarde. — 3 Versbouw en voordracht. — 4 Het tooneel en de opvoering. — Wijze van uitgeven. — Inhoud van het spel. — Tekst.

g. P. H. van Moerkerken Jr., Iets over de vertooning van Esmoreit. — *Noord en Zuid* XXIV, 1901 blz. 509—512.

h. —— Over hedendaagsche opvoeringen van Middeleeuwsche drama's. — *XXe Eeuw* XIII 1907 blz. 222—229.
Naar aanleiding der opvoering van Esmoreit voor de leden v. h. Philologen-congres te Amsterdam.

1741. **Gloriant** en de sotternie **Die Buskenblaser** (N⁰. 864).
Een abel spel ende een edel dinc van den hertoghe van Bruuyswijc, hoe hi wert minnende des roede Lioens dochter van Abelant [bekend als Gloriant] ende ene sotternie [de Buskenblaser] na volgende. — Uitg. naar het Hulthemsche HS. door P. Leendertz Jr. — *Mnl. Dramat. Poezie* 1e afl. 1899 blz. 38—77. Aanteekeningen blz. 506—513. Zie ook de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1742. **Lanseloet van Denemarken** en de sotternie **Die Hexe.** (N⁰. 865).

a. J. Koopmans, Een abel spel van Lanseloet van Denemarken. — *Taal en Letteren* XII. 1902 blz. 205—230.

b. Eene seer ghenoechlike en amoroeze historie van den eedele Lantsloet eñ die scone Sandrijn (Gouda, Govert van Ghemen c. 1486). 's-Gravenhage, Mart. Nijhoff 1902 (39 blz.). 4°.
Met houtsneden. Facsimile van den oorspronkelijken druk van c. 1486.

c. Een abel spel van Lanseloet van Denemerken, hoe hi wert minnende ene joncfrou, die met synder moeder diende, ende ene sotternie [de Hexe] na volghende. Uitg. naar het Hulthemsche HS. door P. Leendertz Jr. — *Mnl. dram. poezie* 1e afl. 1899. bl. 78—118. Aanteekeningen blz. 513—522. Zie ook de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

d. Een abel spel van Lanseloet van Denemarken (± 1300), met inleiding en aanteekeningen van M. Menkes, 2 druk. Groningen, J. B. Wolters 1902. (48 blz.) 8°.
Inhoud: Een woord ter inleiding. — Inhoud van de „Lanseloet." — Iets over de vertooning. — Tekst.

e. M. A. P. C. Poelhekke, Een merkwaardige tooneelvertooning. — *Dtsche War. en Belfort* 1903 I blz. 533—545.
Naar aanleiding der vertooning door Rotterdamsche onderwijzers.

f. Lanseloet van Denemerken. Uitg. [naar het Hulthemsche HS.] d. P. Leendertz Jr. Zwolle, W. E. J. Tjeenk Willink [1907] (70 blz.) 8°.
Zwolsche Herdrukken. 2e Reeks. VI.
De inleiding bevat: Inhoud van het Spel. — Opmerkingen over inhoud en samenstelling. — Kunstwaarde. — Versbouw en voordracht. — Het tooneel en de opvoering. — Wijze van uitgeven.
Beoord. d. P. H. van Moerkerken in *De Amsterdammer Weekblad* 1907, 1 Sept. o. d. t.: Over Middeleeuwsche dramatische kunst.

g. Een Abel Spel van Lanseloet van Denemerken, hoe hi wert minnende ene joncfrou, die met synder moeder diende [uitg. d. K. H. de Raaf]. Larensche Kunsthandel 1907. (47 blz.) 8°.
Beoord. d. P. Leendertz Jr. in *De Gids* 1907, III blz. 359—363.

1742. **Lanseloet van Denemarken.** — Vervolg.

h. Gedeelten der Nederduitsche vertaling van de Lanseloet. Medegedeeld d. P. Leendertz Jr. — *Mnl dram. poezie* 1907. Bijlage IV blz. 452—455. Zie blz. XVI—XX.

i. Niet voor Kinderen. Miserabel spel van Lanseloet met Sanderijn [d. Hendrikus Duvel, ps.]. Luxurieus geïllustreerd. Uitg. door het Dagblad »De Nieuwe Gooi- en Eemlander te Hilversum 1907 (34 blz.). 12°.
Parodie.

1743. **Van den winter ende vanden somer** en de sotternie **Rubben** (N°. 866).
Een abel spel van den winter ende van den somer, ende ene sotternie na volghende [Rubben]. Uitg. naar het Hulthemsche HS. door P. Leendertz Jr. — *Mnl. dram. poezie* Afl. 2 1900 blz. 135—159. Aanteekeningen blz. 527—533. Zie ook de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1744. **Spel van den somer ende van den winter** (Fragment).

a. Uitg. naar een HS. in de Univ. Bibliotheek te Gent d. P. Leendertz Jr. — *Als voren* 1907 blz. 436—441. Aanteekeningen blz. 602—603. Zie ook de verschillende Hoofdstukken der Inleiding.

b. W. de Vreese, Geeraard van Woelbosch. Een gentsch »scriver« en boekbinder uit de 15e eeuw. — *Tijdschr. v. Boek- en Bibliotheekw.* I 1903 blz. 223—228.

1745. **De Truwanten** (N°. 867).
Ene sotte boerde ende ene goede sotternie (Truwanten). Uitg. naar het Hulthemsche HS. door P. Leendertz Jr. — *Mnl. dram. poezie* Afl. 2 1903 blz. 132—134. Aanteekeningen blz. 526. Zie ook de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1746. **Drie daghe here** (N°. 868).
Ene sotte boerde ende ene sotternie (Drie daghe here). — Uitg. naar het Hulthemsche HS. door P. Leendertz Jr. — *Als voren* Afl. 2 blz. 119—131. Aanteekeningen blz. 522—526. Zie ook de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1747. **Sainct Jooris.**
Dit naervolghende es een scoon spel van Sainct Jooris. Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibliotheek te Brussel d. P. Leendertz Jr. — *Als voren* blz. 423—435. Aanteekeningen blz. 600—602. Zie ook de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1748. **Cluyte van Playerwater** (N°. 869).
Een cluyte van Playerwater. Tafelspel, uitg. naar een HS. der Kon. Teekenschool te Antwerpen d. P. Leendertz Jr. — *Als voren* Afl. 2 blz. 160—180. Aanteekenin-

1748. **Cluyte van Playerwater**. — Vervolg.
gen blz. 533—540. Zie ook de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1749. **Nu Noch** (N⁰. 870).
Een ghenouchelicke clute van Nu Noch, van iiij personagien te weten, den man, den ghebuer, dwijf ende die pape. Uitg. naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent door P. Leendertz Jr. — *Als voren* Afl. 3, 1900, blz. 198—212. Aanteekeningen blz. 545—548. Zie ook de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1750. **De Rovere**'s Spel van Quiconque vult salvus esse.
Uitg. naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel door L. Scharpé. — *Leuvensche Bijdragen* IV 1900—1902 blz. 155—193.

f. Samenspraken.

Zie N⁰. 871—878.

1751. **Tafelspeelken** (N⁰. 877).
Een tafelspeelken van twee personagen om up der drij Conijnghen avond te spelen. Naar een hs. der Univ. Bibl. te Gent uitg. d. P. Leendertz Jr. — *Mnl. dram. poezie* Afl. 2, 1900, blz. 181—184. Aanteekeningen blz. 540–541. Zie ook de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1752. **Tafelspeelken** (N⁰. 878).
Een tafelspeelken van twee personagien, eenen Man ende een Wijf, ghecleet up zij boerssche. — Naar een HS. der Univ. Bibl. te Gent uitg. door P. Leendertz Jr. — *Als voren* Afl. 2, blz. 186—197. Aanteekeningen blz. 541—545. Zie ook de verschillende hoofdstukken der Inleiding.

1753. **Een nyeuwe refereyn**.
Beg.: Ic hebbe seuen jaer of daer omtrent.
Medegedeeld d. L. Scharpé naar een HS. in de Stadsboekerij te Brugge. — *Leuvensche Bijdragen* I 1896 blz. 71—74.

XVI. Prozawerken.

Zie N⁰. 879—1130.

NB. De Prozabewerkingen van Middelnederlandsche dichtwerken zijn in de hier voorafgaande Afdeelingen bij de uitgaven in dichtmaat vermeld.

a. Vertalingen van Bijbelboeken.

1754. H. van Druten, Geschiedenis der Nederlandsche Bijbelvertaling. Leiden, Rotterdam, D. A. Daamen 1895—1905. 3 dln. (XII, 724 blz. en 3 facs.). 8°.
Dl. I. Geschiedenis der Nederlandsche Bijbelvertaling tot het jaar

1522. 1e stuk A. De Psalmen. — B. De Historie-Bijbels. — C. Het Historisch Gedeelte des N. T.

2e stuk. A. De Handschriften des N. T. — B. De eerste volledige Overzetting van de Boeken des N. T. in het Nederlandsch. — C. Overeenstemming tusschen den tekst der Handschriften. — D. Kenmerken der Overzettingen. — E. De Auteurs. — F. De Epistel- en Evangelie-Boeken. — G. Lectionaria en Evangeliën-Harmoniën. — H. De Grondtekst. — I. De „Bibel int corte" — K. Slotsom.

Beoord. in *Ned. Spectator* 1896 N⁰. 32, d. J. Heinsius in *Dts. Lit.Zeitung* 1906 N⁰. 15, d. C. G. N. de Vooys, in *Theol. Tijdschr.* XXXVII, blz. 111—152, XL, blz. 581.

1755. C. G. N. de Vooys, Iets over middelnederlandsche bijbelvertalingen [naar aanl. van 't voorg.]. — *Theol. Tijdschrift* XXXVII, 1903, blz. 111—158.

Hierin worden naar HSS. in de Kon. Bibl. te Brussel medegedeeld: „een voorredene op Sente gregorius dyalogus"; „de prologhe dat es ene voorredene op een boec heet aurea legenda dats gulden legende"; „een prologhe op sente pauwels epistele tot die van roeme ende oec op alle sine epistelen;" „die voersprake op sinte gregorius omelien in dietsche", en de proloog van „Sinte bernaert op dat evangelie missus est gabriel angelus".

1756. C. H. Ebbinge Wubben, Over middelnederlandsche vertalingen van het Oude Testament. Bouwstoffen voor de geschiedenis der Nederlandsche Bijbelvertaling. Proefschrift [der Univ. Leiden]. 's-Gravenhage, Mart. Nijhoff 1903 (X, 258 blz.). 8°.

Inhoud: Ie Afd. De Bijbel van 1360. 1 Het materiaal. — 2 Opmerkingen over den vertaler en zijn werk. — IIe Afd. Overzicht der andere vertalingen. 1 Souters. — 2 Het Hooglied. — 3 Enkele andere Bijbelboeken. Tabellarisch overzicht van den inhoud der HSS. van den bijbel van 1360.

Beoord. d. C. G. N. de Vooys in *Theolog. Tijdschrift* XXXVIII N⁰. 6, d. C. Lecoutere in *Bull. du Musée Belge* IX, 4, 5.

1757. —— De zogenaamde eerste Nederlandse Historiebijbel. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. III 1905 blz. 323—350.

Met mededeeling van den nog onuitgegeven proloog uit HS. 1006 der Utrechtsche Univ. Bibl. met daarnaast de overeenkomstige stukken uit Der Sielen Troest. Zwolle, P. van Os 1485.

1758. —— Een nieuw HS. van de Bijbel van 1360 [voorhanden in de Gemeentebibliotheek te Rotterdam]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIV, 1905 blz. 209—211.

1759. Bijbelvertaling der XVe eeuw [Uittreksels uit een Berlijnsch HS.] medegedeeld d. W. Bäumker. — *Dietsche Warande* N. R. dl. V, 1892 blz. 184—186.

Dit HS. bevat: Jeremia, het Boek Ruth en Jesaia.

1760. De Tien Geboden, naar een HS. uit de Prov. Bibliotheek van Friesland [te Leeuwarden] bewerkt d. G. H. van Borssum Waalkes. — *Vrije Fries* XVII 1888 blz. 237—324.

Als bijlage volgt de uitgave naar het HS. behoord hebbende aan Prof. W. Moll.

1760*. Zie over de Tien Geboden de inleiding van des Coninx Summe uitg. d. D. C. Tinbergen, Groningen 1900 blz. 122—141.

1761. J. Daniels, Bijdrage tot de Mnl. Geboden-litteratuur [met mededeeling van den tekst volgens een HS. van het klooster St. Agatha bij Cuyk]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXII, 1903 blz. 45—67.

1762. Boek Ruth. Gedeelte van HS. N⁰. 15310 in het Britsch Museum medegedeeld door K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 43—46.

1763. Bijbelfragment, Boek Job. Medegedeeld uit HS. N⁰. 34392 in het Britsch Museum d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1896 blz. 81—84.

1764. Een Mnl. vertaling van het Hooglied [naar een HS. in de Bibl. Mazarine te Parijs] medegedeeld d. C. H. Ebbinge Wubben. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. IV 1906 blz. 285—297.

1765. *a.* Boek Tobias. Gedeelte van HS. N⁰. 15410 in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 42.

b. —— Id. van HS. N⁰. 15311. — *Als voren* 1895 blz. 47—49.

c. —— Id. van HS. N⁰. 10043. — *Als voren* 1895 blz. 50—52.

1766. *a.* Parabel van den Verloren Zoon. Gedeelte van HS. N⁰. 14328 in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1895 blz. 59—61.

b. —— Id. van HS. N⁰. 26659. — *Als voren* 1895 blz. 64—66.

c. —— Id. van HS. N⁰. 26663. — *Als voren* 1895, blz. 67—68.

b. Levens van Jezus.

Zie N⁰. 905—921.

1767. De levens van Jezus in het Middelnederlandsch. Uitg. d. J. Bergsma. Afl. 1—3. Groningen, J. B. Wolters 1895—98 (Blz. 1—288). 8°.

Bibliotheek van Middelnederlandsche Letterkunde. Afl. 54, 55, 61.

In Afl. 1—3 een afdruk van een HS. in de Kön. Bibliothek te Stuttgart en daar bekend als Harmonia Evangeliorum Flamandice. — Meer is tot heden niet verschenen.

Beoord. d. J. Franck in *Taal en Lett.* VIII blz. 503—515.

1768. Middelnederlandsche proza-verhalen over de geboorte van Jezus medegedeeld d. C. G. N. de Vooys. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. I 1901 blz. 125—162.

I Uit het „Bonaventura-Ludolphiaansche leven van Jezus (HS. Gent). — II. Uit het „Leven van Jezus" [HS. Brugge]. — III. De geboorte van Jezus en de aanbidding der drie Koningen. Uit „Die seven blyscapen van Maria (HS. Brussel). — IV. Visioen van Hendrik Mande [HS. Brussel]. — V. Visioen van suster Bertke (naar de uitg. van 1518).

1769. J. Koopmans, Nieuw middeneeuws proza [over het voorg.]. — *Taal en Lett.* XI, 1901 blz. 75—80.

1770. Onse Heere leerde sinen jongheren...
Gedeelten uit HS. N⁰. 25042 in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 156—157.

1771. De Passie.
Gedeelten uit HS. N⁰. 24937 door »een weerdich priester ghenaemt heer Bethleem" in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard — *Als voren* 1895 blz. 161—163.

1772. Evangelium Ons Heren verrisenisse.
Gedeelte van HS. add. N⁰. 20034 in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1895 blz. 99—101.

1773. Proben aus dem mnl. Leben Jesu. — Naar een HS. in Ashburnham-Place medegedeeld d. R. Priebsch in: *Deutsche Handschriften in England* I 1896 blz. 219—223.
1. Mariae Besuch bei Elisabeth und ihr Lobgesang. — 2. Wunder bei der Hochzeit von Chana. — 3. Aus der Bergpredigt. — 4. Himmelfahrt Christi. — 5. Auslegung der Bergpredigt. — 6. Ueber Christi Geburt.

1774. R. Windel, Gebete und Betrachtungen über das Leben Jesu Christi in mittelniederl. Sprache. — *Aus der Hauptbibl. d. Franckeschen Stiftungen.* Halle 1903 blz. 27—50.
Beoord. d. C. G. N. de Vooys in *Museum* XI Kol. 300—302.

1775. V. A. Dela Montagne, Een onbekende druk van Hugo Janssoen van Woerden (A⁰. 1497). — *Tijdschr. v. Boek- en Bibl.wezen* VI 1908 blz. 221.
Betreft: Dat liden ende die Passie ons heeren Jesu Christi.

1776. Passiebloemen. Dit is een zeer schoone en godvruchtige oefeninge van het lijden ons liefs Heeren Jesu-Christi. Handschrift der jare 1440 uit het Middeleeuwsch in het huidig Dietsch overgesteld door J. Valckenaere. Gent, A. Siffer 1898. 8°.

c. Stichtelijke en godsdienstige geschriften.

Zie N⁰. 922—1035.

Verg. hierachter ook de Afd. *e* Legenden en *f* Sermoenen.

1777. J. G. R. Acquoy, De stichtelijke prozaliteratuur onzer vaderen vóór de Hervorming. — *Hand. v. d. M. d. N. L.* 1891—92 blz. 25—43.

1778. W. Zuidema, Suverlike boecskens in de Bibliotheek te Straatsburg. — *Tijdschrift v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 269—272.

1779. Gedeelten van Godsdienstige verhandelingen uit HS. N⁰. Egerton 677 in het Britsch Museum uitg. d. K. de Flou

en E. Gailliard. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1896 blz. 95—101.

1780. W. Zuidema, Brokjes van Dietsche stichtelijke geschriften [gevonden in het gemeentearchief van Schüttorf]. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. V, 1908, blz. 410—413.

1781. C. G. N. de Vooys, Meister Eckart en de Nederlandse mystiek. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. III, 1905 blz. 50—92, 176—194, 265—290.

Met mededeeling van: Van enen rebaut (MS. Kon. Bibl. 's-Gravenhage) — Exemplum duorum pauperum (MS. Kon. Bibl. Brussel). — Mnl. vertaling van Eckart's sermoen: Intravit Jesus in quoddam castellum (Ms. Br. 3067 en HS. Berlijn, Kön. Bibl. 1084). — Mnl. vertaling van het Traktaat: „Drie zeichen eines wârhaften grundes (naar HS. Brussel 3067 met varianten van HS. Brussel 19565). — Het quam een aerm mensche te Coelne (HS. Brussel 3067). — Men leest van eenen hoech geleerden man (HS. Hamburg theol. 2194). — Een heilich vader ontmotede op een tijt (HS. Weenen Fidei Comm. bibl. 7970). — Een sonderlinghe scoene ende devote leeringhe van paciëncien (HS. Gent 1344). — Drie guede leren Meyster Eggerts (HS. Berlijn 243). — Hier beghint dat neghende boexken van meester Eckaerts leere. — Fragment uit het tractaat: Van vijfterhande bruederscap (HS. Brussel 667). — Uit het tractaat: Van den tien gheboden (MS. Brussel 667). — Een openbaeren van sommeghen ongheloeveghe articulen, die Eggaert ende die sine noch houden. — Het was een bruer in sinte bernardus clooster, die altoos gheerne in syn celle alleen was. — Het was eyn goet man die ginck pelgrimagie (HS. Keulen). — Hier beghint een ghestelycke materie genoemt die seven sacken. — Dit exempel is vanden monic die in die achte salicheit dachte. — Van enen devooten vraukin (HS. Brugge). — Van eynen vrouken dat decke ten heiligen sacramente plach te gaen (HS. Brussel). — Het was eyn heilige suster (HS. Brussel). — Van een heilige devote ioncfrouwe (HS. Hamburg). Zie 2044.

1782. —— Middelnederlandsche Legenden en Exempelen. Bijdrage tot de kennis van de prozalitteratuur en het volksgeloof der Middeleeuwen. Proefschrift [der Rijks-Universiteit te Leiden]. 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1900 (XVI, 357 blz.). 8°.

Inhoud: Inleiding. — Hoofdstuk I De hoofdbronnen der Exempelen. — II. Het ontstaan, de ontwikkeling en de verspreiding der Exempelen. — III. Maria in de Exempelen. — IV. Jezus in de Exempelen. — V. De duivel in de Exempelen. — VI. De joden in de Exempelen. — VII. Het sacrament in de Exempelen. — VIII. Boete en biecht in de Exempelen. — IX. De „vier utersten" in de Exempelen. — X. De allegorie in de Exempelen. — XI. Invloed van de bespiegelende mystiek in sommige Exempelen. — XII. Moraliseerende Exempelen. — XIII. De exempelen na de Middeleeuwen.

Hierin worden de volgende exempelen medegedeeld:

a. Een exempel vanden ewighen leven. — In vijf verschillende redactiën naar vijf handschriften, blz. 44—46. Een 6e tekst is door D. C. Tinbergen afgedrukt in de inleiding op *Des Coninx Summe*, Hoofdstuk VIII.

b. Van den goeden lieden die voer ons heren ziele baden. Naar een HS. te Brussel, blz. 134—135.

c. Exempel van Jhesus in egypten. Naar een HS. te Brussel, blz. 158, 159.

d. Van dat die viant een forme annam van eenen meinsche ende ionghen gheselle, ende quam tot eenen ruddere. — Naar een HS. te Gent blz. 165.
e. Van enen ionghen monick die wten cloester liep. Naar een HS. van de Maatsch. d. Ned. Letterk. blz. 181—182.
f. Exempel van een man die in een herberg zijn ziel aan den duivel verkocht. Naar een HS. van de Maatsch. d. Ned. Letterk. blz. 187—188.
g. Exempel Van den sacramente. Naar een HS. te Brussel blz. 233—234.
h. Van enen vroliken visioen die ghesien waert, doe een gheestelick brueder starf. Naar een HS. van de Maatsch. d. Ned. Letterk. blz. 258—259.
i. Een exemple van III gulseghe moneke. Naar een HS. te Brussel blz. 299. Zie No. 1785.
j. Exempel van gehoersamheit. Naar een HS. te Berlijn blz. 322—323.
k. Van eenen man die mesdede ieghen sijn moedere. Naar een HS. te Gent blz. 347.

Voor de hierin medegedeelde Legenden zie men de Afd. Legenden.
Beoord. d. A. S. Kok in *Ned. Spectator* 1901 blz. 164—167. J. Koopmans in *Tweem. Tijdschr.* VI Jrg. 1900 dl. II blz. 309—322 d. E. T. Kuiper in *Museum* VIII, 1900 Kol. 362—363 d. A. M. P. C. Poelhekke in *De Katholiek* CXIX 1901 blz. 92.

1783. G. Visser, Middeleeuwsche legenden [naar aanleiding van het voorg]. — *Theol. Tijdschr.* XXXVI, 1902 blz. 29—44.

1784. M. Sabbe, De middelnederlandsche exempelen en de folklore. — *Volkskunde* XIII, 1900-1, blz. 19—29.

1785. Het waren iii gulseghe moneke up den rijn. Uitg. d. E. de Coussemaker naar een HS. der 15e eeuw. — *Bull. du Com. Flam. de France* II 1861 blz. 208. Zie N°. 1782 *i.*

1786. Een Exempler [van een heylich heremyt]. Medegedeeld naar een HS. in de Univ. Bibliotheek te Gent d. L. Scharpé. — ~~*Als voren*~~ IV, 1893 blz. 225—228. Biekorf

1787. C. G. N. de Vooys, Een exempel uit de Legende der elf duizend maagden [in een HS. in de Univ. Bibl. te Groningen]. — *Volkskunde* XVI 1904 blz. 137—138.

1788. Het exempel »van enen scaepsherde«. Naar HS. 2224 te Brussel uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XVII, 1905 blz. 11—13.

1789. C. G. N. de Vooys, Middeleeuwse schilderingen van het aardse paradijs. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXV, 1906 blz. 81—139.

Hierin zijn afgedrukt:
I. Dit ist bescrive vanden eertschen paradijs. Naar HSS. in de Kön. Bibl. te Berlijn en in de Univ. Bibl. te Amsterdam.
II. Hier beghint van die scoenheit ende ghenoechtelicheit des aertschen paradyses. Naar een HS. in de Kön. Bibl. te Berlijn.
III. Dit is dat visioen der maget petrissa vanden paradise enz. Naar een HS. in de Univ. Bibl. te Amsterdam.
IV. Exempel van „een dooden ridder". Naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel.

1790. H. J. E. Endepols. Bijdrage tot de eschatologische voorstellingen in de Middeleeuwen. — *Als voren.* XXVIII, 1909, blz. 49—110.

1791. **Jan van Ruusbroec** (N°. 923).

a. M. de Vries, Ruusbroec, d. IV bl. 286 (N°. 923 *c*). — Herdrukt in De Vries, *Verspr. taalk. opstellen* 1894 blz 284—287.

b. W. de Vreese, Kleine Tekstverbeteringen. Ruusbroec I, 47, 72, 90, 126, 127. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894 blz. 76—77.

c. Gedeelten uit het Boec vanden Tabernakel uit HS. N°. 25042 in het Britsch Museum, medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 160—161.

d. Dyalogus vander gheesteliker kyntscheit Jhesu. — Een ynnich suverlic ghebet des mynnenden siels. — Een seer devote epistel. — Dat boeck vanden waerden Heilighen Sacrament. — Dat boec vanden Seven Sloten. — Die cierheit der gheesteliker bruloft. — Gedeelten uit HS. N°. 11487 en HS. Add. 18164 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1895 blz. 124—134.

e. Des menschen volmaecte salicheyt leghet daer aen enz. Medegedeeld naar HS. N°. Egerton 677 in het Britsch Museum d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1896 blz. 99—101.

f. W. de Vreese, De handschriften van Jan van Ruusbroek's werken. Stuk I, II. Gent, A. Siffer 1900—1902 (blz. 1—700) 8°.

Uitgave d. Kon. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.

g. Oeuvres choisies de Jean de Rusbrock dit l'Admirable. Traduites par E. Hello. Paris, Poussielgue frères 1869. 18°.

h. L'ornement des noces spirituelles de Ruysbroeck l'Admirable, traduit du flamand et accompagné d'une introduction par M. Maeterlinck. Bruxelles, P. Lacomblez 1891. 12°.

Zie 2046. Beoord. v. J. T. Stoddart in *The Expositor*, IX 1894, blz. 61—70.

i. Zie voor vroeger verschenen vertalingen der werken van Jan van Ruusbroec het artikel van W. L. de Vreese in de *Biographie Nationale* XX, 1909, Kol. 573—582.

j. C. Nörrenberg, Ein Aachener HS des XV. Jahrh. — *Zeitschr. d. Aachener Geschichtsvereins* V 1883, blz. 287—294.

Bevat Godsdienstige overdenkingen in Nederrijnsch en Nederlandsch dialect, gedeeltelijk naar Jan van Ruusbroec.

k. Voor de Klank- en Vormleer en het vers en berijmd proza in de werken van Jan van Ruusbroec. Zie men hiervóór N°. 1168, 1174, 1184.

1792. **Sint Gregorius.**
Sincte Gregorius Dyalogum. Gedeelten van HS. N°. Egerton 676 in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 134—139.

1793. **Hendrik Suso** (N°. 924).
Suso's bekeering. — Medegedeeld naar een HS. te Parijs door C. G. N. de Vooys. — *Middelnederl. Legenden* blz. 325—326.

1794. **Geert Groote** (N°. 926).
a. J. G. R. Acquoy, Een mystiek boekje, op naam van Gerrit de Groote. — *Handel. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1888 blz. 68—74.

Dit boekje te Antwerpen in 1638 bij Hendrik Aertssens uitgegeven is getiteld: Den grondtsteen der volmaecktheyt. Inhoudende de maniere om door een Gheestelijcke doodt ons selfs, te komen tot een Goddelijck leven in Christo.

b. Geert Groote's verlorener Traktat «De Simonia ad beguttas«. Uitg. d. R. Langenberg naar een HS. afkomstig uit het Klooster Frenswegen bij Nordhorn in zijn *Quellen und Forschungen zur Gesch. der deutschen Mystik.* Bonn 1902 blz. 1—51.

c. Een handschrift van Geert Groote in de Kön. Bibl. te Berlijn. — *Tijdschr. v. Boek- en Bibl.wezen* II 1904 blz. 295—96; III 1905 blz. 155—156.

Dit hs. bevat o. a. een volledige Nederl. vertaling van de Zeven Boetpsalmen, de Litanie van alle Heiligen en het Tractaat: Prologus in der epistolen, vermoedelijk eene vertaling van zijn tractaat: de institutione novitiorum.

d. Bonaventura Kruitwagen, Een hollandsch (dietsch) handschrift [Naar aanleiding van het voorg.]. — *Stemmen onzer Eeuw* I, 1905 N°. 14, 16.

e. —— Nog eens het Berlijnsch hs. van Geert Groote. — *Als voren* I 1905 N°. 33.

f. K. de Flou en E. Gailliard, Verslag over het voorstel van W. de Vreese tot [eene nieuwe] uitgave van Geert Groote's Tractaat »De Simonia«. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1906, blz. 255—259.

1795. **Hendrik Mande** (N°. 927).
a. Een tractaat, misschien door H. Mande opgesteld, medegedeeld [naar een HS. der Univ. Bibl. te Amsterdam] d. G. H. van Borssum Waalkes. — *Arch. v. Ned. Kerkgesch.* VI, 1897 blz. 273—291.

Dit tractaat is getiteld: Van den gheesteliken opganc der sielen ende van hoere vuericheit.

1795. **Hendrik Mande.** — Vervolg.

b. G. Visser, Hendrik Mande. Bijdrage tot de kennis der Noord-Nederlandsche mystiek. Proefschrift [der Rijks-Univ. Leiden]. 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1899 (VIII, 114 blz.). 8°.

Inhoud: Inleiding. — Hoofdstuk I. Mande's leven. — Hoofdstuk II. Mande's geschriften. — Hoofdstuk III. Mande's Mystiek. Ruusbroec. — Bijlagen. I. Een devoet boexken, hoe dat wij wt selen doen den ouden mensche mit sinen werken ende ons mit cristo overmids warachtighe doechden sellen verenighen. — II. Een devoet boexken vanden binnensten ons liefs heren ihesu christi. — III. Een devoet boexken vander volmaecster hoecheit der minnen ende hoemen dair toe sal pinen te comen [I—III uitg. naar het HS. der Bourgondische Bibl. te Brussel]. — IV. Dat boec vanden licht der waerheit. — V. Een boec dat heet een spiegel [IV, V uitg. naar een HS. der Univ. Bibl. te Amsterdam].

c. Een mynlike vuerighe begerte der ynniger zielen tot horen ghemynden here [d. Hendrik Mande?] medegedeeld [naar een HS. in de Univ. Bibl. te Amsterdam] d. G. Visser. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. I 1902 blz 249—269.

d. De dietse tekst van Hendrik Mande's Apocalipsis, medegedeeld [naar een HS. der Kon. Bibl. te 's-Gravenhage] door C. G. N. de Vooys. — *Als voren* N. S. II 1903 blz. 78—97.

e. J. van Mierlo Jr., Eene paraphrase van de Brieven van Hadewych door Hendrik Mande. — *Dietsche Warande en Belfort* 1909, II, blz. 293—316.

1796. **Claus van Euskerken** (N°. 931).
Goede punten uit de Collatiën van Claus van Euskerken (naar HS. N°. 686 der Prov. Bibl van Friesland) uitg. d. D. A. Brinkerink. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. III 1905 blz. 225—264, 353—395.

1797. **Dirc van Delf** (N°. 932).

a. Wasserschleben, Mittheilungen über ein in dem Cod. N°. 2667 der Grossh. Hofbibliothek zu Darmstadt enthaltenes, für die Rechts- und Kunstgeschichte interessantes Werk [inh.: Tafel vain des Kristen gelaufe vnd leuen]. — *Zeitschr. d. Savigny-Stiftung f. Rechtsgeschichte* II 1881, *Germ. Abth.* blz. 131—150.

b. Die Tafel vanden Kersten ghelove.
Gedeelten van HS. N°. 22288 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 110—121.

c. C. G. N. de Vooys, Iets over Dirc van Delf en zijn

1797. **Dirc van Delf.** — Vervolg.
»Tafel vanden kersten ghelove«. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXII, 1903 blz. 1—36.
Met mededeeling van de „beste bladzijden" uit het Somerstuc naar het HS. in de Grossl. Hofbibliotheek te Darmstadt.

d. D. C. Tinbergen, Dirc van Delf's Tafel van der Kerstenre Gheloven. — *Des Coninx Summe*, 1907 blz. 108—121.
Met mededeeling van de prologen van het Winterstuc en het Somerstuc.

1798. **Thomas à Kempis** (N⁰. 933).
a. F. Jostes, Het Nederduitsch Proza omtrent 1500. Nieuwe bijzonderheden over de »Navolging«. — *Dietsche Warande* N. R. VI, 1893 blz. 265—279.

b. Vier brokstukken van de Navolging van Christus in een Dietsch HS. der XVe eeuw [in het Rijksarchief te Brussel] medegedeeld d. J. F. Kieckens. — *Als voren* N. R. IX, 1896, blz. 362—374.

c. V. Becker, De Navolging Christi is een oorspronkelijk werk. — *Als voren* N. R. X 1897 blz. 45—59, 93—115.
Hierin worden eenige mnl. brokstukken medegedeeld uit het HS. te Weert, gedrukt tegenover den tekst der Windesheimer vertaling.

d. C. G. N. de Vooys, Bibliografiese mededeelingen over de dietse vertalingen der »Imitatio Christi«. — *De Katholiek* CXXI, 1902 blz. 357—381.
Met mededeeling van den Prologus van den vertaler naar een HS. in de Univ. Bibl. te Münster en proeven van vertaling van Lib. I: 5 uit 7 verschillende handschriften.

e. Uit de kleinere ascetische geschriften van Thomas à Kempis. Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage d. D. A. Brinkerink. — *De Katholiek* CXXVIII, 1905, blz. 276—290.
Met mededeeling van: Een cleyn alphabet broeder Thomas Kempes. — Een merkelike leringe.

1799. **Johannes Brugman** (N⁰. 935).
Gesprek van eene geestelike Suster van XIIJ jaren met eene andere die alder was, uit de 15e eeuw, medegedeeld d. J. F. Kieckens. — *Dietsche Warande* N. R. V 1892 blz. 345—347.

1800. **Johannes Kessel.**
Dit sijn sommige punten van deses heiligen mans oefninge. — Uitg. d. D. A. Brinkerink naar een HS. in de Kon. Bibl. te s'-Gravenhage. — *Arch. v. d. Gesch. v. h. Aartsb. Utrecht* XXIX, 1903 blz. 16—30.

1801. **Gerard Zerbolt van Zutphen**
De Dietse tekst van het traktaat: »De libris Teutonicalibus [voorkomende in het HS. der Tweede Partie in de Keizerl. Bibl. te Weenen] uitg. d. C. G. N. de Vooys, — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. IV, 1906 blz. 113—134.

1802. **Zuster Bertken.**

a. Een boecxken gemaket van suster Bertken die LVII iaren besloten heeft gheseten tot Utrecht in dye buerkercke. Leyden, J. Seversen [c. 1515] (54 blz.) 8°.

Inhoud: Een seer deuoet boecxkē van dye passie ons liefs heeren ihū cristi.

b. Suster Bertkens boeck Tracterende van desen puncten hier na bescreuen dat sy seluer ghemaect ende bescreven heeft. — Item inden yersten een schoon gebet van den sueten naem Jesus. — Een voerbereydinge als men dat heilich sacrament begeert te ontfangen. — Een devoet ghebet als men t ontfangen heeft. — Een devoet ghebet om dat hert te verwecken tot deuocien. — Een suuerlic Tractaet van den Kersnacht en der geboerten ons heeren. — Van die minende siel ende haren brutegom Jhesum een innighe sprake. — Oeck staen hier veel Lyedekens die suster Bertken seluer gedicht heeft. Leyden, Jan Seversen 1518 (68 blz.). 8°.

1803. **Zuster Hadewijch** (N°. 517).

a. Werken van Zuster Hadewijch. II. Proza. Naar de drie bekende HSS. diplomatisch uitg. d. J. Vercoullie. Gent, C. Annoot-Braeckman 1895 (IV, 212 blz.). gr. 8°.

Maatschappij der Vlaamsche Bibliophilen 4e Rks. N°. 11.

Deze uitgave bevat: Epistole Haywigis, blz. 1. — Visiones Haewige, blz. 119. — Twee-vormich tractaetken, blz. 189.

Zie over deze uitg. J. Vercoullie in *Handelingen v. h. XXIe Ned. Taal- en Letterk. Congres* 1891 blz. 188.

b. Werken van Zuster Hadewijch. III. Inleiding, varianten, errata d. J. Vercoullie. — Jan van Ruysbroek en Blommardine d. K. Ruelens. Gent, C. Annoot-Braeckman 1905 (CXXXII blz.). gr. 8°.

Maatschappij der Vlaamsche Bibliophilen. 4e Rks. N°. 14.

Bevat: Inleiding. De HSS. en de uitgave. — De antecedenten van de uitgave der bibliofilen. — De auteur. — Jan van Ruysbroek en Blommardine door K. Ruelens. — Varianten op de Gedichten (N°. 517 *b.*) — Errata van de Latijnse kanttekeningen van het Proza (ed. Vercoullie, hiervóór *a*). Aanvullingen.

c. Hadewijch, Proza [uitg. door] J. van Mierlo Jr. [naar het Gentsche HS.]. Keurboekerij, Leuven 1908 (XVI, 353 blz.). 8°.

Leuvense Tekstuitgaven IV.

Hierin komen voor: Blz. 1. Visiones haywigis. — Blz. 131. Epistole haywigis en op blz. 339 een soort: „Bloemlezing" van voorschriften, gedachten en beschouwingen uit verschillende brieven te zamen gegaard. Deze Bloemlezing komt voor in een HS. der XVe eeuw in de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage.

Beoord. d. J^a. Snellen in *Museum* XVI 1909 Kol. 370—373, d. C. G. N. de Vooys in *N. Taalgids* II 1908, blz. 219.

1804. **S. Aurelius Augustinus.**

a. Die enighe sprake ende vereneghinge die Sunte Augus-

1804. **S. Aurelius Augustinus.** — Vervolg.
tinus hadde mit God [fragment eener vertaling van het Soliloquiorum liber van S. Aur. Augustinus]. Naar het hem toebehoorende HS. uitg. d. H. E. Moltzer. Groningen, J. B. Wolters 1890. 8°.

Bladz. 36—70 van Bibliotheek v. Middelnederlandsche letterkunde. Afl. 44.

b. Sente Augustijns regule in Dietsche met een fragment van »De Bediedenisse« uitg. [naar een HS. in de Bibl. de l'Arsenal te Parijs] d. W. L. de Vreese. — *Het Belfort* IX, 1894, 2e halfj. blz. 5—15, 98—116, 165—173.

Inhoud: I. Inleiding. II. Tekst. 1 Sente Augustijns Regele. — 2 Hier beghint de bediedenesse na den zinne van S. Augustijns regele. De Latijnsche tekst is ter vergelijking mede afgedrukt.

c. Sinte Austijn vraghede Onsen Here eene questie. Uitg. naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge d. K. de Gheldere. — *Dietsce Rime* 1896 blz. 45.

d. Een jonghen vraghede Sinte Austijne en seide: Meester, wat es die Ziele.
Uitg. naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge d. K. de Gheldere. — *Als voren* blz. 47.

e. Die bedudinghe naden sinne van Sunte Augustijns regule met Nota's, Glossarium, Klankverbeelding, Spelwijzen en Vergelijkende Teksten uitg. [naar een HS. der Stedelijke Bibl. van Brugge] d. K. de Flou. Gent, A. Siffer 1901 (XXIII, 276 blz.). 8°.

Inhoud: Tekst van het Brugsche HS. — Glossarium. — Klankverbeelding en Spelwijzen. — Bijlagen. 1. Parijsch HS (hiervóór *b*). — 2 Leidensch HS. — 3 Gentsch HS. — 4 Oudenaardsch HS.
Uitg. d. d. Kon. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.
Beoord. d. L. Scharpé in *Dietsche Warande en Belfort* 1903 II blz. 92—93.

1805. **Meester Eggaert.**
De Dialoog van Meester Eggaert en de onbekende leek. Uitg. naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel d. C. G. N. de Vooys. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. VII 1910 blz. 166—226.

1806. **Broeder Egidius.**
Sommeghe guldenen woerde seer stichtich die broeder Egidius ghesproeken heeft. — Sinte Franciscus vermaninghen. Naar het HS. van broeder Jan van roest [in de bibliotheek van het Minderbroedersklooster te Antwerpen] in 't licht gegeven d. P. Fr. Stephanus Schoutens. Antwerpen, Van Os—De Wolf 1904 (32 blz.) 8° obl.

Zie hierover Bon. Kruitwagen in *De Katholiek* CXXVIII, 1905 blz. 163.

1807. **S. Hieronymus.**
.Des overgroten leeraers Sinte Iheronimus regule. Gedeelten van HS. N°. Egerton 676 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1895 blz. 141—144.

1808. **Pelgrimage van der menscheliker Creaturen** naar Guillaume de Deguilleville.
J. J. Salverda de Grave, Over de mnl. [proza] vertaling van de Pèlerinage de la vie humaine. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 1—40.

1809. **Sinte Baernaert Spieghel.**
R. Priebsch, Dit is S. Baernaert spieghel [naar een HS. der Bodleiana te Oxford]. Ein Beitrag zur ndl. Uebersetzungsproza des XIV Jhd. — *Als voren* XIV, 1895 blz. 20—25.

1810. **Tractaet van konnen sterven.**
Gedeelten van HS. N°. 25904 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 122—123.

1811. **Van vierderhande manieren van sonden.**
Gedeelten uit HS. N°. 25042 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1895 blz. 154—155.

1812. **Vanden ellendegen leven der riker.**
Gedeelten uit HS. N°. 25042 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1895 blz. 158—159.

1813. **Dit zijn de LXXIJ namen der maghet Marien.**
Uitg. naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge d. K. de Gheldere. — *Dietsce Rime* 1896 blz. 52—53.

1814. **Een goede leeringhe int sluyten vander biechten.**
Een goede leeringhe int sluyten vander biechten ende een generael biechte teghen die verghetende ende daghelijcxsche zonden. Medegedeeld d. J. Brouckaert [naar een handschriftelijk gebedenboek in zijn bezit]. — *Dietsche Warande* N. R. IX, 1896, blz. 262—263.

1815. **Van negen poenten van goeder oefeningen.**
a. J. Franck, Aus der Komburger Handschrift. IV. Aus den Texten. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898 blz. 280—281.

b. J. Verdam, Van negen poenten enz. — *Als voren* XVIII, 1899 blz. 64.

Reeds in 1857 uitg. d. F. H. G. v. Iterson in Stemmen uit den voortijd, blz. 43, en door J. v. Vloten in Ned. Prozastukken, blz. 135.

1816. **Troestinghe der ghelatenre menschen.**
Bernard J. M. de Bont, Een handschrift uit het Klooster Roemburch bij Leiden: »Die troestinghe der ghelatenre menschen« XVe eeuw. — *Bijdr. v. d. gesch. v. h. Bisdom van Haarlem* XXVII, 1903 blz. 264—272.

Het boek Vertroestinghe der ghelatenre menschen verscheen in 1502 by Hugo Jansz. v. Woerden te Leyden.

1817. **Indica mihi...**
Handschrift der XVe eeuw [in de Franciscaansche bibliotheek van het Minderbroedersklooster te Antwerpen] in het licht gegeven door P. Fr. Stephanus Schoutens. Hoochstraten, L. Van Hoof-Roelans 1906 (VI, 184 blz.). Kl. 8°.

Onder dezen titel zijn vier werkjes vereenigd, waarvan het eerste godvruchtige overwegingen op het leven des Heeren bevat voor elken dag der week. Na de overweging voor den vrijdag volgt een ander werkje over 's Heeren lijden en dan volgen de overwegingen voor zaterdag en zondag. Het derde bevat eene oefening om de zeven Getijden godvruchtig te bidden en het vierde is eene vertaling uit den H. Bonaventura over het oefenen van de deugd

1818. **Het Scaecspel** naar Jacobus de Cessolis (N°. 961).
a. Gedeelten uit HS. 10290 in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 173—180.

b. C. G. N. de Vooys, Iets over en uit het »Scaecpel«. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXVI, 1907 blz. 225—276.

Met 2 Bijlagen. I. De rechten en verplichtingen van de derde stand. — II. Exempelen uit het „Scaecspel" medegedeeld uit het oudste Haagsche handschrift.

1819. **Der Biën-boeck** door Thomas Cantipratensis (N°. 994).
a. H. Sermon, Thomas Cantipratanus. Het Bijenboek (Bonum universale de apibus). — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1902 I blz. 468—512.

Op blz. 506—512 worden 5 exempelen uit de uitgave van Jan Zeveren te Leiden van 1515 medegedeeld.

b. W. A. van der Vet, Het Biënboec van Thomas van Cantimpré en zijn exempelen. Proefschrift [der Rijks-Univ. Leiden]. 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1902 (XVI, 460 blz.). 8°.

Inhoud. I Een en ander over het leven van Thomas van Cantimpré en zijn werken. — II. Maria in het Biënboec. — III. Jezus in het Biënboec. — IV. De duivel in het Biënboec. — V. De joden in het Biënboec. — VI. Het Sacrament in het Biënboec. — VII. Boete en biecht in het Biënboec. — VIII. De „vier utersten" in het Biënboec. — IX. Moraliseerende exempelen in het Biënboec. — X. De geestelijkheid in het Biënboec. — XI. De handschriften en de beide drukken. — Overzichtslijst der Exempelen. — Bibliographie. — Register.

Beoord. d. E. Nélis, *Archives Belges* VI, blz. 87—89 A. S. Kok in *Ned. Spectator* 1902 blz. 252—253, 258—260. — *Lit. Centralblatt* 1902 N°. 48.

1819. **Der Biën-boeck.** — Vervolg.

c. Uit het Biënboec. Verzamelde Exempelen door A. Smulders. Leiden, J. W. van Leeuwen 1904 (73 blz.). 4°.

Beoord. d. A. M. J. I. Binnewiertz in *De Katholiek* CXXVI 1904 blz. 217—218.

d. N. Otto Heinertz, Die Mittelniederdeutsche Version des Bienenbuches van Thomas von Chantimpré. Das erste Buch. Akad. Abhandlung, Lund, Håkan Ohlsson 1906 (LXVI, 100 S.). 8°.

Inhoud: Einleitung. Die Handschriftenverhältnisse. — Sprache. — Mnd. Formen in unserer HS. den Mnl. Formen der Mnl. HSS. gegenüber. — Mnl. Formen in unsrer HS. — Lautlehre. — Text [nach d HS. in der K. Univ. und Landesbibl. in Strassburg].

1820. **Summe le roy of des Coninex Summe** vertaald door Jan van Brederoede [Jan van Rode] (N°. 948).

a. Des Coninx Summe. Inleiding. Proefschrift [der Rijks-Univ. te Leiden] van D. C. Tinbergen. Groningen, J. B. Wolters 1900 (XII, 214 blz.). 8°.

Inhoud: Litteratuur over het onderwerp. A. De Fransche tekst. 1 Inhoud van La Somme le Roi. — 2 De Compilator. — 3 De samenstelling der Somme le Roi. — 4 De plaats van de Somme le Roi in de Fransche letterkunde. — 5 Verspreiding van de Somme le Roi. — B. De Dietsche tekst. — 6 Betrekkingen tusschen Frankrijks en Nederlands Middeneeuwsche stichtelijke letterkunde. — 7 De Dietsche vertalingen der Somme le Roi. — 8. De plaats van des Coninx Summe in de Dietsche stichtelijke Letterkunde. — 9 Bibliografie.

Op blz. 104—196 worden stukken medegedeeld uit:

Een Fundament van der Kerstenre Geloeve. — Dirc van Delf's Tafel van der Kerstenre Gheloven. — De tien geboden. — De geloofsartikelen. — Hoofdzonden. — Het Pater Noster. — De zeven gaven.

Beoord. d. J. J. Salverda de Grave in *Museum* VIII, 1900 Kol. 287—289.

b. Des Coninx Summe [uitg. naar het HS. der Kon. Bibl. te 's-Gravenhage en naar de uitgave van 1478] d. D. C. Tinbergen. Leiden, A. W. Sijthoff's Uitg. Mij. [1907] (IV, 698 blz.). 8°.

Bibliotheek van Middelnederlandsche Letterkunde.

Inhoud. Bladz. 1—216. Inleiding (zie hierboven *a*), blz. 217—480. Tekst. — Blz. 481—500 Bijlage I. Expositie op het Pater Noster; — Blz. 501—502. Bijlage II Stukken uit Bibl. Nat. MS. 938 enz. — Blz. 503—629. Aanteekeningen. — Blz. 630—696. Glossarium.

1821. **Dat Bouck der Bloemen** door Dirc Potter.

a. Dat Bouck der Bloemen. Handschrift der XV° eeuw [in de bibliotheek van het Minderbroedersklooster van Reckheim in Limburg] in 't licht gegeven door Fr. P. Stephanus Schoutens. Hoogstraten, L. Van Hoof-Roelans 1904 (130 blz.) gr. 8°. M. plaat.

b. C. Lecoutere, Een nieuw werk van Dirc Potter. — *Taal en Lett.* XIV, 1904 blz. 462—468.

1821. **Dat Bouck der Bloemen.** — Vervolg.

c. H. P. J. van Alfen, Een vergeten werk van Dirc Potter. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIV, 1905 blz. 225—243.

1822. **Beginsel der Cartuyser.**

Dit es dbegin vander Sartroysen oerdenen. Gedeelten uit HS. N⁰. 25042 in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 151—154.

1823. **Kloosterregels.**

Middeleeuwsche Kloosterregels uitg. d. J. H. Gallée. II. Het boek der statuten van het Klooster Bethlehem bij Hoorn. — *Arch. v. Ned. Kerkgesch.* V, 1895 blz. 345—420.

1824. **Aflaatbrieven.**

a. Een Nederlandsche aflaatbrief uit de 14ᵉ eeuw [uit een HS. in de Bibl. Nationale te Parijs] uitg. d. J. Verdam. — *Als voren* N. S. I. 1902 blz. 117—122.

b. Twee aflaat-prenten uitg. en van eene toelichting voorzien d. A. Eekhoff. — *Als voren.* N. S. VII, 1910 blz. 1—14 m. pl.

1825. **Smeekschrift.**

Een smeekschrift in de taal van Jan van Ruysbroeck, einde der XIVᵉ eeuw, medegedeeld [naar een HS. in het Rijks-Archief te Brussel] d. J. F. Kieckens. — *Dietsche Warande* N. R. IX 1896 blz. 24—32.

d. Gebeden.

1826. L. Scharpé, Oude gebedenboeken. — *Biekorf* VI, 1895 blz. 257—264.

1827. Ghetiden Boec. Naar een HS. der XVᵉ eeuw [in zijn bezit] uitg. d. K. de Gheldere [Met woordenlijst]. Gent 1893 (IV, 246 blz.). 8°.

Beoord. d. G. Gezelle in *Biekorf* IV, 1893 blz. 49, o. d. t.: Hoe onze ouders spraken. — *Het Belfort* VIII, 1893, 1e halfj. blz. 402.

1828. Van der werdegher glorioser maghet ende martelerssen Sinte Katherinen.

Beg.: God gruet u, alderedelste maghet.

Uitg. d. E. de Coussemakere naar een Livre d'heures der 14ᵉ eeuw. — *Bull. du Com. Flam. de France* II 1861 blz. 191.

1829. Credo. Ic ghelove in God den vader.
Uitg. d. E. de Coussemaker naar een Livre d'heures der 15ᵉ eeuw. — *Bull. du Com. Fam. de France* II 1861 blz. 206.

1830. Dit is opten heiligen kersdach ter homyssen een seer schoen suverlick gebet met aendacht.
Beg.: Ick gruet dy o mijnlicke Jesu huyden geboren. Uitg. d. E. de Coussemaker naar een HS. der 15ᵉ eeuw. — *Als voren* II 1861 blz. 211.

1831. Gebeden medegedeeld naar het Hulthemsche HS. te Brussel d. Nap. de Pauw. — *Mnl. Ged. en Fragm.* 1ᵉ afl. 1893. Blz. 119, 120.

a. Ene bevelinghe.
Beg.: Ic bevele mi Gode van hemelrike.
b. Ave, Regina Celorum in latine, ende navolghende in Dietsche.
Beg.: Ghegruet bestu, coninghinne der hemele.

1832. Van onser vrauwen.
Beg.: Weest ghegruet, alre oetmoedichste dienstmaghet. Uitg. naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent d. L. Scharpé. — *Biekorf* IV, 1893 blz. 230—232.

1833. Gebeden uit handschriften van het Britsch Museum te Londen medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.*

a. Stukken uit HS. N⁰. 29728 Gebedenboekje met den titel: Sincte Bernardus contemplacie vanden zueten name Ihesus. — 1895 blz. 85—87.
b. Croene des loofs der salegher maghet Marien, dicwile haer devotelijc offerende haer devote vrienden meest in haren feesten. Gedeelte van HS. N⁰. Egerton 677. — 1896 blz. 95—96.
c. Te Deum van Onser liever sueter Vrouwen, der moeder Gods ghebenedijt.
Uit HS. N⁰. Egerton. 677. — 1896 blz. 96—98.
d. Getijden van O. L. Vrouw.
Gedeelten uit verschillende HSS. — 1896 blz. 103—111, 115, 146—180; 1897 blz. 381—393.
e. Onser Liever Vrouwen Ghetide in duutschen.
Gedeelten uit HS. N⁰. 15267. — 1896 blz. 125—130.
f. Gedeelten uit verschillende Getijdenboeken. — 1896, blz. 116—124, 130—145, 181—233; 1897, blz. 293—402.

1834. Gebeden in proza uitg. naar een HS. in het Bisschoppelijk Seminarie te Brugge d. K. de Gheldere. — *Dietsce Rime* 1896.

a Beg.: Die hemelsche Coninc, onzen Here Jhc Xpe. Blz. 39.
b „ Die vader van hemelrike seide. Blz. 39.
c „ God houdi, over zoete Jh's Kerst. Blz. 39.
d „ Here, ic bidde u, die al mijn zijt. Blz. 40.
e „ Mijn vader Jhc Kerst, sone des levenden Gods. Blz. 40.
f „ Here, ic bidde u dat ghi mi ane ziet. Blz. 41.
g „ Ic groete u, over zoete Marie. Blz. 42.
h „ Die vader van hemelrike seit: ic roupe di. Blz. 42.

i Beg.: Als die priester seghet sijn Confiteor, so seget Onze Here: u zijn al uwe zonden vergheven. Blz. 42.
j „ God houdi, Jhesus Kerst. Blz. 43.
k „ Here Jh's Kerst, verleene mi dine gracie. Blz. 44.
l „ Dat eerste wort was van groter ontfaermicheden. Blz. 45.
m „ O zoete Maria, moeder Gods. Blz. 49.
n „ Salve Regina. God groete di, Maria, moeder der ontfaermicheit. Blz. 51.
o „ O lieve Here God, die almachtich zijt. Blz. 70.
p „ Salve Regina. Ic groetu, coninghinne van ontfaermichede. Blz. 72.
q „ Ave Regina. Ic groetu, coninghinne van hemelrike. Blz. 72.
r „ O Heere, Vader, Zone ende Helich Geest. Blz. 72.
s „ O zoete God, die almachtich zijt. Blz. 101.
t „ Onse Here Jhesus Xpus leerde deze Pater Nostere eenre nonne vander grauwer oordine. Blz. 103.
u „ S. Maria, zonder vlecke. Blz. 104.
v „ Ne vervaert hu niet te biddene. Blz. 105.
w „ Bidt vor ons, helige maertelare Sinte Erasme. Blz. 107.
x „ Beginsel mijns levens, voetsel miinre sielen. Blz. 109.

1835. Oud-Vlaamsche gebeden medegedeeld d. J. Broeckaert [naar een handschriftelijk gebedenboek in zijn bezit]. — *Dietsche Warande* N. R. IX, 1896, blz. 123—128.

a. O almueghende God, ghedanct, ghelooft ende ghebenedijt moet ghi zijn.
b. Hoe men biechten sal: Ic geve mi sculdich dat ic ghezondicht heb tegen minen Heere.

1836. Vijftien gebeden.
Beg.: Ghebenedide God, lieve here Jhesu Christe. Naar het Zutphensch-Groningsche HS. thans in de Univ. Bibl. te Groningen uitg. d. P. Leendertz Jr. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XV, 1896, blz. 270—276.

1837. Eyn mynlike bedijnge tot alle den heiligen lede Jesu, geheiten Jhesus croen in een HS. der XVe eeuw in het Britsch Museum te Londen. — *Biekorf* X, 1899 blz. 30—32.

1838. Gebed tot Maria.
O edel coninghinne der hemelen enz. Uitg. naar een HS. in de Bibl. Nationale te Parijs d. C. Lecoutere. — *Leuvensche Bijdragen* III 1899 blz. 122.

1839 Ene bevelinghe.
Ic bevele mi gode van hemelrike. Uitg. d. P. Leendertz Jr. naar het Hulthemsche HS. — Bijlage II van *Middelnederl. dramat. Poezie* 1907 blz. 444.

1840. Ave regina celorum in dietsche.
Ghegruet bestu coninghinne der hemele. Uitg. d. P. Leendertz Jr. naar het Hulthemsche HS. — *Als voren* 1907, Bijlage II blz. 445.

e. Legenden. — Levens van Heiligen.

Zie N°. 1036—1065.

1. Verzamelingen.

1841. C. G. N. de Vooys, Middelnederlandsche legenden en Exempelen — Zie hiervóór N°. 1782.

1842. Van den doechden der vuriger ende stichtiger susteren van diepen veen (»Handschrift D«), uitg. en toegelicht d. D. A. Brinkerink. Iᵉ Ged. De tekst van het handschrift. Groningen, J. B. Wolters 1904 (VIII, 368 blz.). 8°.

Bibliotheek van Middelnederlandsche letterkunde. Afl. 70, 72—74.

Een gedeelte van dit HS., behoorende aan Mr. F. A. Baron van Rhemen op den Gelderschen toren onder Spankeren, werd reeds in 1886—87 door W. R. E. H. Opzoomer uitg. onder den titel: Het Klooster van Diepenveen (Zie 1041).

1843. E. Lecoutere, Eene legende over den oorsprong der Begijnen. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1907 blz. 96—134.

Blz. 118—121. Dit es dat beginsel ende oerspronck der vergaderinghe der devoter beghinen ende des beghijnhoefs [naar een HS. te Hombeek].

Blz. 121—125. Hier nae volcht den oorspronck hoe die Beghijnen yerstwerf op gheeomen zijn inder Heyligher Kercken [naar een ouden druk]. Met facs.

2. Maria-legenden.

Zie N°. 1043—1049.

1844. Maria-boodschap. — *De Katholiek* LV, 1869 blz. 267—268.

1845. Middelnederlandse Maria-legenden vanwege de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde uitg. d. C. G. N. de Vooys. Leiden, E. J. Brill z. j. [1903] 2 dln. (Dl. I, XII, 461 blz.; Dl. II, LXXXVIII, 336 blz.). 8°.

Deel I. Onser liever vrouwen miraculen (Naar het HS. in het R.-C. Gymnasium te Katwijk. 206 legenden) [met de varianten van het Haagsche HS., het Amsterdamsche HS., de incunabel van 1477—78 en eenige andere van minder belang.

Deel II. Inleiding. — Verspreide Marialegenden. — Aanteekeningen.

De Inleiding bevat: I Doel van deze uitgave. Verantwoording omtrent de wijze van uitgeven. — II. Beknopte beschrijving van de gebruikte HSS. en oude drukken. — III. De onderlinge verhouding en de samenstelling van de voornaamste verzamelingen. Losse opmerkingen omtrent de taal.

De teksten bevatten: N°. 207—212. Exempelen van onser liever vrouwen souter. Naar het Katwijksche HS. — 213—241. Marialegenden uit het Haagsche HS. — 242—264 Marialegenden uit het Amsterdamsche HS. — 265—285 Exempelen uit „Den bogaert der glorioser maghet marien. HS. Gent. — 286—301. Exempelen uit „Een devoet boecskijn van stichtigher leringhe. HS. 's-Hage. —

302—5. Exempelen uit HS. Düsseldorf. — 306—7. Exempelen uit HS. Maatsch. d. Ned. Letterk. — 308—9. Exempelen uit een Devoet boeck van den eerbareghen love der saliger... moeder mariën. HS. 's-Hage. — 310 Exempel uit Dat pryeel der heyligher maecht sinte agneten. HS. 's-Hage. — 311—17 uit HSS. 's-Hage. — 318—335 uit HSS. Amsterdam. — 326—331 uit HSS. Brussel. — 332—336 uit HSS. Gent. — 337—43 uit HS. Mechelen. — 344 uit HS. Hamburg. — 345 uit HS. Keulen. — 346—47 uit HS. Würzburg. — 348—349 uit HSS. Weenen. — 350—351 Exempelen uit de „Expositie op het Pater Noster". HS. Brussel. — 352—354 uit HSS. Brussel.

Bijlage I Fragmenten uit de Dietse vertaling van Caesarius van Heisterbach: Dialogus miraculorum. HS. Gent. — Bijl. II. Fragmenten uit Id. HS. Hamburg. — Bijlage III. Exempelen uit de Dietse vertaling der Aurea Legenda. HS. Brussel. — Aanteekeningen.

Beoord. d. P. Leendertz Jr. in *Museum* X 1903 Kol. 326—327, XII, 1905 Kol. 293—295, 330—333, G. F. Haspels in *Onze Eeuw* 1903 II, 1004, A. S. Kok in *Ned. Spectator* 1903 blz. 98—100, 387—388, B. Kruytwagen in *De Katholiek* CXXIII blz. 459—465, A. de Cock in *Volkskunde* XV 1903 blz. 117—122, J. Koopmans in *Taal en Letteren* XIV 1904 blz. 173—186, 389—396.

b. Legende 327 is ook bewerkt als Volksboek o. d. t.: »Een suverlijc exempel hoe dat Iesus een heydensche maghet een soudaens dochter wech leyde, wt haren lande« waarvan de nieuwste uitgave, bewerkt d. G. J. Boekenoogen, naar den Delftschen druk van Frans Sonderdanck uitg. in het begin der 16e eeuw, in 1904 verscheen te Leiden bij E. J. Brill, als dl. IX der Nederlandsche Volksboeken opnieuw uitgegeven vanwege de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde. — Op blz. 15—45 is daarin afgedrukt het 16e eeuwsch Lied van de soudaansdochter; op blz. 46—51 wordt een overzicht gegeven der verschillende uitgaven van het volksboek en op blz. 52—56 een overzicht der litteratuur betreffende het volksboek.

Zie over deze uitg. P. L. van Eck Jr. in *Taal en Letteren* XV, 1905, blz. 347.

1846. De volgenden Marialegenden worden medegedeeld d. C. G. N. de Vooys in zijn Proefschrift (hiervóor No. 1782) *Middeln. legenden en exempelen.* 's-Gravenhage 1900.

1. Van des meysens musa overvaert. Naar een HS. te Brussel. Blz. 20. — 2. Een „gheestelic monic" te Clarendael Naar een HS. van de Maatsch. d. Ned. Letterk. Blz. 23—25. — Van enen brueder den onse suete vrouwe kruut gaf. Blz. 25—26. — 4. Vander boodscap ons heren. Naar een HS. te Brussel. Blz. 36. — 5. Van horen beelde dat swete. Naar een HS. te Amsterdam. Blz. 73. — 6. Visioen uit de kringen van den heiligen Bernardus. Naar een HS. te 's-Gravenhage. Blz. 80. — Van een ionghe iode daer onse vrouwe toe quam inden scepe. Blz. 228.

1847. C. Ca. van de Graft, Marialegenden. — *Elseviers Maand-*

schrift XX, 1910, dl. I blz. 86—95, 162—171 met reproducties van miniaturen.

Hierin worden naar de uitgave van C. G. N. de Vooys de volgende legenden medegedeeld:

1. Van een heilich vader. — 2. Van enen ridder die gaerne in tornoye voer. — 3. Een scoen exempel. — 4. Van enen ridder. — 5. Van een dief. — 6. Van een abdisse. — 7. Van een vrou die haer soen ghevanghen was ende Maria Haren soen weder nam voor horen soen. — 8. Van een heilich vader die hiete Probus. — 9. Van enen ridder. — 10. Van een kint dat die duvel enwech voerde. — 11. Van een prochypape. — 12. Een mirakel dat die gloriose Jheronimus bescryft van Onser Liever Vrouwen.

3. Legenden enz. van bijzondere Heiligen.

(Alphabetisch). Zie N⁰. 1050—1065.

1847*. L. Willems Azn., Pieter Doorlant en zijne twee levens van Sint Anna. — *Tijdschr. v. Boek- en Bibl.wezen* VIII, 1910, blz. 1—16.

1848. Leven des glorioses doctoers ende... bisscops Augustinus. Gedeelten van HS. N⁰. 11417 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1895 blz. 92—93.

1849. Dit is gloriose victorie ende passie der V minre brueders S. Berard, Peeter, Arcursius, Advite ende Otto.
Gedeelten uit het HS. N⁰. Egerton 676 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1895 blz. 146—149.

1850. Sinte Bernaerdus vite.
Gedeelten van HS. N⁰. 11417 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1895 blz. 94—95.

1851. Leven ende pelgrimadse des heiligen abts Brandanus. — Uitg. naar een HS. in de Bibl. d. Rijks-Univ. te Utrecht d. H. E. Moltzer. — *Bibl. v. Mnl. Letterkunde* Afl. 45, 1891 blz. 1—40.

1852. Dat leven der heiliger vrouwen Sinte Brigitten. Gedeelte van HS. N⁰. 11417 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1895 blz. 94.

1853. Hier beghint die legende der glorioser maghet Sinte Clara. In 't licht gegeven [naar het HS. in de bibl. van het Minderbroedersklooster te Antwerpen] door P. Fr. Stephanus Schoutens. Hoogstraten, L. van Hoof-Roelans 1904 (88 blz.). 8° obl.

In deze uitg. is de tekst van het HS. gesteld naast dien van de verkorte uitgave van Gheraert Leeu van 1491 (N⁰. 1055). Zie N⁰. 1858.

1854. Sunte Elizabetten legende. Naar een HS. der Kon. Bibl. te 's-Gravenhage uitg. d. L. Scharpé. — *Leuvensche Bijdragen* V 1903—4, blz. 5—140.

1855. S. Bonaventura, Leven van S. Franciscus (Zie N⁰. 1055). Hier beghint Sente Franciscus leven alsoe alst die eersameghe bonaventura vergadert heeft. Dit boec heeft ghescreven broeder Jan van roest priester ende minister der bruederen van Marien huus bi hugarden der derden ordenen, st. francisci Inden jaer ons heren MCCCC ende lix op den iiij dach van mey. In 't licht gegeven [naar het HS. van het Minderbroedersklooster te Antwerpen] d. P. Fr. Stephanus Schoutens. Aalst, De Seyn-Verhougstraete 1903 (158 blz.). 8° obl.

Naast den tekst van het HS. zijn de varianten afgedrukt voorkomende in de uitgave van Geraert Leeu te Antwerpen 1491.

Beoordeeld d. L. Scharpé in *Dietsche Warande en Belfort* 1904 I blz. 603—605. Zie N⁰. 1858.

1856. Alde legenden van sente Franciscus.
Dit boec heeft ghescreven broeder Jan van roest priester ende minister der bruederen van marien huus bi hugarden der derder ordenen st. francisci Inden jaer ons heren MCCCC ende lix op den iiij dach van mey. In 't licht gegeven door P. Fr. Stephanus Schoutens [naar het HS. van het Minderbroedersklooster te Antwerpen]. Antwerpen, A. Bruynincx-Noë 1904 (102 blz.). 4° obl.

Zie N⁰. 1858.

1857. Die capittelen vanden ghesellen s. Francisci.
Dit boec heeft ghescreven broeder Jan van roest priester ende minister der bruederen van marien huus bi hugarden der derder ordenen st. francisci Inden jaer ons heren MCCCC ende lix op den iiij dach van mey. In 't licht gegeven door P. Fr. Stephanus Schoutens [naar het HS. van het Minderbroedersklooster te Antwerpen]. Antwerpen, A. Bruynincx-Noë 1904 (112 blz.). 4° obl.

1858. Bon. Kruitwagen, De Middelnederlandsche handschriften over het leven van Sint Franciscus en zijn eerste gezellen. — *De Katholiek* CXXVIII, 1905 blz. 151—191.

I Sinte Franciscus leven. — II Guldenen woerde van broeder Egidius. — III. Vermaninghen van Sinte Franciscus. — IV. Legende van Sinte Clara. — V. De Spieghel der volcomenheit daer der mynrebroeder staet in begonnen is. — VI. Sommighe wonderlike wercken die sinte Franciscus ende sijn ierst geselle deden. — VII. Dit sijn die namen van sinte Franciscus ghesellen. — Testament van Sint Franciscus. — Lessen van Sint Franciscus' leven. — Aflaat van Portiuncula.

Naar aanleiding der uitgaven van Stephanus Schoutens hiervóór N⁰. 1806, 1853, 1855—1857.

1859. Vander heiliger maget Sinte Godebert. Gedeelte van HS. add. N°. 20034 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1895 blz. 101.

1860. Van judaes gheborte ende sine doot.
Naar het Comburgsche HS. uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XX, 1901 blz. 160—162.

1861. Hier na volghet die legende van judas die onse heer verriet enz. Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage d. C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XX, 1901 blz. 162—165.

1862. Sinte Lutgardis. Door Broeder Geraert naar het Latijn van Thomas Cantipratensis.
Zie over Het leven van Lutgardis van Aquiria: H. Sermon, Thomas Cantipratanus. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1902 I blz. 468—512 en vooral blz. 495—499.

1863. De legende »Van Sunte Maria Magdalena bekeringhe«. Uitg. [naar HSS. der Kon. Bibl. te 's-Gravenhage en der Kön. Bibl. te Berlijn] d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIV, 1905 blz. 16—44.
Van deze legende verscheen eene ongedateerde 16 eeuwsche uitgave bij Pieter Jansoon te Leiden.

1864. Legende van St. Panthalioen. Uitg. naar een HS. in de Bibl. der Rijks-Univ. te Utrecht d. H. E. Moltzer. — *Bibl. v. Mnl. Letterkunde.* Afl. 45, 1891, blz. 41—70.

1865. Van pylatus gheborte ende sine doot [Zie N°. 1060]. Naar het Comburger HS. uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XX, 1901, blz. 140—145.

1866. Van pilatus legende: hoe hi gheboren wart ende hoe hi syn eynde nam. Naar een HS. d. Kon. Bibl. .s-Gravenhage uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Als voren* XX, 1901, blz. 145—148.

1867. De Legende van het Leven en de Wonderwerken van den H. Servatius, Bisschop van Maastricht, uitg. naar een Mnl. HS. [in de bibl. der Franciscanen te Reckheim] d. J. Habets. — *Publ. de la Soc. de Limbourg* XIX 1882 blz. 9—84.

1868. De legende van Paus Silvester II [uitg. naar een HS. der Univ. Bibl. te Amsterdam en naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel] d. C. G. N. de Vooys. — *Volkskunde* XVI, 1904 blz. 18—33.

1869. Van Taysis, dat meen wijf. Gedeelte van HS. N°. 18162 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1895 blz. 106—109.

1870. J. Koopmans, Tondalus' Visioen [Zie N⁰. 1063]. — *Tweemaandel. Tijdschr.* Jrg. VII, 1901 dl. I blz. 427—455, dl. II blz. 42—60.

1871. Van veronica leven. Fragment naar een HS. in de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XX, 1901 blz. 149—155.

f. Sermoenen. — Epistelen.

Zie N⁰. 1066—1081.

1872. **Sint Bernaerdus** (Zie N⁰. 1068).
Sinte Bernaerdus Sermoenen. Gedeelten uit HS. N⁰. Egerton 675 in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1895 blz. 149—151.

1873. **Johannes Brinckerink** (Zie N⁰. 1070).
»Van swighen«. Eene collatie van Jan Brinckerinck. Uitg. d. W. de Vreese [naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel]. — *Het Belfort* XIII, 1898, blz. 231—235.

1874. **Johannes Brugman** (N⁰. 1071).
a. Fragment uit een Sermoen van Brugman. Medegedeeld naar een HS. in de Bibl. der Bollandisten d. V. Becker. — *De Katholiek* LXXXVI 1884 blz. 56, 57.

b. Collaciën van Johannes Brugman, naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent medegedeeld d. D. J. M. Wüstenhoff. — *Arch. v. Ned. Kerkgesch.* IV, 1893, blz. 85—170.

1875. **Limburgsche Sermoenen.**
a. Oud Limburgsche Sermoenen. Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage d. H. Kern. — *Maasgouw* I 1879 blz. 25—27.

Uitg. van het 2e sermoen: Dets van der sonnen ende van den mone ende van haren teken.

b. Oud Limburgsche Sermoenen. Uitg. naar een HS. in de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage d. G. D. Franquinet. — *Als voren* II 1880 blz. 205—207.

Uitg. van het 20e sermoen: Dets van onser vrouwen ende gelict hare eene wingart reven.

c. De Limburgsche Sermoenen [naar het HS. der Kon. Bibl. te 's-Gravenhage] uitg. d. J. H. Kern Hzn. Groningen, J. B. Wolters 1895 (VIII, 696 blz.). 8°.

Bibliotheek van Middelnederlandsche letterkunde. Afl. 46—48, 50—53. Een gedeelte der Inleiding blz. 1—87 verscheen als Acad. proefschrift o. d. t. Klankleer der Limburgsche Sermoenen (Zie N⁰. 1165). Blz. 88—696 bevatten: V. Verbuiging. — VI. Vervoeging. —

VII. Plaats en tijd. — Tekst. Wijze van uitgave. — Hir vint mi alle de sermone van den bueke. — De Limburgsche Sermoenen. — Woordenlijst.

Beoord. d. F. Buitenrust Hettema in *Taal en Lett.* VI, 1896, blz. 263—269, 311—314; d. J. W. Muller in *Museum* VII, 1897 Kol. 12—16.

d. J. H. Kern, 't Zeventiende der Limburgsche Sermoenen. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XIII, 1894 blz. 144—150.

e. Sermoen [gedeeltelijk overeenkomende met het slot van het 41e der Limburgsche Sermoenen] naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel uitg. d. W. L. de Vreese in zijn werk: *De Handschriften van Jan van Ruusbroec's werken* 1900 blz. 73—78.

1876. W. L. Bouwmeester, Het Klooster Bethlehem bij Doetinchem (Met tekstuitgave van vijf sermoenen uit het convent afkomstig]. Acad. proefschrift [der Univ. Amsterdam]. Doetinchem, C. Misset 1903 (VIII, 286 blz. en 1 krt.). 8°.

Inhoud: Inleiding. — Geschiedenis van het Klooster Bethlehem bij Doesburg. — Tekst der sermoenen.

1877. Sermoen van den gulden berghe (N°. 942). Medegedeeld naar een HS. in de Univ. Bibl. te Gent d. L. Scharpé. — *Biekorf* IV, 1893, blz. 228—230.

1878. Gedeelten van Epistelen uit HS. Egerton N°. 2188 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 88—91.

1879. Die epistele der heilighen Eusebij tot Damacium. Gedeelten van HS. Egerton N°. 676 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1895 blz. 139—141

1880. Brueder Jan van Haerlem. Gedeelten van drie epistelen uit HS. Egerton N°. 676 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1895 blz. 145.

1881. *a.* »Deuoete epistelen«, gericht aan zich te Diepenveen bevindende zusters uit het Klooster Jeruzalem bij Utrecht [HS. der Kon. Bibl. te 's-Gravenhage] uitg. d. D. A. Brinkerink. — *Arch. v. d. gesch. v. h. Aartsb. Utrecht* XXVII, 1901 blz. 300—302.

b. Devote epistelen (in HS. N°. 133 F 22 der Kon. Bibl. te 's-Gravenhage) uitg. d. D. A. Brinkerink. — *Ned. Arch. v. Kerkgesch.* N. S. IV, 1907 blz. 312—338, 388—409.

c. G. Des Marez, Lettres spirituelles intéressant le couvent de Diepenveen [voorhanden in het Stadsarchief te Brussel]. — *Revue d. Bibl. et Arch. de Belg.* V, 1907 blz. 439—445.

Naar aanleiding van het voorgaande.

g. Spreuken en lessen van levenswijsheid.

Zie N⁰. 583, 1082—1084 en 1562.

1882. Gesprek van eenen leeraar met zijnen scholier, uit de XVe eeuw uitg. [naar een HS. der K. K. Fideicommis-Bibl. te Weenen] d. W. Bäumker. — *Dietsche Warande* N. R. III, 1890 blz. 100—102.

1883. Nic. Perotti Regulae grammaticales.
E. van Even, Een latijnsch schoolboek met Vlaamsche voorbeelden, te Leuven, rond 1483 gedrukt. — *Als voren* N. R. VI 1893 blz. 376—380.

1884. Seneca spreect: Aermoede es een goed dat men haet. Gedeelten uit HS. N⁰. 25042 in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 157—158.

1885. Middelnederlandsche spreekwoorden [uit HSS. te Gent, Leiden, Brussel, 's-Gravenhage] uitg. d. C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXI, 1902, blz. 202—205.

h. Kronieken en geschiedkundige werken.

Zie N⁰. 1085—1106 en hiervóor de Afd. XI: Berijmde geschiedschrijving.

1886. J. W. Muller, Gerijt Potter van der Loo en zijne vertaling van Froissart. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* VIII, 1888, blz. 264—295. — Naschrift. — *Als voren* IX, 1890 blz. 20—21.

b. Nap. de Pauw, Voorstel der uitgave van Gerijt Potter van der Loo's XV eeuwsche vertaling der Kroniek van Froissart. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1890 blz. 9—14.

c. Jehan Froissart's Cronyke van Vlaenderen getranslateert uuten franssoyse in duytscher tale bij Gerijt Potter van der Loo, in de XVe eeuw, uitg. en toegelicht door Nap. de Pauw. Dl. I—III 1, IV 1. Gent, A. Siffer 1898—1909. 8°.

Dl. I. Tekst der Cronijke [naar het HS. der Univ. Bibl. te Leiden] (VIII, 580 blz.).
„ II. Rekeningen der Baljuws van Vlaanderen. (VIII, 727 blz.).
„ III. Vlaamsche Kroniek van Vlaanderen [naar een HS. in de Stads bibl. van Brugge]. 1e afl. (VIII en blz. 1—72).
„ IV. Glossarium op het Eerste deel. 1e afl. (VIII en blz. 1—192).
Uitg. d. Kon. Vlaamsche Akademie v. Taal- en Letterkunde.
Beoord. in *Dietsche Warande en Belfort* 1900, II blz. 187.

1887. Het boeck van al 't gene datter gheschiedt is binnen Brugghe, sichtent jaer 1477, 14 Febr. tot 1491. Uitg. [naar een HS. der Kon. Bibl. te Brussel] d. C. Carton. Gent, C. Annoot-Braeckman 1859 (IV, 468 blz.). 8°.

Maetschappij der Vlaemsche Bibliophilen. 3e Ser. N⁰. 2.

1888. Dit es tbesouch van dien dat Pieter Boe ende Leuz sijn broeder ontcracht waren den here vor Sinte Verrilden Kerke te Ghent (Gerechtelijk onderzoek van eenen opstand en een mirakel 1306) uitg. [naar het HS. in het Staats archief te Gent] en toegelicht door Nap. de Pauw. Gent, C. Annoot-Braeckman 1890 (LXVII, 64 blz. en 1 pl.). 8°.

Maatschappij der Vlaamsche Bibliophilen. 4e Rks. N°. 9.
Beoord. in *Dietsche Warande* N. R. III 1890 blz. 642—44.

1889. Dagboek der Gentsche Collatie, bevattende een nauwkeurig verhael van de Gebeurtenissen te Gent, en elders in Vlaenderen, voorgevallen, van de jaren 1446 tot 1515. Uitg. [naar een HS. van het Rijks-Archief te Brussel] d. A. G. B. Schayes. Gent, L. Hebbelynck, Rotterdam, W. Messchert 1842 (IV, 517 blz.). 8°.

Opnieuw uitgegeven o. d. t.:

b. Dagboek van Gent van 1447 tot 1470 met een vervolg van 1477 tot 1515. Opnieuw uitg. door V. Fris. Gent, C. Annoot-Braeckman 1901—1904. 2 dln. [Ie dl. XV, 392 blz., IIe dl. IV, 386 blz.). 8°.

Maatschappij der Vlaamsche Bibliophilen 4e Rks. N°. 12.

1890. Cronycke van Cleve door Gerit van der Schuyren. Begin van HS. N°. 22873 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 242.

Is in het Nederduitsch geschreven en reeds uitgegeven d. L. Tross in 1824.

1891. Chronijcke van Hollandt van Jan van Naeldwijck. Gedeelten uit HS. Cotton Vitellius F. XV in het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Als voren* 1897 blz. 471—479.

1892. Geldersche Kronieken. In het licht gegeven door P. N. van Doorninck. 1e Afl. Arnhem P. Gouda Quint 1904 (VIII, blz. 1—98). 8°.

Inhoud: 1. Dit is dat beginsel ende oersprong des lantz van Gelre ende cronycken van de prince van Gelre, bescreven A°. 1477 [uitg. naar een HS. in de Archives Nationales te Parijs]. — 2. Dem oirspruncк dez vaichten, graven ende hertogen mit haren cronyken des landtz van Gelre (c. 1550) uitg. naar een HS. in het Staatsarchiv te Düsseldorf]. — 3. Die Ghelresche heren (einde 15e eeuw) [naar een HS. in het Gemeente-Archief te Utrecht]. — 4. Geschiedkundige aanteekeningen uit de 2e helft der 15e eeuw [naar een HS. op het Rijksarchief te Arnhem]. — 5. Cort verhael van diversche gheschiedenissen van jaere te jaere van A°. 1472 vervolgende [naar een HS. in het bezit van den heer J. F. M. Sterck]. — 6 Uittreksels uit de Keulsche Kroniek van Johan Koelhoff 1499.
Werken uitg. door Gelre. Vereeniging tot beoefening van Geldersche geschiedenis, oudheidkunde en recht. N°. 5.

1893. Rekening van Jan van Blois. 1361—1362. De tocht van Jan van Blois met hertog Aelbrecht naar Gelre, Nov. 1362.

Naar het oorspronkelijk HS. [in het Rijks-Archief te 's-Gravenhage] uitg. d. P. N. van Doorninck. Haarlem, Gebr. van Brederode 1899 (IV, 253 blz.). 8°.

1894. De tocht van Jan van Blois om Gelre, 1371—1372. Naar het oorspronkelijk HS. [in het Rijks-Archief te 's-Gravenhage] uitg. d. P. N. van Doorninck. Haarlem, Gebr. van Brederode 1898 (VIII, 131 blz.). 8°.

1895. C. G. N. de Vooys, Middeleeuwse tijdrekening [met mededeeling van een fragment eener chronologie van eenen onbekenden leek uit het midden der XIVe eeuw, naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIV 1905 blz. 211—218.

i. Reisbeschrijvingen.

Zie N°. 1107—1115.

1896. G. Penon, Over den tekst van het reisverhaal van Johannes de Hese (Zie N°. 1108). — *Feestbundel aangeboden aan M. de Vries* 1889, blz. 103—106.

b. —— Verscheidenheden. 5. Dulgen [Joh. de Hese, Reisverhaal 31, 6]. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890, blz. 11—12.

1897. Die peregrinatie van Iherusalem (Zie N°. 1109).
Gedeelten uit HS. Britsch Museum N°. Add. 10286 medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 163—164. 1897 blz. 403—432.

1898. De reis van Jan van Mandeville (Zie N°. 1111) naar de Middelnederlandsche handschriften [te Leiden, Göttingen, Brussel en 's-Gravenhage] en incunabelen. Vanwege de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leiden uitg. d. N. A. Cramer. Leiden, E. J. Brill 1908 (LXVI en 322 blz.). 4°.

Blz. I—LXVI verschenen ook als Acad. proefschrift o. d. t.: Inleiding op eene uitgave der reis van Jan van Mandeville.

1899. Voyage d'Anselme Adornes au mont Sinai et à Jérusalem en 1470. Texte flamand de Romboudt de Doppere, publ. d'après le manuscrit original [appartenant aux Hospices civils de Bruges] p. E. Feys. — *Ann. de la Soc. d'émulat. p. l'étude de l'hist. de la Flandre* Ve Sér. Tom. IV, 1893 p. 135—222.

Avant-propos. — Tvoyage ghedaen te Synay ende te Iherusalem by mer Ancelmus Adournes Ca.

1900. Beschrijving van Afrika en de eilanden in de Middellandsche
1114. zee [getrokken uit de Imago Mundi van Anselmus van Canterbury]. Naar het Zutfensch-Groningsche HS. thans in de Univ. Bibl. te Groningen uitg. d. P. Leendertz Jr. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XV, 1896 blz. 95—99.

1901. J. Craeynest, Van Vlaenderen Uit den proprieteyten der dinghen. 1485 (Zie N⁰. 1115.) — *Biekorf* I, 1890 blz. 35—38.

j. Volksletterkunde. — Varia.

Zie N⁰. 1116—1130.

De Volksboekjes inhoudende proza-bewerkingen van middelnederlandsche gedichten zijn in de vóórg. Afdeelingen bij de titels dier dichtwerken vermeld.

1902. P. L. van Eck Jr., Nederlandse volksboeken. — *Taal en Lett.* XIV 1904 blz. 376—388, 525—556, XV, 1905, blz. 340—352, 533—548.

I. Twee uitgaven. — II. Volkslieteratuur en volksboeken. — III. Over de volksboeken.

1903. G. J. Boekenoogen, De Nederlandsche volksboeken. — *Tijdschr. v. Boek- en Bibl.wezen* III 1905 blz. 107—142.

I. Inleiding. — II. De samenstelling der Volksboeken. — Wat is een volksboek? — Hoe zijn de volksboeken ontstaan? — De volksboeken die ontleend zijn aan oudere Nederlandsche geschriften.

1904. S. S. Hoogstra, Proza-bewerkingen van het Leven van Alexander den Groote in het Middelnederlandsch. Acad. proefschrift [der Rijks-Univ. te Leiden]. 's-Gravenhage, M. Nijhoff 1898 (CLII, 232 blz.). 8°.

Inhoud. I Inleiding. 1 Oorsprong en verbreiding der Alexander-Sage. — 2 Onze handschriften. A. Tekst I. a Beschrijving. b De bronnen. B. Tekst II. a Beschrijving. b Verwantschap. c. De bronnen. 3 Het Volksboek van Alexander. 4 Wijze van uitgave. — II Tekst I [naar het HS. van de Maatsch. d. Nederl. Letterk. te Leiden]. III Tekst II [naar het HS. der Kon. Bibl. te 's-Gravenhage]. IV. Bijlagen. — V Aanteekeningen. — VI. Bibliographie. — VII. Register.

Beoord. d. A. de Cocq in *Volkskunde* XI 1898—99 blz. 207—211.

1905. G. Penon, De roman van Apollonius, Koning van Tyrus. — Penon, *Bijdragen tot de geschied. d. Nederl. Letterk.* I 1881 blz. 77—188.

Als bijlage volgt een herdruk van het volksboek, uitgave van 1493 (Zie N⁰. 1320].

1906. Roman van Jason, naar het Fransch van Raoul Lefèvre (Zie N⁰. 424).

a. Gedeelten uit HS. Britsch Museum N⁰. 10290 medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 165—173.

b. F. van Veerdeghem, Een en ander over den roman van Jason. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XV, 1896, blz. 100—107.

1907. Die historie vander goeder vrouwen Griseldis, die een spieghel is gheweest van patientien [Uitg. d. D. J. van der Meersch]. Gent, C. Annoot-Braeckman [1849] (31 blz.). 8°.

Maetschappij der Vlaemsche Bibliophilen. 2e Ser. N°. 2.
Naar het Italiaansch van F. Petrarca. — Herdruk der uitgave van Jacob van Breda c. 1500 (N°. 1121).
Dit volksboek is ook opgenomen in De Vrouwepeerle ofte dryvoudige historie van Helena de verduldige, Griseldis de zagtmoedige, Florentina de getrouwe enz. Lier, J. H. le Tellier z. j. 4°.

b. J. Verdam, De Griseldis-novelle in het Nederlandsch. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898, blz. 1—30.

c. —— Een nieuwe Griseldistekst [uitg. naar een HS. der XIVe eeuw in het Museum Meermannianum te 's-Gravenhage]. — *Als voren* XVII, 1898, blz. 19—30.

d. F. van Veerdeghem, Een »toemaatje« tot de Griseldis-novelle in het Nederlandsch. — *Als voren* XVIII, 1899 blz. 46—47.

e. J. Daniels, Een nieuwe tekst van de Griseldis-legende [uitg. naar een HS. afkomstig van Pater M. P. van der Ven]. — *Als voren* XIX 1901 blz. 111—127.

1908. Die lof der vrouwen. Naar het Fransch van de »Cité des Dames« van Christine de Pisan. Gedeelten uit HS. N°. 20698 van het Britsch Museum medegedeeld d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 180—185.

1909. Evangeliën vanden Spinrocke.
Vertaling van de Euuangiles des Quenoilles faittes en lonneur et exaucement des dames (oudste druk Brugge, Colard Mansion, ± 1480). Vgl. Kalff, *Letterk. in de XVIe eeuw,* I 1889, blz. 394; J. W. Muller in *Tijdschr. v. Ned. Taal- en Letterk.* XVIII, 1899 blz. 216 vlg.

a. Die euangelien vanden spinrocke metter glosen bescreuen ter eeren vanden vrouwen. Antwerpen, Michiel Hillen van Hoochstraten. Z. j. (± 1520). 4°.

b. —— Facsimile dezer uitgave. 's-Gravenhage, Mart. Nijhoff, 1910. Met toelichting van G. J. Boekenoogen.

Blz. 1—5 Kenschetsing van den inhoud, 5—7 de vertaling, 7—8 het boek is in Vlaanderen geschreven, 8—12 de verschillende uitgaven, 12—14 invloed van het boek.

c. —— Amsterdam, Harman Jansz. Muller. Z. j. 4°.

d. Rotterdam, Jan van Ghelen. Z. j. 4°.

e. —— Amsterdam, Jan Jacobsz. Bouman, 1662. 8°,

1910. Van Mellibeo ende van sinre vrouwen. Handschrift der XVe eeuw [in de Bibl. van het Minderbroedersklooster van Reckheim] uitg. d. Fr. P. Stephanus Schoutens. Hoogstraten, L. van Hoof-Roelans 1905 (36 blz.) gr. 8°.

1911. P. Alberdingk Thijm, Lezing over eenige Kalenders uit de XIII, XIV en XVe eeuw. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1892 blz. 359—363.

1912. Kalender en Gezondheidsregels getrokken uit het HS. der Boekerij van de Hoogeschool te Leuven getiteld: »Liber Orat. Fland. M. S.« uitg. op last der Kon. Vlaamsche Academie en vergeleken bij eenige andere deels ongedrukte kalenders en gezondheidsregelen der XIII, XIV en XVe eeuw d. P. Alberdingk Thijm. Gent, A. Siffer 1893 (64 blz.). 8°.

Met facs. van een zakkalender uit de 14e eeuw.

1913. Dietsche Kalenders [uitg. naar HSS. in de Stadsbibl. te Brugge] d. E. Gailliard en W. de Vreese. — *Jaarb. d. K. Vl. Acad.* XXI, 1907 blz. 1—13.

1914. De Kalender. Uitg. naar het Zutfensch-Groningsche HS. thans in de Univ. Bibl. te Groningen d. P. Leendertz Jr. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVI, 1897 blz. 30—43.

1915. J. H. Gallée, Prognostica [uit een handschrift der 15e eeuw te Gotha]. — *Als voren* VIII, 1888 blz. 159.

1916. Oude recepten of geneesmiddelen in de XIIIe eeuw. Medegedeeld uit een HS. in het Prov. Archief te Limburg d. G. D. Franquinet. — *Maasgouw* II 1880 blz. 311.

1917. Middelnederlandsche geneeskundige Recepten en Tractaten, Zegeningen en Tooverformules. Uitg. d. W. L. de Vreese. Afl. 1. Gent, A. Siffer 1894 (blz. 1—144). 8°.

Uitg. d. Kon. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.

Recept 1—417 komen voor in een HS. in de Univ. Bibl. te Gent; 418—590 in een HS. in de Bibl. Nat. te Parijs en 591—92 in een HS. toebehoorende aan den heer J. W. van Leeuwen te Leiden.

1918. Kluchtig recept. Medegedeeld uit HS. N°. Add. 10286 van het Britsch Museum d. K. de Flou en E. Gailliard. — *Versl. d. K. Vl. Acad.* 1895 blz. 236—238.

1919. Beden van schrijver en binder A°. 1428.
Uitg. d. A. Beets naar een HS. van de Maatsch. der Ned. Letterk. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890 blz. 306.

1920. Bede van een binder.
Naar een HS. van de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage uitg. d. J. H. Kern. — *Als voren* XIII, 1894 blz. 195.

AANHANGSEL.

Geschriften betreffende de beoefening en de beoefenaren der Middelnederlandsche taal- en letterkunde.

1921. J. Tideman, De Vereeniging ter bevordering der oude Nederlandsche letterkunde (1843—1850). Bijdrage tot de geschiedenis van de Nederlandsche letterkunde in de XIXe eeuw. 's-Gravenhage, Gebr. J. & H. van Langenhuysen 1895 (83 blz.). 8°.

Beoord. d. P. Leendertz Jr. in *Taal en Letteren* VI. 1896 blz. 207; *Ned. Spectator* 1896 blz. 36.

1922. E. Gailliard, Overzicht der werkzaamheden van de Commissie voor Middelnederlandsche letteren. — *Versl. d. Kon. Vl. Acad.* 1899 blz. 21—29.

Zie voor het verslag der werkzaamheden der bestendige Commissie voor Mnl. Taal- en Letterkunde het Register van iederen jaargang van de Verslagen der Kon. Vl. Academie.

1923. J W. Muller, De taak der Nederlandsche Philologie. Rede bij de aanvaarding van het Hoogleeraarsambt aan de Rijks-Universiteit te Utrecht den 24sten Febr. 1902 uitgesproken. Utrecht, C. H. E. Breijer 1902 (39 blz.) 8°.

1924. W. L. de Vreese, De studie der Nederlandsche philologie in Nederland en in België. — *Handel. v. h. XXXe Ned. Taal en Letterk. Congres* 1900 blz. 380—387.

1925. Jan ten Brink, J. A. Alberdingk Thijm. — Ten Brink, *Onze hedendaagsche letterkundigen* I Afl. 5, herdrukt in Ten Brink, *Gesch. d. N. Nederl. letteren in de XIXe eeuw.* Dl. II blz. 117.

1926. H. P. G. Quack, J. A. Alberdingk Thijm. — *De Gids* 1889 II blz. 175, herdrukt in Quack, *Beelden en Groepen*, 1892 blz. 392.

1927. A. J. [ps. van K. J. L. Alberdingk Thijm], Alberdingk Thijm. Amsterdam, Loman & Funke 1893 (VIII, 374 blz. en port.). 8°.

Zie verder voor litteratuur over J. A. Alberdingk Thijm het Repertorium der verhandelingen en bijdragen betreffende de geschiedenis des vaderlands bewerkt d. Louis D. Petit. 1907. Kol. 1115.

1928. R. Fruin, Levensbericht van Mr. L. Ph. C. van den Bergh. — *Jaarb. d. K. Acad. v. Wetensch.* 1887 blz. 58.

—— Id. vermeerderd herdrukt met een overzicht zijner geschriften door Louis D. Petit. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1888 blz. 29.

1929. R. A. Kollewijn, Bilderdijk, zijn leven en zijn werken. Naar oorspronkelijke en voor een groot gedeelte onuitgegeven bescheiden samengesteld. Met portretten. Amdam, Van Holkema & Warendorf 1891. 2 dln. (XIV, 477, VI, 508 blz.). 8°.

Zie verder over Bilderdijk het Repertorium der verhandelingen enz. betr. de geschiedenis d. vaderlands d. Louis D. Petit. Kol. 1150—1153.

1930. W. Bilderdijk, Brieven [uitg. d. W. Messchert]. Amsterdam—Rotterdam W. Messchert 1836—37. 5 dln. (XX, 320; XX, 320; XVIII, 336; XXIV, 352; XII, 336 blz.). 8°.

1931. —— Briefwisseling met de Hoogleeraren en Mrs. M. en H. W. Tydeman, gedurende de jaren 1807 tot 1831 uitg. d. H. W. T. Tydeman. Sneek 1866—67, 2 dln. (VI, 446; XIV, 380 blz.). 8°.

1932. W. N. du Rieu, Levensbericht van W. Bisschop. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1889 blz. 358—371.

1933. A. van Lokeren, Ph. Blommaert. — *Messager d. Sciences* 1871 blz. 440.

1934. L. Willems, Notice sur J. H. Bormans. — *Annuaire de l'Acad. R. d. Sciences de Belgique* XLVII, 1881 blz. 181.

1935. P. D. Chantepie de la Saussaye, W. G. Brill. — *Jaarb. d. K. Acad. v. Wet.* 1896 blz. 95—127.

1936. J. J. F. Wap, Levensbericht van D. Buddingh. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1876 blz. 125.

1937. J. G. R. Acquoy, Levensbericht van M. F. A. G. Campbell. — *Jaarb. d. K. Acad. v. Wet.* 1890 blz. 27—53.

1938. W. P. C. Knuttel, Levensbericht van M. F. A. G. Campbell. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1890 blz. 256—303.

1939. M. Siegenbeek, J. Clarisse. — *Handel. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1847 blz. 27.

1940. A. Kluyver, Ter herinnering aan P. J. Cosijn. — *De Gids* 1899, IV blz. 163.

1941. B. Symons, Levensbericht van P. J. Cosijn. — *Jaarb. d. K. Acad. v. Wetensch.* 1900 blz. 3.

1942. A. Kluyver, Levensbericht van N. A. Cramer. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1909 blz. 374.

1943. R. Moroy en J. Van der Weghe, Leven en werken van den Kanunnik J. B. David. Lier, J. van In & Co. 1881 (VI, 298 blz.). 8°.

1944. J. Bols, Edward van Even. — *Jaarb. d. K. Vlaamsche Acad.* 1907 blz. 165—224 M. portret.

1945. J. C. Vollgraff, Levensbericht van J. H. Gallée. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1909 blz. 67—93.

1946. W. Scherer, Jakob Grimm, 2e Aufl. Berlin, Weidmann 1885 (VIII, 361 S.). 8°.

1947. W. Eekhoff, Dr. J. H. Halbertsma, zijn leven en geschriften. Leeuwarden, W. Eekhoff 1869 (80 blz.). 8°.

1948. V. Hantzsch, Friedrich Anton Heller von Hellwald. — *Allg. Deutsche Biographie* L. 1905 blz. 173.

1949. L. Roersch, Levensschets van J. F. J. Heremans. Brussel, F. Hayez 1886 (28 blz.). 8°.

1950. H. E. Moltzer, Ter nagedachtenis van A. H. Hoffmann von Fallersleben. — *Ned. Spectator* 1874 blz. 66.

1951. Hoffmann von Fallersleben, Mein Leben. Aufzeichnungen und Erinnerungen. Hannover, C. Rümpler 1868. 6 Bde. 8°.

Herdrukt als Bd. VII, VIII zijner Gesammelte Werke. Berlin 1892.

1952. J. Verdam, Herinnering aan Heinrich Hoffmann von Fallersleben. — *Handel. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1897—98 blz. 80.

1953. W. N. du Rieu, Levensbericht van Dr. F. H. G. van Iterson. — *Levensb. v. d. Maatsch. d. Ned Letterk.* 1885, blz. 89.

1954. J. te Winkel, Levensbericht van Dr. A. de Jager. — *Als voren* 1880 blz. 139.

1955. In memorian A. de Jager, uitg. door zijn kinderen. Met portr. Rotterdam 1881 (48 blz. en portr.) fol.

1956. H. E. Moltzer, Prof. W. J. A. Jonckbloet. — *Jaarb. d. K. Akad. v. Wetensch.* 1886 blz. 1.

1957. A. von Keller, Ed. von Kausler. — *Germania* XIX 1874 blz. 242—244.

1958. B. ter Haar, Levensbericht van N. C. Kist. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1861 blz. 45.

1959. J. van Vloten, Levensbericht van P. Leendertz Wzn. — *De Navorscher* XXX, 1880 blz. 636.

1960. Isaac Le Long. — *De Navorscher* V 1855 blz. 135.

1961. E. Vander Straeten, D. J. van der Meersch. — *Mess. d. Sciences histor.* 1863 blz. 386—392.

1962. F. C. de Greuve, Levensbericht van G. J. Meijer. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.*. 1849 blz. 72.

1963. H. C. Rogge, Prof. Dr. W. Moll. — *Mannen van beteekenis* XI, 1879 blz. 1.

1964. J. G. R. Acquoy, Levensbericht van Prof. Dr. W. Moll. — *Jaarb. d. K. Acad. v. Wetensch.* 1879 blz. 66.

1965. J. Verdam, H. E. Moltzer. — *Ned. Spectator* 1895 blz. 354.

1966. J. J. Moolhuizen, Prof. H. E. Moltzer. — *Noord en Zuid* 1896 blz. 161.

1967. A. Kluyver, Levensbericht van Prof. Dr. H. E. Moltzer. — *Jaarb. d. K. Acad. v. Wetensch.* 1896 blz. 43.

1968. P. P. M. Alberdingk Thijm, Levensbericht van H. E. Moltzer. — *Jaarb. d. K. Vlaamsche Acad.* 1897 blz. 72.

1969. J. F. van Someren, Moltzer's bibliotheek. — *Ned. Spectator* 1898 blz. 165.

1970. Von Weech, Franz Josef Mone. — *Allg. Deutsche Biographie* XXII, 1885 blz. 165.

1971. E. Verwijs, Levensbericht van A. C. Oudemans Jr. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1875 blz. 142.

1972. J. Verdam, Levensbericht van G. Penon. — *Ned. Spectator* 1890 blz. 168.

1973. P. de Decker, Het leven en de werken van Baron J. de Saint-Genois. Naar het Fransch [door F. de Potter]. Gent, L. Hebbelynck 1869 (83 blz.). 16°.

1974. Edw. van Even, C. P. Serrure. — *De Vlaamsche School* 1872 blz. 72

1975. S. Muller, Levensbericht van M. Siegenbeek. — *Handel. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1855 blz. 83.

1976. Th. Sevens, Het leven en de werken. van F. A. Snellaert. Kortrijk, Wed. Nijs & Zonen 1889 (11 blz.). 16°.

1977. Th. Coopman, Levensbericht van K. F. Stallaert. — *Jaarb. d. K. Vlaamsche Academie* 1895 blz. 70.

1978. J. Verdam, Levensbericht van Eelco Verwijs. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1880 blz. 75. — *Ned. Spectator* 1880 blz. 134.

1979. W. J. A. Jonckbloet, Eelco Verwijs. — *Jaarb. d. Kon. Acad. v. Wetensch.* 1881, blz. 1.

1980. J. J. F. Wap, Levensbericht van Dr. L. G. Visscher. — *Handel. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1859 blz. 66.

1981. M. F. A. G. Campbell, Dr. J. van Vloten. — *Ned. Spectator* 1883 blz. 309.

1982. A. W. Stellwagen, Dr. J. van Vloten. — *Leeskabinet* 1883, IV blz. 81.

1983. C. Busken Huet, J. van Vloten. — Busken Huet, *Litt. Fantasiën* XXII blz. 117.

1984. J. H. Gallée, Prof. M. de Vries. — *Eigen Haard* 1878 blz. 33.

1985. W. de Vreese, Prof. M. de Vries. Naar aanleiding zijner 40-jarige ambtsvervulling. — *Gentsche Studentenalmanak* 1890 blz. 119.

1986. J. ten Brink, M. de Vries. — *Elsevier's Geill. Maandschr.* IV 1892, blz. 325.

1987. J. Verdam, Prof. de Vries op zijn studeerkamer. — *Als voren* IV, 1892 blz. 526.

1988. G. Segers, Prof. M. de Vries. — *De Toekomst* 1892 blz. 401, 472.

1989. P. J. Cosijn, Prof. M. de Vries. — *De Gids* 1892, IV, blz. 229.

1990. H. Meert, Prof. M. de Vries. — *Het Belfort* 1892, II blz. 232.

1991. W. de Vreese, Prof. M. de Vries. — *Ned. Museum* IVe Reeks IIe Jrg. 1892, I blz. 257.

1992. T. H. de Beer, Prof. M. de Vries. — *Noord en Zuid* 1892 blz. 410.

1993. J. Verdam, Wat is er [na de benoeming van M. de Vries tot hoogleeraar] in dien tijd voor de wetenschap der Nederlandsche taal- en letterkunde tot stand gebracht? en Wat blijft er nog te doen over? — *Handel. v. d. Mts. d. Ned. Letterk.* 1892—93 blz. 27.

1994. J. Verdam, Levensbericht van Prof. M. de Vries. — *Jaarb. d. K. Acad. v. Wetensch.* 1892 blz. 78.

1995. A. Kluyver, Levensbericht van Prof. M. de Vries. — *Levensber. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk.* 1893 blz. 39.

1996. J. Obrie, Prof. Dr. M. de Vries. — *Jaarb. d. K. Vlaamsche Acad.* 1894 blz. 89.

1997. J. W. Muller, M. de Vries. — *Leidsch Jaarboekje* 1910 blz. 1.

1998. F. A. Snellaert, Levensbericht van J. F. Willems. — *Belgisch Museum* X 1846 blz. 459.

1999. F. de Reiffenberg, Notice sur Willems. — *Bull. de l'Acad. R. d. Sciences de Belgique* XIII, 2e prt. 1846 blz. 71.

2000. P. de Decker, Notice sur J. F. Willems. — *Annuaire de l'Acad. R. d. Sciences de Belgique* XIII 1847 blz. 117.

2001. —— Levensschets van J. F. Willems. Uit het Fransch vert. d. Verspreeuwen. Antwerpen, J. F. Buschman 1847 (29 blz.). 8°.

2002. Gedenkzuil aan J. F. Willems toegewyd. Gent, C. Annoot-Braeckman 1848 (45 blz. en 2 pl.). 8°.

Bevat o. a. Redevoeringen van C. P. Serrure, E. Ter Bruggen, M. Vandervoort, H. Conscience, F. A. Snellaert en N. Cornelissen.

2003. Max Rooses, Levensschets van J. F. Willems. Gent, L. Hebbelynck 1874 (102 blz.). 8°.

Uitgave van het Willems-Fonds. N°. 78.

2004. J. Bouchery, Twee Vlaamsche strijders. J. F. Willems (1793—1846). F. A. Snellaert (1809—1872). Antwerpen, J. Bouchery 1887 (32 blz.). 8°.

2005. J. F. Willems, Brieven aan Jer. de Vries, K. A. Vervier, E. J. Potgieter, F. H. Mertens, J. B. David enz. Verz. d. Max Rooses. Gent, W. Rogghé 1874 (XV, 222 blz.). 8°.

Uitgave van het Willems-Fonds. N°. 77.

2006. Brieven aan J. F. Willems, toegelicht d. J. Bols. Gent, A. Siffer 1909 (LXXII, 553 blz.). 8°.

Uitg. d. K. Vlaamsche Academie v. Taal- en Letterkunde.

2007. J. C. de Jonge, Hendrik van Wyn als geleerde en staatsman geschetst. 's-Gravenhage en Amsterdam, Gebrs. van Cleef 1832 (188 blz. en portret). 8°.

2008. K. Weinhold, Julius Zacher. — *Zeitschr. f. deutsche Philologie* XX 1887, blz. 385.

BIJVOEGSELS EN VERBETERINGEN.

2009. Blz. 2 N°. 1159 F. A. Stoett, Bekn. Middeln. Spraakk. *bijvoegen*: Beoord. d. G. Engels in *N. Taalgids* IV, 1910 blz. 140—148.

2010 Blz. 7 N°. 1209 Het Nederd. Glossarium van Bern. uitg. d. F. Buitenrust Hettema *bijvoegen*: Beoord. d. H. Logeman. — *Moyen Age* III 1890 blz. 99.

2011. Blz. 12. N°. 1246 C. G. N. de Vooys, Historische schets enz. *bijvoegen*: 3e druk. Groningen, J. B. Wolters 1910. 8°.

2012. Blz. 14 *bijvoegen* de volgende geschriften over Geert Groote:

a. R. D. de Muden, De magistro Gherardo Grote, Domino Florencio et multis aliis devotis fratribus. — *Dumbar, Anal.* I. 1719, blz. 1.

b. G. H. M. Delprat, Geschiedkundige bijzonderheden aangaande het leven en de verdiensten van Geert Groote of Gerardus Magnus, kanonik te Deventer. — *Rec. o. d. Rec.* XVI. 1823. II. blz. 433.

c. J. Poelhekke, Tafereelen uit het leven van Geert Groote. — *Volks-Alm. v. Kath.* 1855. blz. 99; 1856. blz. 259.

d. E. B. Swalue, Een Neêrlandsch hervormer (G. Groote) in de XIVe eeuw. — *Kal. v. d. Prot. in Ned.* 1860. blz. 25.

e. J. G. R. Acquoy, Geert Groote. — *Aldaar* 1860. blz. 123.

f. W. Moll, Geert Groote de ketterhamer, en een edelmoedig boekverzamelaar. — *Stud. en Bijdr. op het geb. d. hist. theol.* I. 1868 blz. 343.

g. V. Becker, Gerrit Groot en zijne stichtingen. — *Stud. op godsd., wetensch. en letterk. gebied* 1884. blz. 107.

h. H. van de Veluwe, Een beroemd meester en zijne leerling. Gerard Grote en Floris Radewijnsz. — *Europa*, III. 1864. 201.

i. J. P. A. Madden, Des frères de la vie commune; Gérard Groot et Florenz Radewijns. — *Lettr. d'un bibliogr.* IIIe Sér. 1874 6e *Lettre*, blz. 27.

2013. Blz. 15 *bijvoegen* N⁰. 1282 *a* Nap. de Pauw, Heilwige Bloemaerts, gezegd die Bloemardinne. — *Lev. en werk. d. Z.-Ned. Schrijvers* Afl. 2, 1904 blz. 107—111.

2014. Blz. 16 *bijvoegen* N⁰. 1288 *a* G. van Poppel, De stelling: Hadewych = Bloemardinne [naar aanleiding van het art. van H. Nelis over Joh. Ruusbroeck in *Arch. Belges* XII blz. 45]. — *Vragen en Meded. op 't gebied d. Gesch., Taal- en Letterk.* I, 1910 blz. 135.

2015. Blz. 21 N⁰. 1349 *bijvoegen:* H. Nelis, Beoord. van W. de Vreese Jean de Ruysbroeck. — *Archives Belges* XII, 1910 blz. 44—47. — Zie N⁰. 2014.

2016. Blz. 21 *bijvoegen* N⁰. 1350 *a*: J. van Mierlo, Het Leven en de Werken van Jan van Ruysbroeck. — *Dtsche War. en Belfort* 1910, I blz. 255—282, 327—356, 511—558.

2017. Blz. 23 *bijvoegen*: N⁰. 1369 *c* W. de Vreese, Een Bibliotheca Neerlandica Manuscripta. — *Tijdschr. v. Boek- en Bibliotheekw.* I 1903 blz. 117—128.

2018. Blz. 37 *bijvoegen:* Bª. Mᵉ. van der Stempel, De vrouw in onze Britsche romans. Acad. proefschrift [Univ. Amsterdam]. Utrecht, L. E. Bosch & Zn. 1910 (XII, 209 blz.) 8°.

Inhoud: Inleiding. — 1 Gestalte. — 2 Kleeding. — 3 De vormen der samenleving. — 4 De burcht- of landvrouwe. — 5 Het vrouwelijke gesinde. — 6 Ontwikkelingsgraad, bezigheden, tijdverdrijf. — 7 Liefde en huwelijk. — 8 Vrouwenportretten.

2019. Blz. 44 N⁰. 1458 *g bijvoegen*: *Brieven aan* J. F. Willems uitg. d. J. Bols blz. 37—46.

2020. Blz. 46 N⁰. 1463 I *bijvoegen*: *a** O. van Rees, Reinaert de Vos. — *Pantheon* 1855 I blz. 321—343.

2021. Blz. 46 N⁰. 1463 I *bijvoegen*: *l* J. W. Muller, Reinaert in de kanselarij. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIX, 1910 blz. 207—228.

2022. Blz. 47 N⁰. 1463 II *bijvoegen: a** Jan ten Brink, Van den Vos Reinaerde. — *Ned. Spectator* 1864 blz. 378, 395, 403.

2023. Blz. 49 N⁰. 1463 II *x verbeteren*: Reinaert de Vos [naar de uitg. van E. Martin (N⁰. 1463 II *d*)]. Groningen J. B. Wolters 1909 (142 blz.). 8°.

Van alle tijden. Onder redactie van C. G. Kaakebeen en J. Ligthart. N⁰. 3.

Deze uitgave is „ter wille van school en huis... op enkele plaatsen besnoeid".

Beoord. d. J. W. Muller in *Museum* XVII, 1910 Kol. 309—10.

2024. Blz. 49 N⁰. 1463 II *z bijvoegen*: C. Borchling, Beoord. van Van den Vos Reynaerde herausg. von H. Degering. — *Dtsche Literaturz.* XXXI, 1910 Kol. 1059—1061.

2025. Blz. 51 N°. 1463 IV *g* Van den Vos Reinaerde *bijvoegen:* Bij de onder N°. 470 IV *a—l.* genoemde uitgaven van het volksboek kunnen nog gevoegd worden:

m. Van Reynaert: die Vos, een seer genoechlijcke ende vermakelijcke Historie. Delft, Bruyn Harmansz. Schinckel 1589. 8°.
n. Reynert de Vos enz. Amsterdam, Barent Otsz. 1628. 8°.
o. Reynaert den Vos ofte der dieren oordeel. Antwerpen. Wed. Hieron. Verdussen Z. j. 4° Verschillende drukken.
p. Een zeer genoeglijke en vermaaklijke Historie van Reynaert de Vos. Amsterdam, J. Kannewet. 1753. 8°.
q. Id. Amsterdam, Erve de Wed. Jac. van Egmont. Z. j. 8°.
r. Id. Amsterdam, S. en W. Koene. 1795. 8°.
s. Id. Gedrukt tot Oud-Holland, bij de kinderen van Izaak en Johannes Enschedé, 1895. 8° [Herdruk der uitg. te Amsterdam by d'Erve van der Putte en B. Boekhout 1778 (N°. 470 IV *l.*
t. Reynaert den Vos ofte het oordeel der dieren. Antwerpen, J. H. Heyliger Z. j. 4°.
u. Id. Gent, L. van Paemel Z. j. 4° verschillende drukken [de uitg. in 8° is reeds vermeld N°. 470 IV *k*).
v. Id. Antwerpen, J. Thys Z. j. 8° verschillende drukken.
w. Id. Gent, Snoeck-Ducaju en Zoon Z. j. 8° Vier drukken.
x. Id. Het oude volksboek opnieuw bewerkt en met acht schoone platen versierd. Roeselare, De Seyn-Verhougstraete (1890) 8°.
y. Misschien is de volgende uitg. [vermeld in Naamlijst van Tooneelspelen van Dr. Leempoel 1772 blz. 64, N°. 406, 3] niet een herdruk van het Volksboek, maar eene tooneelbewerking:
Reinaert de Vos, of der Dieren Oordeel, speelwijs &c. Antwerpen, H. Verdussen. 1631 4°.

2026. Blz. 53 N°. 1471 *f bijvoegen:* Zie C. G. N. de Vooys. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 58.

2027. Blz. 57 N°. 1474 *bijvoegen: h* W. G. van Nouhuys, Beoord. van P. C. Boutens, Beatrijs. — *Groot-Nederl.* XIV 1909 blz. 360—372.

2028. Blz. 57 N° 1474 *bijvoegen: i* G. van Poppel, De sproke van Beatrijs. Haar oudste en haar jongste Nederlandsche vorm. — *De Katholiek* CXXXVI 1910 blz. 305—319.

2029. Blz. 65 N°. 1507 *bijvoegen: h.* Beg.: O mensche, edel creature. Uitg. d. C. G. N. de Vooys naar een HS. in de Kon. Bibl. te 's-Gravenhage. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIII, 1904 blz. 42.

2030. Blz. 67 N°. 1513 *bijvoegen* I *g* J. Verdam, Wapene Martijn I 947 (Gode tam maken). — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIX 1910 blz. 95—101.

2031. Blz. 78 *bijvoegen* N°. 1536' W. A. Beelaerts van Blokland, Het wapenboek »Gelre«. — *Bijdr. en Meded. d. Vereen. Gelre* XIII, 1910 blz. 267—275.

2032. Blz. 79 N°. 1538 *bijvoegen: k.* Van den Negen Besten.
Beg.: Hector, Priamus zoen van Troyen.
Uitg. d. Nap. de Pauw naar een HS. in de Bibl. der Kon. Acad. v. Wetensch. — *Mnl. Ged. en Fragm.* I 1893—97 blz. 599—601.

2033. Blz. 79 N⁰. 1539 *bijvoegen:* M. Boas, Het Latijnsche origineel der Mnl. Cato-bewerking. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIX, 1910 blz. 182—206.

2034. Blz. 83 N⁰. 1551 *bijvoegen:* L. C. de Beer »Die Cracht der Mane«. — *Urania. Off. orgaan v. h. Ned. Gen. v. Astron.* 1909 blz. 116, 155, 192, 216.

2035. Blz. 85 N⁰. 1562 *a* Spreuken enz. mededeg. d. J. Habets moet *vervallen.* — Zijn in het platduitsch geschreven.

2036. Blz. 90 N⁰. 1573 *b* Jan van Hulst, Salve Regina moet daar *vervallen* en behoorde op blz. 104 onder de Liederen aan de Maagd Maria gewijd vermeld te worden.

In de Bibliotheca reformatoria Neerlandica uitg. d. S. Cramer en F. Pijper. Dl. I, 1903 blz. 1—26 komt voor een herdruk van: Refutatie vant Salve regina met veel diuersche schoonder scriftueren daer teghens ghehouden, claerlijcken bewijsende dat desen lofsanck rechte afgoderie is [Embden, Nicl. v. Oldenborch c. 1530].

2037. Blz. 92 N⁰. 1583 Peynst omden ouden hont die bast, moet daar *vervallen.* Behoort op blz. 86 by Rymspreuken. Zie N⁰. 1562, *o, i.*

2038. Blz. 98 N⁰. 1639 Die Jahreszeiten, moet daar *vervallen.* Behoort op blz. 86 bij Rijmspreuken. Zie N⁰. 1562, *o*, 9.

2039. Blz. 98 N⁰. 1635 Van den IX besten, moet daar *vervallen.* Behoort op blz. 79 bij Geschiedkundige gedichten.

2040. Blz. 99 N⁰. 1645 J. A. N. Knuttel, Het geestelijk lied enz. *bijvoegen.*

Hierin worden de volgende liederen naar HSS. medegedeeld.

I. Naar een HS. in de bibl. v. d. Maatsch. d. Ned. Letterk. — 1 Beg.: Wijlt ghij hoeren een nieuwe liet. Blz. 223. — II. Naar HSS. in de Kön. Bibl. te Berlijn. — 2 O rode rose vol ghenaden. Blz. 267. — 3 Ave Maria, soete maecht. Blz. 268. — 4 Mit droevigen moede blide te sijn. Blz. 271. — 5 Met vrouden laet ons begijnnen. Blz. 272. — 6. Mijns hartzen troest, mijns ziels begheren. Blz. 274. — 7 Der vroechden vroechd is groit verbaert. Blz. 279. — 8 Den vliegenden aern, die laet ons eren. Blz. 280. — 9 Och rijc here god, nu wacht op mi. Blz. 341. — 10. Adieu mijn vroude, adieu solaes. Blz. 362, — 11 Natuur, gij moeten oorlof haen. Blz. 370. — 12 Druc heeft bevangen dat herte mijn. Blz. 371. — 13 Ic sat op enen vasten gront. Blz. 394. — 14 Ic hoorden op eenre mergenstont. Blz. 395. — 15 Als ic aensie mijn leuen lanc. Blz. 405. — 16 Help rijker here god, wat is dit leuen. Blz. 405. — 17 Lied over de zeven hoofdzonden: Reyne harten, god die vresen. Blz. 423. — 18 Nu laet ons allen vrolic wesen. Blz. 430. — 19. O Iesus, suete andachtlicheit. Blz. 480. — 20 Een kint geboren in betlahem. Blz. 483. — III. Naar een HS. in de Kon. Bibl. te Brussel. — 21 Als ic aensie mijn leven al. Blz. 406.

2041. Blz. 100 *bijvoegen* N⁰. 1651* Middelnederlandse lyriese gedichten verzameld [naar gedrukte teksten] en toegelicht d. T. C. Tinbergen. Groningen. J. B. Wolters U. M. 1910 (L, 117, IV blz.) 8⁰.

Van alle tijden. Onder redactie van C. G. Kaakebeen en J. Ligthart.

2042. Blz. 116 N°. 1737 Van den Sacramente vander Nyeuwervaert *bijvoegen.*

De prozastukken op blz. 456—465 medegedeeld zijn getiteld:
Dit is hoe dat theilich weerdige sacrament vander Nyeuwer vaert vonden waert Ende een deel van sijne miraculen. — Van eenen aduocaat. — Van eenre siecker vrouw. — Van eender vrou. — Vanden kinde dat int water geuallen was. — Vanden kinde dat inde stille geuallen was. — Vanden verdronckenen kinde. — Van eenen ghescorde kinde. — Van eenen scipman op de zee. — Van wonderlijc teyken. — Noch een wonderlijc teyken. — Van eenen ridder die in heydenisse geuangen was. — Van eenen kinde dat doot viel inden kelre. — Vanden cropelen kinde. — Vanden kinde dat sijn lede verloren hadde. — Van eenre siecker vrouwe. — Van eenen gheuangenen man. — Van eenen blinde kinde. — Van eenen quellenden man. — Van eenen mam, die op de zee was bestomt. — Van eenre vrouwe die op crucken ghinck. — Hoe dat theilighe sacrament vander nyeuwervaert tot breda gecomen is.

2043. Blz. 118 N°. 1739 *bijvoegen*: G. Kalff, Elckerlijc, Homulus, Hekastus, Every man. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* IX, 1890 blz. 12—20.

2044. Blz. 126 N°. 1781 C. G. N. de Vooys, Meister Eckart enz. *bijvoegen*:

De hier afgedrukte stukken: Hier beghint dat neghende boexken van meester Eckaerts leere. — Fragment uit het tractaat: Van vijfterhande bruederscap. — Uit het tractaat Van den tien gheboden. — Een openbaeren van sommeghen ongheloeveghe articulen, die Eggaert ende die sin noch houden, zijn geschreven door Jan van Leeuwen „die goede coc van Groenendale."

2045. Blz. 127 N°. 1786 Exempel van een heylich heremyt, moeten de woorden *Als voren vervallen* en vervangen worden door *Biekorf.*

2046. Blz. 128 N°. 1791 *bijvoegen: h.* P. Cuylits, Dat Boec van de XII Beghinnen. Le livre des XII béguines de Ruysbroeck l'admirable. Bruxelles. A. de Witt 1910 (147 blz.) 8°.

Beoord. d. H. Nelis in *Arch. Belges* XII, 1910 blz. 128.

2047. Blz. N°. 1404 *bijvoegen: b.* A. Kalla, Ueber die Haager Liederhandschrift N°. 721. Prag., C. Bellmann 1909 (IX, 143 blz.) 8°.

Prager Deutsche Studien. Hft. 14.

2048. Blz. 62 N°. 1492 *bijvoegen: e.* Hadewijch, Strophische Gedichten, [uitg. naar het Gentsche Hs.] d. J. van Mierlo Jr. Leuven, Keurboekerij 1910 (290 blz.) 8°.

Leuvense tekstuitgaven N°. 4.
Inhoud: Blz. 1—217 Ritmata haywigis [de 45 gedichten onder N°. 1492 vermeld]. — Blz. 218—227 Ter Inleiding. — Blz. 228—275 Aanteekeningen. — Blz. 276—290 Woordenlijst.

2049. Blz. 5 E. de Neef, Klank- en Vormleer enz. *staat* 1847 *moet zijn* 1897.

2050. Blz. 5 *bijvoegen* 1173* J. Franck, Mitterniederländisch allene. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898 blz. 73—81.

2051. Blz. 5 N⁰. 1182 J. Franck, Mittelniederl. Grammatik *bijvoegen:* Beoord. d. A. Kluyver in *Museum* XVII, 1910 Kd. 380—382.

2052. Blz. 5 *bijvoegen* 1182* J. Franck, Beiträge zur niederländischen Grammatik. 1 *ī* und *ie* im Mnl. — 2 Mnl. *oe.* — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIX, 1910 blz. 263—302.

2053. Blz. 30 N⁰. 1422 *bijvoegen*: *h.* J. H. Kern, Troyen 10888 e. v. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XXIX 1910 blz. 313—315.

2054. Blz. 58 Leven van Sinte Ludgardis *bijvoegen a** J. Franck, Eine Bemerkung ueber nooit. — *Tijdschr. v. N. T. en L.* XVII, 1898 blz. 81—83.

REGISTER.

